

ชื่อการศึกษา คั่นคว่ำอิสระ ผลของการสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อยที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

ผู้ศึกษา นางจรรยา แก้วสองเมือง **ปริญญา** ศาสตราจารย์มหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ภณิดา มาประเสริฐ **ปีการศึกษา** 2547

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี จำนวน 40 คน ที่ได้จากการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่

ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีการอภิปรายกลุ่มย่อยสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ การสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อย มัธยมศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

ในการทำการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างดียิ่งจากรองศาสตราจารย์ภณิดา มาประเสริฐ อาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำและช่วยเหลือเป็นอย่างดีตลอดมา และขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา เนาว์เย็นผล ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำให้งานศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. ทิศนา แคมมณี ที่ได้เขียนตำราการสอน ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัยและได้นำมาเป็นแนวทางการศึกษาค้นคว้าในการวิจัย

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์จิราพร กระบี่ทอง อาจารย์ศักดิ์ชาย อุปศักดิ์ และอาจารย์ภัสรา อรุณมีศรี ที่ได้ช่วยเป็นผู้เชี่ยวชาญในการแก้ไขตรวจทานเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือในการวิจัยจนทำให้ได้เครื่องมือในการวิจัยที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ขอขอบคุณคณะผู้บริหาร โรงเรียนกุมภวาปีที่ให้การสนับสนุน และให้กำลังใจผู้วิจัยด้วยดี

ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในการให้ความร่วมมือและช่วยเหลือจากครอบครัว ญาติพี่น้องอันเป็นที่รัก และเพื่อนร่วมงาน ที่คอยให้กำลังใจเป็นอย่างดีตลอดมา

จรรยา แก้วสองเมือง

พฤศจิกายน 2547

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญตาราง	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
การสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อย	7
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีของการเรียนรู้	27
พื้นฐานแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	39
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	43
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	43
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	43
การเก็บรวบรวมข้อมูล	46
การวิเคราะห์ข้อมูล	47
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	49
เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน	49
เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างเรียนของ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 – 3	51
ข้อสังเกตสภาพการเรียนการสอน	51

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	53
สรุปการวิจัย	53
อภิปรายผล	54
ข้อเสนอแนะ	58
บรรณานุกรม	59
ภาคผนวก	64
ก ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ	65
ข เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง	67
ตารางวิเคราะห์สาระ/มาตรฐานการเรียนรู้	68
ผังสาระการเรียนรู้	71
หน่วยการเรียนรู้เรื่องภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง	72
ขั้นตอนการสอนแบบการอภิปรายกลุ่มย่อย	74
ค แผนการจัดการเรียนรู้	78
ง เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล	173
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	174
การหาประสิทธิภาพของแบบทดสอบ	182
การวิเคราะห์ข้อมูล	186
ประวัติผู้ศึกษา	189

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อย โดยใช้การทดสอบค่าที่	49
ตารางที่ 4.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างเรียนของ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 – 3	51

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกในปัจจุบันนี้มีความก้าวหน้าทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวิทยาการต่าง ๆ ประเทศไทยจึงมีความจำเป็นต้องมีการปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยให้มีคุณภาพและตอบสนองความต้องการของสังคมไทยและผู้เรียนให้มีศักยภาพในการแข่งขัน มีความรับผิดชอบ สามารถเผชิญปัญหาและการเปลี่ยนแปลง ดำรงตนในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยการผลักดันให้เกิดการปฏิรูปการศึกษา และประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งตามมาตรา 33 ได้บัญญัติให้มีการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและในระดับสถานศึกษาเพื่อให้มีการพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมที่สอดคล้องกันทั่วประเทศ โดยกำหนดให้มีการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อผู้เรียนเป็นแนวนโยบายเพื่อดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545: 10-11)

การปรับกระบวนทัศน์การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นเรื่องชีวิตสำคัญในการปฏิรูปการเรียนรู้โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 – 2559 ซึ่งได้กำหนดไว้ว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ต้องให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และกำหนดเป้าหมายเชิงคุณภาพไว้ว่า ผู้เรียนเป็นคนเก่งที่พัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ เป็นคนดี และมีความสุข

จากหลักการดังกล่าวสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 2 จึงได้ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการเรียนรู้เป็นจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 มาตรา 22 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสามารถเรียนรู้และ

พัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และมาตรา 24 ระบุว่า กระบวนการเรียนรู้ ต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างของผู้เรียน ฝึกทักษะการคิด การจัดการเผชิญสถานการณ์ และประยุกต์ใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่าง

ต่อเนื่อง ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างสมดุล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545 : 62) ปัจจัยที่สำคัญในการปฏิบัติให้บรรลุผลตามมาตรานี้ ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ นั่นคือ การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การเรียนการสอนด้วยวิธีสอนโดยการอภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion) เป็นวิธีการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญวิธีหนึ่ง ซึ่งไพฑูริย์ สินลารัตน์ (2524: 75) กล่าวถึงการอภิปรายว่า การอภิปรายเป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้และทัศนะของผู้เรียน ซึ่งครอบคลุมไปถึงกระบวนการคิด การใช้เหตุผล และการหาหลักฐานมาสนับสนุนทัศนะของตน พร้อมกันไป ในขณะที่มีการแลกเปลี่ยนความรู้ความความคิดเห็นนี้ นอกจากนี้ สิทธิวรรณ ศรีพหล และ พันทิพา อุทัยสุข (2532 : 91) ได้กล่าวถึง การอภิปรายไว้ว่า เป็นการส่งเสริมความสามารถในการใช้สติปัญญา ความรู้ และการใช้กระบวนการคิดด้วย ซึ่งในกระบวนการคิดนี้สอดคล้องกับ ทิศนา แจมมณี (2545: 345) ซึ่งได้กล่าวถึงการอภิปรายกลุ่มย่อยว่า เป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดโดยการจัดผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ อันจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียนกว้างขึ้น

จะเห็นได้ว่า การสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อย เป็นการจัดการเรียนการสอนแบบแบ่งกลุ่มกันทำงาน เป็นการส่งเสริมการพัฒนาความคิดของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นของตน และฝึกใช้ความคิด ดังที่ พันธณีย์ วิหคโต (2533: 68) กล่าวว่า วิธีการสอนแบบอภิปรายกลุ่มเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น ผู้เรียนจะมีโอกาสพิจารณาเรื่องใดเรื่องหนึ่งในลักษณะปริศนาหรือ ออกความคิดเห็นร่วมกัน แลกเปลี่ยนความรู้ ถ่ายทอดประสบการณ์ และมีการตัดสินใจร่วมกันในการแก้ปัญหาเรื่องใดเรื่องหนึ่งด้วยหลักการอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งมีรากฐานมาจากความรู้ความเข้าใจและผสมผสานความรู้ทั้งหลายเข้าด้วยกันสามารถนำความรู้ไปใช้ในอีกสถานการณ์หนึ่งได้

จากการรายงานการประเมินผลการประกันคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพทางการศึกษา (สมศ.) ได้ประเมินโรงเรียนกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี เกี่ยวกับมาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มวิชาสังคมศึกษา พบว่าคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีระดับคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 47.22 ซึ่งอยู่ในระดับต้องปรับปรุง ปัญหาดังกล่าวส่วนหนึ่งเกิดจากการจัดกระบวนการเรียนการสอนของผู้สอนในโรงเรียน ซึ่งส่วนมากยังใช้รูปแบบการสอนที่เน้นการให้ความรู้เนื้อหามากกว่าทักษะทางการเรียน และให้ผู้เรียนทั้งชั้นเรียนไปพร้อมๆกัน การเรียนการสอนที่มีได้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมทั้งการใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย และการให้ความสนใจกับนักเรียนที่เรียนเก่งมากกว่านักเรียนที่เรียนอ่อน ซึ่งเป็นการยากอย่างยิ่งที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ เพราะผู้เรียนมีความสามารถในการรับรู้ที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ผู้สอนยังขาดการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เน้นการท่องจำมากกว่าการคิดวิเคราะห์หาเหตุผล ผู้เรียนไม่มีปฏิสัมพันธ์หรือการสื่อสารซึ่งกันและกัน

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมา จึงเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้วิจัยแสวงหาวิธีการสอนเพื่อที่จะนำมาพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้สูงขึ้น โดยนำวิธีสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อยมาใช้กับเนื้อหาสาระภูมิศาสตร์ เพราะวิชาภูมิศาสตร์เป็นวิชาที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ทางกายภาพกับมนุษย์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโลกทรรศน์ที่กว้างไกล ช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นที่หรือที่ตั้งหนึ่ง ๆ ซึ่งมีความสำคัญและถือเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติและส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ตลอดจนมีความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง ความสัมพันธ์ระหว่างตนกับโลก และความจำเป็นพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันของมนุษย์ วิธีสอนโดยการอภิปรายกลุ่มย่อยจึงช่วยพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ การรวบรวมข้อมูล ทักษะการคิดวิเคราะห์ หาเหตุผลอย่างมีระบบและมีหลักฐานการแก้ปัญหาโดยอาศัยข้อมูล การทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อหาข้อสรุปร่วมกันของกลุ่ม

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อยจะเป็นวิธีสอนอีกวิธีหนึ่งที่จะสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำวิธีสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อยมาทดลองใช้พัฒนาจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกุมภวาปี โดยคาดว่า การสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อยจะมีส่วนช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดปฏิกิริยาตอบสนองการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อย

3. สมมติฐานการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อย
หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

4. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

4.1 ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกุมภวาปี อำเภอกุมภวาปี
จังหวัดอุดรธานี ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 528 คน

4.2 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกุมภวาปี อำเภอกุมภวาปี
จังหวัดอุดรธานี ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 ได้จากการสุ่มอย่างง่ายมา 1 ห้องเรียน
จำนวน 40 คน

4.3 เนื้อหา ที่ใช้ในการทดลองคือ เรื่องภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เวลาดทดลองทั้งหมด 10
ชั่วโมง ประกอบด้วยเนื้อหาและจำนวนชั่วโมง ดังนี้

4.3.1 สภาพแวดล้อมทางกายภาพของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 5 ชั่วโมง

4.3.2 ลักษณะทางเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 3 ชั่วโมง

4.3.3 ลักษณะทางการเมืองของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 2 ชั่วโมง

4.4 ตัวแปร ที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย

4.4.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

การสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อย

4.4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 การสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อย หมายถึง วิธีการสอนที่จัดผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อยประมาณ 3-8 คน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูล ประสบการณ์ แสดงความคิดเห็นในประเด็นหรือปัญหาที่กำหนดอย่างมีจุดมุ่งหมาย และสรุปผลการอภิปรายออกมาเป็นข้อสรุปของกลุ่ม

5.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความสามารถของผู้เรียนอันเป็นผลมาจากการเรียนการสอน หรือมวลประสบการณ์ทั้งปวงที่ผู้เรียนได้รับจากการเรียนการสอน ซึ่งสามารถวัดได้จากการสอบโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 6.1 ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการคิด และทักษะทางสังคมให้เกิดขึ้นกับ
ผู้เรียน
- 6.2 ผู้สอนทราบถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน
- 6.3 ผู้สอนสามารถนำการสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อยไปประยุกต์ใช้กับเทคนิค
และวิธีการสอนอื่น ๆ

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัย ดังนี้

1. การสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อย

- 1.1 ความหมายของการสอน โดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อย
- 1.2 ความสำคัญของการสอน โดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อย
- 1.3 จุดประสงค์ของการสอน โดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อย
- 1.4 รูปแบบการอภิปรายกลุ่มย่อย
- 1.5 ขนาดของกลุ่มย่อย
- 1.6 บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกกลุ่มย่อยและผู้สอน
- 1.7 ขั้นตอนการสอน โดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อย

2. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีของการเรียนรู้

- 2.1 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้
- 2.2 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนการสอน

3. พื้นฐานแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

- 3.1 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
- 3.2 หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม พุทธศักราช 2545

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 4.1 งานวิจัยในประเทศ
- 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิธีสอนแบบการอภิปรายกลุ่มย่อย

1.1 ความหมายของการสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อย

การอภิปรายกลุ่มย่อยได้นำมาใช้เป็นเทคนิคหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน โดยเกิดจากความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงกิจกรรมในห้องเรียนจากการบอกของผู้สอนและการถามตอบของผู้เรียนกับผู้สอน เป็นการเพิ่มการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการเรียนให้มากขึ้นกว่าเดิม ในลักษณะการจัดกลุ่มเป็นกลุ่มย่อย เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นเรื่องใดเรื่องหนึ่งภายในกลุ่มและนอกกลุ่ม ความหมายของการอภิปรายกลุ่ม ได้มีนักการศึกษาให้นิยามของการอภิปรายกลุ่มย่อยไว้ ดังนี้

ทิสนา เขมมณี (2545: 345) ได้ให้ความหมายของวิธีสอนแบบการอภิปรายกลุ่มย่อยว่า วิธีสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดโดยการจัดผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ประมาณ 4-8 คน และให้ผู้เรียนในกลุ่มพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น และประสบการณ์ในประเด็นที่กำหนด และสรุปผลการอภิปรายออกมาเป็นข้อสรุปของกลุ่ม

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2540: 105) ได้ให้ความหมายของวิธีสอนแบบอภิปรายว่า วิธีสอนแบบอภิปราย หมายถึง วิธีสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือพิจารณาหัวข้อที่กลุ่มมีความสนใจร่วมกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อหาคำตอบแนวทางเพื่อแก้ปัญหาใดปัญหาหนึ่งร่วมกัน วิธีสอนแบบอภิปรายจึงเป็นวิธีการสอนที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน คือ ได้คิด ได้ทำ ได้แก้ปัญหาและได้ฝึกการทำงานร่วมกันทำงานแบบประชาธิปไตย ผู้เรียนจึงเป็นศูนย์กลางของการเรียน

บาร์เกอร์ (Barker 1991: 8) ได้กล่าวถึงการรวมกันของกลุ่มย่อยไว้ว่า กลุ่มย่อยจะมีสมาชิกตั้งแต่ 3-5 คน และแต่ละคนจะมีปฏิสัมพันธ์กันในลักษณะซึ่งหน้า โดยมีจุดมุ่งหมายไว้ในใจเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่จะนำมาอภิปรายและจะร่วมกันอภิปรายตามหัวข้อนั้น โดยกำหนดผู้นำกลุ่ม

มาบราย (Mabry 1980: 4) ได้ให้ความหมายของการอภิปรายกลุ่มย่อยไว้ว่า เป็นการรวมตัวของสมาชิกภายในกลุ่ม เพื่อร่วมกันผลิตผลงานในลักษณะของการ ปฏิสัมพันธ์แบบเผชิญหน้า

สรุปได้ว่าการสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อย เป็นการสอนที่ชี้ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมุ่งให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อหาข้อสรุปหรือแก้ปัญหาย่างใดอย่างหนึ่ง

ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและพัฒนาทักษะ เช่น ทักษะการคิด การพูด การฟัง และการแสดงความคิดเห็น

1.2 ความสำคัญการสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อย

การสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่มนั้นจะทำให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นในปัญหาต่าง ๆ ร่วมกับผู้อื่น อัจฉรา ประไพตระกูล (2520: 69) ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการสอนแบบอภิปรายไว้ว่า การสอนแบบอภิปรายเป็นวิธีสอนที่ดีที่สุดวิธีหนึ่งที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน และดวงเดือน เทศวณิช (ม.ป.ป.: 75) กล่าวว่า การสอนแบบอภิปรายเป็นการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นออกมาให้มากที่สุด เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนหรือระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง ซึ่งสอดคล้องกับสิริวรรณ ศรีพหล และพันทิพา อุทัยสุข (2532: 91-92) ที่กล่าวว่า การสอนแบบอภิปราย เป็นการส่งเสริมความสามารถในการใช้สติปัญญา ความรู้ และการใช้กระบวนการคิดด้วย

การใช้การอภิปรายกลุ่มในการเรียนการสอนนั้น เป็นเทคนิควิธีการหนึ่งที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักแสดงความคิดเห็น กล่าวพูด กล่าวแสดงออก ดังที่ จี เอส พิลเนล (G.S. Pinnell อ้างในวนิดา ย่องหาญ 2538: 31) สรุปว่า นักการศึกษาบางคนเชื่อว่าการที่มีโอกาสได้ฟังการอภิปรายแสดงความคิดเห็นของบุคคลต่าง ๆ จะช่วยเสริมความรู้ที่ได้มาจากการอ่านให้แตกฉานมากขึ้น เพราะความรู้ที่ได้จากการอภิปรายนั้น เป็นความรู้ใหม่ที่พัฒนาขึ้นมาจากการแสดงความคิดเห็น และการฟังซึ่งกันและกันของสมาชิกแต่ละคน อัลเวอร์แมน และคณะ (Alvermann et al 1984: 10) กล่าวถึงการอภิปรายจะช่วยให้เกิดความเข้าใจในสิ่งที่ได้อ่านมาดีขึ้นแล้ว การอภิปรายยังช่วยส่งเสริมความจำในระยะยาวอีกด้วย เพราะการที่ได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องหนึ่งเรื่องใดออกไป จะช่วยให้ง่ายต่อการระลึกได้เกี่ยวกับเรื่องนั้นภายหลัง จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่ผู้สอนควรจะนำการอภิปรายไปใช้ควบคู่กับเทคนิคการสอนหรือกิจกรรมอื่น ๆ

ทิสนา แวมมณี (2545: 350) ได้กล่าวถึงคุณค่าและความสำคัญของการสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย สรุปได้ ดังนี้

1. ผู้เรียนกลุ่มใหญ่มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้
อย่างทั่วถึง
2. ผู้เรียนและผู้สอนได้ข้อมูลและความคิดเห็นที่หลากหลายช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่
กว้างขึ้น

3. ช่วยส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้เรียน และช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะต่าง ๆ จำนวนมาก เช่น ทักษะการพูด การแสดงความคิดเห็น การโต้แย้ง การวิพากษ์วิจารณ์ และทักษะการคิด

สิริวรรณ ศรีพหล และพันทิพา อุทัยสุข (2532: 91-92) ได้กล่าวถึงคุณค่าและความสำคัญของการอภิปรายไว้พอสรุปได้ ดังนี้

1. ผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้ของตนในระหว่างที่เข้าร่วมอภิปราย และสามารถรวบรวมและจัดลำดับความรู้ของตนก่อนจะอภิปราย
2. ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น และยอมรับมติของกลุ่ม ซึ่งจะเป็นการรับเอาค่านิยมทางด้านประชาธิปไตยไปด้วย
3. ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนการใช้ความคิดเชิงเหตุผล เปรียบเทียบ และแยกแยะอย่างมีลำดับ
4. ผู้เรียนรู้จักวิธีการพูดอย่างถูกต้อง มีเหตุผล และพูดตรงประเด็น เมื่อมีโอกาสทำงานร่วมกับผู้อื่น จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจลักษณะการทำงานร่วมกันกับกลุ่ม

นอกจากนี้ คราก และ สตาร์ (Clark and Starr 1976: 95) ยังได้กล่าวถึงความสำคัญของการอภิปรายกลุ่มไว้พอสรุปได้ดังนี้

1. การอภิปรายกลุ่มย่อยจะทำให้ให้นักเรียนแต่ละคนได้มีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนหน้าที่และบทบาทต่าง ๆ
2. การอภิปรายกลุ่มย่อยจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ด้านต่างๆ ดังนี้
 - 2.1 ในลักษณะของการแก้ปัญหา กลุ่มย่อยจะประสบความสำเร็จมากกว่ารายบุคคล
 - 2.2 กลุ่มย่อยจะช่วยพัฒนาความคิดเชิงวิเคราะห์ของนักเรียน
 - 2.3 กลุ่มย่อยจะทำให้ข้อมูลที่ศึกษาขยายกว้างออกไปมากยิ่งขึ้น
 - 2.4 กลุ่มย่อยจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างกว้างขวาง ลึกและครอบคลุม
 - 2.5 กลุ่มย่อยจะทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสพัฒนาการค้นคว้าหาข้อมูลและทักษะการเรียนรู้

3. การอภิปรายกลุ่มย่อยจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการเรียนรู้ทักษะทางสังคมและพัฒนาทัศนคติที่ดีต่อกลุ่มและสังคม อันเป็นผลทำให้เกิดการเรียนรู้จักให้ และการเป็นผู้ยอมรับ

4. การอภิปรายกลุ่มย่อย สามารถพัฒนาความสามารถของกลุ่มได้

5. การอภิปรายกลุ่มย่อย ช่วยพัฒนาความไว้วางใจ และทำให้สามารถกำหนดทิศทางอันแน่นอนของตนเองได้

6. การอภิปรายกลุ่มย่อย เพิ่มความน่าสนใจในการเรียนหลายประการ คือ

6.1 ช่วยให้อภิปรายการสอนและจุดประสงค์ปรับใช้กันได้อย่างสมดุล

6.2 ช่วยให้การเรียนการสอนมีความก้าวหน้า

6.3 ช่วยทำให้ปลดปล่อยจากการเรียนที่หน้าเบื่อกมาเป็นโอกาสให้นักเรียนได้ใช้พลังที่มีอยู่ในตนโดยการมีส่วนร่วมในการเรียน

สรุปความสำคัญของการสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อยเป็นวิธีสอนที่สามารถนำไปใช้ร่วมกับเทคนิคการสอนหรือกิจกรรมอื่น ๆ และใช้สอนได้กับทุกรายวิชา เพราะเป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง เพราะได้ประสบการณ์โดยตรง และจะเป็นความรู้ที่คงทนยาวนาน เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนต่อไป

1.3 จุดประสงค์ของการสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อย

จุดประสงค์ของการสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อย คือ ฝึกฝนให้ผู้เรียนรู้จักใช้ความคิด วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ ใช้เหตุผล และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2545: 345) กล่าวว่า การสอนโดยใช้วิธีการอภิปรายกลุ่มย่อย เป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างทั่วถึง มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ อันจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียนกว้างขวางขึ้น นอกจากนี้ยังมีผู้กล่าวถึงเรื่องนี้หลายท่าน ดังนี้

สุวิทย์ มูลคำและคณะ (2545: 33) กล่าวว่า การสอนโดยใช้วิธีการอภิปรายกลุ่มย่อยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นหรือระดมความคิดเห็นร่วมกัน และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างทั่วถึง
2. เพื่อฝึกการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การเป็นผู้นำ ผู้ตาม การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและการเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม
3. เพื่อฝึกการค้นคว้าหาความรู้ ข้อมูล ข้อเท็จจริงมาเพื่ออภิปรายให้ผู้อื่นรับทราบ

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2540: 105) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มไว้ ดังนี้

1. เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นร่วมกันเป็นการพัฒนาทักษะการพูดและการคิด
2. เพื่อฝึกการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ฝึกการเป็นผู้นำ การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และการเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม

3. เพื่อฝึกการค้นคว้าหาความรู้เพื่ออภิปรายให้ผู้อื่นรับทราบ

ฉัตรวรุณ ตันนะรัตน์ (2524: 362) กล่าวถึงจุดประสงค์ของการสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มไว้ ดังนี้

1. เพื่อหาข้อเท็จจริง โดยการแลกเปลี่ยนความรู้อย่างมีเหตุผล
2. เพื่อนำความรู้มาแก้ปัญหาสังคม โดยใช้หลักความคิดแบบประชาธิปไตย
3. เพื่อสอบความเห็นส่วนรวมแล้วนำไปปฏิบัติ
4. เพื่อฝึกให้ผู้ร่วมอภิปรายได้เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักการปรับตัวในสังคม รู้จักปัญหา รู้จักผู้อื่น และเข้าใจผู้อื่นดียิ่งขึ้น

ชาญชัย อินทรประวัตติ (2522: 90) กล่าวว่า การสอนโดยวิธีการอภิปรายจะต้องมีจุดประสงค์ที่แน่นอน ดังนี้

1. ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนอย่างแท้จริง
2. ให้นักเรียนฝึกการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นของตนเอง
3. ให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
4. เพื่อฝึกและพัฒนาบุคลิกภาพบางประการให้แก่ผู้เรียน
5. ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มมีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ฝึกการแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ฝึกการเป็นผู้นำ ผู้ตาม การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและการเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่มเพื่อเป็นพื้นฐานการอยู่ร่วมกันในระบอบประชาธิปไตย

1.4 รูปแบบการอภิปรายกลุ่มย่อย

การสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อย ผู้สอนจะต้องเตรียมจุดประสงค์และวางแผนว่าจะให้มีการอภิปรายแบบใดจะเหมาะสม ผู้สอนจะคอยชี้แนะ แนะนำ กระตุ้นให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็นให้โอกาสทุกคนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ การที่จะนำเอาวิธีสอนโดยการอภิปรายกลุ่มมาใช้ มีได้หลายรูปแบบ บ้างก็แบ่งรูปแบบออกตามบทบาทของผู้สอน บางกรณีก็จะแบ่งตามหลักการของการอภิปราย แต่การที่จะนำรูปแบบใดมาใช้นั้นควรคำนึงถึงผู้เรียนเป็นหลักและต้องมีความเหมาะสม พันธณีย์ วิหคโต (2533: 68) กล่าวว่า วิธีสอนโดยการอภิปรายกลุ่ม เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น ผู้เรียนจะมีโอกาสพิจารณาเรื่องใดเรื่องหนึ่งในลักษณะปรึกษาหารือออกความคิดเห็นร่วมกัน แลกเปลี่ยนความรู้ ถ่ายทอดประสบการณ์ และมีการตัดสินใจร่วมกันในการแก้ปัญหาเรื่องใดเรื่องหนึ่งด้วยหลักการอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งได้มีผู้จัดรูปแบบการอภิปรายกลุ่มไว้ต่าง ๆ กัน ตามความเหมาะสม ดังนี้

ทิสนา เขมมณี (2545: 347-350) ได้กล่าวถึงรูปแบบการจัดกลุ่มอภิปราย เพื่อใช้ในการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. **การจัดกลุ่มอภิปรายแบบกันเอง (Informal Group Discussion)** กลุ่มแบบนี้ประกอบด้วยสมาชิกที่สนใจเรื่องเดียวกัน จำนวนประมาณ 6-10 คน มาพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดและประสบการณ์กัน เพื่อแสวงหาข้อยุติหรือข้อตกลงร่วมกันในประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องนั้นในกลุ่มจะมีประธานนำการอภิปราย ช่วยดูแลและให้สมาชิกในกลุ่มแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี

2. **การจัดกลุ่มอภิปรายแบบฟิลลิป 66 (Phillips 66 or Buzz)** กลุ่มแบบนี้ประกอบด้วยสมาชิก 6 คนที่นั่งใกล้กัน หันหน้าเข้าหากัน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในประเด็นใดประเด็นหนึ่ง คนละ 1 นาที รวมเป็น 6 นาที จุดประสงค์ของการจัดกลุ่มแบบนี้ก็เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนมีโอกาสนเสนอความคิดเห็นในประเด็นหรือปัญหาที่กลุ่มใหญ่กำลังพิจารณาอยู่

3. **การจัดกลุ่มอภิปรายแบบซินดิเคต (Syndicate Group)** กลุ่มแบบนี้ประกอบด้วยสมาชิกระหว่าง 6-10 คน ที่มีความรู้และประสบการณ์ต่างกัน จุดประสงค์ก็เพื่อให้กลุ่มย่อยนี้ได้ศึกษาหรือพิจารณาเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ได้รับมอบหมายจากที่ประชุมใหญ่ สมาชิกจะแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์กันในเรื่องที่ได้รับมอบหมายโดยผลัดกันทำหน้าที่ประธานและเลขากลุ่ม

4. **การจัดกลุ่มอภิปรายแบบระดมสมอง (Brainstorming Group)** กลุ่มแบบนี้ประกอบด้วยสมาชิกประมาณ 2-6 คน ที่มีความรู้และประสบการณ์พอสมควรในเรื่องที่จะอภิปราย จุดประสงค์ของกลุ่มนี้ก็เพื่อให้ได้ความคิดมากที่สุด ในเวลาที่จำกัด และเพื่อแสวงหาความคิด

สร้างสรรค์จากกลุ่ม กลุ่มจะมีประธานนำการอภิปรายและกระตุ้นให้สมาชิกทุกคนแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี โดยไม่มีการตัดสินว่าถูกผิด ดีหรือไม่ดี เพื่อให้ได้ความคิดจำนวนมาก เลขานุการกลุ่มจดบันทึกความคิดทั้งหมดไว้ ขึ้นต่อไปจึงนำความคิดที่ได้มาวิเคราะห์ และปรับปรุง เพื่อให้ได้ความคิดที่สร้างสรรค์ในเรื่องนั้น

5. การจัดกลุ่มอภิปรายแบบโต๊ะกลม (Round Table Group) กลุ่มแบบนี้ มีลักษณะเหมือนการอภิปรายแบบซินดิเคต คือเป็นการอภิปรายในประเด็นที่ได้รับมอบหมายจากที่ประชุมใหญ่หรือที่สมาชิกเลือกตามความสนใจ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และประสบการณ์ เพื่อให้ได้ข้อสรุปร่วมกัน เพียงแต่การจัดกลุ่มจะอยู่ในลักษณะเป็นรูปร่างกลมซึ่งสมาชิกทุกคนสามารถมองเห็นกันได้ อย่างไรก็ตามในปัจจุบันกลุ่มแบบนี้อาจไม่จำเป็นต้องจัดในรูปร่างกลม สามารถจัดลักษณะอื่นได้ เช่น จัดที่นั่งเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ก็เรียกว่าเป็นการประชุมโต๊ะกลม หากมีจุดประสงค์ตรงตามการอภิปรายแบบโต๊ะกลม

6. การจัดกลุ่มอภิปรายเป็นคณะ (Panel Discussion Group) การจัดกลุ่มแบบนี้มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความคิดเห็น และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อในการประชุมประมาณ 3-6 คน มาร่วมอภิปรายต่อหน้าผู้ฟัง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยมีผู้ดำเนินการอภิปราย (moderator) เป็นผู้เชื่อมโยงความคิดเห็น ชักถาม ควบคุมเวลาในการอภิปราย และสรุปผลการอภิปราย

7. การจัดกลุ่มอภิปรายแบบสัมมนา (Seminar Group) การจัดกลุ่มแบบนี้สมาชิกกลุ่มประมาณ 20 คนขึ้นไป มีจุดประสงค์เพื่อให้สมาชิกร่วมกันศึกษาหาความรู้หรือค้นคว้าในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง โดยมีผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำช่วยเหลือ ปัญหาของการสัมมนามักจะกว้าง สามารถแบ่งเป็นหัวข้อย่อยได้จำนวนมาก ผู้เข้าสัมมนาจะเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับความรู้ ความคิดเห็น การสัมมนา

ไม่มีการลงมติ เป็นเพียงการประมวลความคิดเห็น และสรุปเป็นข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาต่าง ๆ

8. การจัดกลุ่มอภิปรายแบบใกล้ชิด (Knee Group) กลุ่มแบบนี้ประกอบด้วยสมาชิกประมาณ 3-5 คน พุดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างใกล้ชิดสนิทสนม เปรียบเสมือนการจับเข้าคุยกัน

9. การจัดกลุ่มแบบฮัดเดิล (Huddle Group) กลุ่มแบบนี้เป็นการจัดกลุ่มย่อยที่แยกออกมาจากกลุ่มใหญ่โดยใช้วิธีการสุ่มเพื่อให้สมาชิกกลุ่มคละกันไป จุดประสงค์และการดำเนินการมีลักษณะเช่นเดียวกับการอภิปรายแบบกันเอง

10. การจัดกลุ่มอภิปรายแบบเวียนรอบวง (Circular Response Group) กลุ่มแบบนี้ประกอบด้วยสมาชิกไม่ควรเกิน 10 คน มีจุดประสงค์เพื่อให้สมาชิกกลุ่มทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น โดยการให้สมาชิกแต่ละคนพูดรอบละประมาณ 1-2 นาที เวียนกันไปทางซ้ายหรือขวา ทีละคนจนครบทุกคน ถ้าผู้ใดต้องการสนับสนุนหรือโต้แย้งต้องรอจนกว่าจะถึงเวลาที่ตนมีโอกาสพูด ถ้ามีเวลามาก และต้องการความคิดเห็นเพิ่มเติมก็เริ่มรอบสองต่อไปเรื่อยๆ

11. การจัดกลุ่มอภิปรายแบบกลุ่มช้อน (Fish Bowl Group) กลุ่มแบบนี้มีลักษณะเป็นกลุ่มช้อนกัน 2 วง กลุ่มวงในและกลุ่มวงนอก มีสมาชิกจำนวนเท่า ๆ กัน ประมาณ 4-8 คน ในขณะที่สมาชิกกลุ่มวงในประชุมอภิปรายกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง สมาชิกกลุ่มวงนอกจะทำหน้าที่สังเกตการณ์ จุดประสงค์เพื่อให้ผู้สังเกตการณ์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องที่อภิปราย แต่ไม่มีความจำเป็นต้องมีส่วนร่วมในการอภิปราย ได้เรียนรู้ความคิดเห็นของผู้อภิปรายวงในอย่างใกล้ชิด ในบางกรณีอาจมีการสลับเปลี่ยนบทบาทให้ผู้ที่อยู่วงนอกเข้าไปอยู่วงในแล้วทำหน้าที่อภิปราย และสมาชิกในวงในออกมาอยู่ในวงนอกเป็นผู้สังเกตการณ์สลับเปลี่ยนกัน

12. การจัดกลุ่มอภิปรายแบบปฏิจำถาม (Questioning-Answering) กลุ่มแบบนี้ประกอบด้วยสมาชิกประมาณ 6-8 คน เป็นผู้ดำเนินการอภิปราย 1 คน มีผู้เชี่ยวชาญหรือวิทยากรที่ได้รับเชิญมาครั้งหนึ่ง อีกครั้งหนึ่งเป็นตัวแทนจากกลุ่มผู้ฟังผู้ดำเนินการอภิปรายให้ผู้แทนผู้ฟังเสนอข้อคำถามให้วิทยากรตอบ และเป็นตัวกลางช่วยเชื่อมโยงและสรุปความคิดเห็น จุดประสงค์ของกลุ่มแบบนี้ก็คือการช่วยให้สมาชิกกลุ่มเกิดความเข้าใจในปัญหา หรือเรื่องที่ศึกษาในแง่มุมต่าง ๆ ตามความต้องการ หรือความสามารถของผู้ฟัง

วัตนาพร ระงับทุกข์ (2541: 32-34) ได้กล่าวถึงรูปแบบการอภิปรายกลุ่มย่อยไว้ ดังนี้

1. คู่คิด (Think - Pair - Share) เป็นวิธีการที่เริ่มต้นจากการที่ผู้สอนตั้งประเด็นสั้น ๆ หรือโจทย์คำถามให้นักเรียนตอบ แล้วให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบด้วยตนเองสัก 1-2 นาที หลังจากนั้นให้ผู้เรียนจับคู่กับเพื่อนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ผลัดกันเล่าความคิดหาคำตอบของตนให้คู่ฟัง จนได้ข้อสรุปที่เห็นพ้องกันแล้วให้แต่ละคู่ไปเล่าให้คู่อื่นๆ 2-3 คู่ฟัง หรือครูอาจสุ่มบางคู่มารายงานหน้าชั้น

2. การเล่าเรื่องรอบวง (Roundrobin) เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนในกลุ่มเล่าประสบการณ์ ความรู้ สิ่งที่ตนกำลังศึกษา สิ่งที่ตนประทับใจให้เพื่อนๆ ในกลุ่มย่อยฟังทีละคน โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนใช้เวลาเล่าเท่าๆกัน หรือใกล้เคียงกัน โดยครูอาจกำหนดประเด็นเรื่องที่จะให้เล่าหรือให้ผู้เรียนร่วมกันกำหนดเอง การเล่าเรื่องรอบวงจะช่วยพัฒนาทักษะการสื่อความหมายของผู้เรียน

3. เพื่อนเรียน (Partners) กลุ่มแบบนี้ให้ผู้เรียนจับคู่เพื่อช่วยเหลือกันเรียนและทำความเข้าใจเนื้อหาที่เป็นความคิดรวบยอดที่สำคัญ ในบางครั้งคู่หนึ่งอาจไปขอคำแนะนำ คำอธิบายจากคู่อื่น ๆ ที่คาดว่าจะมีความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวดีกว่า และเช่นเดียวกันเมื่อผู้เรียนคู่หนึ่งเกิดความเข้าใจที่แจ่มชัดแล้ว ก็จะเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนคู่อื่น ๆ ต่อไป

4. มุมสนทนา (Corners) เป็นวิธีการที่ช่วยสร้างความสามัคคีในชั้นเรียนขั้นตอนการเรียนเริ่มต้นด้วยการจัดให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มย่อยประกอบด้วยสมาชิกประมาณ 3-4 คน เข้าไปนั่งตามมุมหรือจุดต่าง ๆ ของห้องเรียน ผู้เรียนในกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มจะช่วยคิดหาคำตอบสำหรับโจทย์ปัญหาต่าง ๆ ที่ผู้สอนยกขึ้นมา หลังจากนั้นจะเปิดโอกาสให้สมาชิกมุมใดมุมหนึ่งอธิบายเรื่องราวที่ตนได้ศึกษาให้เพื่อนในมุมอื่นฟัง

5. คู่ตรวจสอบ (Pairs Check) เป็นวิธีการที่แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ประกอบด้วยสมาชิก 4-6 คน แล้วสมาชิกในกลุ่มจับคู่กันทำงาน เมื่อได้รับโจทย์ปัญหาหรือแบบฝึกหัดจากผู้สอน ผู้เรียนคนหนึ่งจะเป็นคนทำโจทย์และอีกคนหนึ่งทำหน้าที่เสนอแนะวิธีการแก้ปัญหาหลังจากทำโจทย์ข้อที่ 1 เสร็จ ผู้เรียนคู่หนึ่งจะสลับหน้าที่กันคือให้คนที่โจทย์ข้อที่ผ่านมาทำหน้าที่เป็นคนเสนอแนะและให้คนที่เคยทำหน้าที่เสนอแนะไปทำหน้าที่แก้โจทย์ปัญหา เมื่อทำโจทย์เสร็จครบแต่ละ 2 ข้อ แต่ละคู่จะนำคำตอบมาแลกเปลี่ยนและตรวจสอบกับคำตอบของคู่อื่น

6. การระดมพลังสมอง (Brainstorming) เป็นวิธีการใช้เพื่อเริ่มต้น กระตุ้นผู้เรียนให้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างกระตือรือร้น และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สดชื่น การระดมพลังสมองของ “ทีม” จะคล้ายกับการเล่นเกมที่ส่งเสริมการแข่งขันที่สนุกสนานและเป็นมิตร กระบวนการระดมพลังสมองประกอบด้วยสมาชิกประมาณ 4-9 คนต่อประเด็นปัญหา 1 ประเด็น ให้ความแต่ละกลุ่ม 5-10 นาทีเพื่อเสนอแนะและบันทึกข้อแก้ไขปัญหาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ จุดมุ่งหมายหลักของการระดมสมองคือ สร้างความคิดจำนวนมาก ๆ เพื่อคัดลिनคุณค่าหรือแสดงความหมายด้วยความเข้าใจว่าอาจนำประเด็นนี้มาศึกษากันจริงจังภายหลัง ผู้สอนต้องสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร การระดมพลังสมองจะช่วยลดความกดดันเพราะไม่ต้องหาคำตอบที่ถูกต้องทันทีแต่จะปล่อยให้ผู้เรียนแสดงศักยภาพที่สร้างสรรค์ ส่งเสริมอิสระในการแสดงออก และนำไปสู่การแก้ปัญหาที่หาคำตอบไม่ได้

7. กลุ่มกระซิบ (Buzzing) เป็นวิธีการแบ่งกลุ่มเร็ว ๆ ง่าย ๆ ตามสถานการณ์เพื่อ “ค้นหา” คำตอบของปัญหา โดยครูเสนอประเด็นให้กลุ่มอภิปรายและแสดงความคิดเห็นในเชิงสนับสนุนหรือคัดค้านข้อคำตอบที่เป็นไปได้ทุกคำตอบ และได้ความเห็นที่เป็นเอกฉันท์ในเวลาประมาณ 5-10 นาที การจัดกลุ่มลักษณะนี้ใช้ได้แทบทุกเนื้อหา ขั้นตอนประกอบด้วยการจัดกลุ่มผู้เรียนกลุ่มละ 4-7

คน ระดมพลังสมองในประเด็นที่กำหนด โดยให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการอภิปราย กลุ่มแบบนี้ บางครั้งเรียก “Buzz 36” เช่น กลุ่ม 3 คน ใช้เวลาอภิปราย 6 นาที หรือ “Hein 57” กลุ่ม 5 คน ใช้ เวลาอภิปราย 7 นาที

8. การอภิปรายเป็นคณะ (Panel Discussion) การอภิปรายแบบนี้จะแยกคณะอภิปราย และกลุ่มผู้ฟังออกจากกัน คณะผู้อภิปรายจะประกอบด้วยสมาชิกประมาณ 3-6 คน มีผู้ดำเนินการ อภิปรายทำหน้าที่กล่าวนำ แนะนำผู้อภิปราย สรุปเชื่อมโยงประเด็นสำคัญต่าง ๆ ผู้ดำเนินการอภิปราย จะต้องทำความเข้าใจกับผู้อภิปรายว่าจะให้พูดรอบเดียวหรือ 2 รอบ และพูดคนละกี่นาทีในแต่ละรอบ เมื่อคณะผู้อภิปรายให้ข้อมูลความรู้ความคิดในด้านต่าง ๆ ซึ่งแต่ละคนมีความเชี่ยวชาญ หรือมี ประสบการณ์มาต่าง ๆ กันจบแล้ว ผู้ดำเนินการอภิปรายจะเปิดโอกาสให้ผู้ฟังซักถาม และร่วมอภิปราย

9. การอภิปรายแบบกันเอง (Forum) เป็นการอภิปรายที่เริ่มด้วยปาฐกถา ซึ่งผู้บรรยาย นำนั้นอาจมีมากกว่าหนึ่งคนก็ได้ แล้วเปิดอภิปรายภายหลัง

10. การอภิปรายแบบ (Symposium) เป็นการอภิปรายเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ผู้อภิปราย แต่ละคนเตรียมหาความรู้เฉพาะตอนหนึ่งหรือหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งของเรื่องที่จะอภิปราย ผู้ดำเนินการ จะเป็นผู้เชื่อมโยงต่อเนื่องประสานกัน ถ้าผู้ฟังถามตรงกับเรื่องของผู้พูดคนใด คนนั้นจะเป็นคนตอบ ผู้ที่เข้าร่วมอภิปรายทุกคนต้องเตรียมอ่านและมีความรู้พอที่จะแลกเปลี่ยนกันได้ บางทีการอภิปราย แบบนี้ก็ผสมผสานกับ Forum เพราะคล้ายกันจึงเรียกว่า Symposium – Forum

11. การประชุมสัมมนา (Seminar) เป็นการประชุมเพื่ออภิปรายหัวข้อที่ได้กำหนดไว้ มีการอภิปรายกันอย่างอิสระในระหว่างผู้เข้าร่วมประชุม ซึ่งมักจะเป็นผู้มีประสบการณ์ในเรื่องนั้นร่วมกัน มีการสรุปผลเป็นข้อยุติสำหรับปัญหาหรือเป็นข้อเสนอแนะต่าง ๆ

สิริวรรณ ศรีพหล และพันทิพา อุทัยสุข (2532: 93-96) ได้เสนอรูปแบบของ การอภิปรายไว้ ดังนี้

การอภิปรายแบบกลุ่มย่อย เป็นการอภิปรายที่แบ่งกลุ่มผู้เรียนในชั้นออกเป็นกลุ่ม ๆ กลุ่มละประมาณ 5-6 คน หรือน้อยกว่านี้แล้วแต่ข้อวินิจฉัยของผู้สอน แล้วให้แต่ละกลุ่มไปปฏิบัติ กิจกรรมในกลุ่มของตน สำหรับการอภิปรายกลุ่มย่อยนี้ สามารถแยกได้หลายรูปแบบด้วยกัน ดังนี้

1. การอภิปรายแบบระดมความคิด เป็นการอภิปรายกลุ่มย่อยที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ทุกคนมีกิจกรรมอย่างเต็มที่และยังเป็นการพัฒนาการใช้สติปัญญาหรือฝึกฝนกระบวนการทางความคิด อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ผู้สอนจะกำหนดหัวข้อหรือประเด็นในการอภิปรายให้กับกลุ่มผู้เรียน แล้วให้แต่ละกลุ่มไปอภิปรายหรือแก้ปัญหา ซึ่งการอภิปรายแบบระดมความคิดนี้จะเป็นการเปิดโอกาส

ให้ผู้เรียนมีความคิดอย่างสร้างสรรค์ มีความคิดเห็นของตนเองอย่างแท้จริง สามารถแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ นอกจากนี้ยังเป็นการฝึกฝนกระบวนการในการคิดให้เกิดแก่ผู้เรียน ผู้เรียนได้เรียนรู้ข้อมูลหรือเนื้อหาวิชาไปในตัว และผู้เรียนได้มีโอกาสยอมรับผู้อื่นมากขึ้น

2. การอภิปรายหมู่ เป็นการอภิปรายที่ประกอบด้วยกลุ่มผู้อภิปรายและกลุ่มผู้ฟัง ประกอบด้วยสมาชิก 5-7 คน จะมีประธาน 1 คน เป็นผู้ดำเนินรายการ ผู้อภิปรายแต่ละคนสามารถเสนอความคิดเห็นของตนเองในหัวข้อที่น่าอภิปรายได้อย่างเต็มที่ เมื่ออภิปรายจบจะเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้ฟังซักถามแล้วร่วมอภิปรายเพื่อแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

3. การอภิปรายแบบซิมโพเซียม เป็นการอภิปรายที่ประกอบด้วยกลุ่มอภิปราย 5-6 คน เช่นกัน มีผู้ดำเนินรายการ 1 คน ผู้อภิปรายแต่ละคนจะมีโอกาสในการเตรียมการในเรื่องหรือหัวข้อที่ตนได้รับมอบหมายไปล่วงหน้ามาก่อน เพื่อนำมาเสนอในที่ประชุม ผู้ร่วมอภิปรายจะพูดหรือเสนอความเห็นเฉพาะเรื่องที่ตนเตรียมเท่านั้น

4. การอภิปรายแบบซุบซิบปรึกษา ผู้สอนอาจร่วมกับผู้เรียนกำหนดหัวข้อการอภิปรายหลาย ๆ หัวข้อแล้วแบ่งหัวข้อให้แต่ละกลุ่มไปพิจารณาแก้ไข วิธีการง่าย ๆ คือ ให้ผู้เรียนจับกลุ่มกับผู้ที่นั่งอยู่ใกล้กันประมาณ 3-5 คน เช่น ผู้นั่งแถวหน้าก็หันหลังมาจับกลุ่มกับผู้นั่งอยู่แถวถัดไป แต่ละกลุ่มจะพูดซุบซิบปรึกษาหารือให้ได้ยินภายในกลุ่ม เมื่อปรึกษาเสร็จแล้ว แต่ละกลุ่มจะเสนอข้อสรุปให้ที่ประชุม โดยใช้วิธีเขียนสรุปหรือส่งตัวแทนมารายงานในที่ประชุมก็ได้

5. การอภิปรายแบบโต้วาที เป็นการอภิปรายที่แบ่งกลุ่มอภิปรายออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายเสนอและฝ่ายค้าน แต่ละฝ่ายจะผลัดกันออกมาแสดงความคิดเห็นในหัวข้อที่กำหนด ผู้ฟังจะได้รับทั้งความรู้และความสนุกสนาน ผู้อภิปรายนั้นจะได้รับการฝึกฝนกระบวนการการเสนอความคิดเห็น การลำดับความคิด รวมทั้งการชิงไหวชิงพริบอีกด้วย

ไพทูร์ย์ ลินลาร์ตัน (2524: 83-87) ได้กล่าวถึงรูปแบบการอภิปรายกลุ่มย่อยไว้ ดังนี้ การสอนแบบอภิปรายนั้นเหมาะสมที่สุดสำหรับผู้เรียนกลุ่มย่อย บางทีก็เรียกว่าวิธีสอนแบบกลุ่มย่อย เพราะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มที่เหมาะสมคือ ระหว่าง 6-12 คน วิธีการอภิปรายที่ใช้กลุ่มย่อยดังกล่าวมีหลายวิธีคือ

1. การระดมสมอง (Brain Storming) ผู้สอนอาจนำมาใช้สอนแบบกลุ่มย่อยได้ดีในกรณีที่ต้องการความคิดเห็น หรือข้อเสนอหลาย ๆ อย่าง เพื่อแก้ปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยไม่จำเป็นต้องมีการวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวาง แต่เป็นข้อเสนอที่คิดอะไรได้ก็เสนอขึ้นมาแล้วรวมไว้ การวิจารณ์อาจกระทำได้ในตอนท้ายของการอภิปราย การเสนอความเห็นนั้นโดยทั่วไปจะทำด้วยปาก

เปล่าเพื่อฝึกการคิด การแสดงออก และการลำดับเหตุผลขั้นตอน แต่ในบางกรณีเราอาจจะให้ผู้เรียนเขียนใส่กระดาษรวบรวมไว้ก็ได้เช่นกัน

2. การอภิปรายแบบทบทวน (Tutorial Group) มีจุดมุ่งหมายขอบเขตกว้างขวาง ครอบคลุมตั้งแต่การประชุมกลุ่มย่อยเพื่อทบทวนเรื่องราวที่ฟังบรรยายมา เพื่ออภิปรายทบทวนให้ความเห็น ประเมินสิ่งที่ผู้เรียนรู้เข้าใจหรือทำตาม และควรมีจำนวนผู้เรียนระหว่าง 6-10 คน และสามารถใช้ได้กับทุกสาขาวิชา

3. การเวียนปัญหา (Circular Responses) เป็นการนำวิธีการของการอภิปรายมาใช้ในการสอน เพื่อที่จะให้ทุกคนได้มีโอกาสพูดและแก้ความกระดากอายของสมาชิก

4. การอภิปรายกรณีเรื่อง (Case Study) เป็นการให้ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายปัญหาใดปัญหาหนึ่ง เพื่อฝึกฝนการแก้ปัญหา การคิดอย่างมีเหตุผล การวิพากษ์วิจารณ์ความคิดของคนอื่น และเรียนจากคำอภิปรายของเพื่อน ๆ และครู ลักษณะของกลุ่มนี้ไม่ควรเกิน 15 คน

5. การอภิปรายโดยอิสระ (Free-Discussion Group) เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนอย่างกว้างขวาง ผู้สอนจะมีบทบาทเป็นเพียงสมาชิกคนหนึ่งของห้องเท่านั้น จะมีประธานกลุ่มแล้ว ประธานดำเนินการอภิปรายเอง ผู้สอนควรจะช่วยสรุปหรือแก้ปัญหาเมื่อจำเป็น เนื้อเรื่องจะกำหนดโดยกลุ่ม และสรุปโดยกลุ่ม เป็นการฝึกฝนกระบวนการอภิปรายโดยแท้จริง

สรุปได้ว่า การสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อยมีหลายรูปแบบ ซึ่งผู้สอนสามารถเลือกใช้รูปแบบต่าง ๆ ได้ตามความเหมาะสม โดยขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม ระยะเวลา วัสดุ ความสนใจและประสบการณ์ของผู้เรียน

1.5 ขนาดของกลุ่มย่อย

เนื่องจากการอภิปรายกลุ่มย่อยมีลักษณะการสื่อสารทางตรงระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม ขนาดของกลุ่มจึงมีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานที่จะเกิดขึ้น กลุ่มย่อยที่มีประสิทธิภาพต้องมีขนาดเล็กพอที่จะให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างทั่วถึง และใหญ่พอที่จะทำให้จำนวนความคิดกระจายถึงกันอย่างถึงกันอย่างเพียงพอที่จะเก็บรวบรวมเป็นข้อมูล เพื่อการวิเคราะห์และตีความต่อไป

ด้วยความสำคัญของขนาดของกลุ่มย่อย จึงมีผู้ให้ทัศนะเพื่อการพิจารณาถึงการแบ่งกลุ่มย่อยให้มีสมาชิกที่เหมาะสมของกลุ่มย่อย ดังนี้คือ

บาร์เกอร์ (Barker 1991: 74) กล่าวถึงกลุ่มและขนาดของกลุ่มที่มีประสิทธิภาพว่า การที่จะเลือกสรรขนาดของกลุ่มที่เหมาะสมที่จะใช้อภิปรายเพื่อแก้ปัญหาว่าควรมีขนาดใด จะต้องพิจารณาว่าขนาดของกลุ่มควรจะใหญ่เพียงพอที่จะรวมคุณลักษณะ และทักษะของแต่ละคนได้อย่างมีความสัมพันธ์ อันเป็นสิ่งจำเป็นในการใช้แก้ปัญหา และต้องเล็กพอที่จะจัดสรรโอกาสให้แต่ละคนได้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

มาบราย (Mabry 1980 : 4) กล่าวถึงขนาดของกลุ่มต่อผลงานการทำงานของกลุ่มว่า ถ้ากลุ่มมีขนาดใหญ่จะมีเวลาเหลือน้อยมากสำหรับให้สมาชิกได้อภิปราย จะเป็นผลทำให้เกิดการพัฒนาและเสริมสร้างความสัมพันธ์กับสมาชิกอื่นน้อยไปด้วย ทำให้การอภิปรายได้น้อยครั้ง อาจเกิดการผูกขาดในการพูด และปรากฏกลุ่มเล็กในกลุ่มใหญ่

เบอร์กูน (Burgoon 1974: 23) กล่าวถึงขนาดกลุ่มย่อยที่จะเกิดการติดต่อสื่อสารภายในกลุ่มอย่างสมบูรณ์ สรุปได้ว่า กลุ่มย่อยที่มีสมาชิก 5 คน จะมีกระบวนการติดต่อสื่อสารภายในกลุ่มอย่างสมบูรณ์กว่ากลุ่มที่มีสมาชิก 2 คน เพราะในสมาชิกคนที่ 1 ของกลุ่มส่งข้อมูลไปยังสมาชิกคนที่ 2 สมาชิกที่เหลืออีก 3 คน ก็จะได้รับข้อมูลโดยตรงด้วยตนเองเดียวกัน ขณะที่สมาชิกคนที่ 2 ได้รับข้อมูลจากสมาชิกคนที่ 1 ก็จะได้รับปฏิริยาทั้งทางวาจาและอากัปกิริยาจากสมาชิกที่เหลือด้วย ทำให้ข้อมูลภายในกลุ่มกระจายถึงกัน และมีข้อมูลอย่างเพียงพอ

ทิสนา แคมมณี (2545: 345) กล่าวถึงขนาดกลุ่มย่อยที่จะทำให้ผู้เรียนได้พูดคุย แลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น และประสบการณ์ จะมีขนาดของกลุ่มประมาณ 4-8 คน

จากการแสดงทัศนะเกี่ยวกับความเหมาะสมของการจัดกลุ่มการอภิปรายกลุ่มย่อย จะเห็นว่ากลุ่มย่อยที่จะช่วยให้การทำงานของกลุ่มได้ประสบผลสำเร็จควรมีจำนวนสมาชิก 5-15 คน เพื่อที่สมาชิกแต่ละคนจะได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นกันได้อย่างทั่วถึง สอดคล้องกับ คราก และ สตาร์ (Clark and Starr 1976: 185) ได้กล่าวถึงการร่วมอภิปรายไว้ว่า การอภิปรายไม่ใช่แค่การถกเถียงหรือพูดคุยสนุก ๆ เท่านั้น แต่การอภิปรายที่ถูกต้องสมาชิกในกลุ่มจะต้องช่วยกันคิด และมีโอกาสที่จะได้แสดงความคิดเห็น การสร้างอารมณ์ขันเป็นสิ่งที่ดี แต่ไม่ใช่เป็นการเล่นไร้สาระ

1.6 บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกกลุ่มย่อย และผู้สอน

1.6.1 บทบาทของสมาชิกกลุ่มย่อย

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยนั้น นักเรียนแต่ละคนที่เป็นสมาชิกในกลุ่ม ย่อมมีบทบาทของตนแตกต่างกันไป ดังที่ คลาร์ก และ สตาร์ (Clark and Starr 1976: 197-199) จำแนกบทบาทของสมาชิกในกลุ่มย่อยไว้ ดังนี้

1) บทบาทและหน้าที่ของผู้นำในการอภิปรายกลุ่มย่อย ผู้นำกลุ่มย่อยมีบทบาทและหน้าที่ ดังนี้

- (1) ผู้นำกลุ่มจะต้องจัดเตรียมกิจกรรมอย่างมีจุดหมาย
- (2) ผู้นำกลุ่มจะต้องช่วยให้ผู้ร่วมอภิปรายทุกคนเข้าใจจุดประสงค์ และหัวข้อการอภิปราย รวมทั้งให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการอภิปรายด้วย
- (3) ผู้นำกลุ่มจะต้องไม่ทำให้เกิดการครอบงำในการอภิปราย โดยกำหนดให้ตนเองมีบทบาทน้อยที่สุดในการอภิปราย เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกได้อภิปรายกันอย่างเต็มที่

2) บทบาทหน้าที่ของผู้จัดบันทึกการอภิปราย มีหน้าที่สำคัญ คือ บันทึกการอภิปราย ซึ่งเป็นหน้าที่ที่ค่อนข้างยากสำหรับผู้เรียน ผู้สอนจะต้องคอยช่วยเหลือนักเรียนที่ทำหน้าที่นี้ นอกจากนี้ ยังต้องจดบันทึกการตัดสินใจที่สำคัญและทิศทางของการอภิปรายภายในกลุ่มด้วย

3) บทบาทและหน้าที่ของผู้ร่วมอภิปราย การจัดการอภิปรายกลุ่มย่อย ผู้ร่วมอภิปรายจะมีบทบาททั้งในฐานะที่เป็นผู้แสดงความคิดเห็นและผู้รับฟังความคิดเห็น ผู้ร่วมอภิปรายจะต้องมีความสามารถในการพูดและการฟัง ในขณะที่มีส่วนร่วมในการอภิปราย ซึ่งขณะอภิปรายนั้น ผู้อภิปรายจะต้องใช้คำพูดอย่างชัดเจน การใช้คำพูดง่าย ๆ และตรงจุดประสงค์จะทำให้ผู้ร่วมอภิปรายคนอื่น ๆ เข้าใจในความคิดที่แสดงออกได้ดียิ่งขึ้น

นอกจากนี้ สมิธ (Smith 1985: 56) ยังกล่าวเสริมถึงบทบาทของผู้ร่วมอภิปรายว่า “บทบาทของสมาชิกในกลุ่มย่อยนั้น จะต้องให้การสนับสนุน เลือกรับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึก รวมทั้งการยอมรับในข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งความคิดเห็นทั้งหลายที่แสดงออก ผู้ร่วมอภิปรายจะต้องนำมาหลวมรวมกันจนกลายเป็นทัศนคติของกลุ่ม อีกทั้งผู้ร่วมอภิปรายยังต้องมีส่วนร่วมในการประเมินและตีความในความคิดเห็นของสมาชิกคนอื่น ๆ ด้วย”

1.6.2 บทบาทและหน้าที่ของผู้สอน

ในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยนั้น ผู้สอนมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนสามารถดำเนินการอภิปรายได้อย่างประสบความสำเร็จ ดังที่ เสริมศรี ไชยศรี (2539: 87)

ได้กล่าวถึง การอภิปรายจะได้ผลก็ต่อเมื่อพื้นฐานความรู้ของผู้เรียนคล้ายคลึงกัน เช่น หลังจากชมวิดีโอที่สนับฟังการบรรยาย หรืออ่านในเรื่องเดียวกัน ซึ่งผู้สอนจะต้องเตรียมการอย่างรอบคอบและเป็นกระบวนการ โดยให้คำแนะนำ ช่วยผู้เรียนวางแผนในการดำเนินการอภิปราย และมีส่วนร่วมในการเสริมความคิดเห็น เพื่อให้ผู้เรียนอภิปรายอย่างตรงจุดตรงประเด็น ดังที่

สิริวรรณ ศรีพหล และพันทิพา อุทัยสุข (2532: 101-102) กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้สอนในระหว่างการดำเนินการอภิปรายสรุปได้ดังนี้

1) ผู้สอนจะต้องมีบทบาทในการวางแผนการเรียนการสอน เริ่มตั้งแต่การพิจารณาหัวข้อการอภิปราย การตั้งวัตถุประสงค์ของบทเรียน การกำหนดรูปแบบของการอภิปรายและการแบ่งกลุ่มผู้เรียน

2) ผู้สอนจะต้องดำเนินการให้การอภิปรายดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยช่วยเหลือให้กลุ่มสามารถดำเนินงานไปได้ด้วยดี เช่น กระตุ้นให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น

คอยดูว่าสมาชิกในกลุ่มร่วมกิจกรรมอย่างทั่วถึงหรือไม่ คอยชี้แนะให้คำปรึกษาหรือแก้ปัญหา ถ้ากลุ่มต้องการ

3) ผู้สอนจะต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ตีความ สรุป ในความคิดเห็นของผู้เรียนหรือผู้อภิปราย รวมทั้งการสรุปในช่วงสุดท้าย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสรุปสาระสำคัญของการเรียนอย่างชัดเจน

4) ผู้สอนจะต้องมีบทบาทในการประเมินผล โดยดูว่า มีข้อดีที่ควรส่งเสริมอย่างไร รวมทั้งมีข้อจำกัดอะไรที่จะต้องแก้ไขต่อไป

นอกจากบทบาทและหน้าที่ดังกล่าวแล้ว ผู้สอนจำเป็นต้องมีคุณลักษณะบางประการในอันที่จะเสริมให้การอภิปรายมีคุณค่าอย่างสมบูรณ์ เช่น มีความสามารถในการเลือกหัวข้อหรือประเด็นในการอภิปราย มีใจกว้างและยอมรับในความคิดเห็นมีอารมณ์ขันในบางครั้ง และมีความเป็นทางการเมื่อมีความจำเป็น เห็นความสำคัญของผู้เรียนมีความสามารถในการสรุปเนื้อหาหรือความคิดเห็น และมีความสามารถในการจัดการอภิปราย ซึ่งในการอภิปรายแต่ละครั้ง ประเด็นหรือหัวข้อที่ใช้ในการอภิปรายต้องกำหนดให้ตรงกับวัตถุประสงค์และตรงกับลักษณะเนื้อหา ซึ่ง ทับส์ (Tubbs 1992: 113-114) เสนอแนะไว้ดังนี้

1. ประเด็นหรือหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริง ในการตั้งประเด็นหรือคำถาม สำหรับการอภิปรายอาจจะเกี่ยวกับข้อเท็จจริงได้ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้อภิปรายตั้งเนื้อหา หรือนำข้อมูลมาเสนอ เพื่อให้ความรู้ที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริงนั้น ๆ กระจ่างชัดยิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่น “เชื้อโรคเอดส์สามารถ แพร่กระจายในโรงเรียนได้หรือไม่” เป็นต้น

2. ประเด็นหรือหัวข้อที่เกี่ยวกับการให้เหตุผล เช่น ประเด็นปัญหาที่เกี่ยวกับ ทำไม อย่างไร เพราะอะไร มักเน้นหัวข้อที่เหมาะสมกับการอภิปราย เพราะผู้เรียนสามารถนำเอาเหตุผล มาสัมพันธ์กัน และเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ ตัวอย่างเช่น “ทำไมมนุษย์จึงมีความ สามารถในการพัฒนาตนเองได้ไม่เท่าเทียมกัน” เป็นต้น

3. ประเด็นหรือหัวข้อที่เกี่ยวกับคุณค่า ประเด็นหรือปัญหาที่เกี่ยวกับคุณค่า มักจะต้องอาศัยการตัดสินใจ การเสนอแนวคิดในนานาทัศนะจากผู้อภิปรายแต่ละคนจะทำให้ปัญหานั้น ได้รับการถกเถียงและการตัดสินใจว่าจะใครควรเน้น อะไรถูก อะไรดี ตัวอย่างเช่น “ทำไมคนถึง หันมานิยมให้คุณค่ากับวัตถุมากกว่าจิตใจ” เป็นต้น

4. ประเด็นหรือหัวข้อที่เกี่ยวกับนโยบาย เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดง ปฏิบัติการต่อนโยบายนั้น ๆ เช่นทัศนคติที่มีต่อนโยบาย ความคิดเห็นและทางเลือกอื่น ๆ ตัวอย่างเช่น “ทำอย่างไรผู้หญิงจึงจะมีสิทธิเท่าเทียมกันในสังคมปัจจุบัน”

จะเห็นว่าประเด็นหรือหัวข้อในการอภิปราย เป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่ง ที่จะทำให้การอภิปรายดำเนินไปอย่างมีทิศทางที่แน่นอน ตรงตามจุดมุ่งหมาย ไม่ออกนอกกลุ่มนอกทาง และก่อให้เกิดผลสำเร็จในการอภิปราย

1.7 ขั้นตอนการสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อย

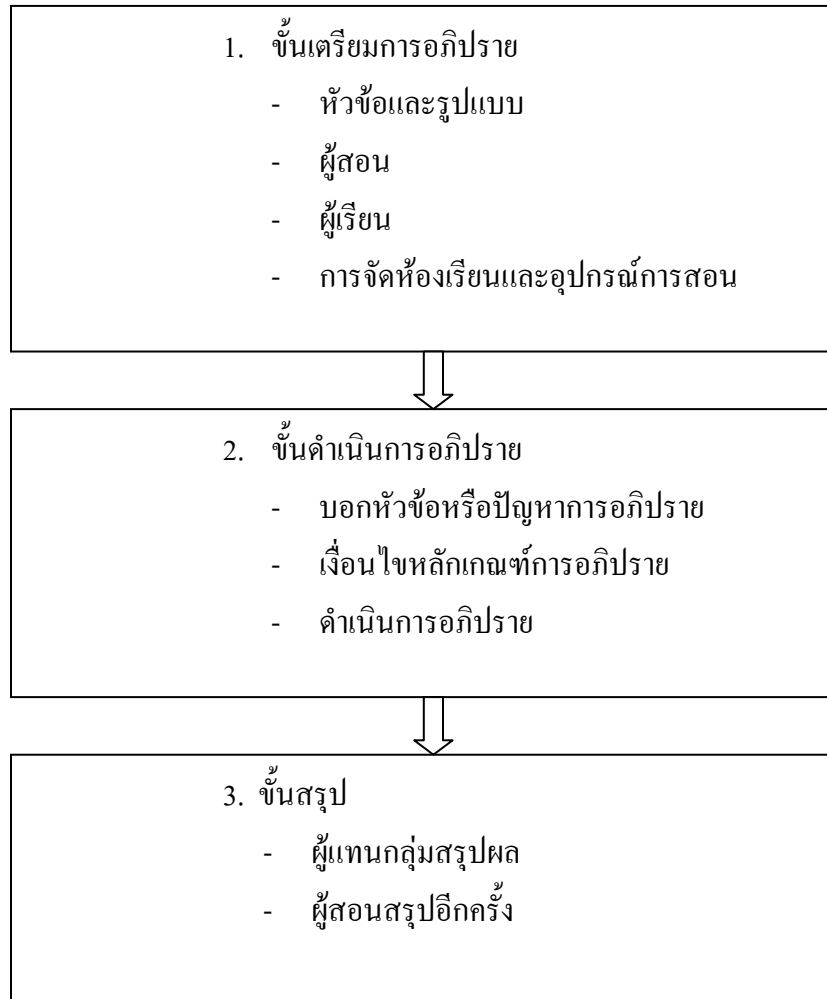
การสอนแบบอภิปรายนั้นสามารถที่จะจัดได้หลายรูปแบบ หลักการหรือขั้นตอน ของการสอนจะเห็นว่า มีลักษณะคล้าย ๆ กัน และมีวิธีการที่ไม่แตกต่างกันนัก คือ มีขั้นเตรียมการ ขั้นดำเนินการ และขั้นสรุป

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2540: 105-106) กล่าวถึงขั้นตอนการสอนของวิธีสอนโดยวิธีการ อภิปรายว่าประกอบด้วย

1. ขั้นเตรียมการอภิปราย ได้แก่หัวข้อและรูปแบบการอภิปราย ผู้เรียน ห้องเรียน สื่อการเรียน
2. ขั้นดำเนินการอภิปราย ได้แก่ กำหนดหัวข้อ ระบุจุดประสงค์ บอกเงื่อนไข

หลักเกณฑ์การอภิปราย และดำเนินการอภิปราย

3. ขั้นสรุป ได้แก่ สรุปผลการอภิปราย สรุปบทเรียน ประเมินผลการเรียน
สิริวรรณ ศรีพหล และพันทิพา อุทัยสุข (2532: 97) ได้เสนอขั้นตอนการสอนด้วย
วิธีการอภิปรายกลุ่มสรุปเป็นแผนภูมิได้ดังนี้
- ขั้นตอนการสอนด้วยวิธีการอภิปราย

ชูศรี สนิทประชากร (2525: 215-216) ได้กล่าวถึงลำดับขั้นตอนในการสอนโดย
วิธีการอภิปรายกลุ่มไว้ ดังนี้

1. ขั้นเตรียม ผู้สอนควรเตรียมเรื่องต่อไปนี้
 - 1.1 กำหนดหัวข้ออภิปราย

1.2 กำหนดตัวบุคคลที่จะดำเนินการอภิปราย
1.3 ให้ผู้ที่อภิปรายเตรียมศึกษาหาความรู้ พร้อมทั้งเตรียมอุปกรณ์สำหรับ
ประกอบการอภิปราย

2. ขั้นอภิปราย ขณะสอนผู้สอนควรดำเนินการดังต่อไปนี้
2.1 จัดโต๊ะนักเรียนเป็นรูปครึ่งวงกลม
2.2 จัดโต๊ะเก้าอี้ของผู้อภิปรายไว้หน้าห้องสำหรับผู้อภิปราย
2.3 ผู้ดำเนินการอภิปรายเข้าประจำที่ ผู้ดำเนินการอภิปรายแนะนำผู้ร่วมอภิปราย
2.4 ผู้ดำเนินการอภิปรายเชิญผู้ร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็น สนับสนุน หรือ
คัดค้านกันในแต่ละประเด็น

2.5 ผู้ดำเนินการอภิปรายสรุปข้อคิดเห็นย่อ ๆ ทีละประเด็น
2.6 ผู้ร่วมอภิปรายอาจใช้อุปกรณ์ประกอบการอภิปราย
2.7 ผู้สอนเขียนใจความสำคัญโดยย่อ บนกระดานดำ
2.8 ผู้สอนคอยดูการอภิปราย ถ้าผิดพลาดหรือบกพร่องจะได้แก้ไข
2.9 ผู้สอนคอยควบคุมดูแลมารยาทในการฟังการอภิปราย ความคิดเห็นอย่างมี
เหตุผลการสนับสนุนและการโต้แย้ง

3. ขั้นซักถาม เมื่อมีการอภิปรายจบลงแล้วควรเปิดโอกาสให้มีการซักถามได้ ดังนี้
3.1 ผู้ดำเนินการอภิปรายเชิญผู้สงสัยซักถาม
3.2 เชิญผู้ร่วมอภิปรายตอบปัญหา
3.3 เชิญผู้ฟังแสดงความคิดเห็น
4. ขั้นสรุป เมื่อเสร็จสิ้นการสอนแบบอภิปรายแล้ว ผู้สอนควรสรุปใจความสำคัญให้
หรือให้ผู้เรียนสรุปใจความสำคัญส่งครู

5. ขั้นวัดผล ดำเนินการดังนี้
5.1 ประเมินผลเกี่ยวกับมารยาทในการฟัง การพูดจา เข้าใจง่าย การจดบันทึกของ
ผู้ฟัง
5.2 การทำข้อสอบ
5.3 การทำอุปกรณ์
กาญจนา เกียรติประวัติ (2525: 73) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของการอภิปรายไว้ ดังนี้

1. การตกลงเกี่ยวกับขอบเขตของปัญหา หรือความชัดเจนของหัวข้ออภิปรายในกรณี
ที่ผู้สอนและผู้เรียนได้มีโอกาสพิจารณาปัญหาหรือหัวข้อเดียวกัน หัวข้อการอภิปรายควรมีลักษณะที่
ช่วยให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เจตคติต่อกันได้

2. การรวบรวมข้อมูลและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การอภิปราย เป็นการสนทนา
มิใช่ตั้งคำถาม และทุกคนมีส่วนร่วม การตั้งใจฟังก็นับว่าเป็นการร่วมมือให้ผู้เรียนให้ผู้เรียนได้แสดง
ความคิดเห็น

3. การหาข้อยุติ การอภิปรายที่สามารถดำเนินไปถึงขั้นสรุป นับว่าเป็นความสำเร็จ
ตามจุดมุ่งหมาย แต่ในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินไปถึงขั้นนั้น ก็จำเป็นต้องมีการสรุปความอย่างใดอย่าง
หนึ่งเป็นข้อยุติ

นอกจากนี้ ทิศนา แจมมณี (2545: 345) ได้กล่าวถึงขั้นตอนที่สำคัญของการสอน
โดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อยไว้ ดังนี้

1. ผู้สอนจัดผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ กลุ่มละประมาณ 4-8 คน
2. ผู้สอน/ผู้เรียนกำหนดประเด็นในการอภิปราย
3. ผู้เรียนพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันตามประเด็นอภิปราย
4. ผู้เรียนสรุปสาระที่สมาชิกกลุ่มได้อภิปรายร่วมกันเป็นข้อสรุปของกลุ่ม
5. ผู้สอนและผู้เรียนนำข้อสรุปของกลุ่มย่อยมาใช้ในการสรุปบทเรียน
6. ผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กรอบความคิด ทฤษฎี ของทิศนา แจมมณี เป็นหลักใน
การสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้วิธีการอภิปรายกลุ่มย่อยเพื่อพัฒนา
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

กรอบความคิด ทฤษฎี สามารถแสดงเป็นแผนภูมิการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้
ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนการสอนด้วยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อยที่ใช้ในการวิจัย

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

- เสนอประเด็น
- กำหนดรูปแบบการอภิปรายกลุ่มย่อย

2. ขั้นสอน

- ศึกษาเนื้อหา
- กำหนดรูปแบบการอภิปรายกลุ่มย่อยเพื่อศึกษาเนื้อหา
- เสนอประเด็นการอภิปราย
- กำหนดรูปแบบการอภิปรายกลุ่มย่อยเพื่อแสดงความคิดเห็นร่วมกันภายในกลุ่ม

3. ขั้นสรุป

- ผู้เรียนสรุปสาระเป็นข้อมูลของกลุ่ม
- กำหนดรูปแบบการนำเสนอข้อสรุปของกลุ่ม
- ผู้สอนนำข้อสรุปของกลุ่มย่อยมาสรุปบทเรียน
- ประเมินผลผู้เรียน

2. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีของการเรียนรู้แบบกลุ่ม

2.1 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้

2.1.1 ความหมายของการเรียนรู้ ได้มีผู้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้หลายท่านด้วยกันเช่น เบล (Bell 1986) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลได้มาซึ่ง ศักยภาพ ทักษะ ทักษะคติ และอื่น ๆ อีกหลายอย่าง แต่การได้มาซึ่งคุณลักษณะจะต้องได้มาจากประสบการณ์ หรือการฝึกฝน ไม่ใช่ได้มาจากวุฒิภาวะหรือการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากสาเหตุอื่น เช่น การเติบโต การเมื่อยล้า การเหนื่อย การหิว เป็นต้น

ส่วน สลาบิน (Slavin 1991) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้เอาไว้ว่า การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากปนะสสสประสบการณ์ที่ได้รับ พฤติกรรมมีทั้งพฤติกรรมภายในอัน ได้แก่ความคิด ความเชื่อ ทักษะคติ ค่านิยม เป็นต้น และพฤติกรรมภายนอกซึ่งเป็นพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้

สำหรับ ประภาพรรณ เอี่ยมสุภามิต (2537) สรุปว่า การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลง

พฤติกรรมของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมภายในหรือภายนอก ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นผลเนื่องมาจากประสบการณ์ และการฝึกฝนเท่านั้น การเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยอื่น ๆ ไม่ถือว่าเป็นการเรียนรู้

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การเรียนรู้หมายถึงการเปลี่ยนแปลงของบุคคล ซึ่งรวมทั้งพฤติกรรมภายในและภายนอก และการเปลี่ยนแปลงนั้นจะต้องเกิดจากประสบการณ์ และการฝึกฝนเท่านั้น

2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักจิตวิทยากลุ่มมนุษยนิยม โรเจอร์ (Rogers อังโน ประภาพรรณ เอี่ยมสุภามิต 2537) นักจิตวิทยากลุ่มมนุษยนิยม เขามีความเชื่อว่ามนุษย์มีความต้องการภายในที่จะพัฒนาตนเองในทิศทางที่จะทำให้ตนเองสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เขาเน้นความมีคุณค่าของ

มนุษย์ และความเป็นปัจเจกบุคคล และเขายังให้คุณค่าของการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์เพื่อที่จะบรรลุถึงศักยภาพแห่งตน

มาสโลว์ (Maslow อ้างใน ประภาพรรณ เอี่ยมสุภานิต 2537) แนวคิดของเขา มีความสอดคล้องกับความคิดของ โรเจอร์ โดยเขาเชื่อว่าทุกคนมีความต้องการที่จะให้ตนได้บรรลุถึงศักยภาพแห่งตน แต่การที่จะพัฒนาตนให้บรรลุถึงศักยภาพแห่งตนนั้นจำเป็นที่จะต้องตอบสนองความต้องการในระดับต้นเสียก่อน ซึ่งเขาแบ่งความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 5 ชั้น

1. ความต้องการทางกายภาพ ได้แก่ความต้องการขั้นพื้นฐาน
2. ความต้องการความปลอดภัย และมั่นคง
3. ความต้องการความรัก และเป็นพวกเดียวกัน
4. ความต้องการให้คนรู้จักคุณค่าของตนเอง
5. ความต้องการในการบรรลุศักยภาพแห่งตน

ในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนต้องจัดสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับความต้องการในระดับต้น เริ่มตั้งแต่ทางกายภาพ ถ้าเด็กหิว ง่วงนอน หรือไม่พร้อมที่จะเรียนก็ไม่สามารถจะรับรู้ในเรื่องที่ผู้สอนสอนได้ จากนั้นก็ต้องให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกปลอดภัยมั่นคง ไม่ใช่เรียนด้วยความหวาดผวา กลัวผู้สอนจะดุว่าหรือทำโทษ ผู้สอนจะต้องให้ความรักความเป็นกันเอง และยกย่องชมเชยความสามารถของผู้เรียน จะทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเอง และมีความต้องการที่จะพัฒนาตนให้บรรลุถึงศักยภาพแห่งตน

การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดของนักจิตวิทยากลุ่มนี้ ควรจะเป็นการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้สอนมีบทบาทหน้าที่เพียงเป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามที่เขาต้องการ โดยผู้สอนเป็นคนกระตุ้นให้เกิดการค้นคว้าหาความรู้มากกว่าที่จะเป็นผู้บอกให้ทั้งหมด การเรียนการสอนควรเน้นกระบวนการกลุ่ม และความสมบูรณ์ของการเข้าสังคม ซึ่งอาจจะจัดการเรียนการสอนในลักษณะดังนี้ คือ

1. จัดการเรียนการสอนแบบชั้นเรียนเปิด
2. จัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองแผนการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน
3. จัดการเรียนการสอนเป็นกลุ่มแบบร่วมมือกัน โดยเน้นทักษะกระบวนการกลุ่ม

2.1.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวคิดของนักจิตวิทยากลุ่มผสมผสาน กานเย

(Gagne 1970 อ้างใน ประภาพรรณ เอี่ยมสุภานิต 2537) นักจิตวิทยาผสมผสานได้เสนอทฤษฎีการเรียนรู้แบบการวางเงื่อนไข (The Condition of Learning) เช่นเดียวกับของ สกินเนอร์ แต่ กานเย

มีความคิดว่าธรรมชาติของการเรียนรู้ของมนุษย์มีความสัมพันธ์อย่างมากกับพัฒนาการของมนุษย์ โดยที่พัฒนาการของพฤติกรรมของมนุษย์นั้นเป็นผลเนื่องมาจากการสะสมของการเรียนรู้ การเรียนรู้จะสะสมไปเรื่อย ๆ สิ่ง que เรียนรู้ในอดีตที่สะสมไว้นั้นจะส่งผลต่อการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นในอนาคต และเขาเห็นว่า การเรียนรู้ของมนุษย์นั้นมีความหลากหลาย ไม่มีทฤษฎีการเรียนรู้ใดที่จะอธิบายได้ครอบคลุมลักษณะของการเรียนรู้ได้ทั้งหมด จึงควรใช้วิธีผสมผสานกันในการอธิบายลักษณะของการเรียนรู้

การนำแนวคิดตามทฤษฎีของกานเยไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ปัจจัยที่จะต้องคำนึงเพื่อที่จะช่วยให้การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ คือ

1. ลักษณะของผู้เรียน ผู้สอนจะต้องพิจารณาการออกแบบการสอน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความพร้อมของแต่ละคน และแรงจูงใจเพื่อให้เกิดการเรียนรู้
2. กระบวนการทางปัญญาและการสอน ผู้สอนจะต้องทราบแบบของการเรียนรู้ของแต่ละคน และการถ่ายโยงการเรียนรู้
3. สภาพการณ์สำหรับการเรียนรู้ ต้องรู้ว่าควรจัดระบบการสอนปกติ การสอนซ่อมเสริม ควรจะสอนเป็นกลุ่มเล็ก หรือการสอนเป็นกลุ่มใหญ่จึงจะได้ผลดี

กานเย กล่าวว่า การสอนนั้นไม่จำเป็นที่ผู้จะต้องเข้ามาสอนเสมอไป แต่อาจจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตัวเองด้วยการค้นพบ ทั้งยังอาจจะไม่จำเป็นจะต้องเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนอีกด้วย เขาเสนอขั้นตอนการสอนไว้ดังนี้

1. กระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจ โดยการบอกให้รู้วัตถุประสงค์ในการเรียน
2. ดึงดูดความสนใจ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการรับรู้ได้ดีขึ้น
3. กระตุ้นให้ระลึกถึงข้อมูลในความทรงจำ เพื่อจะได้มีการเชื่อมโยงความรู้ใหม่ และเก่า
4. เตรียมการชี้แนะการเรียนรู้ อาจจะให้เรียนรู้โดยการค้นพบ หรือแก้ปัญหาด้วยตนเอง
5. การทำให้มีความจำดีขึ้น โดยวิธีการให้ฝึกทักษะ ให้ทบทวน
6. การช่วยให้เกิดการถ่ายโยงการเรียนรู้มีการให้นำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์อื่น
7. มีการกระตุ้นให้แสดงออก และเตรียมการให้ข้อมูลป้อนกลับเมื่อพบว่าผู้เรียนเรียนรู้ได้ตรงตามเป้าหมายแล้ว จะได้เป็นการเสริมแรงให้กับผู้เรียน

จากแนวคิดของนักจิตวิทยากลุ่มต่าง ๆ พอจะสรุปได้ว่า ในการจัดการเรียน การสอนผู้สอนจะต้องจัดเตรียมเนื้อหาให้เหมาะสมกับระดับสติปัญญาของผู้เรียน ให้ความรู้ในสิ่งที่ ง่ายไปหายาก สอนจากรูปธรรมไปสู่นามธรรม จากความรู้ขั้นพื้นฐานไปสู่ความรู้ที่สูงขึ้น กำหนด จุดประสงค์ในการเรียนการสอนแต่ละครั้งให้ชัดเจน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยการสร้าง แรงจูงใจภายในให้เกิดในตัวผู้เรียน สร้างความพึงพอใจโดยการเสริมสร้างบรรยากาศระหว่างผู้สอน และผู้เรียนให้เป็นกันเอง

การจัดการเรียนการสอนจึงควรยึดผู้เรียนเป็นสำคัญให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตาม ความสามารถและความต้องการของแต่ละคน ผู้เรียนจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และ แบบของการเรียนรู้ของแต่ละคน ให้ความสำคัญในการเรียนให้เพียงพอกับความต้องการของแต่ละคน จัดระบบการสอนซ่อมเสริมโดยแบ่งกลุ่มการสอนเป็นกลุ่มย่อย ๆ ผู้สอนอาจทำการสอนเองหรือให้ ผู้เรียนช่วยกันสอนก็ได้ เพื่อเป็นการส่งเสริมกระบวนการกลุ่มและการให้ความสัมพันธ์กันระหว่าง ผู้เรียนอีกด้วย

2.2 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนการสอน

2.2.1 การเรียนรู้โดยการค้นพบ (Discovery Learning) บรูเนอร์ (Bruner 1966 อ้างใน ประภาพรณ เอี่ยมสุภานิต 2537) ได้เสนอทฤษฎีการเรียนรู้โดยการค้นพบ โดยเขามีความเชื่อ ในเรื่องเกี่ยวกับการเรียนรู้ว่า “การเรียนรู้ที่มีความหมายจะเกิดขึ้นได้ด้วยการเรียนรู้โดยการค้นพบ” ถ้าผู้เรียนได้ค้นพบคำตอบด้วยตนเองจะทำให้เด็กสามารถจดจำไปได้เป็นเวลายาวนาน และสามารถ นำไปใช้ประโยชน์ในอนาคตได้มากกว่า

การเรียนรู้โดยการค้นพบจะเกิดขึ้นได้โดยผู้สอนอาจจะจัดสถานการณ์ให้เด็ก เกิดปัญหาแล้วให้ผู้เรียนได้ลองเดาคำตอบ จากนั้นให้เขาได้พิสูจน์คำตอบโดยการสำรวจข้อมูลต่าง ๆ จนกว่าจะได้คำตอบด้วยตนเอง อาจจะมีการเสริมแรงด้วยการให้รางวัลหรือคำชมเชยในความสำเร็จ เพื่อสร้างนิสัยให้ผู้เรียนรักการค้นคว้าหาคำตอบ

2.2.2 การเรียนรู้ที่มีความหมาย (Meaningful Learning) ออสูเบล (Ausubel 1969 อ้างใน ประภาพรณ เอี่ยมสุภานิต 2537) มีความเชื่อว่าคนเราทุกคนมีโครงสร้างทางปัญญา ซึ่ง โครงสร้างทางปัญญาของแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับประสบการณ์และ

การเรียนรู้ ถ้าผู้สอนได้ให้ความรู้แก่ผู้เรียนและความรู้ที่ใหม่เข้าไปสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับข้อมูลหรือแนวความคิดที่เคยเรียนรู้มาแล้ว และยังคงอยู่ในโครงสร้างทางปัญญาของผู้เรียน การเรียนรู้ย่อมมีความหมายก็จะเกิดขึ้น แต่ถ้าความรู้ที่ให้เข้าไปเป็นสิ่งใหม่ที่ไม่อยู่ใน โครงสร้างทางปัญญาของผู้เรียน ก็จะเป็นการเรียนรู้แบบท่องจำเหมือนนกแก้วนกขุนทอง

แนวความคิดการเรียนรู้ที่อ้างอิงทฤษฎีของ ออสเบล นั้น โนวา และ โกวิน (Novak and Gowin 1985 อ้างใน กิ่งฟ้า สินธุวงศ์ 2536) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ที่มีความหมายตามทฤษฎีของออสเบลไว้ว่า

“ การเรียนรู้ที่มีความหมายเกิดขึ้นเมื่อเนื้อหาหรือเรื่องราวใหม่ สามารถเชื่อมโยงกับความรู้เดิมที่มีอยู่ในโครงสร้างของความรู้ หรือโครงสร้างทางสติปัญญาของผู้เรียนได้ ความหมายของการเรียนรู้ที่มีความหมายในทฤษฎีเดิมของออสเบลนั้น ได้ชี้ให้เห็นถึงข้อแตกต่างระหว่าง การเรียนรู้ที่มีความหมายและการเรียนรู้ที่ท่องจำ ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้อย่างมีความหมายเมื่อ สามารถหาหนทางเชื่อมโยงความรู้ใหม่ โดยไม่เชื่อมโยงกับความรู้เดิมเลย ก็จะเป็นการเรียนรู้ที่ท่องจำ”

2.2.3 การนำเอาแนวคิดของบรูเนอร์ และออสเบลไปใช้ สิ่งแรกที่ผู้สอนจะต้องคำนึงและเริ่มดำเนินการก็คือ การประเมินความรู้เดิมของผู้เรียนหรือพื้นฐานเดิมของผู้เรียนในรายวิชาที่จะสอน ทั้งนี้เพื่อผู้สอนจะได้รู้ถึงพื้นฐานและสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้มาแล้วนั้น และสิ่งที่ยังคงอยู่ในโครงสร้างทางปัญญาของผู้เรียน จากนั้นจึงจัดระบบการนำเสนอเนื้อหาวิชาใหม่ล่วงหน้า ซึ่งควรจะใช้ทฤษฎีการสอนของบรูเนอร์ โดยจัดให้เด็กได้เรียน โดยการแก้ปัญหาและให้เรียนรู้โดยการค้นพบ (ประภาพรณ เอี่ยมสุภานิต 2537)

2.2.4 ทฤษฎีการสอนของบรูเนอร์ (Bruner's Instruction Theory) บรูเนอร์ (Bruner 1966 อ้างใน ประภาพรณ เอี่ยมสุภานิต 2537) เห็นว่าทฤษฎีการศึกษานั้นเป็นเพียงแต่อธิบายว่าบุคคลจะเรียนรู้ได้อย่างไรแต่ไม่ได้ตอบคำถามว่าทำอะไรจึงจะทำให้คนเกิดการเรียนรู้ จึงได้พัฒนาทฤษฎีการสอนขึ้นมา ซึ่งบรูเนอร์ เน้นปัจจัยทางด้านตัวบุคคล เนื้อหาที่ต้องสอน และขั้นตอนในการสอน

ทฤษฎีการสอนของบรูเนอร์ เป็นทฤษฎีที่บอกให้รู้ว่า ผู้สอนจะต้องทำอะไรจึงจะทำให้เกิดการเรียนรู้ การที่ผู้สอนจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้นั้นจะต้องพิจารณาหลัก 4 ประการ ดังนี้

1. แรงจูงใจ (motivation) ครูจะต้องสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความปรารถนาที่จะเรียนรู้ซึ่งอาจจะทำให้โดยการเสริมแรง หรือการให้รางวัล แต่การจูงใจที่ดีที่สุดที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้นั้น น่าจะเป็นแรงจูงใจจากภายในตัวผู้เรียน เช่นความอยากรู้อยากเห็น ความต้องการความสำเร็จ ความต้องการที่จะร่วมในสังคมกับผู้อื่น ผู้สอนอาจจะใช้แรงจูงใจเหล่านี้มาให้เป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน โดยจัดการเรียนการสอนให้เด็กได้แก้ปัญหา และเรียนรู้โดยการค้นพบคำตอบด้วยตนเอง

2. โครงสร้างของความรู้ (Structure of Knowledge) ผู้สอนจะต้องนำเสนอความรู้ในรูปแบบที่ง่ายให้พอที่ผู้เรียนจะเข้าใจได้ และจัดให้สอดคล้องกับระดับสมองและประสบการณ์ของผู้เรียนอาจใช้รูปภาพหรือสัญลักษณ์ที่ง่ายแก่การเข้าใจ

3. ลำดับขั้นของการเสนอเนื้อหา (Sequence) การเสนอเนื้อหาต้องเป็นไปตามลำดับขั้นตอนจากง่ายไปหายาก จากรูปธรรมไปสู่นามธรรม จากพื้นฐาน ไปสู่การเรียนรู้ที่สูงขึ้น ควรใช้คำพูดให้น้อย เน้นการกระทำที่มองเห็นได้ อาจจะเสนอเป็นรูปภาพ แผนภูมิ แล้วจึงเสนอเป็นสัญลักษณ์

4. การเสริมแรง (Reinforcement) เป็นการทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ และเกิดความมั่นใจ การให้ข้อมูลป้อนกลับ จัดเป็นการเสริมแรงที่คืออย่างหนึ่ง แต่ต้องทำให้ถูกจังหวะ ไม่ช้าหรือเร็วเกินไป เพราะอาจจะทำให้ผู้เรียนเกิดการสับสนได้

จากแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนการสอนของนักการศึกษาดังกล่าว ทำให้ได้แนวคิดในการจัดการเรียนการสอนดังนี้คือ ผู้สอนจะต้องพยายามเสนอเนื้อหาความรู้ใหม่ให้สอดคล้องกับความรู้เดิมที่ผู้เรียนได้เรียนมาแล้ว ถ้าผู้เรียนยังไม่มีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ ผู้สอนควรสอนปรับความรู้พื้นฐานให้ก่อน และผู้สอนต้องหาวิธีการเสนอความรู้ให้ง่ายต่อการเข้าใจ และสอดคล้องกับระดับสติปัญญาของผู้เรียน พยายามจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ มีการเสริมแรง และให้ข้อมูลป้อนกลับให้ทันต่อเหตุการณ์ จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี มีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน และจดจำไปได้นาน

3. พื้นฐานแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

3.1 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

การเรียนการสอนสังคมศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 1-2) ได้กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ว่าเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนทุกคนในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาต้องเรียน ทั้งนี้เพราะกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ว่าด้วย การอยู่ร่วมกันบนโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วตลอดเวลา การเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างหลากหลาย การปรับตนเอง กับบริบทสภาพแวดล้อม ทำให้เป็นพลเมืองที่รับผิดชอบมีความสามารถทางสังคม มีความรู้ ทักษะ คุณธรรมและค่านิยมที่เหมาะสม โดยให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงามในแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้

3.1.1 ด้านความรู้ กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะให้ความรู้แก่ผู้เรียนใน เนื้อหาสาระ ความคิดรวบยอดและหลักการสำคัญ ๆ ในสาขาวิชาต่างๆทางสังคมศาสตร์ ได้แก่ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์ จริยธรรม สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ กฎหมาย ประชากรศึกษา และสิ่งแวดล้อมศึกษาตามขอบเขตที่กำหนดไว้ในแต่ละระดับชั้น โดยจัดการเรียนรู้ในลักษณะบูรณาการ หรือสหวิทยาการ

3.1.2 ด้านทักษะและกระบวนการ ในการเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมนั้น ผู้เรียนควรจะได้พัฒนากระบวนการต่างๆจนเกิดทักษะและกระบวนการ ดังนี้

- 1) ทักษะการคิด เช่น การสรุปความคิด การแปลความ การวิเคราะห์ หลักการ และการนำไปใช้ ตลอดจนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
- 2) ทักษะการแก้ปัญหา ตามกระบวนการทางสังคมศาสตร์ กระบวนการสืบสอบ เช่น ความสามารถในการแก้ปัญหาและตั้งสมมติฐานอย่างมีระบบ การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล การทดสอบสมมติฐานและสรุปเป็นหลักการ
- 3) ทักษะการเรียนรู้ เช่น ความสามารถในการแสวงหาข้อมูลความรู้ โดยการอ่าน การฟัง และการสังเกต ความสามารถในการสื่อสารโดยการพูด การพูด การเขียน และการนำเสนอ ความสามารถในการตีความ การสร้างแผนภูมิ แผนที่ ตารางเวลา และการจัดบันทึก รวมทั้งการใช้ เทคโนโลยีและสื่อสารสนเทศต่างๆให้เป็นประโยชน์ในการแสวงหาความรู้
- 4) ทักษะกระบวนการกลุ่ม เช่น ความสามารถในการเป็นผู้นำและผู้ตามในการทำงานกลุ่ม มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการทำงานของกลุ่ม ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความรับผิดชอบ สร้างสรรค์ผลงาน ช่วยลดข้อขัดแย้งและแก้ปัญหาของกลุ่มได้อย่าง

มีประสิทธิภาพ

3.1.3 ด้านเจตคติและค่านิยม กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะช่วยพัฒนาเจตคติและค่านิยมเกี่ยวกับประชาธิปไตยและความเป็นมนุษย์ เช่น รู้จักตนเอง พึ่งตนเอง ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย มีความกตัญญู รักเกียรติภูมิแห่งตน มินิสัยในการเป็นผู้ผลิตที่ดี มีความพอดีในการบริโภค เห็นคุณค่าของการทำงาน รู้จักคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นกลุ่ม เคารพสิทธิของผู้อื่น เสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความผูกพันกับกลุ่ม รักท้องถิ่น รักประเทศชาติ เห็นคุณค่า อนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ศรีทธาในหลักธรรมของศาสนาและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข

สรุปได้ว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นวิชาที่ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและสังคมวัฒนธรรม ฝึกทักษะกระบวนการต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจอย่างรอบคอบในการดำเนินชีวิต และมีส่วนร่วมในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาในฐานะพลเมืองดี โดยการนำความรู้ทางจริยธรรม หลักธรรมทางศาสนามาพัฒนาตนเองและสังคมได้ ทำให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

3.2 หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
พุทธศักราช 2545

3.2.1 แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

โรงเรียนกุมภวาปีได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นที่ไปตามมาตรฐานตามที่หลักสูตรแกนกลางกำหนด และพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ ตอบสนองความต้องการ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน ตลอดจนจัดให้เหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยมีหลักการในการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ดังนี้

1) จัดเชื่อมโยงกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานทุก ๆ ด้าน ให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งเป็นศาสตร์บูรณาการที่มุ่งให้เยาวชนเป็นผู้มีการศึกษา พร้อมทั้งจะเป็นผู้นำ เป็นผู้มีส่วนร่วม และเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบโดย

- (1) นำความรู้จากอดีตมาสร้างความเข้าใจในมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศเพื่อการตัดสินใจในการเป็นพลเมืองดี
 - (2) นำความรู้เกี่ยวกับโลกของเรามาสร้างความเข้าใจในกระบวนการก่อเกิดสภาพแวดล้อมของมนุษย์ เพื่อการตัดสินใจในการดำรงชีวิตในสังคม
 - (3) นำความรู้เรื่องการเมืองการปกครองมาตัดสินใจเกี่ยวกับการปกครองชุมชนและประเทศชาติของตน
 - (4) นำความรู้เรื่องการผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการมาตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อการดำรงชีพ การประกอบอาชีพ และการอยู่ในสังคม
 - (5) นำความรู้เกี่ยวกับคุณค่าของจริยธรรม ศาสนา มาตัดสินใจในการประพฤติปฏิบัติตนและการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น
 - (6) นำวิธีการทางสังคมศาสตร์มาค้นหาคำตอบเกี่ยวกับประเด็นปัญหาในสังคมและกำหนดแนวทางประพฤติปฏิบัติที่สร้างสรรค์ต่อส่วนรวม
- 2) จัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และใช้บริบทของท้องถิ่นเป็นส่วนส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ทั้งสภาพภูมิศาสตร์ แหล่งการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และบุคคล หน่วยงาน สถาบัน และองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน เป็นข้อมูลในการแสวงหาความรู้และเชื่อมโยงความรู้ทั้งในระดับท้องถิ่น ประเทศชาติ และระดับโลกเข้าด้วยกัน
 - 3) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งเน้นทักษะทางสังคม ทักษะการเรียนรู้ ทักษะการคิดวิเคราะห์ และทักษะการจัดการ ที่จะให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนอย่างมีความหมาย และนำสิ่งที่เรียนไปใช้ได้จริงในการดำเนินชีวิต
- สรุปว่าผู้เรียนจำเป็นต้องศึกษาสาระการเรียนรู้กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเพื่อให้เข้าใจสังคมโลกที่ซับซ้อน สามารถปกครองดูแลตนเอง รับผิดชอบ เอาใจใส่ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของโลกได้ ซึ่งตลอดระยะเวลาของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จะต้องใช้ความรู้ที่มีความหมาย เพื่อการตัดสินใจ การสำรวจ ตรวจสอบ การสืบค้น การสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ และนำทางตนเองและผู้อื่นเชื่อมโยงความรู้ที่เรียนสู่โลกแห่งความเป็นจริงในชีวิตได้

3.2.2 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนกุมภวาปี

โรงเรียนกุมภวาปีได้พัฒนาเพิ่มเติม สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่ม
สาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นเกณฑ์ในการ
กำหนดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้
(กระทรวงศึกษาธิการ 2544 : 16)

สาระที่ 1 : ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 : เข้าใจประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมของ
พระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ สามารถนำ
หลักธรรมของศาสนามาเป็นหลักปฏิบัติในการอยู่
ร่วมกัน

มาตรฐาน ส 1.2 : ยึดมั่นในศิลปกรรม การกระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม
และศรัทธาในพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับ
ถือ

สาระที่ 2 : หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 : ปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี ตาม
กฎหมาย ประเพณี และวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่
ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 : เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน
ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครอง
ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น
ประมุข

สาระที่ 3 : เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 : เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิต
และการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้
อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่ารวมทั้งเศรษฐกิจอย่าง
พอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

มาตรฐาน ส 3.2 : เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่างๆ
ความสัมพันธ์ของระบบเศรษฐกิจและความจำเป็น
ของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 : ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 : เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลา และยุคสมัย
ทางประวัติศาสตร์สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์
บนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผลมาวิเคราะห์
เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.2 : เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน
ในแง่ความสัมพันธ์ และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์
อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและ สามารถ
วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส 4.3 : เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม
ภูมิปัญญาไทย มีความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 : ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 : เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ ตระหนัก
ความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งที่ปรากฏในระวางที่ ซึ่งมี
ผล ต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่
และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหาข้อมูล
ภูมิสารสนเทศ อันจะนำไปสู่การใช้ และการจัดการ
อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 : เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อม
ทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม
และมีจิตสำนึกอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม
เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

จากองค์ประกอบดังกล่าวจึงทำให้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้มีส่วนส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเมื่อผู้เรียนเรียนจบปีสุดท้ายของช่วงชั้นที่ 3 ดังนี้

1. ได้เรียนรู้และศึกษาเกี่ยวกับความเป็นไปของโลกโดยการศึกษาประเทศไทย เปรียบเทียบ กับประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ในโลก เพื่อพัฒนาแนวคิดการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2. ได้เรียนรู้และพัฒนาให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการเป็นนักคิดอย่างมี

วิจารณ์ญาณ

3. ได้รับแนวคิดและขยายประสบการณ์ เปรียบเทียบกับประเทศไทย และประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ในโลก ได้แก่ เอเชีย โอเชียเนีย แอฟริกา ยุโรป อเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ ในด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์และสังคมศาสตร์

4. ได้รับแนวคิดและพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นของตน

5. ได้รับการพัฒนาคิดและวิเคราะห์เหตุการณ์ในอนาคต สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต และวางแผนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม

จากแนวคิดการพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ และสาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ เป็นเนื้อหาในการทดลอง ดังนี้

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.2 : เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรคัวัฒนธรรม และมีจิตสำนึกอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

มาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น		ผลการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้รายปี	
		มัธยมศึกษาปีที่ 2	
มาตรฐานการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้
1. วิเคราะห์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทรัพยากรของประเทศและภูมิภาคต่างๆ ของโลก ความสัมพันธ์กับระบบเศรษฐกิจและสังคม ภูมิทัศน์ หน้าที่ กฎระเบียบ สถานการณ์ กิจกรรมที่ เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม ปฏิบัติตนและเสนอแนวทางการแก้ปัญหา เพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น	1. สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทรัพยากรของประเทศและภูมิภาคต่างๆ ของโลก 2. ความสัมพันธ์กับระบบเศรษฐกิจและสังคม	1. วิเคราะห์ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง 2. วิเคราะห์ ความสัมพันธ์ของระบบเศรษฐกิจและสังคมของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง	1. สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง 2. ความสัมพันธ์ของระบบเศรษฐกิจและสังคมของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง

สาระที่ 3 : เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.2 : เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ

ความสัมพันธ์ของระบบเศรษฐกิจและความจำเป็นของ
การร่วมมือทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

มาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น		ผลการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้รายปี มัธยมศึกษาปีที่ 2	
มาตรฐานการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้
5. เข้าใจความจำเป็นที่บุคคลในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลกต้องพึ่งพาสินค้าและแลกเปลี่ยนบริการ	1. ความจำเป็นที่บุคคลในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลกต้องพึ่งพาสินค้าและแลกเปลี่ยนบริการ	1. รู้และเข้าใจในการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของไทยและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง	1. รู้และเข้าใจในการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของไทยและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยการอภิปรายกลุ่มย่อย

4.1 งานวิจัยในประเทศ

ผู้วิจัยที่วิจัยเกี่ยวกับการสอนโดยการอภิปรายกลุ่มย่อยไว้ มีดังนี้

นัยนา พลสร (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ระหว่างการใช้วิธีสอนแบบอภิปรายกลุ่มกับการใช้แบบฝึกหัดการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มโรงเรียนวัดป่า จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยทำการทดลองกับนักเรียน 3 ห้องเรียน แต่ละห้องมีนักเรียน 30 คน นักเรียนจากห้องแรกใช้วิธีสอนแบบอภิปรายกลุ่ม ห้องที่ 2 ใช้วิธีสอนที่ใช้แบบฝึกหัดการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และกลุ่มควบคุมใช้วิธีสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า การสอนแบบอภิปรายกลุ่มมีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สูงกว่าการใช้วิธีสอนที่ใช้แบบฝึกหัดการเขียนเชิงสร้างสรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ การสอนแบบอภิปรายกลุ่มมีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สูงกว่าการใช้วิธีสอนที่วิธีสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รจนา ชัยมีเขียว (2530) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และความสนใจต่อวิธีการสอนพูดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนโดยการอภิปรายกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมติ และการสอนตามคู่มือครู กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยการอภิปรายกลุ่ม มีผลสัมฤทธิ์และความสนใจสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการแสดงบทบาทสมมติ และการสอนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศิริวรรณ ฉากแก้ว (2537) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลของการใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยที่มีต่อความสามารถทางการเขียนความเรียงภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชประชาสมาสัย จำนวน 70 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบทดสอบการเขียนความเรียงภาษาไทย และแผนการสอนการเขียนความเรียงภาษาไทย และเกณฑ์การประเมินการเขียนความเรียงภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่าการใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยส่งผลให้ความสามารถในการเขียนความเรียงภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าการใช้การเรียนแบบปกติ และการใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย ยังส่งผลให้ความสามารถในการเขียนความเรียงภาษาไทยด้านเนื้อหา การเรียบเรียงความคิด และการใช้ถ้อยคำ สูงกว่าการใช้การเรียนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศศวรรณ รื่นเริง (2538) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้วิธีสอนแบบอภิปรายกลุ่ม สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรังสิต กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรังสิตที่เรียนวิชาภาษาไทย พื้นฐาน จำนวน 80 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบทดสอบการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ประเภทการเขียนบรรยาย การเขียนแสดงความคิดเห็น และการเขียนคำขวัญและเกณฑ์การประเมินการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ทั้ง 3 ประเภท ผลการวิจัยพบว่า การสอนโดยวิธีอภิปรายกลุ่มย่อยมีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงกว่าการใช้การสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นิตยา แสงขาว (2540) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาความขัดแย้งของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านปากเหมือง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง จำนวน 52 คน ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยใช้เทคนิคการอภิปรายกลุ่มสูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยการแก้ปัญหาความขัดแย้งเป็นรายบุคคล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ไดแนค (Dynak 1990: 4005-A) ได้ทำการทดสอบความสามารถในการนำความรู้เดิมของนักเรียนกลับคืนมา โดยผ่านยุทธวิธี 3 ยุทธวิธีคือ การดึงความรู้เดิมกลับคืนมา โดยไม่มีการอภิปรายเกี่ยวกับความรู้เดิม การดึงความรู้เดิมโดยครูเป็นผู้นำในการอภิปรายกลุ่มใหญ่ และการดึงความรู้เดิมโดยนักเรียนเป็นผู้นำในการอภิปรายกลุ่มย่อย ทั้ง 3 ยุทธวิธีใช้กับนักเรียนระดับ 4 ในวิชาสังคมศึกษา ใช้เวลาทดลอง 6 เดือน โดยให้นักเรียนใช้ยุทธศาสตร์ดังกล่าวก่อนจะเริ่มเรียนเรื่องใหม่ โดยเขียนความรู้เดิมของตนหลังจากใช้ยุทธศาสตร์ต่าง ๆ แล้ว ผลการวิจัยพบว่า การดึงความรู้เดิมกลับคืนมาโดยใช้ยุทธศาสตร์นักเรียนเป็นผู้นำในการอภิปรายกลุ่มย่อยจะมีจำนวนการใช้ถ้อยคำและคุณภาพของถ้อยคำสูงกว่ายุทธศาสตร์แบบอื่น นักเรียนจะมีการกำหนดการใช้ถ้อยคำอย่างชัดเจน นอกจากนี้ การที่นักเรียนทุกคนในกลุ่มย่อยพูดแสดงทัศนะต่าง ๆ กันทำให้เกิดการยอมรับในผู้พูดที่มีประสิทธิภาพ ส่วนผู้ที่มีประสิทธิภาพในการพูดต่ำก็จะมีโอกาสพูดมากยิ่งขึ้น

จอห์นสันและจอห์นสัน (Johnson and Johnson 1985 อ้างในนิตยา แสงขาว 2540: 43) ได้เปรียบเทียบผลการเรียนของนักเรียนระดับชั้นเกรด 2 จำนวน 75 คน ซึ่งสุ่มแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม แต่ละกลุ่มประกอบด้วย นักเรียนที่เรียนในระดับ ดี ปานกลาง และอ่อน ทั้งสองเพศ

เท่า ๆ กัน กลุ่มแรกให้ทำงานที่ได้รับมอบหมายเป็นรายบุคคล กลุ่มสองให้ทำงานและมีการอภิปรายในกลุ่มเพื่อนที่เรียนด้วยวิธีการร่วมมือโดย มีการกำหนดโครงสร้างของการอภิปรายอย่างชัดเจน และกลุ่มสามให้งานลักษณะเดียวกับกลุ่มสองแต่ไม่ได้กำหนดโครงสร้างของการอภิปราย ผู้วิจัยทำการทดสอบนักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม รวม 2 ครั้ง หลังจากให้นักเรียนทั้งสามกลุ่มเรียนเนื้อหาวิชาได้ครึ่งหนึ่งของหน่วยการเรียนและการคงอยู่ของการเรียนรู้ใช้เวลาในการปฏิบัติงาน 14 ครั้ง ผลการวิจัยพบว่านักเรียนในกลุ่มที่มีการเรียนแบบร่วมมือทั้งสองกลุ่ม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนเป็นรายบุคคล

แบร์รี่ (Barry 1985: 2423-A) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการเขียนของนักเรียนเกรด 12 ที่ใช้ในการอภิปรายกลุ่มย่อยเป็นกิจกรรมก่อนการเขียน โดยศึกษาพฤติกรรมการสนทนา ทักษะทางสังคม และพฤติกรรมการวางแผนและพัฒนางานเขียน ผลการวิจัยพบว่า การอภิปรายก่อนการเขียนเป็นพฤติกรรมทางสังคมที่มีประโยชน์ในการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิดและสามารถแต่งเรื่องราวต่าง ๆ โดยไม่มีความกังวลใจ ช่วยให้นักเรียนเขียนได้ดีขึ้น

สวีการ์ด (Sweigart, 1988: 3648-A) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการสนทนาในชั้นเรียน ต่อผลกระทบของการผลิตงานเขียนและกระบวนการเขียน โดยทำการศึกษาแก่นักเรียนเกรด 12 จำนวน 58 คน โดยใช้วิธีสอน 3 วิธี คือ ครูบรรยายนักเรียนไม่มีการสนทนาซักถาม ครูเป็นผู้นำในการอภิปราย และนักเรียนเป็นผู้นำในการอภิปรายกลุ่มย่อย ผลการวิจัยพบว่า ในวิธีสอนทั้ง 3 วิธี วิธีที่นักเรียนเป็นผู้นำในการอภิปรายกลุ่มย่อยส่งผลกระทบต่อพัฒนานักเรียนให้เกิดความรู้ก่อนลงมือเขียนสูงกว่าวิธีอื่น ทำนองเดียวกันคุณภาพของการวิเคราะห์ความเข้าใจในหัวข้อ และการต่อเติมความคิดก็สูงกว่าเช่นกัน

บิสกินและฮอสกินสัน (Biskin and Hoskinson 1977: 400-415) ได้ทดลองสอนจริยธรรมโดยใช้วิธีการจัดโครงสร้างการอภิปรายเกี่ยวกับจริยธรรมที่ตัดสนใจจากวรรณคดีและการอ่านเรื่องราวโดยใช้นักเรียนระดับ 4-5 แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม และวัดจริยธรรมตามวิธีของโคลเบอร์กจากนั้นก็ทดลองโดยกลุ่มทดลองให้อภิปรายอย่างมีระบบ ครูใช้คำถาม 3 แบบ คือ คำถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริง ดีความ ประเมินค่า เพื่อช่วยผู้เรียนสมมติบทบาทของตนเอง ส่วนกลุ่มควบคุมปล่อยให้มีการอภิปรายเป็นไปตามปกติ จากนั้นทำการทดสอบจริยธรรม ผลการวิจัยพบว่า การอภิปรายอย่างมีระบบที่ให้โอกาสผู้เรียนให้อยู่ในบทบาทในห้องเรียน สามารถเปลี่ยนการตัดสินใจด้านจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อย เรื่องภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี มีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกุมภวาปี อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2547 ภาคเรียนที่ 1 จำนวน 10 ห้องเรียน ทั้งหมด 528 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการทดลองเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกุมภวาปี อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2547 ภาคเรียนที่ 1 ได้จากการสุ่มอย่างง่ายมา 1 ห้องเรียน จำนวน 40 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อย มีขั้นตอนในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

1. ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระและผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ช่วงชั้นที่ 3 ของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
2. ศึกษาเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อกำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3
3. กำหนดเนื้อหาเพื่อจัดทำคำอธิบายรายวิชาและหน่วยการเรียนรู้ที่จะนำมาใช้ในการทดลอง คือ หน่วยการเรียนรู้ เรื่องภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยแบ่งเรื่องย่อย ดังนี้
 - 3.1 เรื่อง สภาพแวดล้อมทางกายภาพของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
 - 3.2 เรื่อง ลักษณะทางเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
 - 3.3 เรื่อง ลักษณะทางการเมืองของประเทศในภูมิภาค เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทั้งหมดจำนวน 10 ชั่วโมง
4. ศึกษากระบวนการจัดการเรียนการสอนตามวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อยจากตำราเอกสารต่าง ๆ วิทยานิพนธ์ และคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ
5. สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนการสอน โดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อยจำนวน 3 แผน โดยมีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้
 - 1) สาระสำคัญ
 - 2) จุดประสงค์การเรียนรู้
 - 3) เนื้อหาสาระ
 - 4) กิจกรรมการเรียนการสอน
 - (1) ขั้นนำ
 - (2) ขั้นสอน
 - (3) ขั้นสรุป
 - 5) สื่อประกอบการเรียนการสอน
 - 6) การวัดและประเมินผล
6. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาชั้นคว่ำอิสระ เพื่อพิจารณาตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่อง
7. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้แก้ไขข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาชั้นคว่ำอิสระ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ
8. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

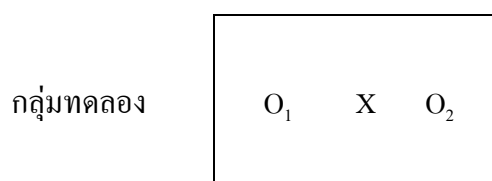
เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบจากหนังสือ ตำราและเอกสารที่เกี่ยวข้อง
2. วิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อสร้างแผนผังการออกข้อสอบ โดยจำแนกพฤติกรรมออกเป็น 6 ด้าน คือ ความรู้-ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า
3. สร้างแผนผังการสร้างแบบทดสอบ โดยกำหนดสัดส่วนของข้อสอบที่จะวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประกอบด้วยเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ และระดับพฤติกรรมที่ต้องการวัด
4. สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบเลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือก ให้ครอบคลุมเนื้อหาตามจุดประสงค์และพฤติกรรมที่ต้องการวัด เป็นแบบทดสอบคู่ขนาน ก่อนเรียนและหลังเรียน ในแผนผังการออกข้อสอบ จำนวนฉบับละ 50 ข้อ
5. สร้างแบบทดสอบย่อยก่อนและหลังเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของแผนการจัดการเรียนรู้ แบบเลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือก แผนการจัดการเรียนรู้ละ 10 ข้อ
6. นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหา และผู้เชี่ยวชาญด้านวัดผล ตรวจสอบความถูกต้องของข้อสอบ แล้วนำไปแก้ไขปรับปรุง จากนั้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ เพื่อปรับปรุงแก้ไข
7. นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นที่แก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญและนำไปใช้กับนักเรียนที่เรียนผ่านเนื้อหานี้มาแล้ว จำนวน 50 คน และไม่ใช่นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบ
8. ตรวจสอบให้คะแนนแบบทดสอบที่นักเรียนทำ โดยให้คะแนน 1 คะแนนสำหรับข้อที่นักเรียนตอบถูก และให้ 0 คะแนนสำหรับข้อที่นักเรียนตอบผิดหรือไม่ตอบหรือตอบเกิน 1 คำตอบ
9. นำผลที่ได้จากการตรวจมาวิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ เพื่อหาค่าความยาก(p) และค่าอำนาจจำแนก (r) แล้วนำข้อสอบที่มีค่าความยาก (p) ที่ไม่อยู่ในเกณฑ์ระหว่าง .20 - .80 และค่าอำนาจจำแนก (r) น้อยกว่า 0.20 มาปรับปรุง แล้วนำไปทดลองใหม่ นำผลมาวิเคราะห์หาค่าความยาก (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ได้ข้อสอบที่มีค่าความยาก 0.20 – 0.80 และ ค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ได้ข้อทดสอบจำนวนฉบับละ 30 ข้อ ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาที่กำหนด พร้อมทั้งหาความเที่ยงของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนทั้งฉบับ โดยใช้สูตรของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder – Richardson) ที่ 20 ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน

เรียนได้ค่าความเที่ยง 0.85 และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนได้ค่าความเที่ยง 0.78

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง โดยใช้วิธีการศึกษา กลุ่มทดลอง โดยการวัดก่อนและหลังการทดลอง (Pretest – Posttest Design Group) โดยมีรูปแบบการทดลองดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการทดลอง

- O_1 หมายถึง การทดสอบก่อนที่จัดกระทำทดลองของกลุ่มทดลอง
- O_2 หมายถึง การทดสอบหลังที่จัดกระทำทดลองของกลุ่มทดลอง
- X หมายถึง การสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1. ทำการทดสอบก่อนเรียน กับกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้วบันทึกผลการสอบไว้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ดำเนินการทดลอง โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนนักเรียนด้วยตนเอง ซึ่งสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อย จำนวน 10 ชั่วโมง
3. หลังจากการทดลองตามแผนการจัดการเรียนรู้ ทำการทดสอบหลังเรียนกับกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (แบบทดสอบหลังเรียน) ตรวจสอบคำตอบบันทึกผลเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาได้ดำเนินการ ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อย โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.1.1 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน

สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนน
N	แทน	จำนวนนักเรียน

4.1.2 วิเคราะห์ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน

สูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ

$S.D.$	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนดิบของนักเรียน
$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของกำลังสองของนักเรียนแต่ละคน
N	แทน	จำนวนนักเรียน

4.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับ การสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อย โดยใช้การทดสอบค่าที แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-dependent) กำหนดระดับนัยสำคัญที่ระดับ .01

4.2.1 วิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน

สูตร

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}$$

เมื่อ

t	แทน	ค่าคงที่
N	แทน	จำนวนนักเรียน
$\sum D$	แทน	ผลรวมของผลต่างของคะแนนสอบครั้งหลังกับ ครั้งแรกของนักเรียนแต่ละคนรวมกัน
$\sum D^2$	แทน	ผลรวมของกำลังสองของผลต่างของคะแนนสอบ ครั้งหลังกับครั้งแรกของนักเรียนแต่ละคน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อย เรื่องภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อย

ตารางที่ 4.1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อย คะแนนเต็ม 30 คะแนน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	ก่อนเรียน		หลังเรียน		คะแนนเพิ่ม		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	ร้อยละ	
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (รวม 30 คะแนน)	14.93	2.30	22.25	2.20	7.32	24.40	22.59**
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 (คะแนนเต็ม 16 คะแนน)	10.30	1.65	13.00	1.03	2.70	16.88	16.80**
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 (คะแนนเต็ม 8 คะแนน)	3.15	0.89	6.05	1.28	2.90	36.25	14.85**

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	ก่อนเรียน		หลังเรียน		คะแนนเพิ่ม		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	ร้อยละ	
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 (คะแนนเต็ม 6 คะแนน)	1.48	0.84	3.20	0.69	1.72	28.66	12.90**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.1 พบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อย มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 24.40 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ดังนี้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 คะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ร้อยละ 16.88 จากคะแนนเต็ม 16 คะแนน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 คะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 36.25 จากคะแนนเต็ม 8 คะแนน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 คะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 28.66 จากคะแนนเต็ม 6 คะแนน และพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างเรียนของแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อยของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 – 3

ตารางที่ 4.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างเรียนของแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อยของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 – 3

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	ก่อนเรียน		หลังเรียน		คะแนนเพิ่ม	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	ร้อยละ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	4.00	0.72	7.55	0.81	3.55	35.50
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	3.95	0.83	8.10	0.91	4.15	41.50
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	4.12	0.96	7.32	0.94	3.20	32.50

จากตารางที่ 4.2 พบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อย มีคะแนนเฉลี่ยในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 35.50, 41.50 และ 32.50 ตามลำดับ จากคะแนนเต็มแผนละ 10 คะแนน

3. ข้อสังเกตเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอน

สำหรับกิจกรรมการอภิปรายกลุ่มย่อยที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ เรื่องภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในการวิจัยครั้งนี้พบว่า เมื่อให้นักเรียนศึกษาข้อมูล เพื่อนำมาแสดงความคิดเห็น และหาข้อสรุปร่วมกันในกลุ่มย่อย ในระยะแรก ๆ นักเรียนมักไม่ค่อยแสดงความคิดเห็นและหารือร่วมกัน ครูผู้สอนต้องคอยกระตุ้นให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการเสนอและแสดงความคิดเห็น และเน้นให้นักเรียนปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม ชี้แนะให้นักเรียนเห็นประโยชน์ของการอภิปรายกลุ่มว่าข้อมูลที่นักเรียนแสดงความคิดเห็นร่วมกันนั้นมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ระยะต่อมา เมื่อให้นักเรียนทำกิจกรรมอภิปรายกลุ่มมากขึ้น นักเรียนคุ้นเคยกับการพูด แสดงความคิดเห็น และรับฟังความคิดเห็น มีความรับผิดชอบร่วมกัน เข้าใจถึงเป้าหมายและผลที่เกิดขึ้น มีการอธิบายเหตุผล ความคิด และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่มมากขึ้น

ระหว่างทำกิจกรรมร่วมกัน นักเรียนมีความสุขและสนุกกับการพูด แสดงความคิดเห็น มีการโต้แย้ง ให้เหตุผลสนับสนุนความคิดของตน โดยเฉพาะประเด็นที่มีแนวการตอบหลายทาง นักเรียนร่วมพูด แสดงความคิดเห็น โต้แย้งและให้เหตุผลสนับสนุนความคิดคำตอบของตน เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปร่วมกันเป็นทักษะของกลุ่ม และสามารถนำเสนอ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่าง ทักษะของกลุ่มกับกลุ่มอื่นได้

เมื่อเสร็จสิ้นการทดลอง ได้สัมภาษณ์พูดคุยกับนักเรียนถึงความรู้สึเกี่ยวกับกิจกรรม อภิปรายกลุ่มย่อย นักเรียนอยากให้มีการจัดกิจกรรมเช่นนี้บ่อย ๆ ในวิชาสังคมศึกษา แต่ ประเด็นการอภิปรายควรเป็นเรื่องทั่ว ๆ ไปที่ใกล้ตัวนักเรียนนอกจากเนื้อหาบ้าง เช่น ข้อมูลข่าวสาร กิจกรรมภายในโรงเรียน และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน และให้นักเรียนได้จัดกลุ่มเอง บ้าง เพราะกลุ่มที่ไม่สนิทกัน ไม่กล้าพูดและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกุมภวาปี อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ที่ได้รับการสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อย เรื่อง ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อย

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกุมภวาปี อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 528 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกุมภวาปี อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 ได้จากการสุ่มอย่างง่ายมา 1 ห้องเรียน จำนวน 40 คน

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แผนการจัดการเรียนรู้ โดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อย

1.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียนชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ฉบับละ 30 ข้อ

1.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ทำการทดสอบก่อนเรียน ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน จำนวน 30 ข้อ แล้วบันทึกผลการสอบไว้เป็นคะแนนก่อนเรียนสำหรับวิเคราะห์ข้อมูล

2) ดำเนินการทดลอง โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนนักเรียนด้วยตนเอง ซึ่งสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อย ใช้ระยะเวลาในการสอน 10 ชั่วโมง

3) เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ได้ดำเนินการทดสอบหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน จำนวน 30 ข้อ แล้วบันทึกผลการสอบไว้เป็นคะแนนหลังเรียนสำหรับวิเคราะห์ข้อมูล

1.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการ ดังนี้

เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีการสอนแบบการอภิปรายกลุ่มย่อย โดยใช้การทดสอบค่าที แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-dependent)

1.3 ผลการวิจัย

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการเรียน ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อย

ปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีการสอนแบบการอภิปรายกลุ่มย่อย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ ไตแนค (Dynak 1990: 4005-A) ที่ได้ทำการทดสอบความสามารถในการนำความรู้เดิมของนักเรียนกลับคืนมา โดยผ่านยุทธวิธี 3 ยุทธวิธีคือ การดึงความรู้เดิมกลับคืนมา โดยไม่มีการอภิปรายเกี่ยวกับความรู้เดิม การดึงความรู้เดิมโดยครูเป็นผู้นำใน

การอภิปรายกลุ่มใหญ่ และการดึงความรู้เดิมโดยนักเรียนเป็นผู้นำในการอภิปรายกลุ่มย่อย ทั้ง 3 ยุทธวิธีใช้กับนักเรียนระดับ 4 ในวิชาสังคมศึกษา พบว่า การดึงความรู้เดิมกลับคืนมาโดยใช้ยุทธศาสตร์นักเรียนเป็นผู้นำในการอภิปรายกลุ่มย่อยจะมีจำนวนการใช้ถ้อยคำและคุณภาพของถ้อยคำสูงกว่ายุทธศาสตร์แบบอื่น และ สวีการ์ด (Sweigart 1988: 3648-A) พบว่า การใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยส่งผลกระทบต่อการพัฒนาให้นักเรียนให้เกิดความรู้ก่อนลงมือเขียน เข้าใจหัวข้อเรื่องชัดเจนและสามารถต่อเติมความคิดอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ แบร์รี่ (Barry 1985: 2423-A) พบว่า การใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยก่อนการเขียนเป็นพฤติกรรมทางสังคมที่เป็นประโยชน์ในการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิดและสามารถแต่งเรื่องราวต่าง ๆ โดยไม่มีความกังวลใจ ช่วยให้นักเรียนเขียนได้ดีขึ้น และจากการวิจัยของนิคยา แสงขาว (2540) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาความขัดแย้งของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยใช้เทคนิคการอภิปรายกลุ่มสูงกว่ากลุ่มที่เรียน โดยการแก้ปัญหาความขัดแย้งเป็นรายบุคคล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากการวิจัยของ นัยนา พลสร (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ระหว่างการใช้วิธีสอนแบบอภิปรายกลุ่มกับการใช้แบบฝึกหัดการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า การสอนแบบอภิปรายกลุ่มมีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สูงกว่าการใช้วิธีสอนที่ใช้แบบฝึกหัดการเขียนเชิงสร้างสรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการสอนแบบอภิปรายกลุ่มมีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สูงกว่าการใช้วิธีสอนที่วิธีสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของ ศศวรรณ รื่นเริง (2538) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้วิธีสอนแบบอภิปรายกลุ่ม สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรังสิต ผลการวิจัยพบว่า การสอนโดยวิธีอภิปรายกลุ่มย่อยมีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงกว่าการใช้การสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การที่นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีการสอนแบบการอภิปรายกลุ่มย่อยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนตามผลการวิจัยนั้น มีประเด็นนำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 วิธีสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อย เป็นการวิธีสอนที่แบ่งกลุ่มผู้เรียนในชั้นออกเป็นกลุ่ม ๆ และแต่ละกลุ่มจะกำหนดบทบาทของผู้เรียน เพื่อวางแผน ศึกษา อภิปราย แสดงความคิดเห็นร่วมกัน ซึ่งการจัดอภิปรายกลุ่มย่อย ผู้ร่วมอภิปรายจะมีบทบาททั้งในฐานะที่เป็นผู้แสดงความคิดเห็น

และผู้รับฟังความคิดเห็นในเรื่องที่ศึกษา และสมาชิกกลุ่มจะร่วมกันแสดงความคิดเห็น ช่วยเหลือกัน เลือกรุ่นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นทั้งหลายที่สมาชิกในกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นออกมา ซึ่งสมาชิกในกลุ่มที่เป็นผู้ร่วมอภิปรายนั้นจะนำความคิดเห็นที่กลุ่มเสนอมาหลอมรวมกันจนกลายเป็นข้อสรุปและ ทักษะของกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ สมิท (Smith 1985: 56) ที่ กล่าวถึง บทบาทของผู้ร่วมอภิปรายไว้ว่า บทบาทของสมาชิกในกลุ่มย่อยนั้น จะต้องให้การสนับสนุน เลือกรุ่นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึก รวมทั้งการยอมรับข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งความคิดเห็นทั้งหลาย ที่แสดงออก ผู้ร่วมอภิปรายจะต้องนำมาหลอมรวมกันจนกลายเป็นทักษะของกลุ่ม เป็นการส่งเสริม ให้ผู้เรียนค้นหาและพบคำตอบด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนจดจำได้ดีและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมได้มากกว่าการเรียนรู้ที่ได้จากการบอกเล่าจากผู้อื่น และสอดคล้องกับที่ทิสนา แคมมณี (2545: 350) กล่าวว่า การสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนกลุ่มใหญ่ได้แสดง ความคิดและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างทั่วถึง มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ อันจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียนกว้างขวางขึ้น ทำให้ผู้เรียนมี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

วิธีสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อย เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนโดยการแบ่งกลุ่มผู้เรียน ในชั้นออกเป็นกลุ่ม ๆ นั้น ก็เป็นการช่วยส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้เรียน ผู้เรียนได้เรียนรู้ วิธีการทำงานเป็นกลุ่มหรือเป็นทีมงาน ช่วยเหลือและรู้จักการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ เพื่อให้เกิดการ ยอมรับซึ่งกันและกัน รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตน มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน ก่อให้เกิดความ มีวินัยในตนเอง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเป็นสุข สอดคล้องกับที่ สุพิน บุญชูวงศ์ (2535: 62) ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า การอภิปรายกลุ่มเป็นวิธีสอนที่สำคัญในปัจจุบันที่จะฝึกให้ผู้เรียนรู้จักฟัง พูด แสดงความคิดเห็นของตนออกมาอย่างชัดเจน เข้าใจมารยาท และกระบวนการทางสังคมในการปฏิสัมพันธ์ อย่างเหมาะสมถูกต้องเป็นที่ยอมรับกันในสังคมประชาธิปไตย และสอดคล้องกับ สิริวรรณ ศรีพหล และพันทิพา อุทัยสุข (2532: 91-92) ที่กล่าวว่า การอภิปรายกลุ่มเป็นวิธีสอนที่ทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาส แสดงความคิดเห็น และยอมรับมติของกลุ่ม ซึ่งจะเป็นการรับเอาค่านิยมทางประชาธิปไตยด้วย

2.2 รูปแบบของวิธีสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อย ผู้สอนได้นำรูปแบบการอภิปราย กลุ่มย่อยซึ่งมีอยู่หลายรูปแบบมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเป็นขั้นตอน โดยการเตรียม จุดประสงค์และวางแผนการนำรูปแบบการอภิปรายกลุ่มย่อยมาจัดกิจกรรมการเรียน เริ่มตั้งแต่การนำ รูปแบบการอภิปรายกลุ่มย่อยมาจัดกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และคิด หาคำตอบ ในกิจกรรมชั้นสอน ผู้สอนใช้รูปแบบการอภิปรายกลุ่มย่อย เพื่อเป็นการศึกษาค้นคว้าหา

ความรู้ข้อมูลร่วมกันภายในกลุ่มเพื่อเป็นข้อมูลในการแสดงความคิดเห็น นำไปสู่ข้อสรุปที่เกิดจากทัศนะร่วมกันของกลุ่ม และการนำรูปแบบการอภิปรายกลุ่มย่อยมาใช้ในการเสนอผลงานของกลุ่ม ตลอดจนการนำข้อสรุปของกลุ่มมาใช้ในการสรุปบทเรียน ซึ่งเป็นการเพิ่มความสนใจในการเรียนการสอน และทำให้ผู้เรียนมีความสนุกในการเรียนไม่เกิดความเบื่อหน่าย จากเหตุผลดังกล่าว การนำรูปแบบการอภิปรายกลุ่มย่อยมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ผู้สอนจะต้องกำหนดรูปแบบการอภิปรายกลุ่มย่อยให้ตรงกับจุดมุ่งหมาย เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน ระยะเวลา และผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ สิริวรรณ ศรีพหลและพันทิพา อุทัยสุข (2532: 101-102) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้สอนว่า ผู้สอนจะต้องมีบทบาทในการวางแผนการเรียนการสอน เริ่มตั้งแต่การพิจารณาหัวข้อการอภิปราย การตั้งวัตถุประสงค์ของบทเรียน การกำหนดรูปแบบการอภิปราย โดยเฉพาะการใช้การอภิปราย เพื่อนำเข้าสู่บทเรียนนี้จะเป็นประโยชน์อย่างมาก เพราะจะทำให้ผู้เรียนมีความสนใจในบทเรียน และมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนบทเรียนนั้น ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจศึกษาเนื้อหา เพื่อผู้เรียนนำมาเป็นข้อมูลในการอภิปราย และสามารถดำเนินการอภิปรายได้อย่างประสบความสำเร็จ และสอดคล้องกับ เสริมศรี ไชยสร (2539: 87) ที่กล่าวว่า การอภิปรายจะได้ผลก็ต่อเมื่อพื้นความรู้ของผู้เรียนคล้ายคลึงกัน เช่น หลังจากชมวิดีโอทัศน์ ฟังการบรรยาย หรืออ่านในเรื่องเดียวกัน และจากการที่ผู้สอนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ สรุป ความคิดเห็นของผู้เรียนในช่วงสุดท้าย ทำให้ผู้เรียนสามารถสรุปสาระสำคัญของการเรียนได้อย่างชัดเจน จึงเป็นการช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของผู้เรียนไม่สูงมากนัก ซึ่งผู้วิจัยได้ข้อสังเกตพบว่า เมื่อมีการแบ่งกลุ่มย่อย ผู้เรียนยังไม่มีความพร้อมในการเริ่มกิจกรรม เช่น การรวมกลุ่มช้า การแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นอภิปรายใช้เวลานานกว่าที่กำหนด จึงทำให้เวลาในการอภิปรายสรุปข้อคิดเห็นมีน้อย ปัญหาดังกล่าวอาจจะเป็นเพราะผู้เรียน ยังไม่คุ้นเคยกับวิธีสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อย และเนื้อหาภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ค่อนข้างยากสำหรับผู้เรียนเนื่องจากว่าเป็นเรื่องไกลตัวผู้เรียน ประเด็นในการอภิปรายจึงค่อนข้างยากสำหรับผู้เรียน ดังนั้นการนำวิธีสอนโดยการอภิปรายกลุ่มย่อยมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะด้านอื่น ๆ ผู้สอนควรฝึกให้ผู้เรียนได้อภิปรายประเด็นจากเหตุการณ์จากชีวิตประจำวัน ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นการฝึกทักษะการพูดแสดงความคิดเห็น และการบันทึกข้อมูลเพื่อเป็นข้อสรุปของกลุ่ม อันเป็นพื้นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบการอภิปรายกลุ่มต่อไป

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยที่พบและการนำผลวิจัยไปใช้

3.1.1 จากการวิจัยพบว่า การสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อย ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ดังนั้นจึงควรนำวิธีสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อยไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาสังคมศึกษาอื่น ๆ โดยที่ผู้สอนหรือผู้เรียนตั้งประเด็นที่สนใจร่วมกัน เช่น การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิตไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรม ฯลฯ เพื่อเป็นการให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย

3.1.2 จากการวิจัยพบว่า ในการจัดกิจกรรมอภิปรายกลุ่มย่อย ผู้สอนจะต้องกำหนดรูปแบบการอภิปรายกลุ่มย่อยให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหา

3.1.3 จากการวิจัยพบว่า ในการนำเอาวิธีสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อยมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนจะต้องมีการวางแผน กำหนดเนื้อหาที่จะให้ผู้เรียนศึกษา และตั้งประเด็นให้ผู้เรียนได้ร่วมกันอภิปราย ตลอดจนการนำข้อสรุปของกลุ่มมาสรุปบทเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในบทเรียนยิ่งขึ้น

3.1.4 จากการวิจัยพบว่า วิธีสอนโดยใช้วิธีการอภิปรายกลุ่มย่อยสามารถนำไปใช้ควบคู่กับเทคนิคการสอนหรือกิจกรรมอื่น ๆ และใช้สอนได้กับทุกรายวิชา เพราะเป็นวิธีสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนพูดแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ศึกษาการสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อยกับวิชาสังคมศึกษาในสาระอื่น เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์กับผู้เรียนในระดับที่สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น

3.2.2 ศึกษาการสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อยกับวิชาสังคมศึกษาในสาระอื่น เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์กับผู้เรียนในทุกระดับ

3.2.3 ศึกษาการสอนโดยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อยกับเทคนิคการสอนอื่น ๆ เพื่อพัฒนาทักษะด้านอื่น คือการฟัง การพูด และการอ่าน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ (2544) *สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544* กรุงเทพมหานคร ครูสภาลาดพร้าว
- กาญจนา เกียรติประวัติ (2525) *วิธีสอนทั่วไปและทักษะการสอน* ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร
- กิ่งฟ้า สินธุวงศ์ (2536) “พื้นฐานทางจิตวิทยาของการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์” ใน *ประมวล สาระชุดวิชาสารัตถะและวิทยวิธีทางวิชาวิทยาศาสตร์* หน่วยที่ 6 หน้า 127-131 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- ดวงเดือน เทศวานิช (ม.ป.ป.) *หลักการสอนทั่วไป* ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยครูพระนคร กรุงเทพมหานคร
- ฉัตรวรรณ ตันนะรัตน์ (2524) *หลักวาทกรรม* พิมพ์ครั้งที่ 4 คณะมนุษยศาสตร์ กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ชาญชัย อินทรประวัติ (2522) *วิธีสอนทั่วไปและการสอนแบบจุดภาค* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา
- ชูศรี สนิทประชากร (2525) *วิธีสอนในระดับประถมศึกษาตามแนวหลักสูตรใหม่* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร วัชรการพิมพ์
- ทิสนา แคมมณี (2545) *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นัยนา พลสร (2542) “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ระหว่างการใช้วิธีสอนแบบอภิปรายกลุ่มกับการใช้แบบฝึกหัดการเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มโรงเรียนวัดป่า จังหวัดนครศรีธรรมราช” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- นิตยา แสงขาว (2540) “การพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาความขัดแย้งของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ประภาพรรณ เอี่ยมสุภามิต (2537) “แนวคิดการเรียนรู้กับการเรียนการสอน” ใน *ประมวลสาระ
ชุดวิชา การพัฒนาหลักสูตรและวิทยวิธีทางการสอน* หน่วยที่ 4 หน้า 128–136 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2524) *หลักและวิธีการสอนระดับอุดมศึกษา* กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- พันธณีย์ วิหคโต (2533) “รูปแบบการสอน” *วารสารการวิจัยทางการศึกษา* 20 (กรกฎาคม–กันยายน) : 68
- รจนา ชัยมีเจียว (2530) “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และความสนใจต่อวิธีการสอนพูดของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนโดยการอภิปรายกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมติและการสอน
ตามคู่มือครู” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- วนิดา ช่องหาญ (2538) “การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาไทยและการคิดวิจารณ์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างการสอนโดยใช้กลุ่มอภิปรายและการฝึกอ่าน”
วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2541) *การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง* กรุงเทพมหานคร
บริษัท เลิฟแอนด์ ลิฟเพรส
- ศศวรรณ รื่นเริง (2538) “พัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้วิธีสอนแบบอภิปรายกลุ่ม
สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรังสิต” วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ศิริวรรณ ฉากแก้ว (2537) “ผลของการใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยที่มีต่อความสามารถทางการเขียน
ความเรียงภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4” วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหา
บัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ศิริวรรณ ศรีพหล และพันทิพา อุทัยสุข (2532) “ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับภาษาเพื่อการสื่อสาร” ใน
เอกสารการสอนชุดวิชาวิทยาการการสอน หน่วยที่ 1 หน้า 91–97 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- สุพิน บุญชูวงศ์ (2535) *หลักการสอน* กรุงเทพมหานคร แสงสุทธิการพิมพ์
- สุวิทย์ มูลคำ และคณะ (2545) *20 วิธีจัดการเรียนรู้* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ภาพพิมพ์
- เสริมศรี ไชยสร (2539) *พื้นฐานการสอน* เชียงใหม่ ลานนาการพิมพ์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) *แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 – 2549) :*

ฉบับสรุป พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร พรึกหวานกราฟฟิค

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2540) *หลักการสอน* กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์

อังฉรา ประไพตระกูล (2520) *วิธีสอนแบบอภิปราย* กรุงเทพมหานคร

Alvermann, Donna E. O Brien, D.G. , Dillon D.R. , and Smith, L.C. (1984). *Textbook Reading Assignments : An Analysis of Teacher-Student Discussions*. Paper presented at The Conference on Reading Research, Corr-5. Atlanta: Georgia

Barker, Larry L. (1991). *Group in Process An Introduction to Small Group Communication*. 4 th ed. New Jersey: prentice-Hall.

Barry, Francis Joseph. (1985). “Small Group Discussionas a Pre – Writing Activity: A Naturalistic Inquiry” *Dissertation Abstracts International*. 45 February, p. 2423-A.

Bel, Gredler M. (1986). *Learning and Instruction*. Newyork: McGraw-Hill.

Biskin, S. Donald and Kenneth Hoskinson. (1977). An Experimental Test of the Effect of Structured Discussions of Moral Dilemmas Founs in Children’ s Literature on Moral Reasoning. *The Elementary School Jounal*. 77(5): 400-415

Burgoon, Michael. (1974). *Small Group Communication*. New York: Holt Rinehart and Wenston.

Clark, Leonard H. and Starr, Irving (1976). *Secondary School Teaching Method* 3 rd ed. New York: Macmillam Publishing Co. Inc.

Dynak, Janet Walker. (1990). Retrieving Student’ Prir Knowledge of Social Studies Concepts through Three Prereading Information-sharing Strategies”. *Dissertation Abstracts International* 51 December, p 4005-A

Joyce, Bruce. and Weil Marsha. (1992). *Model of Teaching* 4 th ed. New York: Prentice-Hall, Inc.

Mabry, Edward A. (1980). *The Dynamics of Small Group Communication*. New Jersey: Prentice-Hall.

Novak, Joseph D. and Gowin, B. (1985). *Learning How to Learn* Newyork: Cambridge University Press.

- Slavin, Robert E (1991). *Educational Psychology. Theory into Practice*. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
- Smith, Babington B. (1985). *Training in Small Group*. New Jersey: Prentice-Hall, Inc.
- Sweigart, William Eugene. (1988). "Classroom Talk as Affects Process and Product in Writing" *Dissertation Abstracts International*. 49 December. P. 3648-A.
- Tubbs, Stewart L. (1992) *A System Approach to Small Group Interaction*. 4 th ed. New York: McGraw-Hill.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

นางจิราพร กระบี่ทอง

อาจารย์ 3 ระดับ 8 โรงเรียนสตรีราชินูทิศ

ค.ม. หลักสูตรและการสอนสังคมศึกษา ราชภัฏอุดรธานี

นายศักดิ์ชาย อุปศักดิ์

อาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนเสอเพลอพิทยาคม

ศศ.ม. สูตรและการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น

นางสาวภัศรา อรุณมีศรี

อาจารย์ผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ โรงเรียนกุมภวาปี

ค.ม. การวัดและประเมินผลการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

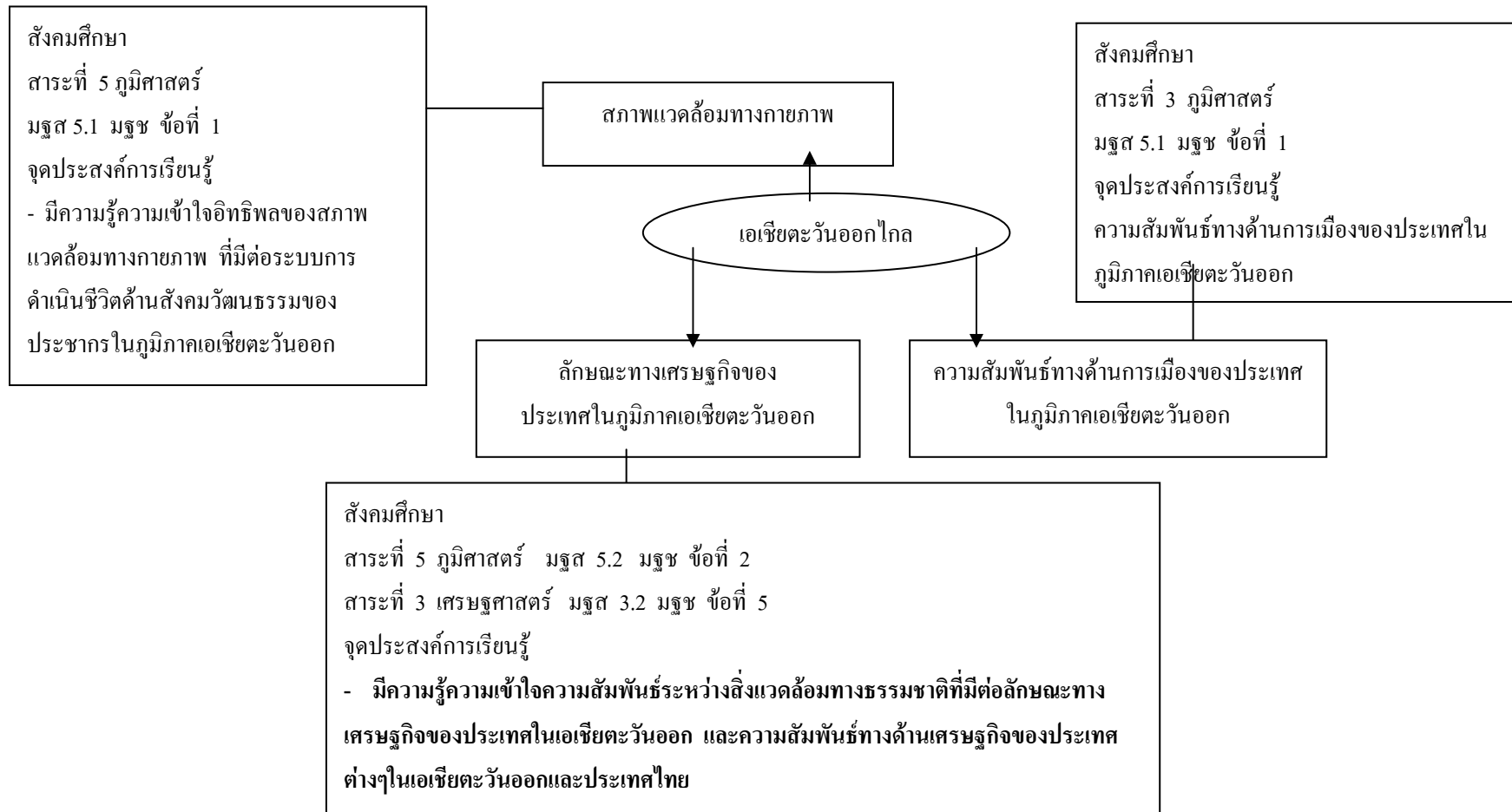
- ตารางวิเคราะห์สาระ/มาตรฐานการเรียนรู้
- ผังสาระการเรียนรู้
- หน่วยการเรียนรู้เรื่องภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง
- ขั้นตอนการสอนแบบการอภิปรายกลุ่มย่อย

ตารางวิเคราะห์สาระ/มาตรฐานการเรียนรู้ เรื่องภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง

หัวข้อเรื่อง	กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม			
	สาระ	มาตรฐานการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น	ผลการเรียนรู้
1. สภาพแวดล้อมทางกายภาพของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง	สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์	มฐส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของ สรรพสิ่งที่ปรากฏในระวางที่ซึ่ง มีผลต่อกันและกันในระบบของ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหาข้อมูล ภูมิสารสนเทศ ธรรมชาติ อันจะนำไปสู่การจัดการ อย่างมีประสิทธิภาพ	มฐช ข้อที่ 1 วิเคราะห์พื้นที่ของโลกแต่ละแห่งที่ ต่างกัน ในลักษณะทางกายภาพและ ระบบการดำเนินชีวิตของมนุษย์	ผลการเรียนรู้ - มีความรู้ความเข้าใจอิทธิพล ของสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่มีต่อระบบการดำเนินชีวิตด้าน สังคมวัฒนธรรมของประชากรใน ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง

หัวข้อเรื่อง	กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม			
	สาระ	มาตรฐานการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น	ผลการเรียนรู้
<p>ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ</p> <p>3. ความสัมพันธ์ทางด้าน การเมืองของประเทศใน ภูมิภาค เอเชียตะวันออกเฉียง</p>	<p>สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์</p> <p>สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์</p>	<p>มฐส 3.2 เข้าใจระบบและสถาบันทาง เศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ของ ระบบเศรษฐกิจ และความจำเป็น ของการร่วมมือทางเศรษฐกิจใน สังคมโลก</p> <p>มฐส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับ สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ ก่อให้เกิดการสร้างสรรควัฒนธรรม และมีจิตสำนึก อนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ ยั่งยืน</p>	<p>มฐช ข้อที่ 5 เข้าใจความจำเป็นที่บุคคลใน ภูมิภาคต่าง ๆ ของโลกต้องพึ่งพา สินค้าและแลกเปลี่ยนบริการ</p> <p>มฐช ข้อที่ 1, 2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของ สิ่งแวดล้อมและ ทรัพยากรธรรมชาติที่มีต่อลักษณะ ทางการเมืองของ เอเชียตะวันออกเฉียง และผลกระทบ ต่อภูมิภาคอื่น</p>	<p>ผลการเรียนรู้ เข้าใจและเห็นความสำคัญของ การร่วมมือกันทางเศรษฐกิจ ระหว่างประเทศในเอเชียตะวัน- ออกและประเทศไทย</p> <p>ผลการเรียนรู้ มีความรู้ความเข้าใจอิทธิพลของ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่มี ต่อระบบการดำเนินชีวิตด้าน การเมืองของประชากรในภูมิภาค เอเชียตะวันออกเฉียง และผลกระทบ ทางการเมืองของเอเชีย- ตะวันออกเฉียงต่อภูมิภาคอื่น</p>

ผังสาระการเรียนรู้หัวข้อย่อยของหน่วยการเรียนรู้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง

**หน่วยการเรียนรู้ เรื่องภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เวลา 10 ชั่วโมง**

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ชื่อหน่วยย่อย/เนื้อหา	เวลา
ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง	1. สภาพแวดล้อมทางกายภาพของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง - ขนาด ที่ตั้ง อาณาเขต และกลุ่มประเทศของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง - ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางกายภาพในด้าน ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติ - อิทธิพลสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีต่อระบบการดำเนินชีวิตด้านสังคมวัฒนธรรมของประชากรในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง	5
	2. ลักษณะทางเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง - อิทธิพลสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีต่อลักษณะทางเศรษฐกิจของเอเชียตะวันออกเฉียง - ลักษณะทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) ประเทศญี่ปุ่น - ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศต่าง ๆ ของกลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงกับประเทศไทย	3

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ชื่อหน่วยย่อย/เนื้อหา	เวลา
	3. ลักษณะทางการเมืองของประเทศในภูมิภาค เอเชียตะวันออก - ลักษณะทางการเมืองการปกครองของ ประเทศในเอเชียตะวันออก - บทบาททางด้านการเมืองของกลุ่ม ประเทศในเอเชียตะวันออก	2
	รวม	10

ขั้นตอนการสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion)

ขั้นตอนการสอน	กลุ่มอภิปราย	จุดมุ่งหมาย	กิจกรรม	ครู	นักเรียน	สื่อ	วัดผล
1. ขั้นนำ	ฟิลลิป (Buzz Group)	- สร้างบรรยากาศ กระตุ้นให้นักเรียน อยากเรียนรู้และคิด หาคำตอบเพื่อโยง เข้าสู่สาระการเรียนรู้	- จัดกลุ่มสมาชิกที่ นั่งใกล้กันหันหน้า เข้าหากันประมาณ 3 – 4 คน	- นำเสนอภาพ - ตั้งประเด็นคำถาม	- สมาชิกร่วมกัน เสนอความคิดเห็น ภายในกลุ่มตาม ประเด็น คนละ 1 นาที	- ภาพ - แบบบันทึกผลการ อภิปรายของกลุ่ม	- การสังเกต - การนำเสนอผล การอภิปราย
2. ขั้นสอน	ซินดิเคต (Syndicate Group)	- เพื่อกำหนด บทบาทหน้าที่ของ นักเรียน - เพื่อให้กลุ่มศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล ร่วมกัน	- จัดกลุ่มนักเรียน กลุ่มละ 6-7 คน - นำเสนอเนื้อหา สาระ	- กระตุ้นให้นักเรียนปฏิบัติ ตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย - กระตุ้นให้นักเรียนศึกษาข้อมูล และร่วมกันแสดง ความคิด	- นักเรียนกำหนด บทบาทหน้าที่ที่ ได้รับมอบหมาย ภายในกลุ่ม - นักเรียนแต่ละ กลุ่มศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล - นักเรียนร่วมกัน อภิปรายและทำ ใบงาน	- - แผนที่ - ภาพ - ใบความรู้ - ใบงาน	- การสังเกต - การสังเกต - ตรวจใบงาน

ขั้นตอนการสอน	กลุ่มอภิปราย	จุดมุ่งหมาย	กิจกรรม	ครู	นักเรียน	สื่อ	วัดผล
	- แบบกันเอง (Informal Group Discussion)	- เพื่อกำหนด บทบาทหน้าที่ของ นักเรียน - เพื่อศึกษาค้นคว้าหา ข้อมูลในเรื่องที่มี ความสนใจร่วมกัน	- จัดกลุ่มนักเรียน กลุ่มละ 6-7 คน - ครูและนักเรียน เสนอเรื่องที่จะ ศึกษา	- กระตุ้นให้ นักเรียนปฏิบัติ ตามหน้าที่ที่ได้ รับมอบหมาย - กระตุ้นให้ นักเรียนร่วมกัน ศึกษาและแสดง ความคิดเห็น	- นักเรียนกำหนด บทบาทหน้าที่ที่ ได้รับมอบหมาย ภายในกลุ่ม - นักเรียนแต่ละ กลุ่มศึกษาค้นคว้า หาข้อมูลในเรื่องที่ กลุ่มสนใจ - นักเรียนร่วมกัน อภิปรายและทำ ใบงาน	- แผนที่ - ภาพ - บทความ - ใบความรู้ - ใบงาน	- การสังเกต - การสังเกต - ตรวจสอบงาน
	ระดมสมอง (Brainstorming Group)	เพื่อใช้ในการหา ข้อสรุปจากข้อมูลที่ ศึกษาร่วมกันของ กลุ่ม	- จัดกลุ่มนักเรียน กลุ่มละ 6-7 คน	- กระตุ้นให้ นักเรียนปฏิบัติ ตามหน้าที่ที่ได้ รับมอบหมาย	- นักเรียนกำหนด บทบาทหน้าที่ที่ ได้รับมอบหมาย ภายในกลุ่ม	-	- การสังเกต

ขั้นตอนการสอน	กลุ่มอภิปราย	จุดมุ่งหมาย	กิจกรรม	ครู	นักเรียน	สื่อ	วัดผล
	แบบเป็นคณะ (Panel Discussion Group)	เพื่อใช้ในการ นำเสนอผลการ อภิปรายในประเด็น เรื่องเดียวกัน	- จัดกลุ่มนักเรียน กลุ่มละ 6-7 คน	- กระตุ้นให้ นักเรียนแสดงความ คิดเห็น - กระตุ้นให้ นักเรียนแสดงความ คิดเห็น - กำหนดผู้ดำเนิน การอภิปราย	- นักเรียนร่วมกัน อภิปราย แสดง ความคิดเห็น ร่วมกันเป็นทักษะ ของกลุ่ม - สรุปผลการ อภิปรายของกลุ่ม - ตัวแทนกลุ่มแต่ละ กลุ่มร่วมกัน อภิปราย	- ใบงาน -	- การสังเกต - การสังเกต - ตรวจสอบงาน - สังเกต - การอภิปราย

ขั้นตอนการสอน	กลุ่มอภิปราย	จุดมุ่งหมาย	กิจกรรม	ครู	นักเรียน	สื่อ	วัดผล
3. ขั้นสรุป บทเรียน	เพื่อนเรียน (Partners) ครูและนักเรียน อภิปรายร่วมกัน	เพื่อใช้ในการ นำเสนอผลการ อภิปรายที่มีความ สนใจในเรื่อง เดียวกัน เพื่อสรุปเนื้อหาสาระ	- จัดกลุ่มนักเรียน กลุ่มละ 6-7 คน ครูและนักเรียน ร่วมกันสรุปเนื้อหา สาระ	- กระตุ้นให้นักเรียน ร่วมกันแสดงความคิด เห็น เพื่อให้ได้ ข้อสรุปของกลุ่ม - สรุปสาระการ เรียนรู้ โดยเชื่อมโยง กับข้อสรุปของกลุ่ม	- ตัวแทนกลุ่มที่ ศึกษาเรื่องเดียวกัน นำเสนอผลการ อภิปราย โดยการ จับคู่นำเสนอ - นักเรียนสรุป บทเรียนโดย ปฏิบัติลงในใบ งาน	- - ใบงาน	- การสังเกต - ตรวจใบงาน

ภาคผนวก ค
แผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เรื่อง สภาพแวดล้อมทางกายภาพของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง

จำนวน 5 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

เอเชียตะวันออกเฉียงเป็นภูมิภาคที่มีพื้นที่มากที่สุดในทวีปเอเชีย มีสภาพภูมิประเทศประกอบด้วย เทือกเขา ที่ราบสูง ที่ราบลุ่มแม่น้ำ หมู่เกาะ และคาบสมุทร ตั้งอยู่ในเขตละติจูดกลาง พื้นที่ส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลของลมมรสุม ทำให้มีภูมิอากาศแบบมรสุมเขตร้อน จากการศึกษาเอเชียตะวันออกเฉียงมีพื้นที่กว้างใหญ่และภูมิประเทศที่หลากหลาย ทำให้เอเชียตะวันออกเฉียงอุดมไปด้วยทรัพยากรพืช สัตว์และสินแร่ธรรมชาติ

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่มีต่อระบบการดำเนินชีวิตด้านสังคมวัฒนธรรมของประชากรในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง

จุดประสงค์นำทาง

- บอกขนาด ที่ตั้ง อาณาเขต และกลุ่มประเทศของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง ประกอบแผนที่ได้
- อธิบายลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติ ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงได้
- วิเคราะห์อิทธิพลสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีต่อระบบการดำเนินชีวิต ด้านสังคมวัฒนธรรมของประชากรในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงได้

เนื้อหาสาระ

สภาพแวดล้อมทางกายภาพของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง

- ขนาด ที่ตั้ง อาณาเขต และกลุ่มประเทศของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง
- ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางกายภาพในด้าน
 - ลักษณะภูมิประเทศ
 - ลักษณะภูมิอากาศ
 - ทรัพยากรธรรมชาติ

4. กิจกรรมการเรียนการสอน

ชั่วโมงที่ 1

ทดสอบก่อนเรียน 10 ข้อ (10 นาที)

ขั้นนำ (10 นาที)

1. กำหนดให้นักเรียนที่นั่งใกล้กัน หันหน้าเข้าหากัน ประกอบด้วยสมาชิก 2-3 คน และให้นักเรียนศึกษาภาพกำแพงเมืองจีนที่ครูแจกให้ แล้วตอบคำถามตามประเด็นดังนี้
 - นักเรียนคิดถึงสิ่งใดเกี่ยวกับภาพที่ศึกษาบ้าง
2. นักเรียนร่วมกันอภิปรายตามประเด็นคนละ 1 นาที และสรุปผลการอภิปรายของกลุ่ม สุ่มตัวแทนกลุ่ม 2-3 กลุ่ม นำเสนอผลการอภิปราย
3. ครูเชื่อมโยงเข้าสู่เรื่องที่จะเรียน และแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้

ขั้นสอน (40 นาที)

กลุ่มอภิปรายแบบซินดิเคต (Syndicate Group)

1. ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดประเด็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพแวดล้อมทางกายภาพของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในแต่ละด้าน ดังนี้
 1. ขนาด ที่ตั้ง อาณาเขต และกลุ่มประเทศ
 2. ลักษณะภูมิประเทศ
 3. ลักษณะภูมิอากาศ
 4. ทรัพยากรธรรมชาติ
2. นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 6-7 คน โดยคณะกรรมการ และกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน เช่น เป็นประธาน เลขานุการ และสมาชิกกลุ่ม
3. นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาแผนที่โครงร่างภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และใบความรู้ที่ 1.1 เรื่องขนาด ที่ตั้ง อาณาเขต กลุ่มประเทศของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
4. นักเรียนปฏิบัติตามใบงานที่ 1.1 เรื่องขนาด ที่ตั้ง อาณาเขต กลุ่มประเทศของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
5. นักเรียนเปลี่ยนกันตรวจคำตอบใบงานที่ 1.1 ตามที่ครูเฉลย

ชั่วโมงที่ 2

6. นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาแผนที่โครงร่างภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และลักษณะภูมิประเทศ และใบความรู้ที่ 1.2 เรื่องลักษณะภูมิประเทศของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
7. นักเรียนปฏิบัติตามใบงานที่ 1.2 เรื่องลักษณะภูมิประเทศของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ชั่วโมงที่ 3

8. นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาแผนที่โครงร่างภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ลักษณะภูมิอากาศ และใบความรู้ที่ 1.3 เรื่องลักษณะภูมิอากาศของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
9. นักเรียนปฏิบัติตามใบงานที่ 1.3 เรื่องลักษณะภูมิอากาศของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ชั่วโมงที่ 4

10. นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาแผนที่โครงร่างภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แสดงทรัพยากรธรรมชาติ และใบความรู้ที่ 1.4 เรื่องทรัพยากรธรรมชาติของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
11. นักเรียนปฏิบัติตามใบงานที่ 1.4 เรื่องทรัพยากรธรรมชาติของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ชั่วโมงที่ 5

ขั้นสรุป

1. นักเรียนชมวีดิทัศน์เกี่ยวกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมของชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และศึกษาใบความรู้ที่ 1.5 เรื่องสภาพสังคม และวัฒนธรรมของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หลังจากนั้นนักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปราย ระดมความคิดเห็น ในประเด็นต่อไปนี้
 - ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางกายภาพมีผลต่อระบบการดำเนินชีวิตด้านสังคมวัฒนธรรมของประชากรในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
2. นักเรียนแต่ละกลุ่มเสนอตัวแทนกลุ่มเพื่ออภิปรายแสดงความคิดเห็น ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางกายภาพมีผลต่อระบบการดำเนินชีวิตด้านสภาพสังคมวัฒนธรรมของประชากรในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ร่วมกับตัวแทนกลุ่มอื่น
3. กำหนดผู้ดำเนินการอภิปราย เพื่อเชื่อมโยงความคิดเห็น ชักถาม และควบคุมเวลาในการอภิปรายและสรุปผลในการอภิปราย
4. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญที่ได้จากการเรียนรู้
5. ทดสอบหลังเรียน 10 ข้อ (10 นาที)

สื่อประกอบการเรียนการสอน

1. ภาพกำแพงเมืองจีน
2. ชุดอุปกรณ์แผนที่โครงร่างภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ประกอบการเรียน ดังนี้
 - 2.1 แผนที่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ตั้ง อาณาเขต และกลุ่มประเทศ
 - 2.2 แผนที่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แสดงลักษณะภูมิประเทศ
 - 2.3 แผนที่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แสดงลักษณะภูมิอากาศ
 - 2.4 แผนที่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แสดงทรัพยากรธรรมชาติ
3. วีดิทัศน์เกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมของชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

4. เอกสารประกอบการสอน เรื่องสภาพแวดล้อมทางกายภาพของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

- ใบความรู้ที่ 1.1 และใบงานที่ 1.1 เรื่อง ที่ตั้ง อาณาเขต และกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- ใบความรู้ที่ 1.2 และใบงานที่ 1.2 เรื่อง ลักษณะภูมิประเทศของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- ใบความรู้ที่ 1.3 และใบงานที่ 1.3 เรื่อง ลักษณะภูมิอากาศของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- ใบความรู้ที่ 1.4 และใบงานที่ 1.4 เรื่อง ลักษณะทรัพยากรธรรมชาติของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- ใบความรู้ที่ 1.5 และใบงานที่ 1.5 เรื่อง สังคมและวัฒนธรรมของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

การวัดและประเมินผล

1 วิธีการวัดและการประเมินผล

- 1.1 ทดสอบก่อนเรียน
- 1.2 สังเกตกระบวนการทำงานกลุ่ม
- 1.3 ทดสอบหลังเรียน

2 เครื่องมือการวัดและประเมินผล

- 2.1 แบบทดสอบก่อนเรียน
- 2.2 แบบสังเกตกระบวนการทำงานกลุ่ม
- 2.3 แบบทดสอบหลังเรียน

3 เกณฑ์การวัดและประเมินผล

3.1 เกณฑ์การทดสอบหลังเรียน

9 - 10	คะแนน	=	ดี
7 - 8	คะแนน	=	พอใช้
6	คะแนน	=	ผ่านเกณฑ์
ต่ำกว่า 6	คะแนน	=	ต้องปรับปรุง

แบบทดสอบก่อน – หลังเรียน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

เรื่องลักษณะทางกายภาพของภูมิภาคเอเชียตะวันออก

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวแล้วทำเครื่องหมาย (X) ลงในกระดาษคำตอบ

<p>1. อาณาเขตทางด้านทิศตะวันออกของภูมิภาคเอเชียตะวันออกติดต่อกับมหาสมุทรใด</p> <p>ก. อินเดีย</p> <p>ข. อาร์คติก</p> <p>ค. แปซิฟิก</p> <p>ง. แอตแลนติก</p> <p>2. ลักษณะภูมิประเทศของเอเชียตะวันออกส่วนใหญ่เป็นแบบใด</p> <p>ก. ทะเลทรายและภูเขา</p> <p>ข. ภูเขาและที่ราบสูง</p> <p>ค. ที่ือกเขาและที่ราบต่ำ</p> <p>ง. ที่ราบลุ่มแม่น้ำและที่ราบสูง</p> <p>3. เพราะเหตุใดภูมิภาคเอเชียตะวันออกจึงมีแผ่นดินไหวและภูเขาไฟระเบิดอยู่เสมอ</p> <p>ก. โครงสร้างทางธรณีวิทยาไม่มั่นคง</p> <p>ข. เปลือกโลกเป็นดินทรายไม่เกาะตัว</p> <p>ค. ถูกกระแสน้ำกัดเซาะใต้พื้นดิน</p> <p>ง. ได้รับแรงลมจากที่ราบสูงทิเบต</p>	<p>4. บริเวณใดต่อไปนี้ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกที่มีภูมิอากาศแห้งแล้ง เป็นทะเลทรายหรือทุ่งหญ้ากึ่งทะเลทราย</p> <p>ก. หมู่เกาะญี่ปุ่น</p> <p>ข. ตอนเหนือของจีน</p> <p>ค. คาบสมุทรเกาหลี</p> <p>ง. ภาคตะวันตกของจีน</p> <p>5. การที่เอเชียตะวันออกมีลักษณะภูมิอากาศหลายรูปแบบเนื่องจากเหตุผลใดเป็นสำคัญ</p> <p>ก. ได้รับอิทธิพลลมมรสุม</p> <p>ข. ความกว้างใหญ่ของพื้นที่</p> <p>ค. มีเทือกเขาสูงล้อมรอบหลายด้าน</p> <p>ง. อยู่ใกล้ศูนย์กลางความกดอากาศ</p> <p>6. เพราะเหตุใดทางภาคตะวันออกของเอเชียตะวันออกจึงมีประชากรอยู่อย่างหนาแน่น</p> <p>ก. มีแหล่งธรรมชาติเหมาะแก่การท่องเที่ยว</p> <p>ข. เป็นแหล่งแร่เหมาะแก่การอุตสาหกรรม</p> <p>ค. เป็นแหล่งทุ่งหญ้าเหมาะแก่การเลี้ยงสัตว์</p> <p>ง. เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำเหมาะแก่การเพาะปลูก</p>
--	---

<p>7. ลักษณะภูมิประเทศทางภาคตะวันตกของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความสำคัญอย่างไร</p> <p>ก. เป็นแหล่งแร่ธาตุ</p> <p>ข. เป็นแหล่งดินอุดมสมบูรณ์</p> <p>ค. เป็นเขตทุ่งหญ้ากว้างใหญ่</p> <p>ง. เป็นเขตที่มีลมแรงเพื่อผลิตกังหันลม</p> <p>8. ผู้สอนเรื่องพื้นฐานในการดำเนินชีวิตของชาวจีน คือใคร</p> <p>ก. เล่าจื้อ</p> <p>ข. ขงจื้อ</p> <p>ค. ชุน ยัต เซน</p> <p>ง. เหมา เจ๋อ ตุง</p>	<p>9. ถ้านักเรียนต้องการจำแนกความแตกต่างระหว่างประชากรของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นักเรียนควรสังเกตจากสิ่งใด จึงจะเห็นความแตกต่างได้ชัดเจนที่สุด</p> <p>ก. การแต่งกาย</p> <p>ข. รูปร่างหน้าตา</p> <p>ค. วิธีดำเนินชีวิต</p> <p>ง. พิธีกรรมทางศาสนา</p> <p>10. เหตุผลสำคัญข้อใดที่ทำให้ลักษณะทางวัฒนธรรมของประชากรในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความคล้ายคลึงกัน (หลังเรียน)</p> <p>ก. บริโภคอาหารประเดี๋ยวกัน</p> <p>ข. อาศัยอยู่ในเขตภูมิอากาศเดียวกัน</p> <p>ค. ได้รับอารยธรรมจากแหล่งเดียวกัน</p> <p>ง. เริ่มก่อตั้งประเทศในเวลาใกล้เคียงกัน</p>
---	--

เฉลยแบบทดสอบ

ข้อที่	คำตอบ
1	ก
2	ข
3	ก
4	ง
5	ข
6	ง
7	ก
8	ข
9	ก
10	ก

ใบความรู้ที่ 1.1

เรื่องที่ดั่ง อาณาเขต ขนาด และประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออก

เอเชียตะวันออก หมายถึง ดินแดนที่อยู่ทางภาคตะวันออกของทวีปเอเชีย ซึ่งต่อเนื่องไปถึงเอเชียกลางด้วย ประกอบด้วยแผ่นดินใหญ่ ได้แก่ ดินแดนของประเทศจีน มองโกเลีย เกาหลีเหนือ และเกาหลีใต้ ซึ่งมีพื้นที่รวมกันประมาณร้อยละ 97 ของเนื้อที่ทั้งหมดในภูมิภาคนี้ และดินแดนที่เป็นหมู่เกาะ ได้แก่ดินแดนประเทศญี่ปุ่น ได้หวันซึ่งประเทศจีนถือว่าเป็นดินแดนส่วนหนึ่งของตน ส่วนฮ่องกงซึ่งอังกฤษได้ส่งมอบให้แก่จีน เมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2540 ถือเป็นเขตการปกครองพิเศษของจีน และมาเก๊าซึ่งประเทศโปรตุเกสได้ส่งมอบให้แก่จีน เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2542 ซึ่งถือว่าเป็นเขตปกครองพิเศษของจีน เช่นกัน

1. ที่ตั้งและขนาด

1.1 ที่ตั้ง ที่ตั้งตามพิกัดภูมิศาสตร์เอเชียตะวันออกอยู่ระหว่างละติจูดที่ 18 - 54 องศาเหนือ และลองติจูด ที่ 74 - 145 องศาตะวันออก และที่ตั้งสัมพันธ์ของเอเชียตะวันออกมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับดินแดนสหพันธรัฐรัสเซีย
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับมหาสมุทรแปซิฟิก
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับภูมิภาคเอเชียตะวันตกเฉียงใต้และเอเชียกลาง
ทิศใต้	ติดต่อกับภูมิภาคเอเชียใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

1.2 ขนาด เอเชียตะวันออกมีขนาดพื้นที่ 11,729,873 ตารางกิโลเมตร มีขนาดเล็กกว่าทวีปเอเชียประมาณ 4 เท่า หรือมีขนาดเล็กกว่าพื้นแผ่นดินทั้งโลกประมาณ 12.5 เท่า หรือมีขนาดเล็กกว่าทวีปแอนตาร์กติกาเล็กน้อย

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ : ประเทศ เนื้อที่ จำนวนประชากร และเมืองหลวง

ประเทศ	เนื้อที่ (ตร.กม.)	ประชากร(ล้านคน)	เมืองหลวง
1. สาธารณรัฐประชาชนจีน	9,610,783	1,284.30	ปักกิ่ง
2. สาธารณรัฐประชาชนมองโกเลีย	1,571,042	2.71	อูลานบาตอร์
3. ญี่ปุ่น	779,226	126.97	โตเกียว
4. สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี (เกาหลีเหนือ)	121,004	22.22	เปียงยาง
5. สาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้)	89,865	48.32	โซล
6. สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน)	36,101	22.54	ไทเป
รวมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	11,808,073	1,507.06	-

แหล่งข้อมูล : The World Almanac and Book of Facts, 2003.

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในอดีตชนชาติตะวันตกรู้จักกันในนาม ตะวันออกไกล (Far East) เป็นดินแดนที่มีความสำคัญมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เพราะดินแดนแถบนี้เป็นแหล่งอารยธรรมมาตั้งแต่โบราณ มีประชากรเป็นจำนวนมาก (จีนมากที่สุดในโลก) เป็นที่ตั้งของชาติมหาอำนาจทางการเมือง (จีน) และมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ (ญี่ปุ่น) เป็นดินแดนที่มีปัจจัยในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง ซึ่งมีความแตกต่างของระบอบการปกครองคือ ระบอบสังคมนิยม คอมมิวนิสต์และ ระบอบเสรีประชาธิปไตย

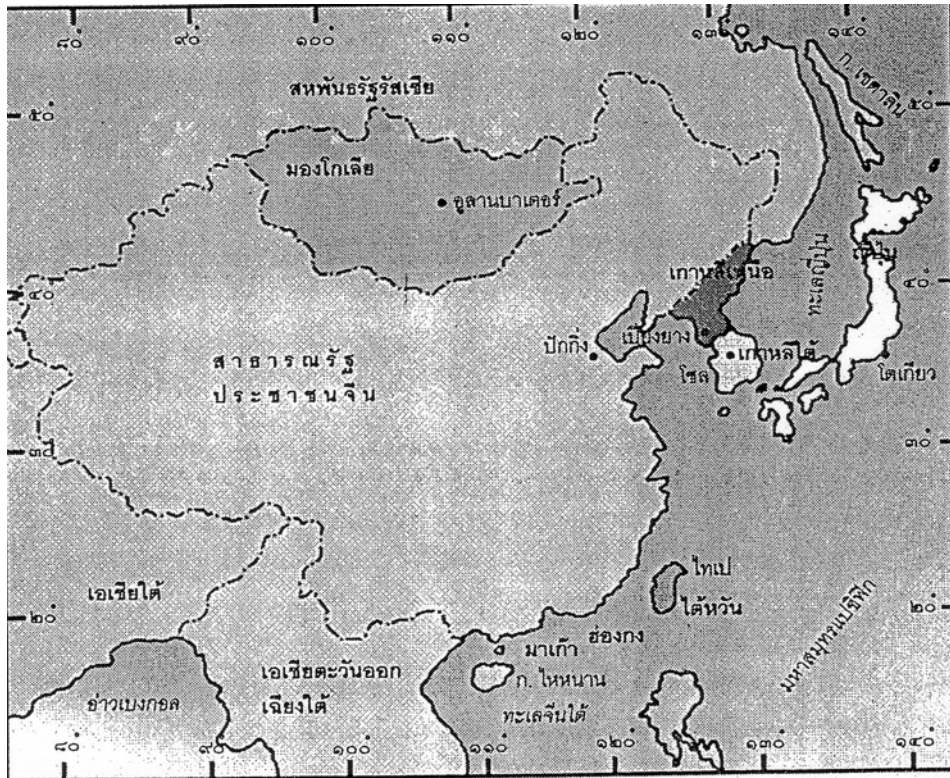
ใบงานที่ 1.1

เรื่องขนาด ที่ตั้ง อาณาเขต และประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียง

ชื่อ.....ชั้น.....สมาชิกกลุ่ม.....

คำชี้แจง นักเรียนศึกษาแผนที่ที่ตั้ง อาณาเขต และประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียง แล้วตอบคำถามต่อไปนี

ที่ตั้งและอาณาเขต

แผนที่แสดงอาณาเขตและที่ตั้งของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียง

เติมข้อความให้สัมพันธ์กับแผนที่

1. อาณาเขตทางทิศตะวันออกเฉียงของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ติดต่อกับ.....
2. ทางทิศตะวันตกของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ติดต่อกับภูมิภาค.....
3. ประเทศที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือ.....
4. ประเทศที่มีที่ตั้งบนภาคพื้นสมุทร ได้แก่ 1).....2).....
5. ประเทศที่มีขนาดเล็กที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือ.....
6. ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ไม่มีทางออกทะเล.....
7. ประเทศที่มีที่ตั้งแบบภาคพื้นทวีป ได้แก่ 1).....2).....
3).....4).....
8. ประเทศที่มีลักษณะเป็นหมู่เกาะคือ.....
9. ประเทศที่มีที่ตั้งอยู่บนคาบสมุทร 1).....2).....
10. ทางเหนือของภูมิภาคมีอาณาเขตติดต่อกับ.....

เคลยไปงานที่ 1.1

1. มหาสมุทรแปซิฟิก
2. เอเชียใต้
3. จีน
4. ญี่ปุ่น ไต้หวัน
5. ไต้หวัน
6. มองโกเลีย
7. จีน มองโกเลีย เกาหลีเหนือ เกาหลีใต้
8. ญี่ปุ่น
9. เกาหลีเหนือ เกาหลีใต้
10. สาธารณรัฐรัสเซีย

ใบความรู้ที่ 1.2

เรื่องลักษณะภูมิประเทศของภูมิภาคเอเชียตะวันออก

ลักษณะภูมิประเทศ

ภูมิภาคเอเชียตะวันออกมีโครงสร้างและลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบสูงและแอ่งที่ราบสูง สลับกันไป โดยทางตะวันตกของจีนจะเป็นที่ราบสูง แล้วค่อยๆ ลาดต่ำไปทางตะวันออกจนถึง บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำต่างๆ ดังนั้นแม่น้ำในภูมิภาคนี้ส่วนใหญ่จึงมักจะไหลจากทางตะวันตกมายัง ตะวันออก และพาตะกอนมาทับถมบริเวณที่ราบลุ่มปากแม่น้ำ กลายเป็นดินดอนสามเหลี่ยม ปากแม่น้ำที่อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูก เช่น ที่ราบลุ่มปากแม่น้ำฮวงโห แม่น้ำแยงซีเกียง แม่น้ำซีเกียง เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังมีโครงสร้างอีกแบบหนึ่งที่มีลักษณะเป็นหมู่เกาะซึ่งเรียงรายอยู่นอกฝั่งของจีน อันได้แก่เกาะไต้หวัน และหมู่เกาะญี่ปุ่น ซึ่งมีโครงสร้างทางธรณีวิทยาที่ไม่มั่นคง ดังนั้นจึงมี แผ่นดินไหวและภูเขาไฟระเบิดขึ้นในบริเวณนี้เสมอ ภูมิประเทศส่วนใหญ่จะเป็นเทือกเขา มีที่ราบน้อย และเป็นบริเวณแคบๆ มีแม่น้ำสายสั้นๆ ที่ใช้ประโยชน์ในการเดินเรือไม่ได้มากนัก เพราะน้ำไหลเชี่ยว และไหลผ่านเกาะแก่งมากมาย

กล่าวโดยสรุป ลักษณะภูมิประเทศของภูมิภาคเอเชียตะวันออกแบ่งออกได้เป็น 4 เขต ใหญ่ๆ ดังนี้

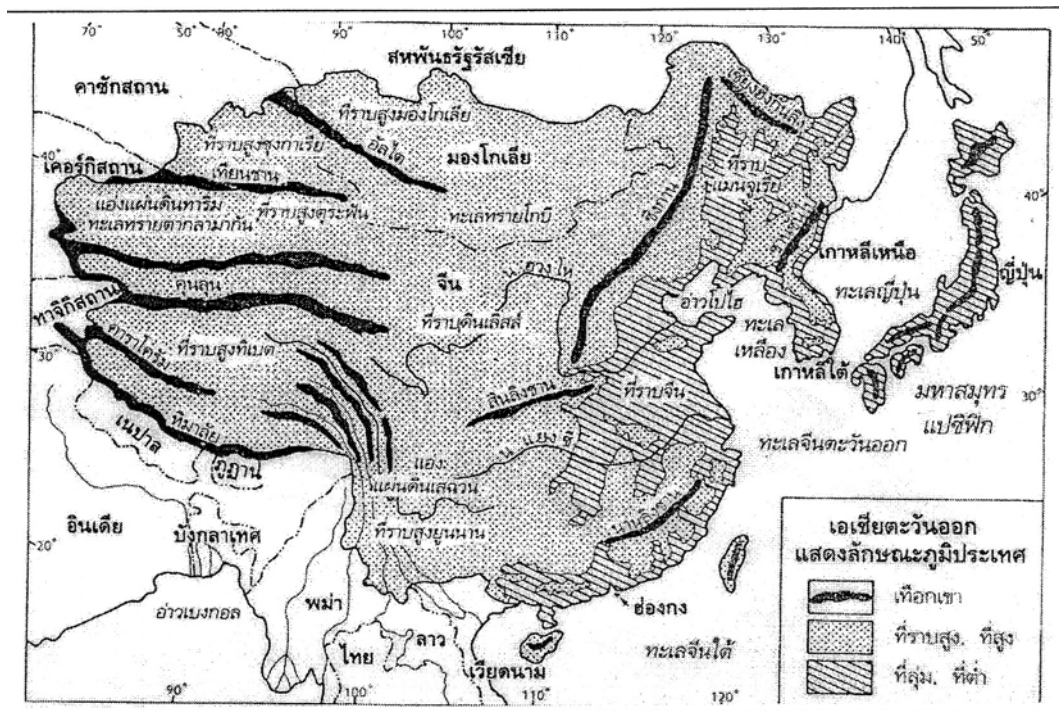
1. เขตเทือกเขาและที่ราบสูง ได้แก่ที่ราบสูงและแนวเทือกเขาที่ต่อเนื่องมาจากที่สูง ปามีร์นอต คือแนวเทือกเขาหิมาลัย ที่ราบสูงทิเบต ที่ราบสูงยูนนาน ที่ราบสูงทางตะวันออกเฉียงใต้ ของจีน เทือกเขาคุนลุน เทือกเขานานชาน เทือกเขาชิงลิงชานในตอนกลางของจีน แนวเทือกเขา เทียนชาน เทือกเขาอัลไต เทือกเขาบาโบนอย ที่ราบสูงมองโกเลีย เทือกเขาซิลโคต และที่ราบสูงใน คาบสมุทรเกาหลี นอกจากนี้ เกาะไต้หวันและเกาะญี่ปุ่นก็จัดอยู่ในเขตนี้ด้วย เนื่องจากมีที่ราบอยู่ เพียงเล็กน้อยเท่านั้น

2. แอ่งแผ่นดิน ได้แก่ที่ราบสูงระหว่างภูเขาทางตะวันตก คือแอ่งซุงกาเรีย แอ่งเตอร์ฟาน และแอ่งเสฉวน เป็นดินแดนที่มีลำน้ำไหลลงสู่ทะเลภายใน แอ่งแผ่นดินสำคัญที่มีแม่น้ำแยงซีเกียง และสาขาไหลผ่านคือแอ่งเสฉวน ซึ่งมีอากาศร้อนชื้น จึงมีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น

3. ที่ราบลุ่มน้ำ ได้แก่ลุ่มน้ำเสียว ลุ่มน้ำซุงการีในแมนจูเรีย ลุ่มน้ำฮวงโห ลุ่มน้ำแยงซีเกียง ทางตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศจีนที่ไหลลงสู่ทะเลและมหาสมุทรแปซิฟิก เป็นที่ราบดินตะกอน ที่อุดมสมบูรณ์ ได้รับปริมาณน้ำฝนเพียงพอที่จะเพาะปลูกอย่างเข้มข้น จึงมีประชากรอาศัยอยู่อย่าง หนาแน่นที่สุดของภูมิภาคนี้

4. หมู่เกาะ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นอีกภูมิภาคหนึ่งที่มีเกาะอยู่เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะประเทศญี่ปุ่นมีเกาะอยู่ประมาณ 3,000 เกาะ แต่มีเกาะใหญ่เพียง 4 เกาะ ได้แก่ เกาะฮอกไกโด เกาะฮอนชู เกาะชิโกกุ และเกาะคีวชู ส่วนเกาะใหญ่ในประเทศอื่นมีน้อยที่สำคัญได้แก่ ใต้หวัน หรือฟอร์โมซา เป็นเกาะในทะเลจีนใต้ อยู่ห่างจากแผ่นดินใหญ่ประมาณ 160 กิโลเมตร และ เกาะไหหลำ อยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ ของเกาะใต้หวัน เป็นส่วนหนึ่งของมณฑลกวางตุ้ง ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

หมู่เกาะของญี่ปุ่นและเกาะใต้หวัน เป็นหมู่เกาะในย่านภูเขาไฟ โดยเฉพาะในหมู่เกาะ ญี่ปุ่น ปรากฏภูเขาไฟที่ยังทรงพลังอยู่ไม่น้อยกว่า 50 ลูก เช่น ที่เกาะฮอนชู มีภูเขาไฟฟูจิที่มียอด สูงประมาณ 3.800 เมตรและนับเป็นภูเขาไฟที่มียอดสูงที่สุดในภูมิภาคนี้ หมู่เกาะย่านภูเขาไฟเหล่านี้ ยังมีน้ำพุร้อนอยู่หลายแห่ง และมีปรากฏการณ์แผ่นดินไหวเกิดขึ้นบ่อย ๆ

ที่มา : ประเสริฐ วิทยารัฐ และคณะ หนังสือเรียน ส 203 ทวีปของเรา สมบูรณ์แบบ

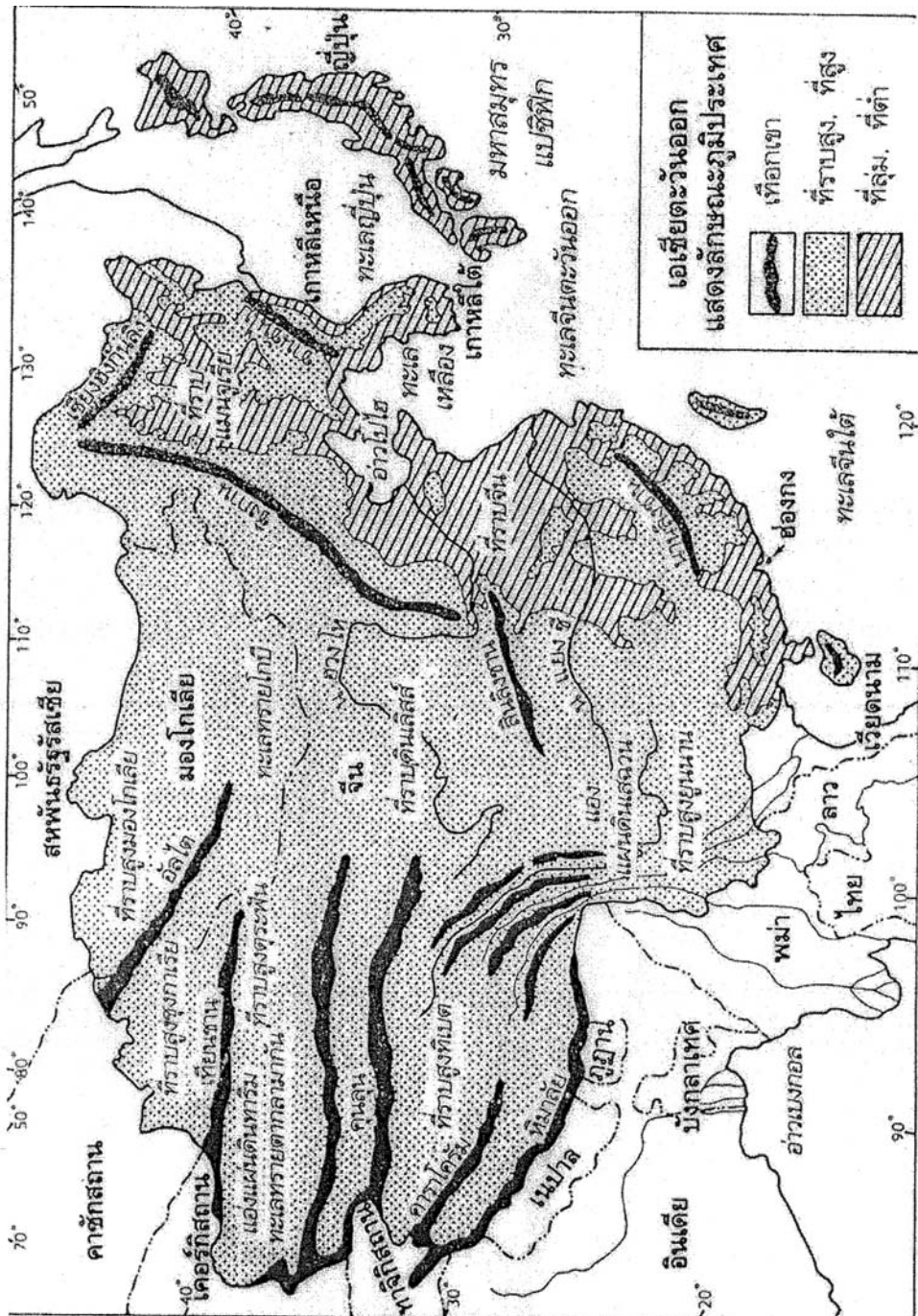
กรุงเทพมหานคร วัฒนาพานิช 2543

ใบงานที่ 1.2

เรื่องลักษณะภูมิประเทศในเอเชียตะวันออก

ชื่อ..... ชั้น..... สมาชิกกลุ่ม.....

คำสั่ง นักเรียนศึกษาแผนที่เอเชียตะวันออกแสดงกายภาพ แล้วตอบคำถามต่อไปนี้

เฉลยใบงานที่ 1.2

ลักษณะภูมิประเทศ	ลักษณะเด่น	ความสำคัญ
เขตที่ 1 เขตเทือกเขาและที่ราบสูงทางภาคตะวันตก	ลักษณะพื้นที่เป็นเทือกเขาสูงได้แก่ เทือกเขาคุนลุน และเทือกเขาเทียนชาน ระหว่างเทือกเขาประกอบด้วยที่ราบสูงทิเบต ซึ่งอยู่ระหว่างเทือกเขาคุนลุนและเทือกเขาหิมาลัย	เป็นต้นกำเนิดแม่น้ำสายใหญ่หลายสาย ได้แก่แม่น้ำฮวงโห แม่น้ำแยงซี แม่น้ำโขง
เขตที่ 2 แอ่งแผ่นดิน	ลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบสูงระหว่างภูเขาทางตะวันตก คือแอ่งซุงกาเรีย แอ่งเตอร์ฟาน และแอ่งเสฉวน	เป็นดินแดนที่มีลำน้ำไหลลงสู่ทะเลภายใน แอ่งแผ่นดิน โดยเฉพาะแอ่งเสฉวนที่มีแม่น้ำแยงซีเกียงไหลผ่าน
เขตที่ 3 ที่ราบลุ่มแม่น้ำ	เป็นที่ราบขนาดใหญ่ทางภาคตะวันออกของจีนที่มีแม่น้ำสายใหญ่ไหลผ่าน ได้แก่ที่ราบแมนจูเรีย ที่ราบลุ่มแม่น้ำฮวงโห ที่ราบลุ่มแม่น้ำแยงซีเกียง และที่ราบลุ่มแม่น้ำซี	เป็นที่ราบดินตะกอนที่อุดมสมบูรณ์ เหมาะสำหรับการเพาะปลูก จึงมีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นที่สุดของภูมิภาคนี้
เขตที่ 4 เขตหุบเขา	เป็นเขตหุบเขาที่แยกออกจากแผ่นดินใหญ่ ได้แก่ เกาะไต้หวัน และหุบเขาฉีปุ่น เป็นหุบเขาในย่านภูเขาไฟ และมีปรากฏการณ์แผ่นดินไหวเกิดขึ้นเสมอ	เป็นเขตที่มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นตามบริเวณที่ราบ

ใบความรู้ที่ 1.3

เรื่อง ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศ

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีพื้นที่ขนาดใหญ่ทำให้ปรากฏภูมิประเทศหลากหลาย การมีภูมิประเทศที่หลากหลายเป็นเงื่อนไขอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดความแตกต่างของภูมิอากาศในบริเวณต่าง ๆ โดยปัจจัยที่ทำให้ภูมิอากาศของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีลักษณะที่แตกต่างกันได้แก่

- ทำเลที่ตั้ง** พื้นที่ส่วนใหญ่ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตั้งอยู่ในเขตละติจูดกลาง คือ 18 - 54 องศาเหนือ ดังนั้น ถ้าพิจารณาเฉพาะที่ตั้งแล้ว เอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะอยู่ในเขตภูมิอากาศแบบอบอุ่น
- สภาพภูมิประเทศ** ภาคตะวันออกของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบชายฝั่งทะเล และหมู่เกาะ ภูมิภาคนี้จึงได้รับอิทธิพลความชื้นจากทะเลอย่างทั่วถึง แต่ดินแดนภาคตะวันตกและภาคเหนือ ได้แก่ มองโกเลียและดินแดนภายในของจีน มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบสูงและเทือกเขาซึ่งทวีความสูงขึ้นเมื่อห่างชายฝั่งออกไป ดังนั้นดินแดนทางภาคตะวันตกและภาคเหนือซึ่งอยู่ภายในทวีปจึงได้รับอิทธิพลความชื้นจากทะเลลดลงเรื่อยๆ จนเป็นเขตทะเลทราย เช่น ทิเบต จีนเกียงมองโกเลีย

- ลมประจำที่พัดผ่าน** เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลจากมรสุม คือ

ลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ พัดในช่วงเดือนพฤษภาคม - ตุลาคม พัดจากมหาสมุทรแปซิฟิกเข้าสู่แผ่นดินใหญ่ นำฝนมาตกหนักบริเวณตอนใต้ของจีน และตะวันออกเฉียงใต้ของญี่ปุ่น ปริมาณฝนจะค่อยลดลงเมื่อลึกเข้าไปในจีน อุณหภูมิโดยเฉลี่ยจะสูงทั่วภูมิภาค

ลมมรสุมตะวันตกเฉียงเหนือ พัดในช่วงเดือนพฤศจิกายน - เมษายน พัดออกจากตัวทวีปผ่านทางตอนเหนือของจีน เกาหลีเหนือ เกาหลีใต้ เป็นลมเย็นและแห้ง ทว่าทั้งภูมิภาคเกือบไม่ได้รับฝน แต่เมื่อพัดผ่านทางตะวันตกของญี่ปุ่นและทางตอนเหนือของไต้หวันลมจะมีคุณสมบัติเป็นลมเย็นและชื้น

จากปัจจัยต่างๆ ดังกล่าว ทำให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แบ่งเขตภูมิอากาศ ดังนี้

- เขตภูมิอากาศแบบมรสุมเขตร้อน** เป็นบริเวณที่ได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ ที่พัดจากมหาสมุทรแปซิฟิกจึงทำให้บริเวณเกาะใต้หวัน เกาะไหหลำ และชายฝั่งตะวันออกเฉียงใต้ของจีน มีฝนตกชุกมากเกินกว่า 60 นิ้วต่อปี มีผลต่อลักษณะของภูมิอากาศเขตร้อน คือ ในฤดูร้อนอากาศจะร้อน อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 27 องศาเซลเซียส ส่วนในฤดูหนาว

อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 13 - 17 องศาเซลเซียส พืชพรรณธรรมชาติเป็นพุ่มไม้ใบกว้างไม่ผลัดใบ และป่าไม้เมืองร้อน

2. เขตภูมิอากาศแบบมรสุมอบอุ่น เนื่องจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตั้งอยู่ในเขตอิทธิพลของลมมรสุม อบอุ่น คือ ช่วงมรสุมฤดูหนาว อากาศจะหนาวเย็น และแห้งแล้ง ทิศทางลมจะพัดมาจากไซบีเรีย ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ไปยังทิศตะวันตกเฉียงใต้สู่มหาสมุทร ส่วนมรสุมฤดูร้อนในฤดูร้อน เป็นลมที่พัดจากมหาสมุทร จึงทำให้บริเวณทางตอนใต้ของคาบสมุทรเกาหลี เกาะไต้หวัน และ ส่วนใหญ่ของหมู่เกาะญี่ปุ่น มีลักษณะอากาศ ดังนี้คือ อุณหภูมิในฤดูร้อนและฤดูหนาวจะต่ำกว่า เขตมรสุมเขตร้อน แต่ปริมาณน้ำฝนใกล้เคียงกัน พืชพรรณธรรมชาติในเขตนี้มีสองแบบคือ บริเวณที่อยู่ลึกเข้าไปในทวีปจะเป็นป่าไม้ใบกว้างผลัดใบ ส่วนบริเวณที่อยู่ติดกับเขตร้อนขึ้นจะเป็น ป่าไม้ใบกว้างไม่ผลัดใบ

3. เขตภูมิอากาศแบบมรสุมอบอุ่นค่อนข้างหนาว เป็นบริเวณที่ได้รับอิทธิพลของลม ตะวันตกเฉียงเหนือที่พัดจากไซบีเรียผ่าน ทำให้บริเวณเกาะฮอกไกโดของญี่ปุ่น บริเวณตอนเหนือ ของคาบสมุทรเกาหลี บริเวณตอนเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือของจีน โดยเฉพาะในเขต แมนจูเรีย มีลักษณะอากาศดังนี้คือ ในฤดูหนาวจะมีอากาศหนาวเย็นสบาย มีหิมะตก ส่วนในฤดูร้อนอากาศ อบอุ่นค่อนข้างร้อน ปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าสองเขตแรก พืชพรรณธรรมชาติส่วนใหญ่เป็นป่าไม้ เมืองหนาว

4. เขตภูมิอากาศแบบทะเลทราย (กึ่งแห้งแล้ง) เป็นบริเวณที่ตั้งอยู่ตอนในของภูมิภาค ได้แก่ บริเวณทางตะวันตกและทางเหนือของจีน จนถึงมองโกเลีย ลักษณะของภูมิอากาศเขตนี้คือ มีฝน ตกน้อยปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยไม่เกิน 25 นิ้วต่อปี เนื่องจากลมจากชายฝั่งทะเลทางตะวันออกไม่ สามารถพัดเข้าไปถึง จึงทำให้ฤดูร้อนอากาศจะร้อนมาก ฤดูหนาวอากาศจะหนาวจัด พืชพรรณ ธรรมชาติเป็นแบบทุ่งหญ้าสั้น ที่เรียกว่า ทุ่งหญ้า สเตปป์ (Steppe)

5. เขตภูมิอากาศแบบทะเลทราย มีบริเวณพื้นที่อันกว้างใหญ่ตั้งอยู่ลึกภายในทวีป ได้แก่ บริเวณทางภาคตะวันตกของจีน มองโกเลีย เป็นเขตแห้งแล้งมาก ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยทั้งปีน้อยกว่า 10 นิ้ว เนื่องจากตั้งอยู่ลึกภายในทวีปอิทธิพลของลมจากชายฝั่งตะวันออกไม่สามารถพัดเข้าไปไม่ถึง ประกอบกับดินแดนดังกล่าวเป็นเขตทะเลทรายขนาดใหญ่ ทะเลทรายที่สำคัญได้แก่ ทะเลทรายโกบี ทะเลทรายออร์เดอร์ส และทะเลทรายตากลามากัน จึงทำให้ทางภาคตะวันตกของจีน มองโกเลีย มีลักษณะอากาศดังนี้คือ ในฤดูร้อนอากาศร้อนจัด ฤดูหนาวอากาศหนาวจัด และมีความชื้นน้อย มาก สำหรับพืชพรรณธรรมชาติในเขตนี้มีน้อยมาก ที่มีบ้างเช่น กระบองเพชร บางแห่งไม่มีเลย

6. เขตภูมิอากาศแบบภูเขาสูง ดินแดนทางภาคตะวันตกของภูมิภาคนี้เป็นเขตที่สูงและภูเขา ซึ่งมีอาณาเขตต่อเนื่องกันอย่างกว้างขวาง ได้แก่ เทือกเขาหิมาลัย ที่ราบสูงทิเบต เทือกเขาฮินดู-กูช เทือกเขาคุนลุน และเทือกเขาเทียนชาน เป็นบริเวณที่มีปริมาณฝนเฉลี่ยประจำปีต่ำ เนื่องจากมีเทือกเขาหิมาลัยเป็นกำแพงขวางตัวขวางกั้นทิศทางลมและความชื้นจากมหาสมุทรอินเดีย จึงมีอากาศแห้งแล้งและหนาวเย็น ลักษณะภูมิอากาศและพืชพรรณธรรมชาติในเขตนี้จะเปลี่ยนแปลงไปตามระดับความสูง กล่าวคือ ในเขตที่มีความสูงเกิน 4,600 เมตร จะมีหิมะปกคลุมตลอดปี และไม่มีพืชพรรณธรรมชาติ เจริญเติบโตได้ ส่วนในเขตที่มีความสูงน้อยกว่านี้ พืชพรรณธรรมชาติจะเป็นป่าสน พืชพรรณธรรมชาติจะเปลี่ยนไปตามระดับความสูงของพื้นที่ ซึ่งอุณหภูมิของอากาศจะลดลงตามระดับอากาศ คือ อุณหภูมิจะลดลง 1 องศาเซลเซียสต่อความสูง 180 เมตร และแตกต่างกันออกไปตามลักษณะของภูมิอากาศ ดังนั้นบริเวณที่สูงมากจะมีหิมะปกคลุมตลอดทั้งปี สำหรับพืชพรรณธรรมชาติก็จะแตกต่างกันออกไปตามลักษณะของภูมิอากาศ

ที่มา : ประเสริฐ วิทยารัฐ และคณะ *หนังสือเรียน ส 203 ทวีปของเรา สมบูรณ์แบบ*

กรุงเทพมหานคร วัฒนาพานิช 2543 หน้า 157 - 158

ใบงานที่ 1.3
เรื่องลักษณะภูมิอากาศในเอเชียตะวันออก

ชื่อ.....ชั้น.....สมาชิกกลุ่ม.....

คำชี้แจง นักเรียนศึกษาแผนที่เอเชียตะวันออกแสดงลักษณะภูมิอากาศ แล้วตอบคำถามต่อไปนี้

ที่ตั้ง	ลักษณะภูมิประเทศ	ลักษณะภูมิอากาศ
1. บริเวณทางตอนเหนือของภูมิภาค	ที่ราบสูงทางเหนือล้อมรอบด้วยแผ่นดิน
2. บริเวณทางตอนกลางของภูมิภาค	พื้นที่เป็นทะเลทรายขนาดใหญ่
3. บริเวณภาคตะวันตกของภูมิภาค	เทือกเขาและที่ราบสูง
4. บริเวณตะวันออกเฉียงใต้ของจีน	พื้นที่เป็นเกาะ และที่ราบชายฝั่งทะเล
5. บริเวณภาคตะวันออกของภูมิภาค	หมู่เกาะ และคาบสมุทรเกาหลี
6. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของจีน	พื้นที่ทางตะวันออกเฉียงเหนือของจีน และตอนเหนือของคาบสมุทรเกาหลี

เฉลยใบงานที่ 1.3

ที่ตั้ง	ลักษณะภูมิประเทศ	ลักษณะภูมิอากาศ
1. บริเวณทางตอนเหนือของ	ที่ราบสูงทางเหนือล้อมรอบ	เป็นเขตภูมิอากาศแบบกึ่ง

ภูมิภาค (มองโกเลีย)	ด้วยแผ่นดิน	ทะเลทราย ลักษณะอากาศฝนตกน้อย ฤดูหนาวอากาศหนาวจัด ฤดูร้อนอากาศจะร้อน พืชพรรณธรรมชาติเป็นทุ่งหญ้าสั้น เรียกทุ่งหญ้าสเตปป์
2. บริเวณทางตอนกลางของภูมิภาค	พื้นที่เป็นทะเลทรายขนาดใหญ่ ได้แก่ ทะเลทรายโกบี	เป็นเขตอากาศแบบทะเลทราย ฤดูร้อนอากาศร้อนจัด ฤดูหนาวอากาศหนาวจัด ฝนตกน้อยมาก พืชพรรณธรรมชาติ ได้แก่ กระบองเพชร
3. บริเวณภาคตะวันตกของภูมิภาค	เทือกเขาและที่ราบสูง	ลักษณะภูมิอากาศหนาวเย็นและแห้งแล้ง พืชพรรณธรรมชาติจะเปลี่ยนแปลงไปตามระดับความสูง
4. บริเวณตะวันออกเฉียงใต้ของจีน	พื้นที่เป็นเกาะ และที่ราบชายฝั่งทะเล	เป็นเขตภูมิอากาศแบบมรสุมเขตร้อน ลักษณะอากาศ ฤดูร้อนอากาศร้อนและมีฝนตกชุก พืชพรรณธรรมชาติเป็นป่าไม้เมืองร้อน
5. บริเวณภาคตะวันออกของภูมิภาค	หมู่เกาะ และคาบสมุทรเกาหลี	เป็นเขตอากาศแบบมรสุมอบอุ่น ฤดูหนาวอากาศหนาวเย็น และแห้งแล้งฤดูร้อนมีฝนตก
6. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของจีน	พื้นที่ทางตะวันออกเฉียงเหนือของจีน และตอนเหนือของคาบสมุทรเกาหลี	เป็นเขตอากาศแบบมรสุมค่อนข้างหนาว ลักษณะอากาศ ฤดูหนาวอากาศหนาวจัด ฤดูร้อนอากาศอบอุ่นค่อนข้างร้อน

ใบความรู้ที่ 1.4 เรื่อง ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติ

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีทรัพยากรธรรมชาติอยู่หลายชนิด แต่มีอยู่เฉพาะบางแห่งซึ่งไม่ได้
กระจายอยู่ทั่วไป ทรัพยากรเหล่านี้ ได้แก่

1. แร่ธาตุ

แร่ธาตุสำคัญ ได้แก่ ก๊าซธรรมชาติ และ น้ำมัน มีมากในจีน โดยเฉพาะในแมนจูเรีย
และภาคกลางของจีน ถ่านหิน มีมากในจีน ได้แก่ แถบลุ่มแม่น้ำฮวงโห แอ่งซีเกียง และแมนจูเรีย
เหล็ก มีมากแถบลุ่มแม่น้ำแยงซีเกียงและแมนจูเรียในจีน

นอกจากนี้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังมีแร่ธาตุอื่นๆ อีกหลายชนิด ได้แก่ ทองแดง
แมกนีเซียม ทังสแตน ตะกั่ว สังกะสี แมงกานีส กำมะถัน และแกรไฟต์

2. ป่าไม้

ป่าไม้เป็นทรัพยากรสำคัญอีกแห่งหนึ่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งมีอยู่มากบริเวณคาบสมุท
เกาหลี่ เกาะต่าง ๆ ของญี่ปุ่น เกาะไต้หวัน และเกาะไหหลำ บริเวณดังกล่าวมีพื้นที่ป่าไม้
รวมกันมากกว่าครึ่งของเนื้อที่ทั้งหมด ส่วนภายในซึ่งเป็นดินแดนภาคพื้นทวีปมีป่าไม้น้อยมาก
เนื่องจากเป็นเขตแห้งแล้ง

3. น้ำ

แหล่งน้ำในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยเฉพาะในเทือกเขา สามารถนำมาผลิตไฟฟ้าพลังน้ำได้
เพียงพอใช้ภายในภูมิภาคนี้ พื้นที่ลุ่มแม่น้ำฮวงโหในจีนเป็นแหล่งทัอบมของดินลิสต์ ซึ่งละลาย
ลงสู่แม่น้ำและถูกน้ำพัดพามาทำให้น้ำในแม่น้ำมีสีเหลืองไปด้วย เมื่อดินนี้ตกตะกอนเป็นดินสอ
สามเหลี่ยมปากแม่น้ำ จึงเป็นดินอุดมสมบูรณ์ที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูกมากแห่งหนึ่งในภูมิภาคนี้

4. สัตว์น้ำ

สัตว์น้ำเป็นอาหารที่สำคัญของชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การจับสัตว์น้ำจึงเป็นอาชีพสำคัญของ
หลายประเทศ สัตว์น้ำที่จับได้มาก ได้แก่ ปลาแมว ปลาแมคเคอเรล ปลาซาร์ดีน กุ้ง หอย
และปลาโอ ส่วนปลาคาร์พ เป็นปลาน้ำจืดที่จับได้มากแถบทะเลสาบ และแม่น้ำทั่วไปในภูมิภาคนี้

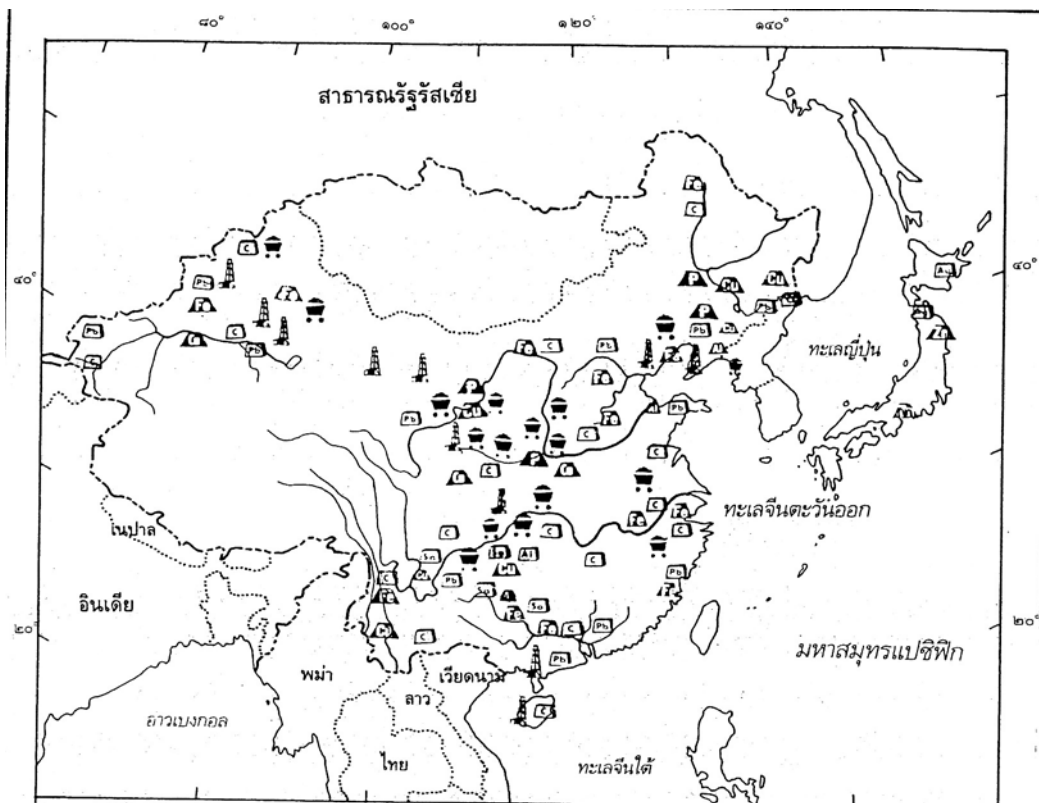
ที่มา : ประเสริฐ วิทยรัฐ และคณะ หนังสือเรียน ส 203 ทวีปของเรา สมบูรณ์แบบ

กรุงเทพมหานคร วัฒนาพานิช 2543

ใบงานที่ 1.4
เรื่องทรัพยากรธรรมชาติในเอเชียตะวันออกเฉียง

ชื่อ.....ชั้น.....สมาชิกกลุ่ม.....

คำชี้แจง นักเรียนศึกษาแผนที่เอเชียตะวันออกเฉียงแสดงทรัพยากรธรรมชาติ แล้วตอบคำถามต่อไปนี้

เติมข้อความให้สัมพันธ์กับแผนที่

1. ประเทศที่เป็นแหล่งทรัพยากรแร่ธาตุและทรัพยากรชนิดต่าง ๆ มากที่สุดของภูมิภาคคือ.....
2. ทรัพยากรแร่ธาตุที่สำคัญของจีน ได้แก่ 1).....
2).....3).....4).....
3. ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงที่มีทรัพยากรแร่ธาตุน้อย ได้แก่

- 1).....2).....3).....
4. ทรัพยากรแร่ธาตุที่ทำให้เงินก๊วหน้าในด้านอุตสาหกรรมเครื่องจักร คือ.....
.....
5. ทรัพยากรน้ำมันพบมากใน.....
6. ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงที่มีทรัพยากรแร่ธาตุอยู่น้อย แต่สามารถพัฒนาประเทศเป็นประเทศ
อุตสาหกรรม คือ 1).....2).....

เจดีย์โบราณที่ 1.4

1. ประเทศจีน
2. ถ่านหิน เหล็ก น้ำมัน ดินบุก
3. ญี่ปุ่น เกาหลีเหนือ เกาหลีใต้
4. ถ่านหินและเหล็ก
5. ภาคตะวันตกของจีน
6. ญี่ปุ่น เกาหลีใต้

ใบความรู้ที่ 1.5

เรื่อง ลักษณะสังคมและวัฒนธรรม

ลักษณะสังคมและวัฒนธรรม

ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นเขตที่มีประชากรมากที่สุดของทวีปเอเชียและของโลกด้วย คือมีประชากรมากกว่า 1,400 ล้านคน ความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ย 120 คน ต่อตาราง กิโลเมตร แต่การกระจายตัวของภูมิภาคนี้ไม่สม่ำเสมอกัน บางบริเวณมีประชากรหนาแน่นถึง 6,500 คนต่อตารางกิโลเมตร ได้แก่ บริเวณที่ราบดินตะกอนชายฝั่งตะวันออกของจีน บริเวณที่ราบแคบ ๆ ของเกาะญี่ปุ่น ใต้หวัน และฮ่องกง บริเวณที่มีประชากรหนาแน่นปานกลาง ประมาณ 450 - 550 คนต่อตารางกิโลเมตรคือ คาบสมุทรเกาหลีทางตะวันตกของจีน ส่วนบริเวณที่ลึกเข้าไปในภูมิภาคซึ่งมีอากาศแห้งแล้งและหนาวจัด จะมีประชากรน้อยมากคือประมาณ 50 คน ต่อตารางกิโลเมตร หรือน้อยกว่านั้น

สำหรับเชื้อสายของประชากรในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ส่วนใหญ่จะมีเชื้อสายมองโกลอยด์ หรือไม่ก็เกี่ยวเนื่องกับชาติพันธุ์มองโกลอยด์ สำหรับประเทศจีน จะมีพวกชนกลุ่มน้อยประมาณ 35 ล้านคน เช่น แมนจู ทิเบต แม้ว ไท เป็นต้น อาศัยอยู่อย่างกระจัดกระจายในท้องถิ่นที่ห่างไกลออกไป

ทางด้านลักษณะของวัฒนธรรม ถ้าหากมองอย่างกว้างๆ แล้วอาจจะเห็นว่าไม่มีอะไรแตกต่างกันมากนัก ทั้งนี้เพราะประเทศต่าง ๆ ทางแถบนี้ ล้วนแต่ได้รับอิทธิพลมาจากอารยธรรมจีนเหมือนกันทั้งสิ้น แต่ทว่าถ้าหากพิจารณาถี่กลงไปแต่ละประเทศก็ยังมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง เช่นลักษณะการแต่งกาย ภาษาพูด ภาษาเขียนของประชากรในประเทศจีน เกาหลี และญี่ปุ่น จะมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ส่วนปรัชญาในการดำเนินชีวิตหรือการนับถือศาสนา ส่วนใหญ่จะค่อนข้างคล้ายคลึงกัน เช่น นับถือพระพุทธศาสนา (นิกายมหายาน) ลัทธิขงจื้อ เป็นต้น

ที่มา : กระมล ทองธรรมชาติ และคณะ *หนังสือเรียนสังคมศึกษา รายวิชา ส 203 ทวีปของเรา*

กรุงเทพมหานคร อักษรเจริญทัศน์ 2544 หน้า 93 - 94

ใบงานที่ 1.5
เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย
สภาพแวดล้อมทางกายภาพของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง

กลุ่มที่.....รายชื่อสมาชิก

1.....	2.....
3.....	4.....
5.....	6.....
7.....	8.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ที่ 1.5 และปฏิบัติตามใบงานที่ 1.5 ดังต่อไปนี้
สรุปผลการอภิปราย ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางกายภาพมีผลต่อระบบ
การดำเนินชีวิตด้านสังคมวัฒนธรรมของประชากรในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงอย่างไร

สภาพแวดล้อมทางกายภาพมีผลต่อสังคมของเอเชียตะวันออกเฉียง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สภาพแวดล้อมทางกายภาพมีผลต่อวัฒนธรรมของเอเชียตะวันออกเฉียง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

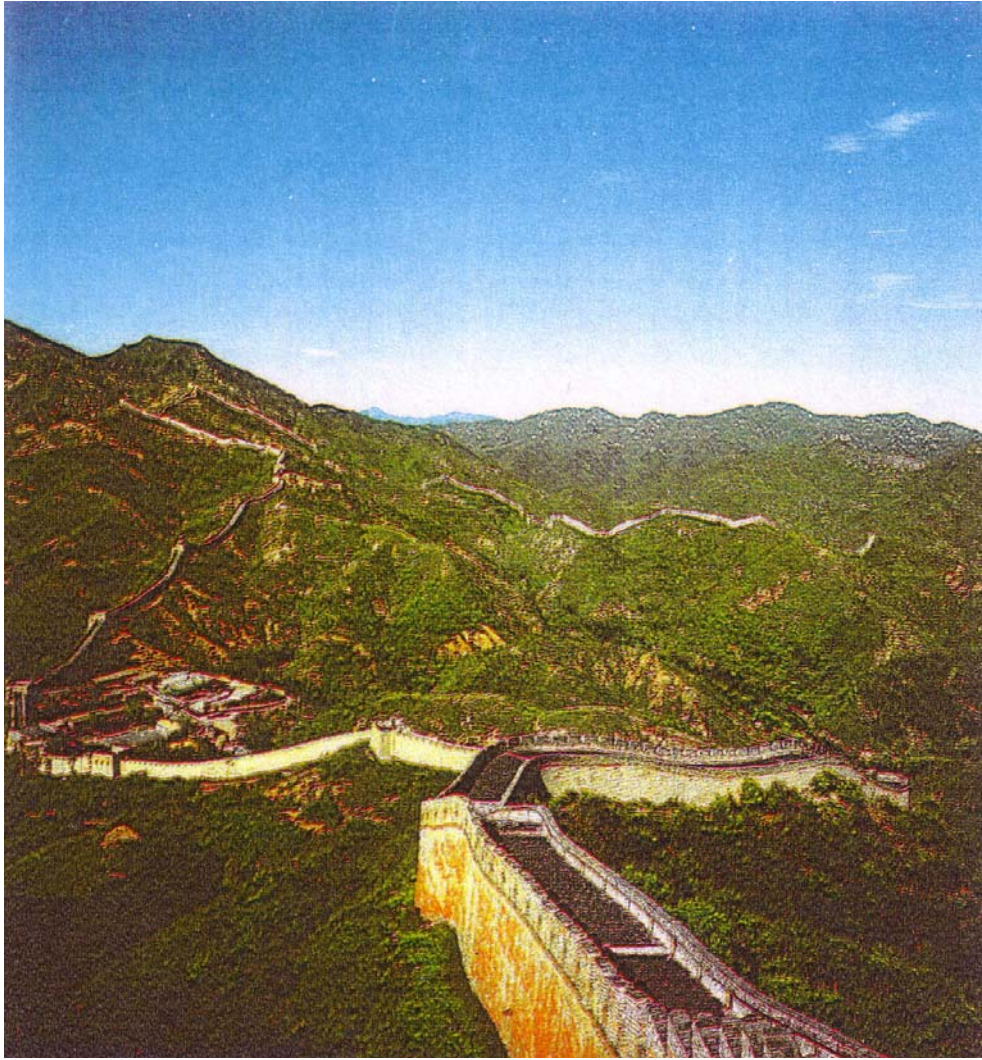
เฉลยใบงานที่ 1.5

สภาพแวดล้อมทางกายภาพมีผลต่อสังคมของเอเชียตะวันออกเฉียง

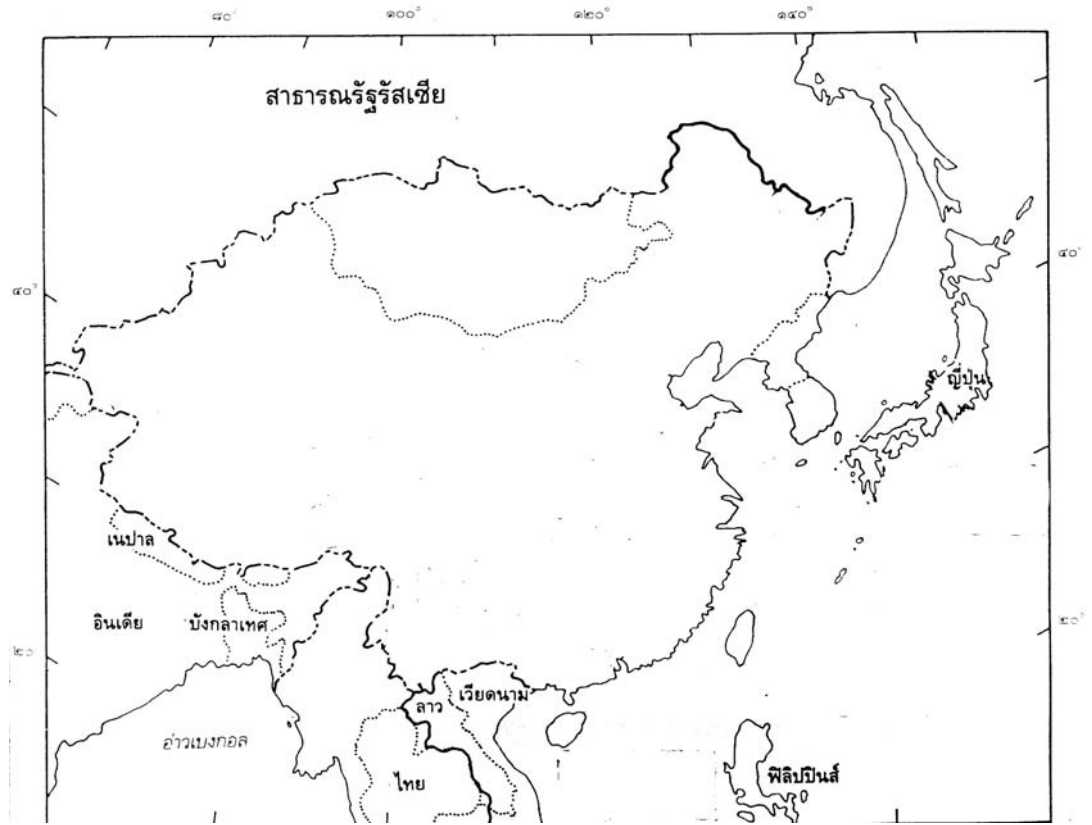
สภาพสังคมของเอเชียตะวันออกเฉียงแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ บริเวณภาคพื้นทวีปจะมีสภาพสังคมเป็นสังคมเกษตรกรรม ประชากรมักจะตั้งถิ่นฐานบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำ เพราะมีความอุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การเพาะปลูก และประชากรมักจะอาศัยอยู่ในชนบทมากกว่าในเมือง ส่วนบริเวณภาคพื้นสมุทรจะมีสภาพสังคมเป็นสังคมอุตสาหกรรม ประชากรตั้งถิ่นฐานตามเมืองใหญ่มากกว่าชนบท สภาพสังคมเป็นสังคมเมืองมากกว่าสังคมชนบท

สภาพแวดล้อมทางกายภาพมีผลต่อวัฒนธรรมของเอเชียตะวันออกเฉียงส่วนใหญ่มี

วัฒนธรรมแบบจีน ซึ่งเป็นสังคมเกษตรกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีจึงมักจะเกี่ยวข้องกับการทำมาหากิน บางประเทศจะมีวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งได้รับอิทธิพลจากพุทธศาสนานิกายมหายาน ภาษาที่สำคัญ คือ ภาษาจีนกลาง ญี่ปุ่น เกาหลี ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนา พุทธนิกายมหายาน คริสต์ และอิสลาม สำหรับความเป็นอยู่จะเป็นไปตามสภาพภูมิอากาศ เช่น เครื่องแต่งกาย อาหาร เช่น คนในเขตทะเลทราย ที่ราบสูง และบริเวณที่ติดทะเล จะแต่งกายไปตามสภาพอากาศ และการดำรงชีวิตก็เป็นไปตามสภาพอากาศ เช่น คนในบริเวณที่ติดกับทะเลก็จะบริโภคเนื้อปลา ดังเช่น ประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น

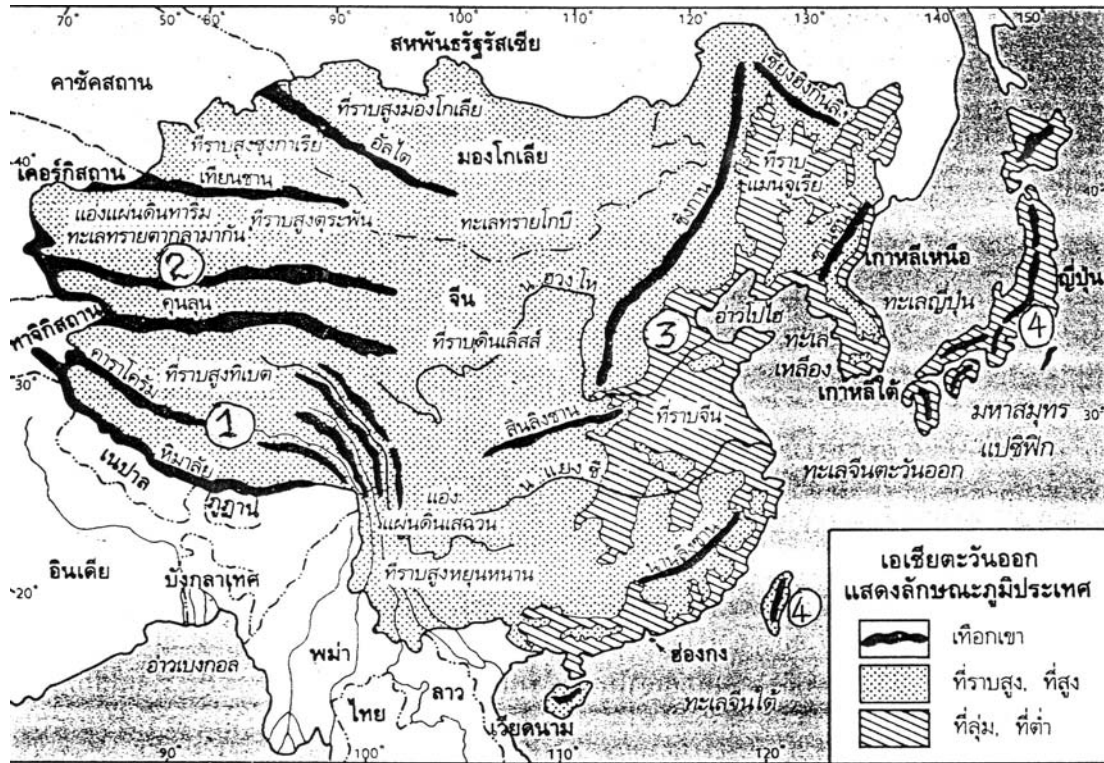

แผ่นโปร่งใส
แผนที่โครงร่างของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง

แผนที่โครงร่างแสดงลักษณะภูมิประเทศของเอเชียตะวันออก

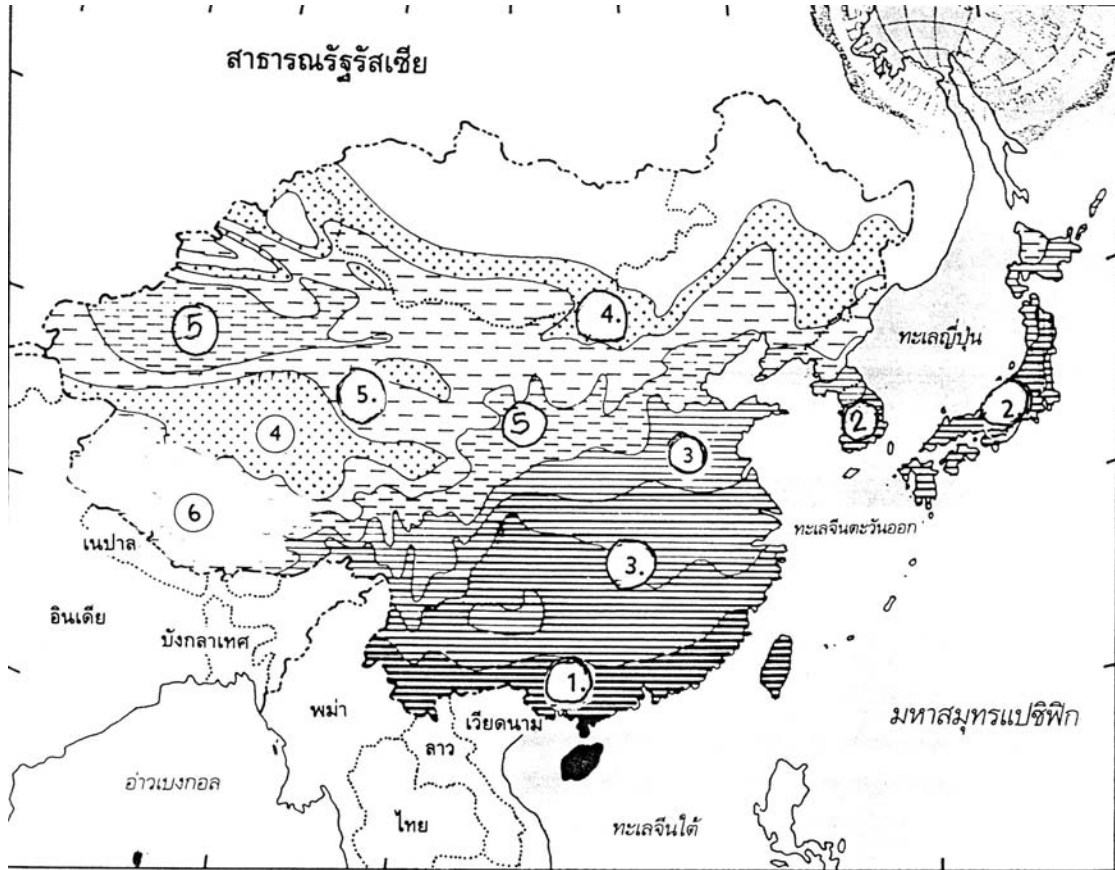
แผนที่โครงร่างแสดงลักษณะภูมิประเทศของเอเชียตะวันออก

- 1 → เขตเทือกเขา, ที่ราบสูง
- 2 → แอ่งแผ่นดิน
- 3 → ที่ราบลุ่มแม่น้ำ
- 4 → หมู่เกาะ

แผนที่โครงร่างแสดงลักษณะภูมิอากาศของเอเชียตะวันออก

แผนที่โครงร่างแสดงลักษณะภูมิอากาศของเอเชียตะวันออก

1**** มรสุมเขตร้อน

4**** กึ่งทะเลทราย

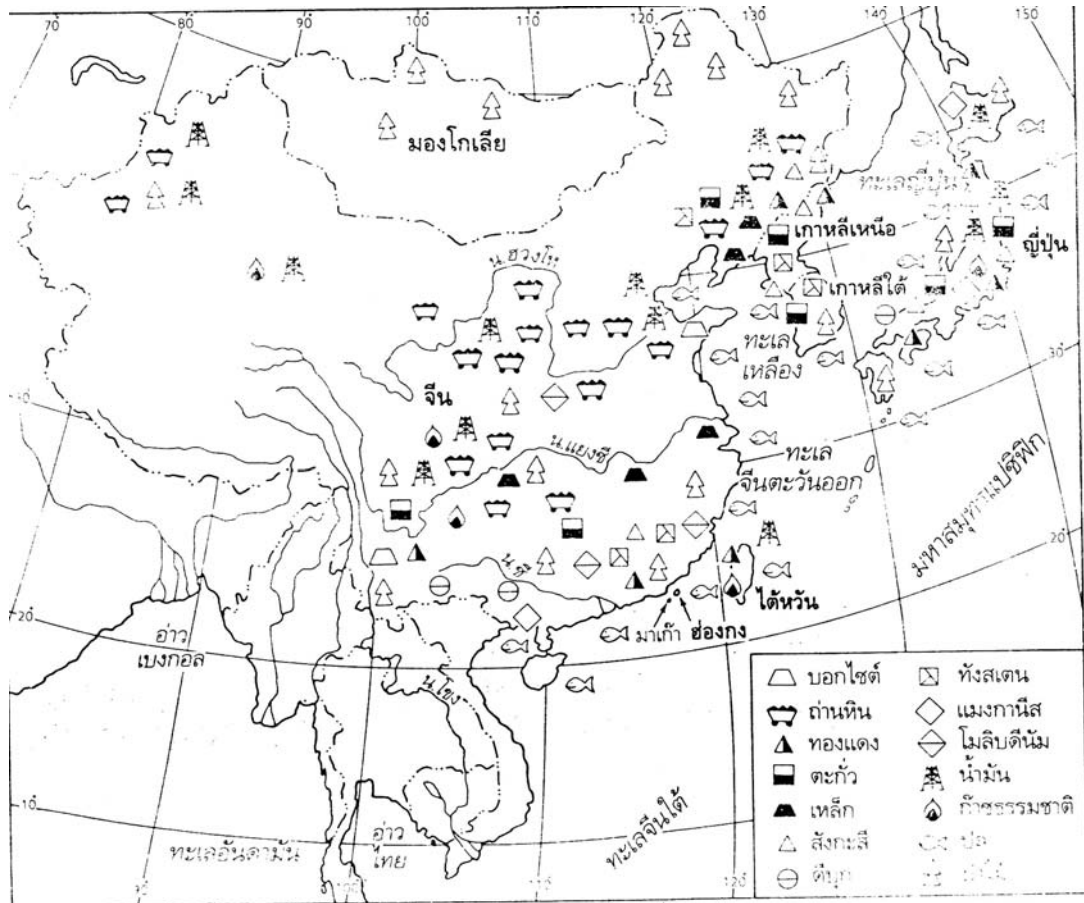
2**** มรสุมอบอุ่น

5**** ทะเลทราย

3**** อบอุ่นค่อนข้างหนาว

6**** ภูเขาสูง

แผ่นโปร่งใส
แผนที่โครงร่างแสดงแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ
ของเอเชียตะวันออก

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เรื่อง ลักษณะทางเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออก

จำนวน 3 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

เอเชียตะวันออกเป็นภูมิภาคที่มีปัจจัยสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติเอื้อต่อการประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม อาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักประเทศจีน และเกาหลีใต้ แต่ในปัจจุบันประเทศดังกล่าวได้ดำเนินนโยบายพัฒนาประเทศไปสู่อุตสาหกรรม ส่วนประเทศญี่ปุ่นมีอาชีพหลักขึ้นอยู่กับอุตสาหกรรม ต้องอาศัยวัตถุดิบจากประเทศเพื่อนบ้าน และจากปัจจัยด้านทำเลที่ตั้งทางภูมิศาสตร์มีอิทธิพลต่อการสร้างความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกและประเทศไทย

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีต่อลักษณะทางเศรษฐกิจของประเทศในเอเชียตะวันออก และความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกและประเทศไทย

จุดประสงค์นำทาง

- วิเคราะห์อิทธิพลสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีต่อลักษณะทางเศรษฐกิจของประชากรในภูมิภาคเอเชียตะวันออกได้
- อธิบายลักษณะทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกได้
- วิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกและประเทศไทยได้

เนื้อหาสาระ

- อิทธิพลสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีต่อลักษณะทางเศรษฐกิจของเอเชียตะวันออก
- ลักษณะทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออก
 - สาธารณรัฐประชาชนจีน
 - สาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้)
 - ประเทศญี่ปุ่น
- ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศต่าง ๆ ของกลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออกกับไทย

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน กลุ่มอภิปรายแบบกันเอง (Informal Group Discussion)

ชั่วโมงที่ 1

ทดสอบก่อนเรียน 10 ข้อ (10 นาที)

ขั้นนำ (5 นาที)

1. ครูนำข่าว บทความ เกี่ยวกับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจชนบท ในการเปิดประชุมสภาผู้แทนประชาชนแห่งชาติสาธารณรัฐประชาชนจีน ให้นักเรียนศึกษา แล้วตั้งประเด็นคำถามเกี่ยวกับเศรษฐกิจของจีน เพื่อโยงเข้าสู่บทเรียน

2. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้

ขั้นสอน (45 นาที)

1. นักเรียนจัดกลุ่มเดิม และกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน เช่น เป็นประธาน เลขานุการ และสมาชิกกลุ่ม

2. นักเรียนชมวีดิทัศน์เกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจของชาวเอเชียตะวันออกเฉียงและศึกษาใบความรู้ที่ 2.1 เรื่องลักษณะทางเศรษฐกิจของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง แล้วร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่ม

3. นักเรียนปฏิบัติตามใบงานที่ 2.1 เรื่องลักษณะทางเศรษฐกิจของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง

ชั่วโมงที่ 2

4. ครูและนักเรียนกำหนดประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงเพื่อศึกษา ดังนี้

1. สาธารณรัฐประชาชนจีน
2. สาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้)
3. ประเทศญี่ปุ่น

5. นักเรียนแต่ละกลุ่มเลือกศึกษาประเทศที่กลุ่มสนใจ โดยลำดับเรื่องได้ดังนี้ (กำหนดเวลา 30 นาที)

- กลุ่มที่ 1 และ 2 ศึกษาใบความรู้ที่ 2.2 เรื่องสาธารณรัฐประชาชนจีน
- กลุ่มที่ 3 และ 4 ศึกษาใบความรู้ที่ 2.3 เรื่องสาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้)
- กลุ่มที่ 5 และ 6 ศึกษาใบความรู้ที่ 2.4 เรื่องประเทศญี่ปุ่น

6. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันค้นคว้าหาข้อมูลของแต่ละประเทศเพื่ออภิปราย แล้วเขียนสรุปผลการอภิปรายลงในใบงานตามประเด็น ต่อไปนี้

- สภาพแวดล้อมทางกายภาพมีอิทธิพลต่อลักษณะทางเศรษฐกิจของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงอย่างไร
- ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียง

8. นักเรียนแต่ละกลุ่มเสนอผลการอภิปรายโดยตัวแทนกลุ่มที่ศึกษาเรื่องเดียวกันจับคู่กัน เพื่อนำเสนอผลการอภิปรายในรูปแบบสนทนาซักถามร่วมกัน กำหนดเวลากลุ่มละ 10 นาที

10. ครูและนักเรียนร่วมกันซักถามเพิ่มเติมเพื่อให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ชั่วโมงที่ 3

11. นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาข้อมูลจากข่าว บทความเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศจากหนังสือพิมพ์ และใบความรู้ที่ 2.5 เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับประเทศไทย

12. สมาชิกกลุ่มร่วมกันอภิปราย ตามประเด็นต่อไปนี้ (30 นาที)

- ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับประเทศไทย
- ผลกระทบที่มีต่อประเทศไทย

13. สมาชิกนำความคิดของกลุ่มมาร่วมกันวิเคราะห์ และปรับปรุง เพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่ม แล้วเขียนสรุปลงในใบงานที่ 2.5

ขั้นสรุป

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มเสนอตัวแทนกลุ่มเพื่ออภิปรายแสดงความคิดเห็น ตามประเด็นดังกล่าว ร่วมกับตัวแทนกลุ่มอื่น

2. กำหนดผู้ดำเนินการอภิปราย เพื่อเชื่อมโยงความคิดเห็น ซักถาม และควบคุมเวลาในการอภิปรายและสรุปผลในการอภิปราย

3. ครูและนักเรียนร่วมกันซักถามเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ และสรุปสาระการเรียนรู้

4. ทำแบบทดสอบหลังเรียน 10 ข้อ (10 นาที)

สื่อประกอบการเรียนการสอน

1. ภาพ/บทความเกี่ยวกับเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
2. แผนที่ประเทศจีนแสดงลักษณะทางเศรษฐกิจ
3. แผนที่ประเทศเกาหลีใต้แสดงลักษณะทางเศรษฐกิจ
4. แผนที่ประเทศญี่ปุ่นแสดงลักษณะทางเศรษฐกิจ
5. เอกสารประกอบการสอน เรื่อง ลักษณะทางเศรษฐกิจของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
 - ใบความรู้ที่ 2.1 เรื่องลักษณะทางเศรษฐกิจของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
 - ใบงานที่ 2.1 เรื่องลักษณะทางเศรษฐกิจของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
 - ใบความรู้ที่ 2.2 เรื่องสาธารณรัฐประชาชนจีน
 - ใบงานที่ 2.2 เรื่องสาธารณรัฐประชาชนจีน

- ใบความรู้ที่ 2.3 เรื่องสาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้)
- ใบงานที่ 2.3 เรื่องสาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้)
- ใบความรู้ที่ 2.4 เรื่องประเทศญี่ปุ่น
- ใบงานที่ 2.4 เรื่องประเทศญี่ปุ่น
- ใบความรู้ที่ 2.4 เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มประเทศ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับประเทศไทย
- ใบงานที่ 2.5 เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มประเทศ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับประเทศไทย

6. บทความเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

การวัดและประเมินผล

- 1 วิธีการวัดและประเมินผล
 - 1.1 ทดสอบก่อนเรียน
 - 1.2 สังเกตกระบวนการทำงานกลุ่ม
 - 1.3 ทดสอบหลังเรียน
- 2 เครื่องมือการวัดและประเมินผล
 - 2.1 แบบทดสอบก่อนเรียน
 - 2.2 แบบสังเกตกระบวนการทำงานกลุ่ม
 - 2.3 แบบทดสอบหลังเรียน
- 3 เกณฑ์การวัดและประเมินผล
 - 3.1 เกณฑ์การทดสอบหลังเรียน

9 - 10	คะแนน	=	ดี
7 - 8	คะแนน	=	พอใช้
6	คะแนน	=	ผ่านเกณฑ์
ต่ำกว่า 6	คะแนน	=	ต้องปรับปรุง
 - 3.2 เกณฑ์การประเมินการทำงานกลุ่ม

3	คะแนน	=	ดี
2	คะแนน	=	พอใช้
1	คะแนน	=	ปรับปรุง

บันทึกหลังสอน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสังเกตกระบวนการทำงานกลุ่ม

กลุ่มที่.....รายชื่อสมาชิก 1..... 2.....
 3..... 4.....
 5..... 6.....
 7..... 8.....

รายการปฏิบัติ	คุณภาพการปฏิบัติ		
	ดี (3)	ปานกลาง (2)	พอใช้ (1)
1. มีการแบ่งหน้าที่และทำตามหน้าที่			
2. ปฏิบัติตามขั้นตอน			
3. ประเมินกันก่อนทำงาน			
4. ร่วมแสดงความคิดเห็น			
5. ยอมรับมติของกลุ่ม			
6. รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย			
7. นำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้			

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

เกณฑ์การประเมิน

พฤติกรรมที่ชัดเจน ถือว่า ดี = 3 คะแนน
 พฤติกรรมเทียบเท่าทั่วไป ถือว่า ปานกลาง = 2 คะแนน
 พฤติกรรมต่ำกว่าคนทั่วไป ถือว่า พอใช้ = 1 คะแนน

แบบทดสอบก่อน – หลังเรียน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องลักษณะทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวแล้วทำเครื่องหมาย (X) ลงในกระดาษคำตอบ

<p>4. อาชีพใดเป็นพื้นฐานสำคัญทางเศรษฐกิจของจีน</p> <p>ก. ประมง</p> <p>ข. เหมืองแร่</p> <p>ค. เกษตรกรรม</p> <p>ง. อุตสาหกรรม</p> <p>5. พืชกลุ่มใดที่มีการปลูกกันมากในแถบลุ่มแม่น้ำฮวงโห</p> <p>ก. ข้าวสาลี ข้าวฟ่าง ถั่วเหลือง</p> <p>ข. ข้าวโพด ฝ้าย ข้าวฟ่าง</p> <p>ค. ข้าวเจ้า ข้าวสาลี ชา</p> <p>ง. ฝ้าย ชา ยาสูบ</p> <p>3. นโยบายที่ทันสมัยในสมัยเติ้ง เสี่ยว ผิง เน้นการพัฒนาประเทศตามข้อใด</p> <p>ก. นโยบายปิดประเทศ</p> <p>ข. นโยบายขยายตัวสินค้าเทคโนโลยี</p> <p>ค. นโยบายมุ่งผลิตสินค้าอุตสาหกรรม</p> <p>ง. นโยบายพัฒนาการลงทุนจากภายนอกประเทศ</p>	<p>4. เศรษฐกิจใดที่ทำรายได้ให้แก่ประเทศญี่ปุ่นเป็นจำนวนมาก</p> <p>ก. การประมง</p> <p>ข. เกษตรกรรม</p> <p>ค. อุตสาหกรรม</p> <p>ง. การทำเหมืองแร่</p> <p>5. เพราะเหตุใดญี่ปุ่นจึงมีผลผลิตสูงทั้งที่มีพื้นที่เพาะปลูกน้อย</p> <p>ก. ปรับปรุงและคัดเลือกพันธุ์พืชที่ผลผลิต</p> <p>ข. ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการผลิต</p> <p>ค. เพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้มากที่สุด</p> <p>ง. ทูมเทแรงงานในการผลิต</p> <p>4. การพัฒนาทางด้านเกษตรกรรมของเกาหลีใต้มีลักษณะอย่างไร</p> <p>ก. ใช้กำลังแรงงานคนในการผลิต</p> <p>ข. เพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้มากที่สุด</p> <p>จ. ขยายพื้นที่ในการเพาะปลูก</p> <p>ฉ. ใช้วิธีการตัดต่อพันธุกรรม</p>
---	--

<p>7. ประเทศใดทำให้เกาหลีใต้เป็นประเทศอุตสาหกรรม</p> <p>ก. จีน ญี่ปุ่น</p> <p>ข. สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น</p> <p>ค. ไต้หวัน สหรัฐอเมริกา</p> <p>ง. สหภาพโซเวียต เกาหลีเหนือ</p> <p>8. ปัจจุบันการพัฒนาประเทศเกาหลีใต้เน้นในลักษณะใด (หลังเรียน)</p> <p>ก. พัฒนาการทางด้านอุตสาหกรรมเคมี</p> <p>ข. พัฒนาการทางด้านอุตสาหกรรมหนัก</p> <p>ค. แปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออก</p> <p>ง. พัฒนาอุตสาหกรรมด้านเทคโนโลยี</p>	<p>9. ความร่วมมือทางเศรษฐกิจตามข้อใดที่ประเทศในกลุ่มภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และไทยมีบทบาทร่วมกัน (หลังเรียน)</p> <p>ก. เอเปก</p> <p>ข. โอเปก</p> <p>ค. อาเซียน</p> <p>ง. อาฟต้า</p> <p>10. จุดมุ่งหมายของการจัดตั้งเขตการค้าเสรีได้แก่ข้อใด</p> <p>ก. ร่วมกันฝึกกำลังทหาร</p> <p>ข. จัดตั้งธนาคารแห่งเอเชีย</p> <p>ค. สนับสนุนการลงทุนต่างประเทศ</p> <p>ง. ให้ความช่วยเหลือป้องกันโรคระบาด</p>
--	---

เฉลยแบบทดสอบ

ข้อที่	คำตอบ
1	ก
2	ก
3	ง
4	ก
5	ข
6	ก
7	ก
8	ข
9	ก
10	ก

ใบความรู้ที่ 2.1

เรื่อง อิทธิพลสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีต่อลักษณะทางเศรษฐกิจของ เอเชียตะวันออก

1. ลักษณะทางเศรษฐกิจของเอเชียตะวันออก

ที่ตั้งของเอเชียตะวันออกไม่มีลักษณะของการเป็นศูนย์กลางการคมนาคม เช่นเดียวกับเอเชียใต้ และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เนื่องจากตั้งอยู่ทางภาคตะวันออกขึ้นไปทางเหนือของทวีปทางด้านลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่ประกอบด้วยเทือกเขาสูง ที่ราบสูง และลุ่มแม่น้ำ ภูมิอากาศที่จัดว่าอยู่ในเขตร้อนชื้นนั้นอุดมไปด้วยทรัพยากรพืช สัตว์และแร่ธาตุมากมาย ความอุดมสมบูรณ์ดังกล่าว ทำให้ภูมิภาคนี้สามารถพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ แต่ก็ทำให้เป็นที่น่าสนใจของผู้คนนอกภูมิภาคที่จะเข้ามาแสวงหาวัตถุดิบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาติตะวันตก ทั้งนี้เอเชียตะวันออกสามารถติดต่อกับชาติตะวันตกได้ ทั้งทางบกและทางทะเล ทางบกนั้นรู้จักกันในชื่อว่า เส้นทางสายไหม ส่วนทางเรือ ดินแดนภาคพื้นทวีปของเอเชียตะวันออกจะมีเมืองและเกาะต่างๆ ที่ใช้เป็นประตูเข้าสู่ดินแดนภายในตลอดจนเชื่อมโยงกับบรรดาประเทศใกล้เคียงที่สำคัญที่สุด คือ ญี่ปุ่น และ ดินแดนอื่นๆ ได้แก่ ฮองกง มาเก๊า กวางตุ้ง เป็นต้น ซึ่งมีความสำคัญตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

นอกจากนี้ การที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้เอเชียตะวันออกมีศักยภาพในการพัฒนาอุตสาหกรรมให้เจริญทัดเทียมกับชาติตะวันตกได้ ส่วนญี่ปุ่นที่เป็นเกาะนั้น ถึงแม้ว่าจะมีทรัพยากรธรรมชาติน้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับดินแดนส่วนใหญ่ของภูมิภาค แต่ญี่ปุ่นก็พยายามใช้ที่ราบที่มีอยู่น้อยมากอย่างประหยัด โดยนำเทคโนโลยีและวิทยาการที่ก้าวหน้ามาใช้ในเกษตร เพื่อผลิตแทนการขยายพื้นที่การเพาะปลูกและนำเข้าสินค้าวัตถุดิบจากต่างประเทศ พัฒนาตนเองเป็นพ่อค้า ตลอดจนการมีประชากรที่มีคุณภาพ ทำให้สามารถพัฒนาเป็นประเทศอุตสาหกรรมที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของทวีปเอเชีย

หากพิจารณาสภาพแวดล้อมทางกายภาพแล้ว เอเชียตะวันออกมีโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่ค่อนข้างได้สัดส่วนกัน โดยมีทั้งประเทศที่เป็นยักษ์ใหญ่ทางด้านอุตสาหกรรม คือ ญี่ปุ่น และประเทศอุตสาหกรรมใหม่ได้แก่ เกาหลีใต้ ไต้หวัน ส่วนประเทศที่พื้นฐานทางเศรษฐกิจยังอยู่ที่ภาคเกษตรกรรมคือ จีน เกาหลีเหนือ และมองโกเลีย ซึ่งถ้ากล่าวอย่างกว้างๆ แล้ว ภูมิภาคเอเชียตะวันออกสามารถพึ่งพาตนเองได้ทั้งการผลิตพืชพันธุ์ธัญญาหารเพื่อนำมาบริโภค และผลิตสินค้าอุตสาหกรรม เพื่อนำไปใช้อุปโภคได้อย่างเพียงพอ

ลักษณะที่สำคัญทางเศรษฐกิจของเอเชียตะวันออก ได้แก่

1) การเพาะปลูก พืชอาหารสำคัญ ได้แก่ ข้าวเจ้า ปลูกมากบริเวณภาคใต้และที่ราบลุ่มแม่น้ำทางชายฝั่งตะวันออกของประเทศจีน นอกจากนี้ก็ปลูกได้ทั่วไปในญี่ปุ่น (ยกเว้นทางภาคเหนือ) ได้หัวมัน และเกาหลิดี เพราะมีฝนตกชุกและอากาศร้อน ส่วนข้าวสาลี ข้าวฟ่าง เกาเหลียง ถั่วเหลือง มันฝรั่งปลูกมากในแมนจูเรีย ภาคเหนือของจีน ญี่ปุ่น มองโกเลีย ส่วนพืชเศรษฐกิจอื่น ๆ ก็มีปลูกกันทั่วไป เช่น ข้าวโพด ถั่วลิสง ยาสูบ ชา อ้อย ป่าน ปอ พืชผักผลไม้เมืองหนาวและเมืองร้อน เช่น พลับ ท้อ สาลี่ แอปเปิล กล้วย สับปะรด ส้ม ฯลฯ โดยในประเทศจีนนั้นมีการปลูกพืชผักผลไม้หลายชนิดปะปนกันไปในห้องถ้ำ การเพาะปลูกยังเป็นแบบดั้งเดิมผลิตที่ได้จะใช้บริโภคภายในประเทศ ส่วนญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และได้หัวมัน จะมีการเพาะปลูกพืชหมุนเวียนไปตามฤดูกาล มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ทางการเกษตรเข้ามาช่วย ดังนั้น ถึงแม้ทั้ง 3 ประเทศจะมีพื้นที่เพื่อการเพาะปลูกน้อย แต่ก็สามารถผลิตพืชอาหารโดยเฉพาะข้าวประเภทต่างๆ ถั่วและผลไม้ได้ถึงร้อยละ 75 ของปริมาณที่ใช้บริโภคภายในประเทศ

2) การเลี้ยงสัตว์ การเลี้ยงสัตว์ที่ทำกันมากในภูมิภาคเอเชียตะวันออก ได้แก่ การเลี้ยงสัตว์แบบเร่ร่อนไปตามบริเวณทุ่งหญ้าที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ทุ่งหญ้าทางภาคตะวันตกและภาคเหนือของจีนและในมองโกเลีย สัตว์ที่เลี้ยงกันมาก ได้แก่ โค ม้า แกะ แพะ ลา จามรี และอูฐ

รูปแบบการเลี้ยงสัตว์ที่สำคัญอีกแบบหนึ่งของภูมิภาคนี้ คือ การเลี้ยงสัตว์ในเขตที่มีการเพาะปลูกกันอย่างหนาแน่น เช่น การเลี้ยงเป็ด ไก่ ห่าน สุกร ในเขตนารวมของประเทศจีน เกาหลีเหนือ โดยเฉพาะในประเทศจีนมักจะนิยมเลี้ยงกันทั่วไปตามบ้านเรือนของประชาชนเพื่อนำเอาเนื้อและไข่มาใช้ในการบริโภค

สำหรับการเลี้ยงสัตว์แบบฟาร์มขนาดใหญ่ยังทำกันไม่มากนัก ส่วนใหญ่จะแพร่หลายอยู่แค่เฉพาะในประเทศญี่ปุ่น โดยเฉพาะบนเกาะฮอกไกโดทางภาคเหนือของญี่ปุ่น จะมีการทำฟาร์มโคเนื้อและโคนมกันมาก

3) การทำป่าไม้ เป็นอาชีพที่ไม่มีความสำคัญมากนัก ทั้งนี้เพราะป่าไม้น้อยและกระจายอยู่เป็นหย่อม ๆ ในประเทศเกาหลีเหนือ และได้หัวมัน การทำป่าไม้ทั้งหมดเป็นอุตสาหกรรมเล็ก ๆ เกี่ยวกับไม้สน และไม้ไผ่จากต้นไผ่ที่ปลูกเอง ส่วนประเทศจีนการทำป่าไม้จะมีอยู่บ้างในเขตแมนจูเรียและมณฑลเสฉวน ในภูมิภาคนี้มีเพียงญี่ปุ่นเพียงประเทศเดียวเท่านั้นที่อุตสาหกรรมการทำป่าไม้มีความเจริญรุดหน้ามาก และมีเนื้อที่ป่าไม้ถึงร้อยละ 60 ของพื้นที่ มีทั้งไม้เนื้ออ่อนและไม้เนื้อแข็ง ทั้งนี้เพราะการตัดไม้ในแต่ละปีมีจำนวนน้อยกว่าที่ปลูกเพิ่ม

4) การประมง การประมงเป็นอาชีพสำคัญในภูมิภาคนี้ โดยเฉพาะ ญี่ปุ่น จีน และ

เกาหลีใต้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่เอื้ออำนวย โดยเฉพาะญี่ปุ่น มี กระแสน้ำอุ่นกุโรชิโว และกระแสน้ำเย็นโอยาซิโวไหลมาบรรจบกัน ทำให้เป็นแหล่งปลาชุม เรียกว่า เขตคูริลแบงก์ และทะเลรอบๆ เกาะญี่ปุ่น ทำให้ญี่ปุ่นจับปลาได้มากเป็นอันดับหนึ่งของโลก

5) การทำอุตสาหกรรม ประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกได้รับการยอมรับว่าเป็น ประเทศอุตสาหกรรมสำคัญของโลก นับตั้งแต่ญี่ปุ่น จีน เกาหลีใต้ ไต้หวัน เนื่องจากสินค้า อุตสาหกรรมของภูมิภาคนี้ถูกส่งออกไปจำหน่ายตลาดทั่วโลก

6) การค้าขาย ในภูมิภาคนี้ ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีการค้ากับต่างประเทศมากเป็นอันดับหนึ่ง โดยส่งผลิตภัณฑ์ทางอุตสาหกรรมออกขายยังต่างประเทศ แต่ขณะเดียวกันก็ต้องสั่งวัตถุดิบ และ อาหารเป็นสินค้าเข้า การลงทุนด้านอุตสาหกรรมในประเทศเพื่อนบ้านเป็นแหล่งรายได้อีกอย่าง หนึ่งของญี่ปุ่น เพราะค่าจ้างแรงงานถูกกว่าประเทศของตน การค้ากับต่างประเทศของญี่ปุ่นมีบทบาท สำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศมาก แต่ระบบการค้าของญี่ปุ่นแข็งกร้าว ทำให้มีปัญหาเกี่ยวกับบาง ประเทศบ้าง เช่น การค้าแบบทุ่มตลาดของญี่ปุ่น เพื่อตัดราคาสินค้า การกำหนดรายการและจำกัด จำนวนสินค้าเข้า ซึ่งเป็นปัญหาของญี่ปุ่นในอนาคต

ใบงานที่ 2.1

เรื่อง อิทธิพลสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีต่อลักษณะทางเศรษฐกิจของ
เอเชียตะวันออกเฉียง

คำชี้แจง นักเรียนศึกษาใบความรู้ที่ 2.1 แล้วตอบคำถามต่อไปนี้

1. เศรษฐกิจหลักของชาวเอเชียตะวันออกเฉียงขึ้นอยู่กับอะไร
.....
2. ลักษณะการเกษตรในเอเชียตะวันออกเฉียงเป็นแบบใด
.....
.....
3. บริเวณใดในเอเชียตะวันออกเฉียงที่มีการเลี้ยงสัตว์แบบเร่ร่อน.....
.....
4. ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ญี่ปุ่นสามารถจับปลาได้มากที่สุด
 - 1.....
 - 2.....
 - 3.....
5. ปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้ญี่ปุ่นมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านอุตสาหกรรมคือ
 - 1.....
 - 2.....
 - 3.....
 - 4.....
6. เขตอุตสาหกรรมที่สำคัญของญี่ปุ่นได้แก่
 - 1..... 2.....
 - 3..... 4.....
7. สาเหตุสำคัญที่ทำให้การอุตสาหกรรมในจีนไม่เจริญก้าวหน้าเท่าที่ควรคือ.....
.....
8. อุตสาหกรรมสำคัญของเกาหลีใต้คือ.....
.....

เฉลยใบงานที่ 2.1

เรื่อง อิทธิพลสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีต่อลักษณะทางเศรษฐกิจของ เอเชียตะวันออก

1. การเกษตรกรรม
2. การเกษตรกรรมแบบเข้มข้น และการเลี้ยงสัตว์แบบเร่งร้อน
3. บริเวณภูเขา ในเขตทะเลทราย บริเวณทุ่งหญ้าเขตอบอุ่น
4.
 1. มีกระแสน้ำอุ่นกุโรชิโวและกระแสน้ำเย็น โอยาชิโวมาบรรจบกัน
 2. เป็นเขตนํ้าตื้น
 3. มีเครื่องมือจับปลาที่ทันสมัย
5.
 1. ความมีระเบียบวินัย
 2. ความรับผิดชอบ
 3. ความมีชาตินิยมสูง
6.
 1. เขตโตเกียว - โยโกฮามา
 2. เขตโกเบ - โอซากา
 3. เขตนาโงยา
 4. เขตคิซุตอนเหนือ
7. เทคโนโลยีในการผลิตล้ำสมัย
8. การผลิตเครื่องไฟฟ้า อุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า คอมพิวเตอร์ รถยนต์ ฯลฯ

ใบความรู้ที่ 2.2

เรื่อง ลักษณะทางเศรษฐกิจของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

สาธารณรัฐประชาชนจีน

ที่ตั้ง จีนมีที่ตั้งตามพิกัดภูมิศาสตร์อยู่ระหว่างละติจูด 17 - 53 องศาเหนือ และระหว่างลองจิจูด 37 - 135 องศาตะวันออก จากที่ตั้งตามความกว้างของละติจูดเป็นเงื่อนไขหนึ่งที่ทำให้ปรากฏลักษณะภูมิอากาศที่หลากหลาย และจากที่ตั้งตามกว้างของลองจิจูด ทำให้จีนมีเวลาท้องถิ่นของพื้นที่ตะวันออกสุดกับพื้นที่ตะวันตกสุดห่างกันถึง 4 ชั่วโมง

ขนาดและจำนวนประชากร สาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นประเทศที่มีความใหญ่เป็นอันดับสามของโลก รองจากรัสเซียและแคนาดา มีเนื้อที่ประมาณ 9,596,960 ตารางกิโลเมตร และมีประชากรประมาณ 1,300 ล้านคนความหนาแน่นของประชากรโดยเฉลี่ย 135 คน ต่อหนึ่งตารางกิโลเมตร จัดเป็นประเทศที่มีประชากรมากที่สุดในโลก โดยส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชนบท ประชากรจะหนาแน่นมากบริเวณชายฝั่งตะวันออก โดยเฉพาะตามเมืองใหญ่จะมีประชากรอาศัยอยู่หลายล้านคน เช่น ปักกิ่งซึ่งเป็นเมืองหลวง ช่งกิงซึ่งเป็นเมืองท่า เมืองการค้ำ ท่องเทียน และศูนย์กลางการเงินและการธนาคาร และเมืองเซี่ยงไฮ้ ขณะที่ด้านตอนในจะมีประชากรอาศัยอยู่เบาบาง

ลักษณะทางธรรมชาติ

- **ภูมิประเทศ** จีนมีภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่สูงทั้งในลักษณะของเทือกเขาสูงและที่ราบสูงครอบคลุมพื้นที่ตอนกลาง ด้านตะวันตก ด้านใต้ และด้านเหนือของประเทศ ภูมิประเทศที่สูงที่มีขนาดใหญ่และระดับสูงมาก คือ บริเวณหลังคาโลก ที่ราบสูงที่สำคัญ เช่น ที่ราบสูงทิเบต ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลังคาโลก ที่ราบสูงยูนนานทางตอนใต้เป็นจุดรวมของในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เทือกเขาสูงที่สำคัญมีเทือกเขาหิมาลัย เทือกเขาคุนลุนซาน เทือกเขาเทียนชาน

ขณะที่
ภูมิประเทศที่ราบ ที่ราบลุ่มแม่น้ำจะปรากฏอยู่ด้านตะวันออก และตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศ โดยมีแม่น้ำฮวงโหและแม่น้ำแยงซีเป็นสายน้ำสำคัญที่เป็นตัวปรับระดับพื้นที่ และนำเอาตะกอนวัตถุ

ต้นกำเนิดดินที่อุดมสมบูรณ์จากที่สูงด้านตะวันตกมาสะสม ทำให้เป็นแหล่งเกษตรกรรมที่สำคัญของประเทศ

ภูมิประเทศชายฝั่งทะเลของจีนมี 2 ลักษณะใหญ่ๆ คือ ชายฝั่งด้านตะวันออกเฉียงใต้เป็นชายฝั่งลาดชัน ลักษณะเว้าๆ แหว่งๆ และอ่าวแคบๆ ปรากฏอยู่มากมายเป็นย่านชายฝั่งที่ปรากฏทำเรือขนาดใหญ่หลายแห่ง เช่น มาเก๊า ฮองกง เป็นต้น ส่วนอีกบริเวณอยู่ทางด้านตะวันออกเป็นชายฝั่งค่อนข้างราบเรียบมีอ่าวขนาดใหญ่ ตั้งแต่เมืองหางโจวไปตลอดจนคาบสมุทรเกาหลี จีน มีเกาะไหหลำเป็นเกาะขนาดใหญ่

- **ลักษณะภูมิอากาศ** ความกว้างใหญ่ของผืนแผ่นดินจีน ทำให้ปรากฏภูมิอากาศที่แตกต่างกันไปตามเงื่อนไขต่าง ๆ ในแต่ละบริเวณขึ้นอยู่กับที่ตั้งตามละติจูด ทิศทางลมประจำ ระยะห่างจากทะเล และการวางตัวของเทือกเขา โดยพื้นที่หน้าเทือกเขาแถบที่ราบตะวันออกจะมีปริมาณฝนมาก อากาศอบอุ่นความชื้นสูง ทำให้พืชพรรณธรรมชาติเป็นแบบป่าไม้เขตอบอุ่น ซึ่งเงื่อนไขของลักษณะภูมิอากาศเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ย่านที่ราบตะวันออกมีประชากรหนาแน่นมาก ขณะที่พื้นที่ด้านในจะมีปริมาณฝนและความชื้นน้อย จนถึงแห้งแล้งแบบทะเลทราย บริเวณหลังคาโลกบางแห่งปรากฏหิมะปกคลุมตลอดปี เงื่อนไขของภูมิอากาศเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้พื้นที่ตอนในมีประชากรเบาบางมาก

เศรษฐกิจ ก่อนการปฏิวัติของพรรคคอมมิวนิสต์ จีนยังคงเป็นประเทศเกษตรกรรมที่ประสบความชะงักงันเนื่องมาจากปัญหาทางเมือง ที่ดินและเครื่องมือการเกษตรไม่เพียงพอ ล้าสมัย ทั้งรัฐบาลขาดการลงทุนด้านอุตสาหกรรม การสื่อสารคมนาคมตกต่ำ ประสบภัยธรรมชาติส่งผลให้เศรษฐกิจจีนต่ำลงมากที่สุดที่สุดในเอเชีย แต่เมื่อหลังจากพรรคคอมมิวนิสต์เข้ามาบริหารประเทศก็ได้พัฒนาเศรษฐกิจของจีนมาเป็นลำดับ ตั้งแต่สมัยผู้นำเหมา เจ๋อตง ที่ได้จัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ได้ผลผลิตทางการเกษตรของจีนเพิ่มขึ้น จนกระทั่งถึงสมัยนายเติ้ง เสี่ยวผิง ได้ปฏิรูปเศรษฐกิจของจีนใหม่ โดยมีนโยบายสี่ทันสมัยมาใช้ โดยการเปิดการค้าเสรีและส่งเสริมการลงทุนของต่างชาติและเอกชน ในขณะที่จีนยังคงมีระบอบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ เป็นการนำเอาระบบเศรษฐกิจตลาดเข้ามาเชื่อมโยงกับระบอบสังคมนิยม เป็นระบบเศรษฐกิจตลาดสังคมนิยมแบบจีน เน้นการเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้แก่เศรษฐกิจของส่วนรวม ซึ่งหมายถึงผลประโยชน์ของรัฐ โดยกระทำไปพร้อมๆ กับเปิดโอกาสให้เศรษฐกิจภาคประชาชนซึ่งนโยบายดังกล่าวให้ความสำคัญแก่สินค้าเกษตรกรรมซึ่งเป็นรากฐานของเศรษฐกิจของประเทศ

แม้ นายเติ้ง เสี่ยวผิงจะได้ถึงแก่อสัญกรรมไปแล้วก็ตาม แต่ นโยบายพัฒนาเศรษฐกิจของ

จีนยังคงดำเนินต่อไป ขณะเดียวกันก็ได้ดำเนินนโยบายเปิดประเทศและปฏิรูปรัฐวิสาหกิจครั้งใหญ่ จากการเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (WTO) ของจีนในปี พ.ศ. 2545 ได้สร้างเงื่อนไขการเชื่อมโยงเศรษฐกิจจีนเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจการค้าโลกอย่างแท้จริง นโยบายเสรีทางเศรษฐกิจนี้มีอิทธิพลอย่างมากต่อความเจริญทางด้านเศรษฐกิจของจีน โดยเฉพาะในบริเวณเขตเศรษฐกิจเสรีและอุตสาหกรรมเมืองท่าทางตะวันออก ทำให้พื้นที่ดังกล่าวกลายเป็นศูนย์กลางของความมั่นคงต่าง ๆ และทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางรายได้หรือฐานะของคนในพื้นที่ชายฝั่งตะวันออกมากกว่าในภาคกลางและภาคตะวันตก ความแตกต่างระหว่างภาคตะวันออกและภาคตะวันตกนั้น แท้จริงก็คือความแตกต่างระหว่างชนบทกับเมือง หรือความแตกต่างระหว่างอุตสาหกรรมกับเกษตรกรรม ซึ่งกลายเป็นปัญหาพื้นฐานของความขัดแย้งทางสังคม รัฐบาลจีนพยายามแก้ไข โดยประกาศนโยบายที่จะให้ความสำคัญแก่การค้าการลงทุนของต่างชาติในภาคกลางและภาคตะวันตกเพิ่มขึ้น ซึ่งได้ขยายการปฏิรูปเศรษฐกิจไปสู่ภาคกลางและภาคตะวันตกของจีนเพื่อให้เกิดความทัดเทียมกันระหว่างภาคตะวันออกและภาคตะวันตก สร้างความพอใจให้แก่นักลงทุนชาวจีนในประเทศ

การพัฒนาทางภาคกลางและภาคตะวันตกของจีน จึงเน้นการพัฒนาภาคเกษตรกรรมสู่การเป็นอุตสาหกรรม และการพัฒนาสังคมชนบทไปสู่การเป็นสังคมเมือง เศรษฐกิจที่สำคัญของจีน ได้แก่

1. เกษตรกรรม เป็นภาคเศรษฐกิจที่สำคัญที่สุดของจีน ประมาณร้อยละ 68 ของแรงงานจะอยู่ในภาคเกษตรกรรม ถึงแม้จีนจะมีเนื้อที่กว้างใหญ่ แต่ที่ดินที่ใช้ทำการเกษตรมีอยู่จำกัดเพียงร้อยละ 11 ของเนื้อที่ประเทศ เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่สูง หรือมีภูมิอากาศแห้งแล้งเกินกว่าจะทำการเกษตรได้ หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 รัฐบาลจีนได้เร่งปรับปรุงที่ดินเพื่อขยายพื้นที่เกษตรกรรมเพิ่มขึ้น โดยพัฒนาระบบชลประทานในมณฑลชานซี และเหอหนาน อันเป็นพื้นที่แห้งแล้งกันดารจนสามารถเพาะปลูกได้ตลอดจนการนำระบบนารวมมาใช้ในการพัฒนาการเกษตร

บริเวณที่มีการเพาะปลูกหนาแน่นอยู่ทางภาคตะวันออกของประเทศ ที่มีลักษณะอากาศอบอุ่นชื้น ได้แก่ ที่ราบลุ่มแม่น้ำแยงซีของจีนตอนกลาง พืชสำคัญคือ ข้าวสาลี ข้าวเจ้า ฝ้าย และชา ซึ่งจีนผลิตฝ้ายได้มากที่สุดในโลก ในทางเหนือแถบที่ราบแมนจูเรีย ที่ราบลุ่มแม่น้ำฮวงโห พืชสำคัญคือ ข้าวสาลี ข้าวฟ่าง และถั่วเหลือง ลุ่มแม่น้ำแยงซีซึ่งอยู่ในจีนตอนใต้ พืชสำคัญคือ ข้าวเจ้า อ้อย มันเทศ เป็นหลัก

จีนเป็นประเทศที่ผลิตข้าวได้มากเป็นอันดับหนึ่งของโลก ซึ่งมีปริมาณมากกว่าที่ผลิตได้ในประเทศไทยประมาณปีละ 6-7 เท่า แต่จีนมีประชากรที่บริโภคข้าวมากกว่าไทยถึง 20 เท่า ข้าวที่จีนผลิตได้จึงไม่เพียงพอที่จะใช้บริโภคภายในประเทศ

จีนใช้แรงงานคนเกือบทั้งหมดในการเกษตร ซึ่งนอกจากจะลงทุนน้อยแล้วยังช่วยให้คนมี

งานทำด้วย รัฐบาลของจีนมีการวางแผนเพื่อพัฒนาการเกษตร โดยให้ราษฎรมีส่วนร่วม ภาคตะวันตกของจีนซึ่งมีภูมิอากาศแห้งแล้งมีการเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพสำคัญของเกษตรกร สัตว์ที่เลี้ยง ได้แก่ แพะ แกะ วัว และจามรี ลักษณะการเลี้ยงสัตว์จะเป็นการเลี้ยงแบบเร่ร่อน ในเขตทุ่งหญ้าอบอุ่นในเขตที่สูงและในเขตทะเลทราย

2. การทำเหมืองแร่ จีนมีแร่สำคัญที่เป็นพื้นฐานของอุตสาหกรรม คือ แร่เหล็ก ถ่านหิน และน้ำมัน ในปริมาณค่อนข้างมาก นอกจากนี้ยังมีแร่อื่นๆ ได้แก่ หังสเดน แมงกานีส ดีบุก ตะกั่ว เป็นต้น ส่วนแหล่งน้ำมันมีกระจายอยู่หลายแห่ง ทั้งในภาคตะวันตกของจีนและตาม บริเวณชายฝั่งภาคตะวันออกและภาคตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศ

การเปิดพื้นที่ภาคตะวันตกของจีนมีพื้นที่ตั้งแต่มณฑลส่วนซี กานซู มงโกเลียใน หนิงเฉีย ซินเจียง ชิงไห่ ทิเบต ซื่อชวน จูจิง ยูนนาน กุ้ยโจว และกว่างซี การพัฒนาเศรษฐกิจ ทางภาคตะวันตกเป็นอีกนโยบายหนึ่งของจีน เพราะภาคตะวันตก เมื่อทำการเปิดพื้นที่แล้ว การลงทุนทางด้านต่าง ๆ ที่ต้องอาศัยทรัพยากรที่จำเป็นเหล่านี้ จะเป็นดึงดูดผู้คนสู่ภาคตะวันตก มากยิ่งขึ้น

3. อุตสาหกรรม ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง อุตสาหกรรมของจีนมีความสำคัญ น้อยมาก จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองได้กำหนดวัตถุประสงค์ที่จะเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศจากเกษตรกรรมเป็นอุตสาหกรรม ซึ่งทำให้อุตสาหกรรมของจีนเจริญก้าวหน้ามากขึ้น เนื่องจากความอุดมสมบูรณ์ด้านทรัพยากร แรงงาน ทั้งนี้ในระยะแรก อุตสาหกรรมของจีนส่วนใหญ่จะผลิตสินค้าเพื่อจำหน่ายภายในประเทศยังไม่มีส่งออกมากนัก อุตสาหกรรมสำคัญได้แก่ การถลุงเหล็กและทำเหล็กกล้า การทอผ้า และเคมีภัณฑ์ ในปัจจุบันจีนมี อุตสาหกรรมทั้งอุตสาหกรรมเบา และอุตสาหกรรมหนัก ซึ่งสามารถส่งออกตลาดต่างประเทศได้ ด้วย ที่สำคัญได้แก่ เครื่องไฟฟ้า เสื้อผ้า เคมีภัณฑ์ อาหารกระป๋อง เครื่องจักร ยานพาหนะ เหล็กกล้า กระดาษ การต่อเรือ เครื่องมือวิศวกรรม อุปกรณ์การเกษตร ฯลฯ เมืองศูนย์กลาง อุตสาหกรรม ได้แก่ เสินหยาง ปักกิ่ง เทียนสิน ฮูฮอต กวางตุ้ง และเซี่ยงไฮ้ นอกจากนี้ยังมี อุตสาหกรรมน้ำมัน โรงงานผลิตน้ำมันแห่งแรกของจีนอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำทารินทางภาคตะวันตก ของประเทศ

ปัจจุบันการพัฒนาอุตสาหกรรมของจีน คือ การผลิตสินค้าไอที ส่งเสริมธุรกิจและกิจการ ไอที เช่น การขยายตัวของเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทั้งโดยระบบคอมพิวเตอร์และผ่านระบบโทรศัพท์ มอถือ การเน้นอุตสาหกรรมไฮเทค ทำให้จีนก้าวเข้าสู่ความเป็นสังคมสารสนเทศได้โดยเร็ว ซึ่งถือ ได้ว่าเป็นการพัฒนา "เศรษฐกิจใหม่" องค์ประกอบสำคัญของเศรษฐกิจใหม่ก็คือเศรษฐกิจ สารสนเทศ ซึ่งได้พัฒนามาจากเครื่องมือคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งก็คือ

ธุรกิจ "ไอที" และต่อมาล่าสุดคือธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ โดยอาศัยเครือข่ายอินเทอร์เน็ตซึ่งมีบทบาทเป็นแกนนำของเศรษฐกิจใหม่

4. การประมง จีนจับปลาได้เป็นอันดับ 2 ของทวีปเอเชีย รองจากประเทศญี่ปุ่น แหล่งประมงสำคัญ ได้แก่ มหาสมุทรแปซิฟิก

5. ด้านการค้าระหว่างประเทศ

- สินค้าส่งออก ได้แก่ เครื่องจักรกล เสื้อผ้า รองเท้า ของเล่น อุปกรณ์การกีฬา อิเล็กทรอนิกส์ แร่เชื้อเพลิง ประเทศที่ส่งออก ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ เยอรมนี เนเธอร์แลนด์ สหราชอาณาจักร ไต้หวัน และสิงคโปร์

- สินค้านำเข้า ได้แก่ เครื่องจักรกลขั้นสูง แร่เชื้อเพลิง พลาสติก และเคมีภัณฑ์ ประเทศนำเข้าได้แก่ ญี่ปุ่น ไต้หวัน เกาหลีใต้ สหรัฐอเมริกา เยอรมนี รัสเซีย และมาเลเซีย

การดำเนินนโยบายปฏิรูปและเปิดประเทศ มุ่งพัฒนาประเทศ นำไปสู่การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจให้มีความทันสมัยรอบด้าน ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1979 จนถึงปัจจุบัน เน้นการประหยัด มีประสิทธิภาพ และเป็นมิตรต่อสภาพแวดล้อม เหมาะสมสำหรับการดำรงชีวิตของมนุษย์มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ปัจจุบันประเทศจีนมีขนาดเศรษฐกิจ (จีดีพี) ใหญ่เป็นอันดับ 6 ของโลก มีการค้าระหว่างประเทศใหญ่เป็นอันดับ 3 ของโลก การขยายตัวทางเศรษฐกิจโลกมากเป็นอันดับหนึ่งคือ ร้อยละ 25 สหรัฐอเมริกาเป็นอันดับสองคือ ร้อยละ 20 สหภาพยุโรปร้อยละ 15 และญี่ปุ่นร้อยละ 2

การคำนวณมูลค่าผลผลิตมวลรวมในประเทศ (จีดีพี) ของเศรษฐกิจจีนในแต่ละปี จะมีสัดส่วนของ "จีดีพีสีเขียว" อย่างชัดเจน ซึ่งหมายถึงการพัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ใบงานที่ 2.2

เรื่อง ลักษณะทางเศรษฐกิจของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

กลุ่มที่.....รายชื่อสมาชิก

1.....	2.....
3.....	4.....
5.....	6.....
7.....	8.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ที่ 2.2 และปฏิบัติตามใบงานที่ 2.2 ดังต่อไปนี้
นักเรียนร่วมกันอภิปราย ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางกายภาพมีผลต่อ
ลักษณะทางเศรษฐกิจของสาธารณรัฐประชาชนจีนอย่างไร

เฉลยใบงานที่ 2.2

เรื่อง ลักษณะทางเศรษฐกิจของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

ประเทศจีนประกอบอาชีพหลักทางด้านเกษตรกรรม เพราะมีที่ราบลุ่มแม่น้ำขนาดใหญ่ อุดมสมบูรณ์ทางตะวันออก โดยมีรัฐบาลควบคุมดำเนินการทางด้านเศรษฐกิจ แรงงานส่วนใหญ่ได้จากประชาชน ประเทศจีนมีความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีอยู่มาก จนกระทั่ง ปี พ.ศ. 2531 ประเทศจีนได้มีการปฏิรูปทางเศรษฐกิจ โดยใช้นโยบายสี่ทันสมัยอนุญาตให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจการค้ามากขึ้น ปัจจุบันครอบครัวเกษตรกรจีนสามารถปลูกพืชผลจำหน่ายเป็นรายได้โดยอิสระเพิ่มมากขึ้น รัฐบาลมีนโยบายพัฒนาประเทศจากประเทศเกษตรกรรมให้เป็นประเทศอุตสาหกรรม โดยการสร้างเขตเศรษฐกิจพิเศษ พัฒนาเมืองท่าตามชายฝั่ง ส่งเสริมการลงทุนของชาวต่างชาติ ทำให้รายได้จากอุตสาหกรรมมีมูลค่ามากขึ้น แต่จากการพัฒนาเศรษฐกิจไปสู่ภาคอุตสาหกรรม ทำให้เกิดปัญหาระหว่างภาคตะวันตกและภาคตะวันออก ปัญหาระหว่างเมืองกับชนบท รัฐบาลจึงได้มีโครงการสนับสนุนให้มีการลงทุนในภาคตะวันตก ซึ่งอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ เป็นการแก้ปัญหา

ใบความรู้ที่ 2.3

เรื่อง ลักษณะทางเศรษฐกิจของสาธารณรัฐเกาหลี

สาธารณรัฐเกาหลี

ที่ตั้ง เกาหลีใต้มีที่ตั้งตามพิกัดภูมิศาสตร์อยู่ระหว่างละติจูด 34 - 38 องศาเหนือ และระหว่างลองจิจูด 127 - 129 องศาตะวันออก มีที่ตั้งสัมพัทธ์อยู่บนคาบสมุทรเกาหลี

ขนาดและจำนวนประชากร เกาหลีใต้มีพื้นที่ประมาณ 99,259 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 45 ของเนื้อที่ทั้งหมดของคาบสมุทรเกาหลีมีประชากร 48 ล้านคน ความหนาแน่นของประชากรโดยเฉลี่ย 472.50 คน ต่อหนึ่งตารางกิโลเมตร

ลักษณะทางธรรมชาติ

- **ภูมิประเทศ** เกาหลีใต้มีลักษณะภูมิประเทศหลักเป็นภูเขาสูงและชายฝั่ง โดยภูเขาสูงจะวางตัวต่อเนื่องมาจากเกาหลีเหนือทอดตัวยาวเป็นแกนกลางของคาบสมุทรเกาหลี ปรากฏภูมิประเทศที่ราบอยู่ด้านชายฝั่งตะวันตก ฝั่งทะเลเหลือง เป็นที่ตั้งของเมืองหลวง คือ กรุงโซล และเมืองอุตสาหกรรม เมืองท่าการค้าที่สำคัญหลายเมือง ลักษณะชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกจะเป็นชายฝั่งลาดชัน ส่วนด้านตะวันตกจะเป็นชายราบเรียบและราบลุ่ม

- **ภูมิอากาศ** เกาหลีใต้ปรากฏลักษณะภูมิอากาศอยู่ 2 ลักษณะ ซึ่งจำแนกเป็นเขตภูมิอากาศได้ 2 เขต ดังนี้

1) ภูมิอากาศเขตกึ่งร้อน - ฝนตก ฤดูหนาวไม่หนาวจัด ฤดูร้อนอบอุ่นถึงร้อน ปรากฏอยู่ในพื้นที่ตอนล่างของประเทศ

2) ภูมิอากาศเขตภาคพื้นทวีป - ฝนตกมาก อบอุ่นในฤดูร้อน หนาวเย็นในฤดูหนาว ปรากฏอยู่ในเขตพื้นที่ตอนบนของประเทศ

เศรษฐกิจ แม้ว่าเกาหลีใต้จะมีพื้นที่ทำการเกษตรไม่มากนัก แต่เกษตรกรก็พยายามปรับปรุงวิธีการเกษตรให้ได้ผลผลิตมากที่สุด พร้อมกับการพัฒนาอุตสาหกรรมของตนจนสามารถพัฒนาเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ของเอเชีย และเป็นต้นแบบของประเทศพัฒนาหลายประเทศทั่วโลกเจริญรอยตามอันเป็นผลมาจากการเมือง เศรษฐกิจที่สำคัญของเกาหลีใต้ได้แก่

1. เกษตรกรรม

เกาหลีใต้มีพื้นที่ทำการเกษตรคิดเป็นร้อยละ 22 ของพื้นที่ของประเทศ แต่ในการพัฒนา ด้านเกษตรกรรมของเกาหลีใต้มุ่งให้ได้ผลผลิตสูงสุดจากที่ดินที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูก โดยมีการ แนะนำข้าวและพืชอื่นๆ ที่ให้ผลผลิตสูง ส่งเสริมอุตสาหกรรมปศุและยาฆ่าแมลงเพื่อให้การ เกษตรกรรมมีผลผลิตเหล่านี้ใช้อย่างเพียงพอ และการใช้เครื่องจักรและเทคโนโลยีที่ทันสมัยในไร่นา ก็เป็นการมุ่งให้ได้ผลผลิตสูงขึ้น พืชที่สำคัญของเกาหลีใต้ ได้แก่ ข้าวสาลี ข้าวเจ้า ชา อ้อย ผลไม้และผัก

2. การทำเหมืองแร่

หากเปรียบเทียบกับเกาหลีเหนือแล้ว เกาหลีใต้มีแร่ธาตุน้อยกว่าเกาหลีเหนือ แร่ธาตุของ เกาหลีใต้ ได้แก่ ทังสแตนและแกรไฟต์

3. อุตสาหกรรม

การพัฒนาประเทศของเกาหลีใต้ เน้นการวางรากฐานเพื่อเปลี่ยนเป็นประเทศ อุตสาหกรรม มุ่งปรับปรุงโครงสร้างของอุตสาหกรรมจากการเกษตรกรรมเพื่อการเลี้ยงชีพมาเป็น ประดิษฐ์กรรมสมัยใหม่และการค้าส่งออก ความเจริญอย่างรวดเร็วด้านอุตสาหกรรมหนักและ อุตสาหกรรมเคมี ได้ทำให้เกิดผลผลิตทางประดิษฐ์กรรมกว่าครึ่งหนึ่งของประเทศ เช่น รถยนต์ เครื่องจักร และกลายเป็นผู้ผลิตเหล็กกล้าใหญ่เป็นอันดับ 6 ของโลก อุตสาหกรรมเบา ที่สำคัญ ได้แก่ อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้า สิ่งทอ ก็เป็นอีกด้านหนึ่งที่เจริญมาก และเป็นอุตสาหกรรมที่ ทำรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศ การยกระดับอุตสาหกรรมของรัฐบาลเกาหลีใต้เน้นให้เร่งการ พัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อเป็นฐานในการปรับโครงสร้างทางอุตสาหกรรมด้าน เทคโนโลยี

4) ด้านการค้าระหว่างประเทศ

เกาหลีใต้ได้ใช้นโยบายการเปิดตลาดเสรี โดยการลดระเบียบเกี่ยวกับการนำเข้าสินค้า และบริการต่างๆ อย่างกว้างขวางซึ่งรวมทั้งผลผลิตการเกษตรและบริการด้านการเงิน โดยมีปริมาณ สินค้า ดังนี้

- **สินค้าส่งออก** ได้แก่ ผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องจักรกล อุปกรณ์เครื่องยนต์ เหล็กกล้า เรือ สิ่งทอ เสื้อผ้า รองเท้า และปลา ประเทศที่ส่งออก ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และไต้หวัน

- **สินค้านำเข้า** ได้แก่ เครื่องจักร อิเล็กทรอนิกส์ น้ำมัน อุปกรณ์การขนส่ง เมล็ดพืช และไม้แปรรูป ประเทศที่นำเข้า ได้แก่ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา จีน ซาอุดีอาระเบีย และออสเตรเลีย

ใบงานที่ 2.3

เรื่องลักษณะทางเศรษฐกิจของสาธารณรัฐเกาหลี

กลุ่มที่.....รายชื่อสมาชิก	1.....	2.....
	3.....	4.....
	5.....	6.....
	7.....	8.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ที่ 2.3 และปฏิบัติตามใบงานที่ 2.3 ดังต่อไปนี้
นักเรียนร่วมกันอภิปราย ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางกายภาพมีผลต่อ
ลักษณะทางเศรษฐกิจของเกาหลีได้อย่างไร

เฉลยใบงานที่ 2.3

เรื่องลักษณะทางเศรษฐกิจของเกาหลีใต้

ประเทศเกาหลีใต้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยพยายามใช้ประโยชน์จากพื้นที่ที่มีอยู่ให้มากที่สุด เนื่องจากเกาหลีใต้มีพื้นที่สำหรับเพาะปลูกไม่มากนัก ปัจจุบันเกาหลีใต้พยายามพัฒนาอุตสาหกรรม การพัฒนาประเทศของเกาหลีใต้ จึงเน้นการวางรากฐานเพื่อเปลี่ยนเป็นประเทศอุตสาหกรรม มุ่งปรับปรุงโครงสร้างของอุตสาหกรรมจากการเกษตรกรรมเพื่อการเลี้ยงชีพมาเป็นประดิษฐกรรมสมัยใหม่และการค้าส่งออก ความเจริญอย่างรวดเร็วด้านอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมเคมี ได้ทำให้เกิดผลผลิตทางประดิษฐกรรมกว่าครึ่งหนึ่งของประเทศ และอุตสาหกรรมเบา ที่สำคัญได้แก่ อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้า สิ่งทอ ก็เป็นอีกด้านหนึ่งที่เจริญมาก และเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศ การยกระดับอุตสาหกรรมของรัฐบาลเกาหลีใต้เน้นให้เร่งการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อเป็นฐานในการปรับโครงสร้างทางอุตสาหกรรมด้านเทคโนโลยี

ใบความรู้ที่ 2.4 เรื่อง ประเทศญี่ปุ่น

ญี่ปุ่น

ที่ตั้ง ญี่ปุ่นมีที่ตั้งตามพิกัดภูมิศาสตร์อยู่ระหว่างละติจูด 25-45 องศาเหนือ และระหว่างลองจิจูด 127-145 องศาตะวันออก

ขนาดและจำนวนประชากร ญี่ปุ่นมีเนื้อที่ 377,801 ตารางกิโลเมตร และประชากร 126.7 ล้านคน มีความหนาแน่นของประชากรโดยเฉลี่ย 335.36 ต่อหนึ่งตารางกิโลเมตร นับเป็นประเทศที่มีประชากรอันดับ 4 ของทวีปเอเชีย รองจากจีน อินเดีย และอินโดนีเซีย

ลักษณะทางธรรมชาติ

- **ภูมิประเทศ** ญี่ปุ่นเป็นประเทศกลุ่มเกาะในมหาสมุทรแปซิฟิกด้านตะวันตก มีลักษณะเป็นกลุ่มเกาะที่วางตัวในแนวเหนือ-ใต้ขนานไปกับชายฝั่ง กลุ่มเกาะญี่ปุ่นเป็นส่วนหนึ่งของ "แนววงแหวนภูเขาไฟแปซิฟิก" ซึ่งเป็นเขตที่ยังมีการเคลื่อนไหวของเปลือกโลก ทำให้เกิดแผ่นดินไหวอยู่บ่อยๆ การก่อสร้างอาคารสูงตีกระฟ้าจึงต้องคำนวณความแข็งแรงมากกว่าเขตทั่วไป จากเงื่อนไขของกลุ่มเกาะญี่ปุ่นที่เป็นกลุ่มเกาะภูเขาไฟ ทำให้ปรากฏภูมิประเทศหลักเป็นภูเขาสูงที่มีไหล่เขาลาดชันมากกว่าชายฝั่งราบเรียบ กลุ่มเกาะญี่ปุ่นประกอบด้วย เกาะใหญ่ 4 เกาะหลัก คือ ฮอกไกโด ฮนชู ชิโกกุ และคีวชู ที่เหลือเป็นเกาะขนาดเล็ก มีกลุ่มเกาะริวกิว เกาะโอกินาวา โดยกลุ่มเกาะใหญ่จะมีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น

- **ภูมิอากาศ** ญี่ปุ่นเป็นประเทศกลุ่มเกาะที่ล้อมรอบด้วยผิวน้ำทะเล ทำให้ได้รับอิทธิพลจากทะเลในการเป็นปัจจัยควบคุมภูมิอากาศที่สำคัญ เช่นเดียวกับระบบลมประจำ ลักษณะภูมิอากาศของกลุ่มเกาะญี่ปุ่นจะปรากฏอยู่ 3 ลักษณะ ซึ่งพิจารณาเป็นเขตภูมิอากาศได้ดังนี้

1) เขตกึ่งร้อน-ฝนชุก ฤดูหนาวไม่หนาวจัด ฤดูร้อนอบอุ่นถึงร้อน ปรากฏในกลุ่มเกาะทางตอนใต้ ได้แก่ กลุ่มเกาะชิโกกุ คีวชู เกาะโอกินาวา เกาะคีวชู เกาะชิโกกุ และเกาะฮอนชู ส่วนล่าง

2) เขตภาคพื้นทวีป-ฝนตกมาก อบอุ่นในฤดูร้อน หนาวเย็นในฤดูหนาว ปรากฏอยู่ในพื้นที่เกาะฮอนชูทางตอนเหนือ

3) เขตภาคพื้นทวีป-ฝนตกมาก เย็นในฤดูร้อน หนาวเย็นในฤดูหนาว ปรากฏใน

พื้นที่เกาะฮอกไกโด

เศรษฐกิจ ญี่ปุ่นมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจรวดเร็วมาก ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 แม้ว่าจะเป็นประเทศที่แพ้สงคราม และต้องประสบความสูญเสียมากมายก็ตาม ปัจจุบันญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีฐานะมั่นคงมาก และมีความก้าวหน้าด้านอุตสาหกรรมสูงที่สุดประเทศหนึ่ง ซึ่งการเจริญเติบโตของญี่ปุ่นในช่วงระยะเวลาดังกล่าวนั้นมีสาเหตุที่สรุปได้ 3 ประการดังนี้

1. ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ และทางทหารที่ญี่ปุ่นได้รับจากสหรัฐอเมริกาที่มีความหวาดกลัวลัทธิคอมมิวนิสต์ ที่ครอบครองจีนและเกาหลีเหนือ ทำให้ญี่ปุ่นไม่จำเป็นต้องใช้จ่ายทางด้านทหาร รัฐบาลจึงสามารถลงทุนทางเศรษฐกิจได้เต็มที่ ประกอบกับญี่ปุ่นได้รับการถ่ายทอดทางด้านเทคโนโลยี จากประเทศตะวันตก จึงทำให้การฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศประสบผลสำเร็จอย่างรวดเร็ว

2. นโยบายของรัฐบาลที่เน้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจเป็นเป้าหมายสำคัญ โดยนายกรัฐมนตรียุชิโระ ชิเกรุ และนายกรัฐมนตรีนตอ ๆ มาแล้ว แต่ปฏิบัติตามนโยบายนี้อย่างเข้มแข็ง ญี่ปุ่นหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เน้น การพัฒนาอุตสาหกรรม ทั้งอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมเบา

3. ผลจากสงครามเกาหลี พ.ศ. 2493 - 2496 และสงครามเวียดนาม พ.ศ. 2499 - 2518 ทำให้ญี่ปุ่นเพิ่มผลผลิตอย่างรวดเร็วเนื่องจากชาติตะวันตกพะวงอยู่กับการทำสงคราม ญี่ปุ่นจึงได้โอกาสผลิตสินค้าออกขายในตลาดโลก

จากเหตุผลทั้งสามประการดังกล่าว จึงทำให้เศรษฐกิจของญี่ปุ่นมีความเข้มแข็งอย่างมาก เริ่มจาก พ.ศ. 2503 จนกระทั่งปัจจุบัน เศรษฐกิจที่สำคัญของญี่ปุ่น ได้แก่

1. เกษตรกรรม เกษตรกรรมของญี่ปุ่น หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 มีแนวโน้มลดความสำคัญลงตามลำดับเนื่องจากแรงงานส่วนใหญ่หันไปทำงานทางด้านอุตสาหกรรมที่ให้ค่าตอบแทนสูงกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนในวัยหนุ่มสาว ซึ่งอพยพจากเขตชนบทเข้ามาอยู่ในเมืองกันเป็นจำนวนมาก

ถึงแม้ว่าไร่นาส่วนใหญ่มีขนาดเล็ก แต่เกษตรกรได้ใช้เครื่องจักรทุ่นแรงมากขึ้นเพื่อประหยัดแรงงาน รวมทั้งมีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ทำให้ได้ผลเก็บเกี่ยวสูงขึ้น ตัวอย่างเช่น การปลูกข้าวในญี่ปุ่นจะได้ผลเก็บเกี่ยวเฉลี่ยถึงไร่ละประมาณ 900 กิโลกรัม ซึ่งสูงกว่าผลการเก็บเกี่ยวโดยเฉลี่ยของไทยซึ่งได้ไร่ละประมาณ 225 กิโลกรัม

นอกจากข้าวเจ้าและข้าวสาลี เกษตรกรญี่ปุ่นยังนิยมปลูกพืชซึ่งจะปลูกตามไหล่เขา เช่น บอนเกาะกิวชู และยังปลูกผักและผลไม้ ทั้งนี้มักใช้ที่ดินต่อเนื่องกันตลอดทั้งปี โดยปลูกพืชหลายชนิดรวมกัน การเลี้ยงสัตว์ เช่น โคเนื้อและโคนมก็มีความสำคัญมากกว่าแต่ก่อน เนื่องจากชาวญี่ปุ่นนิยมบริโภคเนื้อสัตว์และอาหารนมมากขึ้น และเกษตรกรจำหน่ายผลผลิตของตนได้ราคาดี

2. การทำเหมืองแร่ ไม่มีความสำคัญในญี่ปุ่น เนื่องจากญี่ปุ่นมีแร่เพียงเล็กน้อย และต้องนำเข้าจากต่างประเทศ มาใช้ในกิจการอุตสาหกรรมของประเทศ

3. อุตสาหกรรม ญี่ปุ่นมีอุตสาหกรรมทุกชนิด ตั้งแต่อุตสาหกรรมขนาดใหญ่จนถึงอุตสาหกรรมประเภทหัตถกรรม อุตสาหกรรมที่ขึ้นชื่อมากได้แก่ การผลิตเครื่องจักร รถยนต์ ตู้ต่อเรือ เครื่องไฟฟ้า เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ และอุตสาหกรรมเคมี ฯลฯ มีเมืองอุตสาหกรรมเรียงรายอยู่ทางภาคใต้ของเกาะฮอนชูจนถึงเกาะคีวชู เช่น เมืองโอซากะ โยโกฮาม่า โอซากะ โกเบ เกียวโต นาโกยา คิตากิวชู เป็นต้น

สาเหตุที่ญี่ปุ่นมีความก้าวหน้าทางด้านอุตสาหกรรม ทั้งที่เป็นประเทศขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่

- 1) ญี่ปุ่นสั่งซื้อสินค้าเข้าประเภทวัตถุดิบเป็นจำนวนมาก จากประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ โดยการทำสัญญาระยะยาว
- 2) ญี่ปุ่นจะผลิตสินค้าส่งออกเพื่อนำเงินตราต่างประเทศไปขยายการลงทุนทางด้านอุตสาหกรรม ขณะเดียวกันก็มีนโยบายควบคุมสินค้าเข้า เพื่อป้องกันเงินตราไหลออกนอกประเทศ
- 3) ญี่ปุ่นมีการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างจริงจังมาตั้งแต่สมัยเมจิ
- 4) ญี่ปุ่นได้นำเทคโนโลยีจากตะวันตกมาปรับปรุงประสิทธิภาพในการผลิตทำให้สินค้ามีคุณภาพสูงขึ้น
- 5) ต้นทุนการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมของญี่ปุ่นต่ำกว่ายุโรปและสหรัฐอเมริกา ทำให้สินค้าญี่ปุ่นมีราคาถูกกว่าชาติอุตสาหกรรมด้วยกัน

4. การประมง ญี่ปุ่นได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่จับปลาได้มากที่สุดในโลก ทั้งนี้เพราะที่ตั้งของญี่ปุ่นอยู่บริเวณอยู่บริเวณกระแสน้ำอุ่นคุโรชิโวะและกระแสน้ำเย็นโอยาชิโวะมาพบกัน จึงทำให้มีปลาชุกชุมประกอบกับญี่ปุ่นมีเรือจับปลาที่ทันสมัย ชาวประมงญี่ปุ่นแล่นเรือออกไปจับปลาไม่เฉพาะแต่ในบริเวณน่านน้ำของเกาะญี่ปุ่นเท่านั้น แต่เดินทางไปในมหาสมุทรต่าง ๆ ทั่วโลก นอกจากการจับปลา ญี่ปุ่นยังมีชื่อในการเลี้ยงหอยมุก เพื่อผลิตไข่มุกเลี้ยงซึ่งมีคุณภาพเท่าเทียมกับไข่มุกธรรมชาติ

5. ด้านการค้าระหว่างประเทศ

- สินค้าส่งออก ได้แก่ เครื่องยนต์ ยานยนต์ต่างๆ เครื่องจักรกล เคมีภัณฑ์และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ประเทศที่ส่งออก ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ไต้หวัน เกาหลีใต้ จีน
- สินค้านำเข้า ได้แก่ เชื้อเพลิง อาหารสำเร็จรูป สิ่งทอ และเครื่องมือสำนักงาน ประเทศที่นำเข้า ได้แก่ สหรัฐอเมริกา จีน เกาหลีใต้ ไต้หวัน อินโดนีเซีย

ความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจของญี่ปุ่นขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ คือ

- 1) คุณภาพประชากรของญี่ปุ่นนับได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศลักษณะเด่นของคุณภาพประชากรของญี่ปุ่น ก็คือ ความขยันขันแข็ง อดทน มีระเบียบวินัย และประหยัดคอออม
- 2) ชาวญี่ปุ่นมีความสามารถในการประดิษฐ์คิดค้น สามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ และมีความแปลกใหม่
- 3) การดำเนินงานด้านธุรกิจของญี่ปุ่นมีระบบการจัดการที่ดี กล่าวกันว่าเบื้องหลังความสำเร็จของญี่ปุ่น คือ การบริหารงานบุคคล กล่าวคือ การใช้ระบบการจ้างงานตลอดชีพ ซึ่งทำให้ลูกจ้างมีความรู้สึกผูกพันกันและผูกพันกับบริษัท โดยการให้หลักประกันแก่คนงานว่า เขาจะได้ทำงานกับบริษัท ตลอดไปจนกว่าจะปลดเกษียณ และจะได้รับเงินเดือนเพิ่มขึ้นทุกปี ทั้งยังมีโอกาสได้เลื่อนเป็นหัวหน้างานเมื่อมีอายุงานมากขึ้นด้วย ซึ่งเป็นการจูงใจให้พนักงานทำงานด้วยความขยันขันแข็งและความกระตือรือร้น
- 4) รัฐบาลและเอกชนของญี่ปุ่นมีความสามารถในการค้าและการตลาด ญี่ปุ่นสามารถส่งสินค้าอุตสาหกรรมของตนไปจำหน่ายได้ทั่วโลก
- 5) ญี่ปุ่นมีความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีอย่างยิ่ง ทั้งนี้เนื่องจากญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับการเรียนรู้และศึกษาค้นคว้าอย่างจริงจังและยอมลงทุนซื้อเทคโนโลยีจากประเทศตะวันตกศึกษาและเป็นแบบอย่างในการผลิตและดัดแปลงให้ดีขึ้น จนทำให้สภาพตนเองจากประเทศที่ล้าหลังในด้านเทคโนโลยีมาเป็นประเทศที่สามารถส่งออกสินค้าเทคโนโลยีมาเป็นประเทศที่สามารถส่งออกสินค้าเทคโนโลยีที่สำคัญ เช่น คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์โทรคมนาคม เครื่องคำนวณ อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องจักรต่างๆ เป็นต้น

ใบงานที่ 2.4
เรื่องลักษณะทางเศรษฐกิจของประเทศญี่ปุ่น

กลุ่มที่.....รายชื่อสมาชิก

1.....	2.....
3.....	4.....
5.....	6.....
7.....	8.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ที่ 2.4 และปฏิบัติตามใบงานที่ 2.4 ดังต่อไปนี้
นักเรียนร่วมกันอภิปราย ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางกายภาพมีผลต่อ
ลักษณะทางเศรษฐกิจของประเทศญี่ปุ่นอย่างไร

เฉลยใบงานที่ 2.4

เรื่องลักษณะทางเศรษฐกิจของประเทศญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่นมีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยที่ญี่ปุ่นมีเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับอุตสาหกรรม ซึ่งถือได้ว่าเป็นประเทศอุตสาหกรรมอันดับ 1 ในทวีปเอเชียที่มีอุตสาหกรรมทุกชนิด ญี่ปุ่นเป็นประเทศอุตสาหกรรมที่ขาดแคลนวัตถุดิบ แต่อาศัยวัตถุดิบจากประเทศเพื่อนบ้าน การที่ญี่ปุ่นพัฒนาทางเศรษฐกิจได้รวดเร็ว เพราะญี่ปุ่นได้รับการถ่ายทอดทางเทคโนโลยีจากประเทศสหรัฐอเมริกา ทำให้ฟื้นฟูเศรษฐกิจได้รวดเร็ว จากการที่ญี่ปุ่นมีความเจริญทางภาคอุตสาหกรรมนั้น การเกษตรกรรมของญี่ปุ่นก็เริ่มลดลง เนื่องจากแรงงานส่วนใหญ่หันไปทำงานด้านอุตสาหกรรม การเกษตรของญี่ปุ่นใช้เทคโนโลยีสมัยเข้าช่วยเข้าช่วยจึงทำให้ได้ผลผลิตสูงและจากการที่ญี่ปุ่นมีชายฝั่งทะเลยาวทั้ง 2 ด้าน และญี่ปุ่นยังอยู่ในบริเวณกระแสน้ำอุ่นคุโรชิโวและกระแสน้ำเย็นโอยาชิโวมารวมกัน ประกอบกับญี่ปุ่นมีเครื่องมือหาปลาที่ทันสมัย จึงทำให้ญี่ปุ่นได้ชื่อว่าจับปลาได้มากที่สุดของโลก

ใบความรู้ที่ 2.5

เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับประเทศไทย

ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับประเทศไทย

กลุ่มประเทศภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับประเทศไทย เคยมีสัมพันธไมตรีกับไทย ทางด้านการทูต และการค้า จะเห็นได้จากขนบธรรมเนียมประเพณีของไทยหลายอย่างได้รับแบบอย่างมาจากจีน เช่น อาหาร การแต่งกาย การละเล่น การก่อสร้าง เนื่องจากชาวจีนอพยพเข้ามาอยู่ในไทยเป็นจำนวนมาก การที่วัฒนธรรมจีนได้เข้ามา ส่วนทางด้านการค้ากลุ่มประเทศภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับไทยได้เป็นภาคีสมาชิกขององค์การระหว่างประเทศร่วมกัน คือ ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในเอเชียแปซิฟิก (APEC : Asia-Pacific Economic Cooperation)

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจแห่งเอเชียและแปซิฟิก (APEC : Asia-Pacific Economic Cooperation)

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจแห่งเอเชีย-แปซิฟิก หรือเอเปก เป็นกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างเขตเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก สถาปนาขึ้นเมื่อปี 2532 เพื่อตอบสนองต่อภาวะพึ่งพาเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้น โดยมุ่งเน้นความเจริญเติบโตและการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลกและภูมิภาค ประกอบด้วยสมาชิกที่มีความแตกต่างทางเศรษฐกิจ และมีความหลากหลายของระดับการพัฒนาเศรษฐกิจ ความร่วมมือในกลุ่มเอเปก เน้นความเสมอภาคของสมาชิก และยึดหลักผลประโยชน์ร่วมกันและคำนึงถึงความแตกต่างของระดับการพัฒนาเศรษฐกิจ ระดับสังคมและการเมืองของสมาชิก โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง เพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจแบบเปิดและส่งเสริมระบอบการค้าพหุภาคี ลดการกีดกันทางการค้า ร่วมมือกันพัฒนาภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ถ่ายทอดเทคโนโลยี และ

ในปัจจุบัน สมาชิกเอเปกประกอบด้วยประเทศริมขอบมหาสมุทรแปซิฟิกหรือมหาสมุทรแปซิฟิกมีทั้งหมด 12 ประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย บรูไน แคนาดา จีน ฮองกง ญี่ปุ่น อินโดนีเซีย มาเลเซีย นิวซีแลนด์ ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ เกาหลีใต้ ไต้หวัน ไทย สหรัฐอเมริกา เม็กซิโก ปาปัวนิวกินี ชิลี เวียดนาม รัสเซีย และเปรู ปัจจุบันเอเปกมีประชากรรวมกันทั้งสิ้น 2.5 พันล้านคน มีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศสมาชิกรวมกันกว่า 19 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และมีส่วนแบ่งในการค้าโลกมากกว่าร้อยละ 47

(ข้อมูลปี 2545) เมื่อพิจารณาจากปัจจัยดังกล่าวเอเปกจึงเป็นเวทีที่มีบทบาทสำคัญในการปกป้องและส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของไทยในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก

ความร่วมมือกันของกลุ่มเอเปก จะทำให้ไทยได้รับเทคโนโลยีใหม่ๆ เพิ่มมากขึ้นและตลาดรองรับสินค้าก็เพิ่มมากขึ้น แนวทางการประชุมเอเปกที่กรุงเทพฯ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญในการร่วมมือสร้างความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจซึ่งกันและกันบนพื้นฐานความแตกต่าง รวมทั้งผลักดันการลดอุปสรรคการค้าระหว่างกัน นำมาสู่การเปิดการค้าเสรี และจัดตั้งเขตการค้าเสรีซึ่งประเทศไทยและหลายประเทศให้ความสำคัญและดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน

เขตการค้าเสรีของไทยกับประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออก

ไทย - จีน

ได้มีการลงนามในความตกลงเร่งลดภาษีสินค้าผักและผลไม้ ระหว่างไทยและจีน เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2546 ณ กรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน สาระสำคัญของความตกลงครอบคลุมเรื่องการลดภาษีสินค้าผักและผลไม้ทุกรายการ (116 รายการ) ตามพิกัดศุลกากรตอนที่ 07-08 (พิกัด 6 หลัก) ให้เหลือร้อยละ 0 ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2546 โดยกรมการค้าต่างประเทศจะเป็นผู้ออกหนังสือรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า ซึ่งต้องเป็นสินค้าที่มีแหล่งกำเนิด ซึ่งต้องเป็นสินค้าที่มีแหล่งกำเนิดจากจีนหรือไทยร้อยเปอร์เซ็นต์ (Wholly Obtained) เท่านั้นจึงได้สิทธิประโยชน์

ความตกลงลดภาษีสินค้าผักและผลไม้ระหว่างไทยและจีนที่ลงนามไปแล้วนั้น เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการจัดทำ FTA ระหว่างไทยและจีนเพื่อให้มีผลเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและเป็นรูปธรรม ซึ่งสำเร็จได้เพราะแรงสนับสนุนในทางการเมืองอันเกิดจากวิสัยทัศน์ที่ตรงกันของผู้นำทั้งสองประเทศ และจะมีการเจรจาเพื่อจะทำความตกลงในเรื่องการลดภาษีสินค้าอื่นๆ และด้านอื่นๆ ต่อไป

ไทย-ญี่ปุ่น

นายกรัฐมนตรีของไทย และญี่ปุ่น ได้มีการแถลงเปิดการเจรจาจัดทำ FTA ระหว่างไทยและญี่ปุ่นอย่างเป็นทางการในโอกาสที่นายกรัฐมนตรีไทยเดินทางไปร่วมการประชุม ASEAN-Japan Commemorative Summit ระหว่างวันที่ 11-12 ธันวาคม 2546 ณ กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น

ในการนี้ ไทยและญี่ปุ่นได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการทำงานเพื่อเตรียมสาระเบื้องต้นสำหรับการจัดทำความตกลงเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดยิ่ง (CEP) และได้มีการประชุมหารือเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและเตรียมรายละเอียดสำหรับการเจรจาตั้งแต่ปี 2545 แต่ยังไม่สามารถประกาศเริ่มต้นการเจรจาอย่างเป็นทางการได้ เนื่องจากประเด็นปัญหาเรื่องสินค้าเกษตรซึ่งเป็นประเด็นที่

อ่อนไหวมากของญี่ปุ่น ผู้นำของทั้งสองฝ่ายจึงเห็นชอบให้จัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจว่าด้วยความตกลง

หุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่นขึ้นเพื่อเร่งรัดการดำเนินการให้มีความก้าวหน้าต่อไป ซึ่งได้ข้อสรุปเบื้องต้นสำหรับเป็นแนวทางในการเจรจาต่อไปซึ่งจะเริ่มการเจรจาอย่างเป็นทางการตั้งแต่วันที่ 2547 โดยมีเป้าหมายให้เจรจาแล้วเสร็จภายในปี 2547 นี้

ใบงานที่ 2.5

เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับประเทศไทย

กลุ่มที่.....รายชื่อสมาชิก

1.....	2.....
3.....	4.....
5.....	6.....
7.....	8.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ที่ 2.5 และปฏิบัติตามใบงานที่ 2.5 ดังต่อไปนี้

นักเรียนร่วมกันอภิปราย ตามประเด็น ดังนี้

- ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับประเทศไทย
- ผลกระทบที่มีต่อประเทศไทย

เฉลยใบงานที่ 2.5

เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับประเทศไทย

- ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับประเทศไทย

ประเทศไทยมีความสัมพันธ์กับประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทั้งทางด้านการค้าและทางด้านการเมือง ตลอดจนให้ความร่วมมือในการเป็นสมาชิกกลุ่มเอเปกเพื่อร่วมแก้ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและการเปิดการค้าเสรีกับประเทศจีน

- ผลกระทบที่มีต่อประเทศไทย

ความร่วมมือกันของกลุ่มเอเปก มีผลทำให้ไทยได้รับเทคโนโลยีใหม่ๆ เพิ่มขึ้นและตลาดรองรับสินค้าก็เพิ่มขึ้น แนวทางการประชุมเอเปกที่กรุงเทพฯ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญในการร่วมมือสร้างความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจซึ่งกันและกันบนพื้นฐานความแตกต่าง รวมทั้งผลักดันการลดอุปสรรคการค้าระหว่างกัน นำมาสู่การเปิดการค้าเสรี และจัดตั้งเขตการค้าเสรีซึ่งประเทศไทยและหลายประเทศให้ความสำคัญและดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน

และจากการที่ได้มีการลงนามในความตกลงเร่งลดภาษีสินค้าผักและผลไม้ ระหว่างไทยและจีนนั้น มีผลทำให้ผลไม้ของไทยเข้าไปจำหน่ายในประเทศจีนได้ แต่ปัญหาที่เกิดกับเกษตรกรไทยสินค้าผักและผลไม้ของจีนมีราคานำเข้าถูกกว่าของไทย ซึ่งเป็นเรื่องที่รัฐบาลไทยจะต้องดำเนินการแก้ไขต่อไป

รัฐสภาจีนเปิดประชุมใหญ่แห่งชาติ

- นายกฯ'เวิน' ลั่นเพิ่มรายได้คนชนบท
- ให้ความมั่นคงทรัพย์สินส่วนบุคคล

นายกรัฐมนตรีนวน เจียว แห่งจีน ลั่นว่าจะเร่งเพิ่มรายได้แก่ชาวบ้านในพื้นที่ห่างไกลความจริงดี พร้อมกับสร้างความมั่นใจว่าเศรษฐกิจจะเติบโตเร็วขึ้นอีก 7 เปอร์เซ็นต์ ในปีนี้ การปรับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของธนาคารจีนเป็นครั้งแรกนับตั้งแต่ปี 2008 ซึ่งมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจโลก เมื่อวันศุกร์ที่ 5 มีนาคม

ในการประชุม 10 วัน ของสภาประชาชนแห่งชาติ (เอ็นพีซี) ซึ่งถูกเลื่องลือว่าเป็นคำบรรยายสร้างความชอบธรรมให้แก่บรรดานโยบายที่ฝ่ายบริหารตัดสินใจไว้หมดแล้วจะมีการแก้ไขกฎหมายและผ่านกฎหมายต่างๆ ซึ่งได้รับรอง

ยกาคความมั่นคงเป็นคอมมิวนิสต์ และเท่าที่ผ่านมา พรรคคอมมิวนิสต์ให้ความสำคัญกับการสร้างความเปลี่ยนแปลงและการประชุมสมาชิกเอ็นพีซีครั้งนี้มีหน้าที่ที่จะเน้นเสียงสนับสนุน อาทิ การเพิ่มเติมกฎหมายว่า "ทรัพย์สินของเอกชนที่ได้มาอย่างถูกต้องตามกฎหมายจะไม่อาจถูกยึดคืนได้" กฎหมายประเด็นนี้เมื่อถูกบังคับใช้เต็มที่จะเปิดทางแก่การขยายระบบเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยพลัง

การตลาด อีกทั้งเพิ่มกฎหมายเขตอุตสาหกรรมประเภทว่าด้วย "เหตุผู้สามตัวแทน" ของอดีตประธานาธิบดีเจียง เจ๋อ หมิน

นอกจากนั้น การโหมการบริโภคในหมู่ประชาชนซึ่งถือเป็นองค์ประกอบสำคัญแห่งการปฏิรูปเศรษฐกิจ คืออีกหนึ่งประเด็นที่นายกฯเวินพาดพิงถึง เพราะเงินอยู่ในเส้นทางการทดลองนำวิธีแบบทุนนิยมไปช่วยพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศจีนซึ่งขึ้นชื่อว่ามีความก้าวหน้ามากที่สุดในขณะนี้

อย่างไรก็ตาม เป้าหมายสูงสุดประการหนึ่งของรัฐบาลจีนซึ่งได้อำนาจอยู่ในมือมาแล้วหนึ่งปี คือการคุมการขยาย

เศรษฐกิจไม่ให้ไปเร่งช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจน เพราะนี่เป็นอันตรายต่อเสถียรภาพของสังคมจีน และประธานาธิบดีหู จิน เต๋อ นั้น ส่วนหนึ่งของการปราศรัยเปิดการประชุมรัฐสภา ซึ่งเทียบได้กับการแถลงสถานการณ์ของประเทศอย่างเป็นทางการของนายกฯเวิน จึงมีการประกาศว่า

"เราจะใช้นโยบายที่ทรงประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อทวีความเข้มแข็ง กับเพื่อสนับสนุนและปกป้องภาคการเกษตร อีกทั้งเพื่อเพิ่มรายได้ในภาคชนบทให้สอดคล้องกับความจำเป็นที่จะต้องสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาเมืองและชนบท"

นอกจากนั้น ได้หัวนเป็นหัวข้อที่ขาดไม่ได้เสมอ และนายกฯเวินย้ำชัดๆ ปฏิเสธการแบ่งแยก แต่ก็ยืนยันว่าวิธีอันสันติคือแนวทางที่น่าปรารถนา

"จะไม่ยอมให้ใครกั้นมาแบ่งแยกได้หัวนออกจากจีน ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดๆ" นายกฯเวินประกาศ พร้อมกับชี้ให้เห็นว่าถ้ามีความเคลื่อนไหวอย่างเป็นทางการที่ได้หัวนจะแยกตัวเป็นอิสระ จีนจะใช้กำลังเข้ารวบหัวรวบทางได้หัวน

ในการนี้ การพัฒนากองทัพให้ทันสมัยเพื่อรับมือได้กับทุกภารกิจที่ต้องเผชิญ จึงถูกประกาศไว้ในคราวเดียวกันเลย (เอพี/เอเอฟพี)

ยักษ์สองตนตื่นแล้ว!

ส

ปดาห์นี้ผมจะขออนุญาตพาท่านหลบ "ควันไฟใต้" ออกไปดู
เหตุการณ์นอกบ้านสักครั้งหนึ่ง

จีนและอินเดีย ต่างมีประชากรล้นหลามเกินประเทศประเทศละ
พันล้านคน สองประเทศนี้ประชากรรวมกันเกือบจะครึ่งโลก
แต่ในอดีตนั้นทั้งสองประเทศนี้ไม่ค่อยมีบทบาทในเวทีเศรษฐกิจ
โลกมากนัก ผู้คนยังคิดว่าจีนและ อินเดียมีแต่ความยากจนและทุพภิกข
ภัย จึงได้ชื่อว่าเป็นยักษ์หลับ

ตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 20 ยักษ์สองตนนี้เริ่มขยับตัวตื่นแล้ว และส่ง
ผลให้ประเทศที่มีเศรษฐกิจขนาดกลางของโลก ขนาดประเทศไทยเริ่มรู้สึก
หัวน้ำหนาวจากอิทธิฤทธิ์ของยักษ์สองตนนี้

ยิ่งในยุคโลกาภิวัตน์ที่โลกแคบลงนี้ ผลกระทบกระเทือนกระจายไป
ทั่วโลก เช่น ประเทศที่อยู่ห่างไกลและเคยอาศัยบารมีของประเทศมั่งคั่ง
เพื่อนบ้าน ก็ยังอดถูกกระทบกระเทือนไม่ได้ ประเทศที่ว่านี้คือ ประเทศ
เม็กซิโก

ในอีกสองปี เม็กซิโกจะมีการเลือกตั้งประธานาธิบดีคนใหม่ จึงมีการ
กล่าวโจมตีผลงานของประธานาธิบดีคนปัจจุบัน มุกเด็ดที่ฝ่ายตรงข้ามหยิบ
ออกมาโจมตีก็คือ เรื่องเศรษฐกิจ

คู่แข่งอ้างว่าในปีที่แล้ว เม็กซิโกต้องสูญเสียตำแหน่งงานในภาค
การผลิตไปถึงห้าแสนตำแหน่ง จากการแข่งขันของจีนและอินเดีย
โดยที่ประธานาธิบดีคนปัจจุบันไม่ได้หาทางป้องกันแก้ไข

ตลาดเสื้อผ้าและของใช้ราคาถูกที่เม็กซิโกเคยยึดครองอยู่ไม่ว่าในบ้าน
หรือในต่างประเทศก็ถูกสินค้าจากจีนซึ่งราคาถูกกว่าแย่งไปหมด งานทาง
ด้านบริการหรืองานที่ต้องใช้คนงานมีความรู้ เช่น งานที่เกี่ยวกับไอที ก็ถูก
แรงงานจากอินเดียแย่งไป

จีนนั้นได้ชื่อว่าเป็นตลาดแรงงานราคาถูก และเมื่อเปิดประตูให้นัก
ลงทุนต่างชาตินำทั้งทุนและเทคโนโลยีเข้าไป รัฐบาลจีนก็ส่งเสริมโดยการ
สร้างบริการโครงสร้างพื้นฐานได้อย่างเหมาะสมและทันใจ

ผลก็ตามมาอย่างทันตาเห็น คือ จีนสามารถส่งออกสินค้าที่มีราคา
ถูกหลายประเภทไปได้ทั่วโลก นี่คือ ความสำเร็จของจีนที่น่าเอาลัทธิคอม
มิวนิสต์กับลัทธิทุนนิยมมาผสมผสานกันได้อย่างชาญฉลาด

อินเดียนั้นเมื่อเป็นเอกราชจากอังกฤษก็เน้นหนักเรื่องประชาธิปไตย
ประชาชนมีเสรีภาพทางการเมืองยิ่งกว่าประเทศใดๆ ในกลุ่มของประเทศ
กำลังพัฒนา อินเดียได้เน้นหนักเรื่องการแก้ปัญหาความยากจนของ
ประชากรแบบครอบจักรวาลและเน้นไปที่รากหญ้า

แต่ปรากฏว่า ไม่สำเร็จเพราะคนยากคนจนมีหลายร้อยล้านและส่วน
ใหญ่เป็น "คนอยากจน" ได้เงินจากโครงการเอื้ออาทรแล้วก็หยุดการผลิต
หันไปผลิตลูกแทน (ส่วนนี้ผมจำชื่อปากนักวิจัยฝรั่งเศสมา)

ต่อมาได้มีนักการเมืองท้องถิ่นและนักธุรกิจเปลี่ยนยุทธศาสตร์ในการ
พัฒนาใหม่ โดยเลือกการพัฒนาแบบจำกัดเขตโดยการตั้งนิคมอุตสาหกรรม
แบบครบวงจร เป็นเมืองใหม่ ส่งผลให้ธุรกิจที่เกี่ยวกับไอทีเจริญอย่าง
รวดเร็ว ขณะนี้อินเดียเป็นประเทศที่ส่งออกซอฟต์แวร์มากที่สุดในโลก

เมืองไทยมีที่ตั้งอยู่ใกล้กับจีนและอินเดีย มีความผูกพันทาง
วัฒนธรรมของทั้งสองชาติ จึงอยู่ที่พวกเราจะพลิกวิกฤติจากการตื่นของ
ยักษ์ทั้งสองตนนี้ให้เป็นโอกาสได้อย่างไร

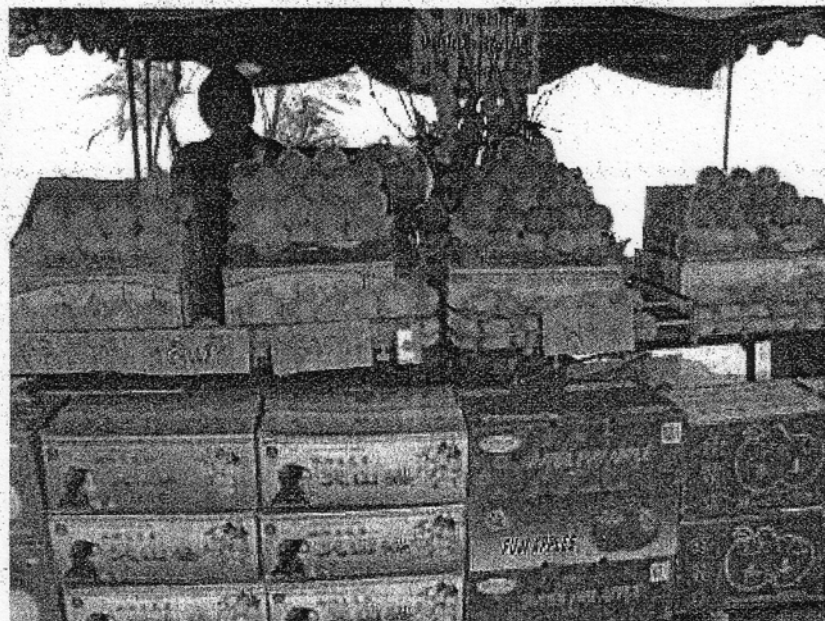
6 เดือนค้าเสรีไทย-จีน

บทเรียนที่ต้องตามแก้

การเปิดเขตเสรีการค้า 2 ฝ่าย หรือ เอฟทีเอ ระหว่างไทยและจีน เริ่มมีผล ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2546 จนถึงขณะนี้นับเป็นเวลา 6 เดือน โดยเมื่อสำรวจยอดการค้าระหว่างทั้ง 2 ประเทศนั้น ปรากฏว่าในช่วง 5 เดือน (ต.ค. 2546-ก.พ. 2547) ไทยได้ส่งออกสินค้าไปยังจีนตามกรอบเอฟทีเอเป็นจำนวน 957,831 ตัน มูลค่า 4,478.88 ล้านบาท แบ่งเป็นการส่งออกผักและผลไม้ปริมาณ 949,610 ตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 99 มูลค่า 4,144.16 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 92.5 ของการส่งออกทั้งหมด

ขณะที่มีสินค้านำเข้าจากจีนภายใต้กรอบเอฟทีเอจำนวน 147,894 ตัน มูลค่า 2,913.90 ล้านบาท โดยเป็นสินค้าผักและผลไม้ปริมาณ 141,433 ตัน มูลค่า 2,614.26 ล้านบาท ซึ่งสินค้าที่นำเข้ามากที่สุด ได้แก่ แอปเปิ้ลสด ร้อยละ 45 รองลงมา ได้แก่ ลูกแพร์ และควินซ์สด ร้อยละ 18 กระเทียมสดหรือแช่เย็น ร้อยละ 4 แครอทและเทอร์นิพสดหรือแช่เย็น ร้อยละ 3 และมันฝรั่งสดหรือแช่เย็น ร้อยละ 2

ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวพบว่า ไทยยังคงเป็นฝ่ายเกินดุลการค้าจีนถึง 1,564.98 ล้านบาท และคาดว่าเมื่อถึงฤดูผลไม้ไทยออกสู่ตลาดในช่วงเดือน เม.ย.เป็นต้นไป ปริมาณและมูลค่าที่จะส่งออกผลไม้จากไทยไปจีนจะเพิ่มขึ้นอีกแน่นอน

อย่างไรก็ตาม การค้าเสรีดังกล่าวก็ไม่ได้ราบรื่นอย่างที่คาดหวัง เพราะข้อตกลงเอฟทีเอที่ไทยทำขึ้นกับจีนมีเนื้อหาครอบคลุมเพียงการลดภาษีเท่านั้น ไม่ได้ครอบคลุมถึงกฎระเบียบการค้าอื่นๆ ซึ่งถูกมองว่าเป็นการกีดกันการค้า

โดยนายพิษณุ เจริญมหาสาร ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการบริหารนโยบายการค้า นำเข้า ยอมรับว่า ไทยยังมีอุปสรรคการส่งออกไปจีน ภายหลังเปิดเอฟทีเอผัก-ผลไม้ โดยการส่งออกจากไทยต้องมีการขออนุมัติการนำเข้าจากหน่วยงานตรวจสอบมาตรฐานสินค้าของจีน ซึ่งต้องใช้เวลาการรับรองไม่น้อยกว่า 30 วัน ทำให้เกิดความเสียหายต่อสินค้าส่งออกของไทย

“ไทยจะนำมาศึกษาและหามาตรการตอบโต้ เพื่อให้จีนมีความผ่อนปรน มาตรการดังกล่าว เช่น การใช้มาตรการกำหนดแนบใบสุขอนามัยทุกล็อต ที่จีนส่งออกสินค้ามาไทย การกำหนดฉลากแบบถาวรให้เป็นภาษาไทย รวมทั้งเพิ่มความเข้มงวดมากขึ้นในการตรวจจับการลักลอบนำเข้า” นายพิษณุ กล่าว

ซึ่งปลายเดือน เม.ย. หรือ พ.ค.นี้ ภาครัฐของทั้ง 2 ประเทศต้องมาหารือกันอีกครั้ง เพื่อให้การค้าดังกล่าวเอื้ออำนวยระหว่างกันมากขึ้น

ขณะที่นักวิชาการอย่าง ดร.สมภพ มานะรังสรรค์ ผู้อำนวยการศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แนะนำว่า การที่จะทำให้ประเทศจีนมีความต้องการผลไม้มากขึ้น ภาคเอกชนจะต้องสำรวจถึงพฤติกรรมของผู้บริโภคจีนในแต่ละมณฑลว่า เป็นอย่างไร โดยไม่ควรคิดว่าเมื่อเปิดตลาดผลไม้ไทยแล้ว ผลไม้ไทยจะขายได้ดีในตลาดจีน หรือคนจีนทุกคนจะชอบผลไม้ไทย ซึ่งทุกหน่วยงานต้องร่วมมือกันส่งเสริมให้ชาวจีนรู้จักผลไม้ไทย

นอกจากนี้ ในการเปิดเอฟทีเอสิ่งสำคัญไม่ควรมองเรื่องการลดภาษีอย่างเดียว แต่ต้องมองว่าประเทศคู่ค้าก็มีมาตรการกีดกันที่ไม่ใช่ภาษีด้วย ซึ่งจะต้องเจรจาให้มีการผ่อนผันในเรื่องกฎระเบียบและมาตรการต่างๆ กับสินค้าไทยให้น้อยลง

ขณะที่ผู้ประกอบการไทยจะต้องตระหนักถึงความปลอดภัยของสินค้า เพราะเอฟทีเอไทยกับจีนถือเป็นกลยุทธ์ที่ต้องปฏิบัติ แต่ไม่ใช่ยุทธศาสตร์ที่ทำตลาดเพียงอย่างเดียว

ที่มา : หนังสือพิมพ์คม ชัด ลึก ปีที่ 3 ฉบับที่ 913

วันพฤหัสบดีที่ 15 เมษายน 2547

8เดือนเอฟทีเอผัก-ผลไม้ ไทยเกินดุลจีน2.54พันล.

นายราเชนทร์ พจนสุนทร อธิบดีกรมการค้าต่างประเทศ เปิดเผยว่า ตั้งแต่ตุลาคม 2546-พฤษภาคม 2547 นับจากไทย-จีนมีข้อตกลงเขตการค้าเสรีแบบทวิภาคี(เอฟทีเอ) ฝ่ายไทยมีการส่งออกผักและผลไม้แล้วจำนวน 1,360,625 ตัน มูลค่า 5,647.92 ล้านบาท นายราเชนทร์กล่าวว่า ขณะที่ไทยมีการนำเข้าผักและผลไม้จากจีนในช่วงเดียวกัน จำนวน 179,492 ตัน มูลค่า 3,864.18 ล้านบาท

“ในช่วง 8 เดือนหลังเปิดเอฟทีเอไทยยังคงเป็นฝ่ายได้ดุลการค้ากับจีน 2,546.47 ล้านบาท กลุ่มเนื้อสัตว์ นม และต้นไม้ได้ดุลการค้า 40.18 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากมกราคม-เมษายน 2546 ซึ่งขาดดุล 7.25 ล้านบาท เพิ่มถึง 6 เท่า หรือ 645% กลุ่มผักผลไม้ก็ได้ดุลการค้า 2,506.29 ล้านบาท แต่ลดลง 20% เมื่อเทียบช่วงก่อนเปิดเอฟทีเอ โดยในเดือนตุลาคม 2545 เมษายน 2546 ซึ่งได้ดุล 3,136.81 ล้านบาท”

รายงานข่าวแจ้งว่าน่าสังเกตว่าการส่งออกไปจีนแม้ยังได้ดุลการค้าแต่เป็นดุลการค้าที่ลดลง ส่วนหนึ่งมาจากราคาสินค้าที่ส่งออกต่อหน่วยลดลงหรือมีมูลค่าน้อยกว่าสินค้าที่นำเข้า โดยเฉพาะในกลุ่มผักและผลไม้ยังเป็นราคาที่น่าวิตก

ที่มา : หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันพุธที่ 9 มิถุนายน 2547

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เรื่อง ความสัมพันธ์ทางการเมืองของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง จำนวน 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีการปกครองทั้งแบบสังคมนิยมและเสรีนิยม โดยมีจีนเป็นประเทศมหาอำนาจทางการเมืองแบบสังคมนิยม และประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็มีบทบาททางการเมืองที่ส่งผลต่อภูมิภาคอื่น

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

มีความรู้ความเข้าใจอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่มีต่อระบบการดำเนินชีวิตด้านการเมืองของประชากรในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และผลกระทบทางการเมืองของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต่อภูมิภาคอื่น

จุดประสงค์นำทาง

- อธิบายลักษณะการปกครองของประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- วิเคราะห์ผลกระทบทางการเมืองของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีต่อภูมิภาคอื่น

เนื้อหาสาระ

- ลักษณะทางการเมืองการปกครองของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- บทบาททางการเมืองของกลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน กลุ่มอภิปรายแบบซินดิเคต (Syndicate Group)

(ชั่วโมงที่ 1)

ทำแบบทดสอบก่อนเรียน 10 ข้อ (10 นาที)

ขั้นนำ (5 นาที)

- ครูนำข่าว บทความ เกี่ยวกับการเลือกผู้นำของชาวฮ่องกงให้นักเรียนศึกษา แล้วตั้งประเด็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะทางการเมืองของจีนและฮ่องกง เพื่อโยงเข้าสู่บทเรียน
- ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้

ขั้นสอน (40 นาที)

- นักเรียนจัดกลุ่มเดิม และกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน เช่น เป็นประธาน เลขานุการ และสมาชิกกลุ่ม

2. นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาข้อมูล ข่าวสาร และบทความ จากหนังสือพิมพ์ และ ใบความรู้ที่ 3.1 เรื่องลักษณะทางการเมืองการปกครองของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียง และ ร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่ม ดังนี้

- กลุ่มที่ 1 ศึกษาเรื่องการเมืองการปกครองของจีน
- กลุ่มที่ 2 ศึกษาเรื่องการเมืองการปกครองของเกาหลีเหนือ
- กลุ่มที่ 3 ศึกษาเรื่องการเมืองการปกครองของมองโกเลีย
- กลุ่มที่ 2 ศึกษาเรื่องการเมืองการปกครองของญี่ปุ่น
- กลุ่มที่ 2 ศึกษาเรื่องการเมืองการปกครองของเกาหลีใต้
- กลุ่มที่ 2 ศึกษาเรื่องการเมืองการปกครองของไต้หวัน

3. นักเรียนแต่ละกลุ่มเสนอตัวแทนกลุ่มเพื่อรายงานผลของการศึกษาเรื่องการเมืองการปกครอง ของแต่ละประเทศ

4. นักเรียนปฏิบัติตามใบงานที่ 3.1 เรื่องลักษณะทางการเมืองการปกครองของ ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียง เป็นการบ้าน

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นสรุป (50 นาที)

5. นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาข้อมูล ข่าวสาร และบทความ จากหนังสือพิมพ์ ร่วมกัน อภิปราย ระดมความคิดเห็นภายในกลุ่ม ในประเด็นต่อไปนี้

- วิเคราะห์ผลกระทบทางการเมืองของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงที่มีต่อภูมิภาคอื่น

6. นักเรียนแต่ละกลุ่มเสนอตัวแทนกลุ่มเพื่ออภิปรายแสดงความคิดเห็น ตามประเด็น ดังกล่าว ร่วมกับตัวแทนกลุ่มอื่น

7. กำหนดผู้ดำเนินการอภิปราย เพื่อเชื่อมโยงความคิดเห็น ชักถาม และควบคุมเวลาใน การอภิปรายและสรุปผลในการอภิปราย

8. ครูและนักเรียนร่วมกันซักถามเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ และสรุปสาระการเรียนรู้

9. ทำแบบทดสอบหลังเรียน 10 ข้อ (10 นาที)

สื่อประกอบการเรียนการสอน

1. ข่าว บทความ เกี่ยวกับลักษณะทางการเมืองของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง
2. ใบความรู้ที่ 3.1 เรื่องลักษณะทางการเมืองการปกครองของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียง
3. ใบงานที่ 3.1 เรื่องลักษณะทางการเมืองการปกครองของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียง
4. ใบงานที่ 3.2 เรื่องบทบาททางการเมืองของกลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียง

การวัดและประเมินผล

1. วิธีการวัดและการประเมินผล

1.1 ทดสอบก่อนเรียน

1.2 สังเกตกระบวนการทำงานกลุ่ม

1.3 ทดสอบหลังเรียน

2 เครื่องมือการวัดและประเมินผล

2.1 แบบทดสอบก่อนเรียน

2.2 แบบสังเกตกระบวนการทำงานกลุ่ม

2.3 แบบทดสอบหลังเรียน

3 เกณฑ์การวัดและประเมินผล

3.1 เกณฑ์การทดสอบหลังเรียน

9 - 10 คะแนน = ดี

7 - 8 คะแนน = พอใช้

6 คะแนน = ผ่านเกณฑ์

ต่ำกว่า 6 คะแนน = ต้องปรับปรุง

3.2 เกณฑ์การประเมินการทำงานกลุ่ม

3 คะแนน = ดี

2 คะแนน = พอใช้

1 คะแนน = ปรับปรุง

บันทึกหลังสอน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบทดสอบก่อน – หลังเรียน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

เรื่องความสัมพันธ์ทางการเมืองของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออก

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวแล้วทำเครื่องหมาย (X) ลงในกระดาษคำตอบ

<p>1. ประเทศใดในเอเชียตะวันออกที่มีรูปแบบการปกครองที่แตกต่างจากประเทศอื่น</p> <p>ก. จีน</p> <p>ข. ญี่ปุ่น</p> <p>ค. มองโกเลีย</p> <p>ง. เกาหลีเหนือ</p>	<p>4. เส้นขนานที่ 38 องศาเหนือมีความสัมพันธ์กับประเทศเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้อย่างไร</p> <p>ก. เส้นแบ่งเขตแดนประเทศ</p> <p>ข. เส้นแบ่งเขตปลอดทหาร</p> <p>ค. เส้นแบ่งเขตเศรษฐกิจ</p> <p>ง. เส้นแบ่งเขตน่านน้ำ</p>
<p>2. ประเทศใดในเอเชียตะวันออกตกอยู่ภายใต้การยึดครองของสหรัฐอเมริกาภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2</p> <p>ก. จีน - ญี่ปุ่น</p> <p>ข. จีน - เกาหลีใต้</p> <p>ค. ญี่ปุ่น - เกาหลีใต้</p> <p>ง. เกาหลีใต้ - เกาหลีเหนือ</p>	<p>5. เกาหลีเหนือเริ่มมีการปกครองรูปแบบสังคมนิยมเพราะเหตุใด</p> <p>ก. เพราะต้องการแก้ปัญหาเศรษฐกิจ</p> <p>ข. เพราะต้องการแก้ปัญหาการคอร์รัปชัน</p> <p>ค. เป็นประเทศแพ้สงครามโลกครั้งที่ 2</p> <p>ง. เป็นส่วนที่สหภาพโซเวียตเข้ายึดครองหลังสงครามโลกครั้งที่ 2</p>
<p>3. ช่องกงมีรูปแบบการปกครองแบบใดภายหลังจากกลับคืนสู่ประเทศจีน</p> <p>ก. สังคมนิยมแบบจีน</p> <p>ข. หนึ่งประเทศหนึ่งระบบ</p> <p>ค. หนึ่งประเทศสองระบบ</p> <p>ง. ประชาธิปไตยภายใต้การควบคุมของจีน</p>	<p>6. ในบรรดาประเทศในภูมิภาคเดียวกันจีนมีความสัมพันธ์กับประเทศใดมากที่สุด</p> <p>ก. เกาหลีเหนือ</p> <p>ข. ไต้หวัน</p> <p>ค. ญี่ปุ่น</p> <p>ง. ทิเบต</p>

<p>7. ปัจจุบันองค์การสหประชาชาติประกาศให้ ได้วันมีสถานภาพอย่างไร</p> <p>ก. เป็นประเทศเอกราช</p> <p>ข. เป็นส่วนหนึ่งของจีน</p> <p>ค. เป็นดินแดนอาณานิคมของจีน</p> <p>ง. เป็นเขตปกครองพิเศษของจีน</p> <p>8. หลังจากที่รัฐบาลมองโกเลียได้ดำเนินการ ปฏิรูประบบเศรษฐกิจและการเมืองแล้วก่อให้เกิด ผลดีอย่างไร</p> <p>ก. รายได้ของประชาชนมากขึ้น</p> <p>ข. นำเอาทรัพยากรธรรมชาติมาใช้มากขึ้น</p> <p>ค. มีชาวต่างประเทศเข้าไปลงทุนมากขึ้น</p> <p>ง. ประชาชนส่วนใหญ่หันมาประกอบ อาชีพอุตสาหกรรม</p>	<p>9. สาเหตุใดทำให้เกิดปัญหาการเมืองของ ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียง</p> <p>ก. ความต้องการเป็นชาตินิยมอำนาจ</p> <p>ข. การขัดแย้งกันเองภายในประเทศ</p> <p>ค. การรุกรานจากภายนอกประเทศ</p> <p>ง. การออกล่าอาณานิคมในภูมิภาคต่างๆ</p> <p>10. ปัจจุบันภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงมีบทบาททาง การเมืองอย่างไร</p> <p>ก. เป็นแหล่งกองกำลังที่สำคัญ</p> <p>ข. เป็นแหล่งสะสมเสบียงอาหารและอาวุธ</p> <p>ค. เป็นชนวนที่ทำให้เกิดการแข่งขันทางด้าน การค้าเสรี</p> <p>ง. เป็นดินแดนที่มีการประจัญหน้าระหว่างโลก เสรีและโลกคอมมิวนิสต์</p>
--	--

เฉลยแบบทดสอบ

ข้อที่	คำตอบ
1	ข
2	ก
3	ก
4	ก
5	ง
6	ก
7	ข
8	ก
9	ข
10	ง

ใบความรู้ที่ 3.1

เรื่อง อิทธิพลสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีต่อการเมืองของเอเชียตะวันออกเฉียง

1. อิทธิพลสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีต่อการเมืองของเอเชียตะวันออกเฉียง

การเมือง เอเชียตะวันออกเฉียงตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีเส้นเขตแดนธรรมชาติ ทั้งภาคพื้นดินและพื้นน้ำที่ทำให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงมีลักษณะแยกตัวออกจากภูมิภาคอื่นๆ ในทวีปเอเชียด้วยกัน โดยมีมหาสมุทรแปซิฟิกเป็นพรมแดนธรรมชาติด้านตะวันออก แนวเทือกเขา ทะเลทรายด้านตะวันตก และทะเลทรายทางเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบกับดินแดน บางส่วนที่เป็นเกาะ และการมีอาณาเขตกว้างใหญ่ไพศาล ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงจึงเป็นดินแดน ที่มีความโดดเด่นทางการเมืองมากกว่าภูมิภาคอื่น และเป็นการยากลำบากอย่างยิ่งที่ชนชาติจาก ภายนอกจะเข้าไปรุกราน และมีอำนาจเหนือได้ ดังนั้น ลักษณะการเมืองที่สำคัญของภูมิภาคนี้ จึงเป็นการแข่งขันแย่งชิงอำนาจกันเองระหว่างชนชาติที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคนี้ และจากการมีที่ขนาด กว้างใหญ่ มีความอุดมสมบูรณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ดินแดนในภูมิภาคโดยเฉพาะจีน จึงเป็น ที่ต้องการที่จะเข้ามาติดต่อทางการค้าและการคุ้มครอง จะเห็นได้ว่าดินแดนที่อยู่นอกภูมิภาค อาทิดินแดนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ต่างก็ต้องการติดต่อกับชายกับจีน ในลักษณะที่ยอมรับ อำนาจของจีน

ความอุดมสมบูรณ์ด้านสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ทำให้เอเชียตะวันออกเฉียงเป็นที่ต้องการ ของชาติตะวันตก และถูกบีบบังคับให้เปิดประเทศ ชาติตะวันตกได้เข้ามามีอิทธิพลในภูมิภาคนี้ มาก ขึ้น และทำให้ภูมิภาคนี้ต้องเข้าไปมีบทบาททางการเมืองของโลกโดยเฉพาะหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 กล่าวคือการพ่ายแพ้สงครามของญี่ปุ่น ทำให้ญี่ปุ่นถูกจำกัดในการสร้างกำลังกองทัพ จึง สามารถปรับปรุงประเทศด้านเศรษฐกิจและ อุตสาหกรรมได้เต็มที่ จนกลายเป็นมหาอำนาจทาง เศรษฐกิจของโลก การประสพชัยชนะของพรรคคอมมิวนิสต์จีน ทำให้เกิดความหวาดกลัวแพร่ ขยายของลัทธิคอมมิวนิสต์ เป็นผลให้ชาติมหาอำนาจฝ่ายโลกเสรีต้องร่วมมือกันดำเนินนโยบาย ปิดล้อมประเทศฝ่ายโลกคอมมิวนิสต์ โดยการจัดตั้งองค์การร่วมมือทางทหารหลายองค์การด้วยกัน ตลอดจนการแข่งขันกันสร้างแสนยานุภาพด้านการทหารและอาวุธ โดยเฉพาะนิวเคลียร์ นอกจากนี้ การที่เกาหลีถูกแบ่งออกเป็นสองส่วนภายใต้การดูแลของมหาอำนาจแต่ละค่าย โดยเกาหลีใต้อยู่ใน ความดูแลของสหรัฐอเมริกา ส่วนเกาหลีเหนืออยู่ในความดูแลของสหภาพโซเวียต ก่อให้เกิดการ

ขัดแย้งทางการเมืองภายใน เพราะความแตกต่างทางด้านอุดมการณ์ จนกลายเป็นสงครามขึ้นใน พ.ศ. 2493 ซึ่งเป็นอันตรายต่อภาวะสันติภาพของโลกในเวลานั้นอย่างยิ่ง

ปัจจุบันประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออก ได้ใช้รูปแบบการปกครอง ดังนี้

1) **ระบอบเสรีประชาธิปไตย** ใช้ในประเทศญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และไต้หวัน ประเทศเหล่านี้มีรัฐสภาซึ่งประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งจากประชาชนเป็นสถาบันสำคัญในการปกครองประเทศ มีอำนาจหน้าที่ในการออกกฎหมายและควบคุมการบริหารงานของรัฐบาลให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชน

2) **ระบอบคอมมิวนิสต์** ใช้ในประเทศจีน เกาหลีเหนือ และมองโกเลีย ประเทศเหล่านี้มีพรรคคอมมิวนิสต์ใช้อำนาจเผด็จการในการปกครองประเทศ และมีเจ้าหน้าที่ของพรรคคอยควบคุมการดำเนินชีวิตของประชาชนในประเทศอย่างใกล้ชิดรวมทั้งควบคุมสถาบันการปกครองต่าง ๆ เช่น รัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ให้ทำตามหน้าที่ตามที่พรรคต้องการอย่างใกล้ชิดอีกด้วย

2. ลักษณะการเมืองการปกครองของประเทศในเอเชียตะวันออก

2.1 สาธารณประชาชนจีน

การเมืองการปกครอง เดิมจีนมีการปกครองแบบกษัตริย์มาหลายพันปี จนวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2455 จึงเปลี่ยนการปกครองเป็นระบอบสาธารณรัฐ มีประธานาธิบดีเป็นประมุข ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ใน พ.ศ. 2492 พรรคคอมมิวนิสต์จีนได้มีอำนาจปกครองประเทศโดยเด็ดขาด และมีความสำคัญสูงสุดในโครงสร้างทางการเมืองของจีน เป็นผลให้รัฐบาลจีนคณะชาติซึ่งปกครองอยู่เดิมต้องอพยพไปอยู่ที่เกาะไต้หวันเป็นผู้แทนประเทศจีนทั้งหมดต่อมาใน พ.ศ. 2516 องค์การสหประชาชาติได้ถอนการรับรองรัฐบาลคณะชาติ และถือว่ารัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นผู้แทนที่ถูกต้อง เพราะครอบครองพื้นที่และประชาชนชาวจีนมากกว่ารัฐบาลจีนคณะชาติ ตลอดจนสมาชิกส่วนใหญ่ขององค์การสหประชาชาติลงมติให้การรับรองสาธารณรัฐประชาชนจีน ปัจจุบันถึงแม้ว่าเกาะไต้หวันจะมีรัฐบาลปกครองอยู่เป็นเอกเทศแยกจากสาธารณรัฐประชาชนจีน แต่สาธารณรัฐประชาชนจีนก็ถือว่าเกาะไต้หวันเป็นดินแดนส่วนหนึ่งของตน การที่จีนได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของ

องค์การสหประชาชาติโดยไต้หวันนั่งเป็นสมาชิกถาวรใน คณะมนตรีความมั่นคงทำให้ทำให้จีนมีฐานะเป็นมหาอำนาจที่กำลังพัฒนา อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากอสังกรรมของเหมา เจ๋อตงใน พ.ศ. 2519 และ เติ้ง เสี่ยวผิง สามารถคุมอำนาจได้สำเร็จใน พ.ศ. 2521 ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา จีนได้ดำเนินนโยบายปฏิรูปประเทศโดยใช้นโยบายสี่ทันสมัยในการดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยอาศัย

เทคโนโลยี และการลงทุนจากภายนอกประเทศ พัฒนาเศรษฐกิจให้เป็นที่ส่งเสริมมากขึ้น แต่ก็ยังมี การควบคุมทางการเมืองอย่างเคร่งครัด

การปฏิรูปจีนในครั้งนี้นำมาซึ่งปัญหาใหม่เกิดขึ้น นั่นคือได้เกิดความขัดแย้งระหว่าง โครงสร้างทางเศรษฐกิจ การเมืองแบบเก่ากับแบบใหม่ ความขัดแย้งดังกล่าวทำให้เกิดการประท้วง ของประชาชนและนักศึกษา ต่างออกมาเรียกร้องประชาธิปไตยและให้มีการปราบปรามการฉ้อราช บังหลวงของนักการเมือง ซึ่งประท้วงครั้งนี้เกิดขึ้นที่จตุรัสเทียนอันเหมิน ใน พ.ศ. 2532 รัฐบาลได้ใช้กำลังเข้าปราบปรามอย่างรุนแรง ทำให้มีผู้เสียชีวิตหลายร้อยคน ทำให้เกิดการ วิพากษ์วิจารณ์นายเติ้ง เลี้ยวผิง ต่อมาจึงได้ประกาศลาออกจากตำแหน่งประธานคณะกรรมการ กลาโหมแห่งพรรคคอมมิวนิสต์และนายเจียง เจ๋อหมิน ขึ้นมาดำรงตำแหน่งแทน ใน พ.ศ. 2540 ได้บริหารประเทศ โดยดำเนินการปราบปรามการฉ้อราษฎร์บังหลวงของนักการเมือง หรือแม้แต่ การควบคุมปัญหาการเรียกร้องประชาธิปไตยของกลุ่มไต้หวัน

ปัจจุบัน หู จิ้น เทา ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีและผู้นำสูงสุดของพรรคคอมมิวนิสต์ โดยมีเวิน เจีย เป่า เป็นนายกรัฐมนตรี เป็นคณะผู้นำรุ่นที่ 4 ของจีน และยังคงดำเนินการปฏิรูป และพัฒนาประเทศต่อไปตามแนวทางที่เติ้ง เลี้ยว ผิง วางไว้ ปรากฏในรูปทฤษฎีของเติ้ง เลี้ยว ผิง คือ การพัฒนาประเทศให้ทันสมัยรอบด้านทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และวัฒนธรรม ซึ่งในปัจจุบันจีนได้พัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาฉบับที่ 10 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543- 2548 เป้าหมายหลัก ของแผนพัฒนาฉบับที่ 10 คือ ยกกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนจีนให้ดีกว่าเดิม จากระดับ "พอมีพอกิน" ให้ไปสู่ระดับ "กินอิ่มอยู่สบาย" วัตถุประสงค์รายได้ต่อหัวก็คือ 800-1000 เหรียญสหรัฐ ต่อคนต่อปี

2.2 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี (เกาหลีเหนือ)

การเมืองการปกครอง เดิมประเทศเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้เป็นประเทศเดียวกัน และตกเป็นของประเทศญี่ปุ่นเมื่อ พ.ศ. 2453 แต่หลังจากสิ้นสงครามโลกครั้งที่ 2 สหภาพโซเวียต และสหรัฐอเมริกาได้เข้าครอบครองเกาหลี ซึ่งเป็นของประเทศญี่ปุ่น โดยสหภาพโซเวียตได้เข้า ยึดครองเกาหลีเหนือ และได้สถาปนาให้เป็นสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลีเหนือ

เกาหลีเหนือและเกาหลีใต้มีการปะทะสู้รบกันในปี พ.ศ. 2493 หลังจากที่สงครามยุติ เกาหลีเหนือได้จัดรูปแบบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ มีพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียว คือ พรรคแรงงานเกาหลีเหนือ ที่เป็นองค์กรที่มีบทบาทและมีอิทธิพลสูงสุดในการควบคุมหน่วยงาน ของรัฐบาลในการบริหารประเทศ และมีประธานาธิบดีเป็นประมุขของประเทศ

2.3 สาธารณรัฐประชาชนมองโกเลีย

การเมืองการปกครอง ในพุทธศตวรรษที่ 18 มองโกเลียมีอำนาจยิ่งใหญ่มากในสมัย

ของเจงกิสข่าน ชนเผ่ามองโกลได้เข้าไปปกครองจีนอยู่ระยะเวลาหนึ่ง เคยขยายอำนาจเข้าไปในดินแดนยุโรป แต่ในปลายศตวรรษได้แตกอยู่ภายใต้อำนาจของจีน และได้โอกาสแยกตัวเป็นอิสระ โดยการสนับสนุนของสหภาพโซเวียตในช่วงที่จีนเกิดการปฏิวัติล้มราชวงศ์แมนจู และได้สถาปนา การปกครองระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ขึ้น ใน พ.ศ. 2464 เป็นประเทศที่ปกครองด้วยระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์เป็นอันดับสองในโลกต่อจากสหภาพโซเวียต และพรรคคอมมิวนิสต์มองโกลียหรือพรรคปฏิวัติประชาชนแห่งมองโกล ได้ผูกขาดอำนาจปกครองตลอดมาแต่นโยบายเปิดกว้างหรือกลาสนอัสต์ของประธานาธิบดีกอร์บาเชฟแห่งสหภาพโซเวียต และการเคลื่อนไหวในการปฏิรูปที่เกิดขึ้นในยุโรปตะวันออกได้จุดชนวนความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองของ ขบวนการประชาธิปไตยที่มีอยู่แล้วในมองโกลีย จนเกิดการเดินขบวนเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลง ขึ้นในเมืองหลวง เป็นผลให้คณะกรรมการเมืองหรือโปลิตบิวโรของพรรคลาออกทั้งคณะ เพื่อเปิดทางให้มีการปฏิรูปอย่างกว้างขวาง มองโกลียจึงเป็นประเทศคอมมิวนิสต์อีกประเทศหนึ่งที่มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงการปกครองไปสู่ระบอบประชาธิปไตย

2.4 ญี่ปุ่น

การเมืองการปกครอง ในพุทธศตวรรษที่ 17 ถึงกลางพุทธศตวรรษที่ 24 ญี่ปุ่นมีการปกครองแบบศักดินาสวามิภักดิ์จักรพรรดิ มอบสิทธิในการปกครองปกครองประเทศแก่ **โชกุน** โดยแบ่งการปกครองออกเป็นแคว้น แต่ละแคว้นมีผู้ปกครองที่เรียกว่า **ไดเมียว** หรือ **เจ้าผู้ครองแคว้น**

ในกลางพุทธศตวรรษที่ 24 ญี่ปุ่นฟื้นฟูการปกครองโดยมีจักรพรรดิเป็นประมุข และเปิดรับอารยธรรมตะวันตกเข้ามาซึ่งตรงกับสมัยจักรพรรดิเมจิ (พ.ศ. 2411-2455) อันเป็นสมัยที่ญี่ปุ่นต้องเผชิญกับลัทธิอาณานิคมตะวันตก ต้องปรับปรุงประเทศ เพื่อความอยู่รอด เปิดรับความคิดทางการเมืองแบบตะวันตก เช่น ความคิดเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของประชาชน ญี่ปุ่นเริ่มมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยมีนายกรัฐมนตรีรับคำสั่งจากจักรพรรดิมาบริหารและปกครองประเทศ ญี่ปุ่นรวมอำนาจการปกครองเข้าสู่ศูนย์กลาง และแบ่งดินแดนออกเป็นจังหวัด

ภายหลังการปรับปรุงประเทศตามแบบตะวันตกฐานะของญี่ปุ่นก็ดีขึ้นเรื่อย ๆ การเป็นประเทศที่ชนะในโลกครั้งที่ 1 ทำให้ญี่ปุ่นมีสิทธิครอบครองดินแดนที่เคยเป็นของเยอรมนีในมหาสมุทรแปซิฟิกอีกทั้งระหว่างสงคราม ญี่ปุ่นได้ผลิตสินค้าและเข้าไปแทนที่ตลาดของประเทศตะวันตก ซึ่งจากการเป็นประเทศทางอุตสาหกรรมและทรัพยากรภายในประเทศที่ไม่มากนัก ญี่ปุ่นจึงจำเป็นต้องแสวงหาวัตถุดิบจากประเทศเพื่อนบ้านคือ จีน เป็นผลให้ญี่ปุ่นเข้ารุกรานจีนใน พ.ศ.2474 และลุกลามเป็นสงครามโลกครั้งที่ 2

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ญี่ปุ่นอยู่ใต้การปกครองของสหรัฐอเมริกา ซึ่งดำเนินการให้

ญี่ปุ่นมีระบบเศรษฐกิจที่เสรีและมีรูปแบบปกครองแบบระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนการยกเลิกบทบาทของกองทัพให้มีเพียงกำลังป้องกันตนเองเท่านั้น วันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ. 2490 ญี่ปุ่นประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ซึ่งกำหนดให้องค์พระจักรพรรดิมีฐานะเป็นประมุขของประเทศ ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ มีรัฐสภาหรือสภาไดเอต ประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและสภาที่ปรึกษาทำหน้าที่นิติบัญญัติ ส่วนอำนาจในการปกครองหรืออำนาจบริหารอยู่ที่คณะรัฐมนตรี อันมีนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้า ซึ่งโดยทั่วไปแล้วนายกรัฐมนตรีมักจะเป็นผู้นำพรรคเสียงข้างมากในสภาไดเอต พรรคการเมืองในญี่ปุ่นที่ประชาชนให้ความนิยมได้แก่พรรคเสรีประชาธิปไตย ซึ่งเป็นพรรคการเมืองเดียวที่จัดตั้งรัฐบาลมากกว่า 30 ปี

ปัจจุบันญี่ปุ่นประสบปัญหาทางการเมืองภายใน คือ การเสื่อมความนิยมของประชาชนที่มีต่อพรรคเสรีประชาธิปไตย อันเนื่องมาจากสาเหตุการคอร์รัปชันของนักการเมืองภายในพรรค ซึ่งเห็นได้ชัดเมื่อครั้งการเลือกตั้งใน พ.ศ. 2536 ที่พรรคเสรีประชาธิปไตยพ่ายแพ้การเลือกตั้ง ทำให้ญี่ปุ่นมีรัฐบาลผสมซึ่งประกอบด้วยพรรคการเมืองหลายพรรค ตั้งแต่นั้นมาจนถึงปัจจุบัน และมีการเปลี่ยนแปลงผู้นำบ่อย ทั้งนี้เพราะขาดพรรคการเมืองที่เข้มแข็งพอที่จะมาบริหารประเทศเหมือนกับพรรคเสรีประชาธิปไตยในอดีต

2.5 สาธารณรัฐเกาหลีใต้ (เกาหลีใต้)

การเมืองการปกครอง เกาหลีใต้ปกครองแบบระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา พระหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศญี่ปุ่นซึ่งปกครองเกาหลีอยู่แพ้สงคราม มหาอำนาจ 2 ประเทศคือ สหภาพโซเวียตได้ดินแดนเกาหลีเหนือไปดูแล ส่วนสหรัฐอเมริกาได้ดินแดนเกาหลีใต้ไปดูแล เกาหลีใต้ได้แบ่งแยกจากเกาหลีเหนือที่เส้นขนานที่ 38 องศาเหนือ ตั้งแต่ วันที่ 27 กรกฎาคม 2496 จนถึงปัจจุบัน รัฐบาลประกอบด้วยพรรคการเมืองหลายพรรค มีประธานาธิบดีเป็นประมุขในการบริหารประเทศซึ่งการเมืองเกาหลีใต้มักจะประสบปัญหาอยู่เนื่อง ๆ เพราะระบอบประชาธิปไตยที่นำไปใช้ยังไม่บรรลุเป้าหมาย เนื่องจากการถือราษฎรบังหลวงของนักการเมือง มีการต่อต้านอย่างรุนแรงจากขบวนการประชาธิปไตยของเหล่านักศึกษาหัวรุนแรงแทบทุกปี และมีการปราบปรามผู้ต่อต้านรัฐบาลอย่างรุนแรงเช่นกัน

ใบงานที่ 3.1

เรื่อง อิทธิพลสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีต่อการเมืองของเอเชียตะวันออกเฉียง

คำชี้แจง นักเรียนสรุปการเมืองการปกครองของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียง

ประเทศ	การเมืองการปกครอง
สาธารณรัฐประชาชนจีน
สาธารณรัฐประชาชนมองโกเลีย
เกาหลีเหนือ
เกาหลีใต้
ญี่ปุ่น
ไต้หวัน

เฉลยใบงานที่ 3.1

เรื่อง อิทธิพลสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีต่อการเมืองของเอเชียตะวันออกเฉียง

ประเทศ	การเมืองการปกครอง
สาธารณรัฐประชาชนจีน	<ul style="list-style-type: none"> - ปกครองโดยระบอบคอมมิวนิสต์ - ตำแหน่งผู้นำคือ ประธานคณะกรรมการกลางไหมพรรคคอมมิวนิสต์ - แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 22 มณฑล
สาธารณรัฐประชาชนมองโกเลีย	<ul style="list-style-type: none"> - ปกครองโดยระบอบคอมมิวนิสต์
เกาหลีเหนือ	<ul style="list-style-type: none"> - ปกครองโดยระบอบคอมมิวนิสต์ - พรรคแรงงานเกาหลีเหนือเป็นองค์กรสูงสุดทางการเมือง - ตำแหน่งผู้นำคือ ประธานาธิบดี
เกาหลีใต้	<ul style="list-style-type: none"> - ปกครองโดยระบอบประชาธิปไตย - มีประธานาธิบดีเป็นประมุข - พรรคการเมืองมีหลายพรรค
ญี่ปุ่น	<ul style="list-style-type: none"> - ปกครองโดยระบอบประชาธิปไตย - องค์กรพรรคเป็นประมุข - นายกรัฐมนตรีเป็นผู้นำทางการเมือง - พรรคการเมืองมีหลายพรรค
ไต้หวัน	<ul style="list-style-type: none"> - รัฐบาลจีนคณะชาติฝ่ายแพ้พรรคคอมมิวนิสต์ อพยพมาตั้งประเทศที่เกาะไต้หวัน - ปกครองโดยระบอบประชาธิปไตย - มีประธานาธิบดีเป็นประมุข - พรรคการเมืองมีหลายพรรค

เฉลยใบงานที่ 3.2

เรื่อง อิทธิพลสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีต่อการเมืองของเอเชียตะวันออกเฉียง

- วิเคราะห์ผลกระทบทางการเมืองของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงที่มีต่อภูมิภาคอื่น
เอเชียตะวันออกเฉียงเป็นภูมิภาคที่มีความสำคัญมากทางการเมือง เพราะเป็นภูมิภาคที่อยู่ระหว่างค่ายโลกเสรีและโลกคอมมิวนิสต์ ปัจจุบันปัญหาความขัดแย้งในลัทธิการเมือง 2 ค่ายได้บรรเทาลง ทำให้ผลกระทบของทวีปเอเชียลดน้อยลงไปด้วย เช่น บทบาทในการสร้างสันติภาพในคาบสมุทรเกาหลี หมู่เกาะแถบอินโดจีน หรือการแสดงจุดยืนของตนต่อเกาะฮ่องกงและไต้หวัน

สถาบันกึ่งทำคนเดียวต่าง มติเอกฉันท์ไม่ให้เลือกผู้นำเอง

คณะกรรมการการของสภาประชาชนได้
แห่งชาติของจีน ตัดสินไม่ให้สิทธิชาวฮ่องกงได้มี
โอกาสเลือกผู้นำของตัวเองโดยตรงในปี 2550
รวมทั้งไม่ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาฮ่องกงในปี
2551 ทำให้การเป็นประชาธิปไตยเต็มตัวของ
ฮ่องกงต้องเลื่อนออกไป เป็นการทำลายความหวัง
ของชาวฮ่องกงที่ต้องการให้เกาะแห่งนี้เป็น
ประชาธิปไตยแบบเต็มตัว

นายซา ฮิน ฉี ผู้แทนฮ่องกงในคณะ
กรรมการการการ เปิดเผยว่า รัฐบาลปักกิ่งได้
ตัดสินขั้นสุดท้ายในเรื่องดังกล่าวเมื่อวันที่ 26
เมษายนที่ผ่านมามา และเห็นควรวางฮ่องกงสามารถ
ที่จะเปลี่ยนแปลงวิธีการเลือกตั้งได้แต่จะต้องค่อย
เป็นค่อยไป ซึ่งการลงมติเกือบเป็นเอกฉันท์ โดยมี
ผู้สนับสนุน 156 เสียง และงดออกเสียง 1 เสียง
ด้านนายตั้ง จี หวา ผู้ว่าการเขตปกครองพิเศษ
ฮ่องกง ที่ได้รับการหนุนหลังจากรัฐบาลจีนอย่าง

เต็มตัว แต่ไม่ได้รับการยอมรับจากชาวฮ่องกง
ออกมากล่าวสนับสนุนการตัดสินใจดังกล่าว เพราะ
เห็นด้วยว่าการปฏิรูปประชาธิปไตยควรจะค่อย
เป็นค่อยไปเพื่อหลีกเลี่ยงการทำลายเสถียรภาพ
และเศรษฐกิจของฮ่องกง พร้อมกับบอกว่าเข้าใจดี
ว่าการตัดสินใจของรัฐบาลจีนเป็นการตัดสินใจที่
จะเข้าสู่ประชาธิปไตยเต็มตัว ซึ่งอาจสร้างความ
ผิดหวังให้แก่ชาวฮ่องกง แต่ก็อยากจะทำให้
ประชาชนอยู่ในความสงบ มีสติ และพยายามต่อสู้
ร่วมกันเพื่อการพัฒนาของรัฐธรรมนูญของฮ่องกงต่อไป

ข่าวแจ้งว่า ก่อนหน้าคำตัดสินของรัฐบาลจีน
บรรดานักเคลื่อนไหวทางการเมืองแหวหน่าหลาย
คนออกมากล่าวว่า จะพยายามเข้าไปในจีนผ่าน
ดินใหญ่เพื่อประท้วงรัฐบาลจีน โดยนายเหลียง
ก๊วย ชุง เป็ดเผยว่า กำลังวางแผนกับบรรดานัก
เคลื่อนไหวทางการเมืองอีกหลายคนเพื่อเดินทาง

เข้าจีนแผ่นดินใหญ่ผ่านทางเมืองเสิ่นเจิ้นแต่ยังไม่
เป็นที่แน่ชัดว่ากองตรวจคนเข้าเมืองของจีนจะ
อนุญาตให้เข้าหรือไม่ และว่าการตัดสินใจของ
รัฐบาลจีนครั้งนี้เป็นการปิดเบี่ยงความคิดเห็นในส่วน
รวมของชาวฮ่องกง ขณะที่นายเฟรด ลี สมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรจากฝ่ายค้านของฮ่องกง กล่าว
หาว่า การตัดสินใจดังกล่าวเป็นเหมือนกับนโยบาย
ขององค์การการค้าโลกที่ไม่คำนึงถึงความคิดเห็นของ
ประชาชน

ก่อนหน้าคณะกรรมาธิการการได้สร้าง
ความตึงเครียดให้แก่ชาวฮ่องกงมาแล้วด้วยการ
ตัดสินว่า การปฏิรูปการเลือกตั้งใดๆ ของฮ่องกง
จะต้องได้รับการเห็นชอบจากรัฐบาลปักกิ่งก่อน
ขณะที่ชาวฮ่องกงส่วนใหญ่ออกมาเรียกร้องให้ชาว
ฮ่องกงมีสิทธิที่จะเลือกผู้นำคนใหม่ต่อจากนายตั้ง
จี หวา ที่จะหมดวาระในปี 2550 และต้องการที่จะ
เลือกคณะผู้แทนราษฎรเองในปี 2551

หมุน ตามโลก

อยู่อย่างฮ่องกง

อังกฤษออกจากฮ่องกงไป 7 ปีเศษ แต่ยั้งทั้งปัญหาที่ฮ่องกง เอาไว้ทำให้สับสน วุ่นวายกันไปไม่น้อย ถึงวันนี้จึงไม่แคร์เท่าไรหรอก กับพวกหัวประชาธิปไตยในฮ่องกงที่จะเรียกร้องโน่นนี่ เพราะใจ ๆ ฮ่องกงก็อยู่ได้ด้วยตัวเอง ประกอบกับนานาชาติเข้าไปลงทุนเอาไว้มหาศาล คงไม่มีใครอยากเห็นการจลาจล วุ่นวายในฮ่องกง เพราะจะทำให้ทุกฝ่ายมีแค่เสียกันเสีย

จีนเองยังมีทางออก เพราะพัฒนาเมืองฉินจิน กับเซี่ยงไฮ้ไว้ดีพอ เกิดอะไรในฮ่องกง ก็ใช้ทั้งเงินจีนกับเซี่ยงไฮ้ชดเชยได้ระดับหนึ่ง โดยเฉพาะเซี่ยงไฮ้ด้วยแล้ว มีลักษณะแบบฮ่องกง แต่มองเป็นเมืองใหม่สะดวกสบายกว่าแะ เพียงแต่ว่าค่าครองชีพสูงเกินไป อันที่จริงจีนก็โอนอ่อนผ่อนตามแนวทางของอังกฤษ ในการปกครองของฮ่องกงก็โอนเอาระบบคอมมิวนิสต์จีนเข้าไปใช้แต่ให้ชาวฮ่องกงปกครองกันเอง ผ่อนปรนใช้ระบบ 1 ประเทศ มี 2 ระบบการปกครอง ซึ่งจะไม่ก็สำเร็จด้วยดี แทบไม่มีปัญหาใด ๆ เกิดขึ้น ชีวิตชาวเกาะฮ่องกงก็ยังปกติสุขดี คล้ายก่อนปี 1997 ที่ฮ่องกงกลับสู่อ้อมกอดของจีน ก็ยังคงเป็นระบบเศรษฐกิจเสรี อยู่กับระบบนายทุนเต็มที และที่แทบไม่มีใครโวยวายที่ต้องกลายเป็นพลเรือนของจีนแผ่นดินใหญ่

แต่การเคลื่อนไหวในฮ่องกง ก็มีอยู่ คือ กลุ่มที่ต้องการเป็นประชาธิปไตยจริง ๆ พวกนี้คิดว่าปักกิ่งเข้าครอบงำโดยการตั้งสมุนของปักกิ่งในฮ่องกงขึ้นปกครอง อย่างข้าหลวงใหญ่ฮ่องกงคุณแต้ ฉี่หว่า นั่นใคร ๆ ก็รู้ดีว่าทำงานรับใช้ปักกิ่งมานาน

มันก็แปลกยุคที่อังกฤษปกครองฮ่องกง ข้าหลวงใหญ่ประจำฮ่องกงนั้นไปจากอังกฤษทั้งสิ้น ไม่เห็นมีใครโวยวายเรียกร้องอยากเห็นตัวข้าหลวงใหญ่มาจากการเลือกตั้งของคนฮ่องกง

และอังกฤษนั้นแหละมาออกกฎ

เกณฑ์ เรียกร้องอะไรต่าง ๆ เพื่อชาวฮ่องกง ซึ่งโดยเป้าหมายก็คือสร้างความยุ่งยากให้กับปัญหาฮ่องกง เมื่ออังกฤษออกไปแล้วเหมือนดั่งที่ทำไว้ในอินเดีย โดยแบ่งเป็นอินเดียกับปากีสถาน และดึงเอาแคว้นแคชเมียร์ที่ผู้คนส่วนใหญ่เป็นมุสลิมให้อยู่กับอินเดียเพื่อให้เกิดการทะเลาะเบาะแว้ง กระทบกระทั่ง จนมีการสู้รบใหญ่ 2-3 ครั้ง รบเล็ก ๆ นับครั้งไม่ถ้วน ผลงานในเมืองขึ้นอังกฤษทั่วโลก ก็เจอปัญหาทำนองนี้อีกหลายแห่ง

มีความพยายาม ซึ่งเชื่อว่าเกิดจากการหนุนอยู่เบื้องหลังของอังกฤษ ให้ฮ่องกงมีการเลือกตั้งผู้นำทุกระดับโดยตรงในปี 2007 กับ 2008 โดยต้องมีการแก้ไขกฎหมายเลือกตั้งกันตั้งแต่บัดนี้ มีการเดินขบวนกันพอควร

ปักกิ่งเองไม่สบายใจ กับการที่ได้หัวนมมีการเลือกตั้งโดยตรง โดยเฉพาะตำแหน่งประธานาธิบดี และเงิน ชูย เปียน คิดแตกออก อาศัยช่วงเลือกตั้งปลุกระดมจะให้หัวนมเป็นเอกราช ซึ่งขึ้นประกาศชัด จีนทำทนายจีนแบบนั้นเจอดีแน่ ปักกิ่งพร้อมจะปราบ มีการชนชีพนาฎถึง 500 ลูกไปจ่อเกาะหัวนม

ปักกิ่งคงไม่ยอมคิดแก้ปัญหาเมื่อมันเลวร้าย ได้หัวนมเป็นสิ่งบอกเหตุและค่ายตะวันตกนั้น ไม่เคยหวังดียังคงคิดจะทำให้จีนแตกแยก เป็นก๊กเป็นเหล่าหรือคล้ายโซเวียตที่แตกจนและที่หลายสิบกว่าประเทศ จึงไม่ต้องการเห็นความเลวร้ายในฮ่องกง

คนฮ่องกงถ้าคิดจะเรียกร้องก็ต้องทำเรื่องถึงรัฐสภาประชาชนจีน อยู่ ๆ จะมาเดินขบวนเรียกร้องเอาแบบในชาติประชาธิปไตยชาติตะวันตก จีนรับไม่ได้แน่นอน

อันที่จริงชาวฮ่องกง ก็ควรคิดทำมาหากิน ไม่ควรคิดหาหาใส่หัว การมีเรื่องกับปักกิ่งไม่สนุกเลย อยู่ฮ่องกงไม่ได้ 'พอจะมีเงินพอก็ควรผ่อนถ่ายไปอยู่ประเทศอื่น มาเมืองไทยนี้ก็ได้ แถมมีแคนาดา ออสเตรเลีย ที่มีชาวฮ่องกงอพยพไปอยู่แล้วจำนวนมาก

ส่วนพวกข้าราชการเมือง ในฮ่องกงประชาธิปไตยจ๋า เชื่อว่าถ้าไม่ขึ้นหรือจะเดือดร้อนเปล่า ๆ จีนปล่อยให้ระบบเสรีในธุรกิจการค้า ปกครองกันเองพอสมควร โดยเงินเลือกคนหลัก ๆ จากฮ่องกงนั้นแหละดูแล ก็น่าจะมีพอใจได้แล้ว

สมัยอยู่กับอังกฤษ ไม่เคยเห็นพวกนี้เคยออกมาโวยวายอะไรเลย !

ไตรรัตน์ สุนทรประภัสสร

ภาคผนวก ง

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

โรงเรียนกุมภวาปี อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาสังคมศึกษา เรื่องภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง
ฉบับที่ 1 (ก่อนเรียน) จำนวน 30 ข้อ เวลา 1 ชั่วโมง

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวแล้วทำเครื่องหมาย (X) ลงในกระดาษคำตอบ

<p>1. อาณาเขตทางทิศใดของเอเชียตะวันออกเฉียงที่ติดต่อกับมหาสมุทรแปซิฟิก</p> <p>ก. ทิศใต้</p> <p>ข. ทิศเหนือ</p> <p>ค. ทิศตะวันตก</p> <p>ง. ทิศตะวันออก</p>	<p>5. ท่าเลที่ตั้งของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงไม่ปรากฏลักษณะภูมิอากาศแบบใด</p> <p>ก. มรสุมเขตอบอุ่น</p> <p>ข. ทุ่งหญ้าเมืองร้อน</p> <p>ค. ร้อนชื้นแถบศูนย์สูตร</p> <p>ง. ทุ่งหญ้าอบอุ่นภายในทวีป</p>
<p>2. สมญานามที่มักจะถูกกล่าวถึงประเทศจีนได้แก่ข้อใด</p> <p>ก. ดินแดนหลังม่านไม้ไผ่</p> <p>ข. ดินแดนหลังม่านเหล็ก</p> <p>ค. ดินแดนแห่งขุนเขา</p> <p>ง. ดินแดนดอกเหมย</p>	<p>6. สภาพภูมิประเทศทางตะวันตกและตอนกลางของเอเชียตะวันออกเฉียงมีผลต่อภูมิอากาศในบริเวณดังกล่าวอย่างไร</p> <p>ก. ภูมิอากาศแห้งแล้งมากเนื่องจากการวางตัวของเทือกเขาขวางทิศทางลมที่พัดจากมหาสมุทร</p> <p>ข. ภูมิอากาศอบอุ่นค่อนข้างหนาวเนื่องจากได้รับอิทธิพลของลมตะวันตกเฉียงเหนือ</p> <p>ค. ภูมิอากาศร้อนเนื่องจากได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้</p> <p>ง. ภูมิอากาศหนาวจัดเนื่องจากตั้งอยู่ในเขตละติจูดสูง</p>
<p>3. ลักษณะภูมิประเทศของเอเชียตะวันออกเฉียงส่วนใหญ่มีลักษณะอย่างไร</p> <p>ก. ที่ราบสูงและที่ราบต่ำ</p> <p>ข. เทือกเขาและที่ราบใหญ่</p> <p>ค. เทือกเขาสูงและที่ราบสูง</p> <p>ง. ที่ราบลุ่มฟูกสลับนินเขา</p>	<p>7. พื้นที่เขตที่ราบลุ่มแม่น้ำส่วนใหญ่พบในบริเวณใด</p> <p>ก. ภาคตะวันตกของเกาหลีใต้</p> <p>ข. ตอนเหนือของมองโกเลีย</p> <p>ค. ตอนใต้ของเกาหลีเหนือ</p> <p>ง. ตะวันออกของจีน</p>
<p>4. เพราะเหตุใดภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงมีแผ่นดินไหวและภูเขาไฟระเบิดอยู่เสมอ</p> <p>ก. ถูกกระแสน้ำก้นทะเลใต้พื้นดิน</p> <p>ข. โครงสร้างทางธรณีวิทยาไม่มั่นคง</p> <p>ค. เปลือกโลกเป็นดินทรายไม่เกาะตัว</p> <p>ง. ได้รับแรงลมจากที่ราบสูงทิเบต</p>	

<p>8. ทรัพยากรแร่ธาตุชนิดใดที่มีมากในภูมิภาคเอเชียตะวันออก</p> <p>ก. ถ่านหิน พลวง แมงกานีส</p> <p>ข. วุลแฟรม สังกะสี ดีบุก</p> <p>ค. ทองแดง ตะกั่ว ดีบุก</p> <p>ง. ถ่านหิน เหล็ก น้ำมัน</p> <p>9. ทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจอันดับแรกและมีความสำคัญที่สุดคือข้อใด</p> <p>ก. ดิน – น้ำ</p> <p>ข. สัตว์ป่า – ป่าไม้</p> <p>ค. น้ำมัน – ถ่านหิน</p> <p>ง. อากาศ – แสงแดด</p> <p>10. แหล่งทรัพยากรสัตว์น้ำที่สำคัญของภูมิภาคเอเชียตะวันออก อยู่ในบริเวณใด</p> <p>ก. ทะเลจีนใต้</p> <p>ข. หมู่เกาะคูริล</p> <p>ค. เกาะใต้หวัน</p> <p>ง. ชายฝั่งคาบสมุทรเกาหลี</p> <p>11. ปัจจัยในข้อใดที่ทำให้เอเชียตะวันออกมีลักษณะแยกตัวออกจากภูมิภาคอื่น</p> <p>ก. ความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ</p> <p>ข. พื้นที่ที่มีความทุรกันดารมาก</p> <p>ค. ชนชาติภายนอกถูกรานไต้ยัก</p> <p>ง. มีพรมแดนธรรมชาติทั้งภาคตะวันตก ตะวันออก และใต้</p>	<p>12. การที่เอเชียตะวันออกมีลักษณะภูมิประเทศเป็นพื้นที่ลาดเอียงลงสู่ที่ราบลุ่มแม่น้ำขนาดใหญ่และชายฝั่งตะวันออกก่อให้เกิดผลดีด้านใดมากที่สุด</p> <p>ก. เหมาะแก่การเลี้ยงสัตว์</p> <p>ข. เหมาะแก่การเพาะปลูก</p> <p>ค. สะดวกแก่การติดต่อและค้าขาย</p> <p>ง. สะดวกในการเดินเรือและการประมง</p> <p>13. การที่ภูมิประเทศทางภาคตะวันตกของจีนเป็นเทือกเขาและที่ราบสูง ก่อให้เกิดผลในข้อใดตามมา</p> <p>ก. มีภูมิอากาศเย็นสบาย</p> <p>ข. มีการปลูกป่ากันมาก</p> <p>ค. เป็นต้นกำเนิดแม่น้ำหลายสาย</p> <p>ง. เป็นแหล่งเลี้ยงสัตว์ที่สำคัญแห่งหนึ่ง</p> <p>14. ในปัจจุบันลุ่มแม่น้ำใดที่จีนและไทยมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาร่วมกัน</p> <p>ก. เจ้าพระยา</p> <p>ข. แดง</p> <p>ค. โขง</p> <p>ง. ซี</p> <p>15. เพราะเหตุใด เอเชียตะวันออกซึ่งมีพื้นที่น้อยแต่สามารถแต่สามารถผลิตพืชผลออกมาได้มาก</p> <p>ก. ชาวนามีความขยันขันแข็ง</p> <p>ข. พื้นดินมีความอุดมสมบูรณ์</p> <p>ค. ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้าช่วย</p> <p>ง. อากาศเหมาะสมเพราะอยู่ในเขตอบอุ่น</p>
--	---

<p>16. สภาพทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ร่วมกันของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียง คือข้อใด</p> <p>ก. ภาษา – ศาสนา</p> <p>ข. เชื้อชาติ – ศิลปะ</p> <p>ค. ภาษา – เชื้อชาติ</p> <p>ง. ศาสนา – การแต่งกาย</p> <p>17. จากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติส่งผลให้เอเชียตะวันออกเฉียงและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประกอบด้วยไฟใดเป็นอาชีพหลัก</p> <p>ก. อุตสาหกรรม</p> <p>ข. เกษตรกรรม</p> <p>ค. เหมืองแร่</p> <p>ง. ประมง</p> <p>18. เหตุผลสำคัญที่สุดที่ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีปัญหาความยากจนค่อนข้างมากคือข้อใด</p> <p>ก. ขาดแคลนทรัพยากรหรือวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสินค้า</p> <p>ข. เป็นประเทศกำลังพัฒนาจึงต้องใช้เงินเป็นจำนวนมาก</p> <p>ค. เกิดสงครามกลางเมืองอยู่เสมอจึงเป็นอุปสรรคในการพัฒนาประเทศ</p> <p>ง. ประชากรส่วนใหญ่ดำรงชีวิตด้วยการประกอบอาชีพเกษตรกรรม</p> <p>19. บริเวณใดของจีนใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูกมากที่สุด</p> <p>ก. ภาคใต้</p> <p>ข. ภาคกลาง</p> <p>ค. ภาคตะวันตก</p> <p>ง. ภาคตะวันออก</p>	<p>20. ข้อใดที่จีนแก้ปัญหาความล่าช้าทางเศรษฐกิจ</p> <p>ก. นโยบายสี่ทันสมัย</p> <p>ข. ได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ</p> <p>ค. ขยายเขตเศรษฐกิจทางภาคตะวันตก</p> <p>ง. ส่งเสริมให้ประชากรไปขายแรงงานนอกประเทศ</p> <p>21. เศรษฐกิจข้อใดที่ทำรายได้ให้แก่ประเทศญี่ปุ่นเป็นจำนวนมาก</p> <p>ก. การประมง</p> <p>ข. เกษตรกรรม</p> <p>ค. อุตสาหกรรม</p> <p>ง. การทำเหมืองแร่</p> <p>22. ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ญี่ปุ่นสามารถพัฒนาอุตสาหกรรมได้อย่างรวดเร็ว คือข้อใด</p> <p>ก. มีแหล่งพลังงานพลังน้ำ</p> <p>ข. มีแร่เหล็กและถ่านหินมาก</p> <p>ค. มีท่าเรือขนถ่ายสินค้าที่ทันสมัย</p> <p>ง. ประชาชนมีความขยันและกระตือรือร้น</p> <p>23. การพัฒนาทางด้านเกษตรกรรมของเกาหลีได้มีลักษณะอย่างไร</p> <p>ก. ใช้กำลังแรงงานคนในการผลิต</p> <p>ข. เพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้มากที่สุด</p> <p>ค. ขยายพื้นที่ในการเพาะปลูก</p> <p>ง. ใช้วิธีการตัดต่อพันธุกรรม</p> <p>24. ประเทศใดทำให้เกาหลีใต้เป็นประเทศอุตสาหกรรม</p> <p>ก. จีน ญี่ปุ่น</p> <p>ข. ใต้หวัน สหรัฐอเมริกา</p> <p>ค. สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น</p> <p>ง. สหภาพโซเวียต เกาหลีเหนือ</p>
--	--

<p>25. หลังจากที่รัฐบาลจีนได้ดำเนินการปฏิรูปทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะด้านการค้าและอุตสาหกรรมก่อให้เกิดปัญหาข้อใดมากที่สุด</p> <p>ก. มีชาวต่างชาติเข้าไปลงทุนมากขึ้น</p> <p>ข. เกิดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของคนในประเทศ</p> <p>ค. มีการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติมาใช้มากขึ้น</p> <p>ง. ประชาชนส่วนใหญ่หันมาประกอบอาชีพอุตสาหกรรมมากขึ้น</p> <p>26. ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความสำคัญอย่างไร</p> <p>ก. เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่ง</p> <p>ข. เป็นภูมิภาคที่ส่งออกสินค้าเกษตรกรรม</p> <p>ค. เป็นภูมิภาคที่ประชากรมีรายได้เฉลี่ยสูง</p> <p>ง. เป็นภูมิภาคที่มีความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ</p> <p>27. จีนดำเนินนโยบายพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ โดยยึดหลักการตามข้อใดควบคู่กันไปด้วย</p> <p>ก. พัฒนาเยาวชน</p> <p>ข. อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม</p> <p>ค. แก้ปัญหาความยากจน</p> <p>ง. ส่งเสริมการเปิดการค้าเสรี</p>	<p>28. กลุ่มประเทศของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และไทยมีความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจโดยเข้าร่วมเป็นสมาชิกการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจตามข้อใด</p> <p>ก. เอเชียแปซิฟิก</p> <p>ข. โอเปก</p> <p>ค. อาเซียน</p> <p>ง. อาฟต้า</p> <p>29. จุดมุ่งหมายของการจัดตั้งเขตการค้าเสรีได้แก่ข้อใด</p> <p>ก. ร่วมกันผนึกกำลังทหาร</p> <p>ข. จัดตั้งธนาคารแห่งเอเชีย</p> <p>ค. สนับสนุนการลงทุนของต่างประเทศ</p> <p>ง. ให้ความช่วยเหลือป้องกันโรคระบาด</p> <p>30. ข้อใดเป็นผลที่เกิดจากการเปิดการค้าเสรีจีนและไทย</p> <p>ก. พัฒนาสินค้าไอที</p> <p>ข. ลดภาษีสินค้าสิ่งทอ</p> <p>ค. ลดภาษีสินค้าผักและผลไม้</p> <p>ง. ใช้เขื่อนบนลุ่มน้ำโขงผลิตกระแสไฟฟ้าร่วมกัน</p>
--	---

โรงเรียนกุมภวาปี อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์วิชาสังคมศึกษา เรื่องภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง
ฉบับที่ 2 (หลังเรียน) จำนวน 30 ข้อ เวลา 1 ชั่วโมง

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวแล้วทำเครื่องหมาย (X) ลงในกระดาษคำตอบ

<p>1. อาณาเขตทางด้านทิศตะวันออกของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงติดต่อกับมหาสมุทรใด</p> <p>ก. อินเดีย</p> <p>ข. อาร์คติก</p> <p>ค. แปซิฟิก</p> <p>ง. แอตแลนติก</p> <p>2. “ดินแดนหลังม่านไม้ไผ่” หมายถึงประเทศใด</p> <p>ก. จีน</p> <p>ข. ญี่ปุ่น</p> <p>ค. เกาหลีใต้</p> <p>ง. เกาหลีเหนือ</p> <p>3. ข้อใดเป็นลักษณะภูมิประเทศของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง</p> <p>ก. เป็นแอ่งแผ่นดินทางตอนกลาง</p> <p>ข. เป็นที่สูงทางตอนกลางและที่ลุ่มล้อมรอบ</p> <p>ค. พื้นที่ลาดในแนวทางเหนือลงมาทางใต้</p> <p>ง. พื้นที่ลาดทางตะวันตกมายังตะวันออก</p> <p>4. ลักษณะโครงสร้างทางธรณีวิทยาของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงตั้งอยู่ในเขตหินใหม่ มักจะเกิดปรากฏการณ์ตามข้อใด</p> <p>ก. มีแผ่นดินไหวเกิดอยู่เสมอ</p> <p>ข. การสึกร้อนของภูเขาสูงมีน้อย</p> <p>ค. พบรอยเลื่อนของชั้นหินอยู่ทั่วไป</p> <p>ง. เกิดแรงลมกรรโชกจากที่ราบสูงทิเบต</p>	<p>5. การที่เอเชียตะวันออกเฉียงมีลักษณะอากาศหลายรูปแบบเนื่องจากเหตุผลใด</p> <p>ก. มีเทือกเขากำบังลมมาก</p> <p>ข. ได้รับอิทธิพลลมมรสุม</p> <p>ค. ความกว้างใหญ่ของพื้นที่</p> <p>ง. อยู่ใกล้ศูนย์กลางความกดอากาศ</p> <p>6. เพราะเหตุใดบริเวณทางภาคตะวันตกของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงจึงมีภูมิอากาศแห้งแล้ง</p> <p>ก. โครงสร้างทางธรณีวิทยาเป็นเขตหินใหม่</p> <p>ข. อิทธิพลจากทะเลเข้าไปไม่ถึงเนื่องจากการวางตัวของเทือกเขา</p> <p>ค. ลมมรสุมที่พัดผ่านเป็นลมหนาวนำความแห้งแล้งมาให้</p> <p>ง. ที่ตั้งของภูมิภาคอยู่ในเขตอากาศร้อน</p> <p>7. ลักษณะภูมิประเทศทางตะวันออกของเอเชียตะวันออกเฉียงมีลักษณะอย่างไร</p> <p>ก. เป็นเขตที่ราบสูง</p> <p>ข. เป็นเขตทะเลทราย</p> <p>ค. เป็นเขตเทือกเขาสูง</p> <p>ง. เป็นเขตที่ราบลุ่มแม่น้ำ</p>
---	--

<p>8. ทรัพยากรแร่ธาตุต่อไปนี้ ถ่านหิน เหล็ก น้ำมัน มีความสำคัญต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างไร</p> <p>ก. เป็นปัจจัยในการพัฒนาด้านอุตสาหกรรม</p> <p>ข. เป็นปัจจัยส่งเสริมในด้านการผลิตอาวุธ</p> <p>ค. เป็นแหล่งวัตถุดิบที่สำคัญของภูมิภาค</p> <p>ง. เป็นแหล่งอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ</p> <p>9. เหตุใดจึงถือว่าทรัพยากรน้ำเป็นปัญหาสำคัญของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียง</p> <p>ก. เพราะประชากรตั้งบ้านเรือนอยู่ริมน้ำ</p> <p>ข. เพราะประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเพาะปลูก</p> <p>ค. เพราะประชากรส่วนใหญ่มีรายได้หลักจากการจับสัตว์น้ำ</p> <p>ง. เพราะต้องการครอบครองทรัพยากรน้ำ</p> <p>10. หมู่เกาะคูริลในเอเชียตะวันออกเฉียงมีความสำคัญทางเศรษฐกิจด้านใด</p> <p>ก. การทำเหมืองแร่</p> <p>ข. อุตสาหกรรม</p> <p>ค. การเพาะปลูก</p> <p>ง. การประมง</p> <p>11. สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติมีผลต่อลักษณะด้านการเมืองของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างไร</p> <p>ก. ประชากรภายนอกมักเข้าไปบูรณาการ</p> <p>ข. ชาติตะวันตกมีอิทธิพลในภูมิภาคนี้</p> <p>ค. เป็นศูนย์กลางการปกครองแบบคอมมิวนิสต์</p> <p>ง. แข่งขันแย่งชิงอำนาจระหว่างชาติที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคนี้</p>	<p>12. บริเวณใดของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ออกทะเลเหมาะแก่การเพาะปลูก</p> <p>ก. หมู่เกาะญี่ปุ่น</p> <p>ข. คาบสมุทรมลายู</p> <p>ค. ที่ราบสูงมองโกเลีย</p> <p>ง. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ</p> <p>13. ที่ราบสูงทิเบต เป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำใด</p> <p>ก. แม่น้ำฮวงโห แฉงซี โขง</p> <p>ข. แม่น้ำเจ้าพระยา โขง แฉง</p> <p>ค. แม่น้ำอิระวดี สาละวิน โขง</p> <p>ง. แม่น้ำไทกริส ยูเฟรติส อีออบ</p> <p>14. การพัฒนาลุ่มแม่น้ำโขงในปัจจุบันเกิดขึ้นเนื่องจากสาเหตุใด</p> <p>ก. การพัฒนาเศรษฐกิจประมง</p> <p>ข. การพัฒนาเศรษฐกิจเกษตรกรรม</p> <p>ค. การพัฒนาเศรษฐกิจอุตสาหกรรม</p> <p>ง. การพัฒนาเส้นทางการคมนาคมขนส่ง</p> <p>15. เหตุผลข้อใดที่ทำให้สินค้าอุตสาหกรรมของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จำหน่ายได้ดีในตลาดโลก</p> <p>ก. ราคาถูก</p> <p>ข. คุณภาพดี</p> <p>ค. หาอะไหล่ง่าย</p> <p>ง. ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง</p> <p>16. เหตุผลสำคัญข้อใดที่ทำให้ลักษณะทางวัฒนธรรมของประชากรในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อาจมีความคล้ายคลึงกัน</p> <p>ก. บริโภคอาหารเหมือนกัน</p> <p>ข. อาศัยอยู่ในเขตภูมิอากาศเดียวกัน</p> <p>ค. ได้รับอารยธรรมจากแหล่งเดียวกัน</p> <p>ง. เริ่มก่อตั้งประเทศในเวลาใกล้เคียงกัน</p>
--	---

<p>17. เพราะเหตุใดชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จึงประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก</p> <p>ก. มีความถนัดในอาชีพนี้</p> <p>ข. ได้ผลตอบแทนในการทำสูง</p> <p>ค. เป็นอาชีพดั้งเดิมของบรรพบุรุษ</p> <p>ง. มีที่ราบลุ่มแม่น้ำและดินอุดมสมบูรณ์</p> <p>18. นโยบายในการแก้ปัญหาประชากรของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ถือว่าการกิจในแนวทางเดียวกันคือข้อใด</p> <p>ก. ปัญหาโรคระบาด</p> <p>ข. ความยากจนของประชากร</p> <p>ค. การแย่งที่ดินทำกินของประชากร</p> <p>ง. การย้ายถิ่นของชาวชนบทเข้าสู่เมือง</p> <p>19. อาชีพใดเป็นพื้นฐานสำคัญทางเศรษฐกิจของจีน</p> <p>ก. ประมง</p> <p>ข. เหมืองแร่</p> <p>ค. เกษตรกรรม</p> <p>ง. อุตสาหกรรม</p> <p>20. นโยบายที่ทันสมัยในสมัยเติ้ง เสี่ยว ผิง เน้นการพัฒนาประเทศตามข้อใด</p> <p>ก. นโยบายปิดประเทศ</p> <p>ข. นโยบายมุ่งผลิตสินค้าอุตสาหกรรม</p> <p>ค. นโยบายขยายตัวสินค้าเทคโนโลยี</p> <p>ง. นโยบายพัฒนาการลงทุนจากภายนอกประเทศ</p>	<p>21. เพราะเหตุใดญี่ปุ่นจึงมีผลผลิตสูงทั้งที่มีพื้นที่เพาะปลูกน้อย</p> <p>ก. ท่วมเทแรงงานในการผลิต</p> <p>ข. เพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้มากที่สุด</p> <p>ค. ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการผลิต</p> <p>ง. ปรับปรุงคัดเลือกพันธุ์พืชที่มีผลผลิตสูง</p> <p>22. ข้อใดไม่ใช่สาเหตุที่ทำให้ญี่ปุ่นก้าวหน้าในด้านอุตสาหกรรม</p> <p>ก. มีแหล่งถ่านหินและเหล็กที่เกาะฮอนชู</p> <p>ข. มีความสามารถในการค้าการตลาด</p> <p>ค. มีความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี</p> <p>ง. คุณภาพของประชากรและระบบบริหารงานบุคคล</p> <p>23. ปัจจุบันการพัฒนาประเทศเกาหลีใต้เน้นในลักษณะใด</p> <p>ก. พัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อเป็นประเทศอุตสาหกรรมด้านเทคโนโลยี</p> <p>ข. เพิ่มผลผลิตเพื่อแปรรูปสินค้าทางการเกษตรเพื่อการส่งออก</p> <p>ค. พัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมหนัก</p> <p>ง. พัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมเคมี</p> <p>24. สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น มีบทบาทต่อเกาหลีได้อย่างไร</p> <p>ก. ช่วยเหลือในการเปิดการค้าเสรี</p> <p>ข. สนับสนุนให้ประเทศประชาธิปไตย</p> <p>ค. ช่วยเหลือเกาหลีได้ร่วมประเทศกับเกาหลีเหนือ</p> <p>ง. ช่วยเหลือเกาหลีใต้ให้เป็นประเทศอุตสาหกรรม</p>
--	--

<p>25. รัฐบาลจีนใช้นโยบายตามข้อใดในการแก้ปัญหาให้เกิดความขัดแย้งทางด้านเศรษฐกิจระหว่างภาคตะวันตกและภาคตะวันออก</p> <p>ก. ตั้งองค์กรความร่วมมือระหว่างมณฑลต่างๆ ของจีน</p> <p>ข. ใช้นโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจโดยการสร้างเขตเศรษฐกิจ</p> <p>ค. เน้นการค้าและการลงทุนของชาวต่างชาติในภาคกลางและภาคตะวันตก</p> <p>ง. ประสานนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างมณฑลทางตะวันตกกับทางตะวันออก</p> <p>26. ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีบทบาททางเศรษฐกิจต่อประเทศอื่นอย่างไร</p> <p>ก. เป็นผู้ส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม</p> <p>ข. เป็นผู้นำเข้าสินค้าอุตสาหกรรม</p> <p>ค. เป็นผู้ส่งออกการลงทุนในต่างประเทศ</p> <p>ง. ประเทศส่วนใหญ่ขาดดุลการค้ากับต่างประเทศ</p> <p>27. “ปัจจุบันจีนมีมูลค่าผลผลิตมวลรวม (จีดีพี) ในประเทศของเศรษฐกิจจีน และจะมีสัดส่วนของจีดีพีสีเขียวเป็นส่วนประกอบอยู่ด้วยอย่างชัดเจน” จากข้อความดังกล่าว “จีดีพีสีเขียว” สัมพันธ์กับข้อใด</p> <p>ก. การพัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม</p> <p>ข. การพัฒนาเศรษฐกิจอุตสาหกรรมบนพื้นฐานเกษตรกรรม</p> <p>ค. การพัฒนาเทคโนโลยีบนพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์</p> <p>ง. การพัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการเปิดการค้าเสรี</p>	<p>28. ความร่วมมือทางเศรษฐกิจตามข้อใดที่ประเทศในกลุ่มภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และไทยมีบทบาทร่วมกัน (หลังเรียน)</p> <p>ก. เอเชียแปซิฟิก</p> <p>ข. เอเชียตะวันออก</p> <p>ค. เอเชียใต้</p> <p>ง. เอเชียกลาง</p> <p>29. ประเทศไทยได้รับผลประโยชน์อย่างไรจากความร่วมมือของกลุ่มอาเซียน</p> <p>ก. ขยายตลาดรองรับสินค้าได้มากขึ้น</p> <p>ข. ได้สิทธิพิเศษภาษีศุลกากรเพิ่มขึ้น</p> <p>ค. ได้เปรียบดุลการค้ากับประเทศอื่น</p> <p>ง. เข้าไปลงทุนในแหล่งวัตถุดิบราคาถูก</p> <p>30. จากการที่ประเทศจีนและไทยได้เปิดการค้าเสรีเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจร่วมกัน มีผลตามข้อใด</p> <p>ก. จีนจะซื้อข้าวจากไทยเท่านั้น</p> <p>ข. ลดภาษีสินค้าผักและผลไม้</p> <p>ค. จีนผลิตกระแสไฟฟ้าให้ไทย</p> <p>ง. ชาวไทยเข้าไปลงทุนในจีนสะดวกขึ้น</p>
---	--

แสดงค่าความตรงของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ฉบับที่ 1

ข้อที่	แบบทดสอบฉบับที่ 1 (ก่อนเรียน)					ข้อที่	แบบทดสอบฉบับที่ 1 (ก่อนเรียน)				
	ผู้เชี่ยวชาญคนที่						ผู้เชี่ยวชาญคนที่				
	1	2	3	R	IOC		1	2	3	R	IOC
1	+1	+1	+1	3	1	16	+1	+1	+1	3	1
2	+1	+1	+1	3	1	17	+1	+1	+1	3	1
3	+1	+1	+1	3	1	18	+1	+1	+1	3	1
4	+1	+1	+1	3	1	19	+1	+1	+1	3	1
5	+1	+1	+1	3	1	20	+1	+1	+1	3	1
6	+1	+1	+1	3	1	21	+1	0	+1	2	0.67
7	+1	+1	+1	3	1	22	+1	+1	+1	3	1
8	+1	+1	+1	3	1	23	+1	+1	+1	3	1
9	+1	+1	+1	3	1	24	+1	+1	+1	3	1
10	+1	+1	+1	3	1	25	+1	+1	+1	3	1
11	+1	+1	+1	3	1	26	+1	+1	+1	3	1
12	+1	+1	+1	3	1	27	+1	+1	+1	3	1
13	+1	+1	+1	3	1	28	+1	+1	+1	3	1
14	+1	+1	+1	3	1	29	+1	+1	0	2	0.67
15	+1	+1	+1	3	1	30	+1	+1	0	2	0.67

แสดงค่าความตรงของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ฉบับที่ 2

ข้อที่	แบบทดสอบฉบับที่ 2 (ก่อนเรียน)					ข้อที่	แบบทดสอบฉบับที่ 2 (ก่อนเรียน)				
	ผู้เชี่ยวชาญคนที่						ผู้เชี่ยวชาญคนที่				
	1	2	3	R	IOC		1	2	3	R	IOC
1	+1	+1	+1	3	1	16	+1	+1	+1	3	1
2	+1	+1	+1	3	1	17	+1	+1	+1	3	1
3	+1	+1	+1	3	1	18	+1	+1	+1	3	1
4	+1	+1	+1	3	1	19	+1	+1	+1	3	1
5	+1	+1	+1	3	1	20	+1	+1	+1	3	1
6	+1	+1	+1	3	1	21	+1	+1	+1	2	1
7	+1	+1	+1	3	1	22	+1	+1	+1	3	1
8	+1	+1	+1	3	1	23	+1	+1	+1	3	1
9	+1	+1	+1	3	1	24	+1	+1	+1	3	1
10	+1	+1	+1	3	1	25	+1	+1	+1	3	1
11	+1	+1	+1	3	1	26	+1	+1	+1	3	1
12	+1	+1	+1	3	1	27	+1	+1	+1	3	1
13	+1	+1	+1	3	1	28	+1	+1	+1	3	1
14	+1	+1	+1	3	1	29	+1	+1	+1	3	1
15	+1	+1	+1	3	1	30	+1	+1	+1	3	1

แสดงค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ฉบับที่ 1 และฉบับที่ 2

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับที่ 1 (ก่อนเรียน)

แบบทดสอบฉบับที่ 1 (ก่อนเรียน)				แบบทดสอบฉบับที่ 1 (ก่อนเรียน)			
ข้อ	ตัวเลือก ที่ถูก	ค่าความ ยากง่าย (p)	ค่าอำนาจ จำแนก (r)	ข้อ	ตัวเลือก ที่ถูก	ค่าความ ยากง่าย (p)	ค่าอำนาจ จำแนก (r)
1	ก	0.53	0.21	16	ค	0.64	0.71
2	ค	0.53	0.21	17	ก	0.53	0.35
3	ง	0.53	0.21	18	ค	0.60	0.78
4	ค	0.42	0.50	19	ง	0.40	0.50
5	ข	0.46	0.50	20	ข	0.64	0.71
6	ค	0.53	0.50	21	ข	0.40	0.50
7	ก	0.53	0.64	22	ก	0.60	0.50
8	ข	0.46	0.35	23	ค	0.60	0.64
9	ค	0.53	0.21	24	ก	0.42	0.57
10	ข	0.64	0.21	25	ง	0.64	0.57
11	ข	0.89	0.28	26	ค	0.57	0.71
12	ข	0.89	0.28	27	ง	0.40	0.64
13	ค	0.85	0.28	28	ง	0.45	0.25
14	ง	0.71	0.28	29	ก	0.53	0.35
15	ง	0.85	0.28	30	ข	0.46	0.35

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับที่ 2 (หลังเรียน)

แบบทดสอบฉบับที่ 2 (หลังเรียน)				แบบทดสอบฉบับที่ 2 (หลังเรียน)			
ข้อ	ตัวเลือก ที่ถูก	ค่าความ ยากง่าย (p)	ค่าอำนาจ จำแนก (r)	ข้อ	ตัวเลือก ที่ถูก	ค่าความ ยากง่าย (p)	ค่าอำนาจ จำแนก (r)
1	ก	0.75	0.21	16	ค	0.60	0.21
2	ก	0.75	0.35	17	ก	0.53	0.35
3	ง	0.60	0.21	18	ค	0.60	0.35
4	ค	0.71	0.28	19	ง	0.57	0.42
5	ข	0.67	0.35	20	ข	0.60	0.21
6	ค	0.57	0.42	21	ข	0.57	0.42
7	ก	0.57	0.42	22	ก	0.57	0.42
8	ข	0.64	0.42	23	ค	0.60	0.35
9	ค	0.64	0.28	24	ก	0.57	0.50
10	ข	0.64	0.28	25	ง	0.50	0.42
11	ข	0.53	0.50	26	ค	0.64	0.28
12	ข	0.64	0.28	27	ง	0.53	0.25
13	ค	0.60	0.35	28	ง	0.42	0.41
14	ง	0.64	0.21	29	ก	0.53	0.25
15	ง	0.60	0.21	30	ข	0.46	0.35

ตารางที่ 1 แสดงคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

นักเรียน คนที่	คะแนนทดสอบ 30 คะแนน				นักเรียน คนที่	คะแนนทดสอบ 30 คะแนน			
	ก่อนเรียน	หลังเรียน	d	d^2		ก่อนเรียน	หลังเรียน	d	d^2
1	13	19	6	36	21	13	23	10	100
2	14	19	4	16	22	11	19	8	64
3	15	22	8	64	23	13	20	7	49
4	17	20	3	9	24	15	26	11	121
5	17	21	4	16	25	14	24	10	100
6	16	22	6	36	26	18	25	7	49
7	13	21	8	64	27	17	21	4	16
8	15	20	5	25	28	16	22	6	36
9	14	23	9	81	29	20	25	5	25
10	12	24	12	144	30	18	26	6	36
11	14	20	6	36	31	15	24	9	81
12	16	24	8	64	32	19	24	5	25
13	15	23	8	64	33	16	22	6	36
14	13	20	7	49	34	14	23	9	81
15	14	22	8	64	35	20	26	6	36
16	16	23	7	49	36	11	19	8	64
17	17	25	8	64	37	15	23	8	64
18	12	21	9	81	38	13	24	11	121
19	17	24	7	49	39	11	19	8	64
20	14	22	8	64	40	14	20	6	36
					Σ	597	890	291	2279
					\bar{X}	14.93	22.25		
					S.D.	2.30	2.20		
					t	22.59			

ตารางที่ 2 แสดงคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 - 3

นักเรียน คนที่	คะแนนทดสอบ					
	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 (10 คะแนน)		แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 (10 คะแนน)		แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 (10 คะแนน)	
	ก่อนเรียน	หลังเรียน	ก่อนเรียน	หลังเรียน	ก่อนเรียน	หลังเรียน
1	5	8	5	8	3	7
2	4	7	4	7	4	6
3	4	6	4	6	3	6
4	5	8	5	8	4	7
5	3	7	3	7	5	8
6	4	8	4	8	3	6
7	4	8	4	8	4	8
8	4	7	4	7	5	7
9	3	7	3	7	5	8
10	5	7	5	7	4	8
11	5	8	5	8	4	7
12	4	6	4	6	3	6
13	4	7	4	7	5	9
14	4	7	4	7	5	8
15	5	8	5	8	4	7
16	4	9	4	9	6	8
17	3	8	3	8	5	6
18	4	8	4	8	3	6
19	5	8	5	8	3	6
20	5	9	5	9	4	6

ตารางที่ 2 (ต่อ)

นักเรียน คนที่	คะแนนทดสอบ					
	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 (10 คะแนน)		แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 (10 คะแนน)		แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 (10 คะแนน)	
	ก่อนเรียน	หลังเรียน	ก่อนเรียน	หลังเรียน	ก่อนเรียน	หลังเรียน
21	4	7	3	8	3	8
22	4	7	4	7	4	7
23	3	6	4	8	3	7
24	5	7	5	9	4	9
25	3	8	4	9	4	8
26	4	8	4	8	6	9
27	3	6	4	8	5	8
28	5	7	3	7	6	8
29	3	8	3	7	3	7
30	4	8	5	8	4	7
31	3	8	4	8	4	8
32	4	7	4	9	5	8
33	5	8	4	8	5	9
34	4	8	5	9	6	8
35	4	9	4	8	3	7
36	4	8	5	8	4	7
37	3	9	5	9	3	7
38	3	8	4	8	4	8
39	4	7	3	8	4	7
40	4	7	4	9	6	9
Σ	160	302	158	322	165	293
\bar{X}	4.00	7.55	3.95	8.10	4.12	7.32
S.D.	0.72	0.81	0.83	0.91	0.96	0.94
คะแนน เพิ่มขึ้นร้อยละ	-	35.50	-	41.50	-	32.50

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางจรรยา แก้วสองเมือง
วัน เดือน ปี เกิด	21 เมษายน 2505
สถานที่เกิด	อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร
ประวัติการศึกษา	ค.บ. การมัธยมศึกษา (สังคมศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2528
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนกุมภวาปี อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี
ปัจจุบัน	ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 ระดับ 8